

MESAJUL

adresat reprezentanților comunităților etnice cu prilejul Zilei Minorităților Naționale din România

Cu emoție și bucurie, sub semnul atenției și al respectului, în această zi specială mă adresez tuturor persoanelor aparținând minorităților naționale ce trăiesc în județul Galați.

Ziua de **18 decembrie** este declarată de Guvernul României ca fiind „**ZIUA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE DIN ROMÂNIA**”. Acest act de respect față de orice etnie conlocuitoare, oricât de numeroasă ar fi ea, este totodată un gest de recunoaștere a contribuției persoanelor aparținând minorităților naționale la realizările economice și spirituale ale țării noastre comune, România.

Fenomenul minoritar este o realitate obiectivă și caracterizează cea mai mare parte a statelor lumii, în care preponderent grupurile minoritare sunt tratate democratic, cu recunoașterea și protejarea identității lor.

În România, minoritățile naționale au garantate drepturile fundamentale care le permit să se manifeste și să se afirme în societatea românească în aceleași condiții cu majoritatea. Eforturile și politicile României ce combat discriminarea și

promovează diversitatea, situează țara noastră într-o poziție favorabilă, printre țările membre ale Uniunii Europene.

Drumul de la divergență la convergență trece obligatoriu prin dialog și cunoaștere.

Din nevoia de a cunoaște profund etniile ce conviețuiesc în județul Galați și în zona „Dunării de Jos”, din dorința apropierii concetățenilor noștri, ca instituție a administrației publice locale inițiem multiple acțiuni și manifestări. Scopul acestora este de a garanta păstrarea, exprimarea și dezvoltarea identității etnice a minorităților naționale pe plan cultural, lingvistic și religios. Cu același interes răspundem invitațiilor și participăm la acțiunile organizate de minoritățile etnice.

Cultura minorităților naționale face parte din cultura românească. Minoritățile exprimă cultura, limba și religia celor ce conviețuiesc de secole în acest spațiu geografic comun. Fiecare contribuție a unei minorități constituie o cărămidă la cultura națională. Ne străduim să păstrăm patrimoniul etnic și dorim ca fiecare comunitate etnică din zonă să fie înțeleasă. Este de datoria noastră să milităm pentru conservarea patrimoniului etnic din regiune și din țară.

Trecerea timpului a dus la reducerea numărului populației etnice, ceea ce poate da de gândit. Însă este incontestabil că rădăcinile existenței fiecărei etnii se află în temelii sănătoase și pline de adevăr din adâncurile istoriei. Ne bucurăm că, în prezent, aceste minorități constituie punți de legătură cu țările – mamă. Am perceput că etniile conlocuitoare trăiesc cu dorința deplină de loialitate față de structurile democratice locale și centrale și față de sfânta noastră țară România – casa comună în care muncim și trăim.

Mai presus de orice apreciere, mult mai potrivită pentru această ocazie este urarea de a trăi în bună pace, în iubire și înțelegere pentru semenii noștri.

Vă doresc mult succes în ceea ce vă propuneți să realizați!

Eugen CHEBAC,
Președintele Consiliului
Județului Galați

Editorial

Vectorii renașterii culturale

Orice an nou începe cu un moment de bilanț pentru că trebuie știut ce s-a câștigat, dar și ce s-a pierdut, ce trebuie amplificat, dar și ce trebuie recuperat. Mai bogați cu experiența unui an, ne stabilim obiectivele înnoirii și creativității spre care aspirăm. Anul 2009 a fost unul cu dificultăți pentru instituțiile publice și în mod deosebit pentru instituțiile de cultură. Primele simptome ale crizei ne-au găsit pregătiți să compensăm efectele în plan financiar, cu ambiția de a multiplica efortul intelectual și de creație în beneficiul unui plus de calitate și diversitate a serviciilor de bibliotecă, al inițierii de noi forme / modalități de atragere la lectură, studiu, documentare. Iată că există și un element pozitiv al crizei, cel care impune o selecție dură, dar necesară, obligând la reevaluări exigente, redimensionare, regândire, înnoire creatoare. Ținuta manifestărilor organizate în parteneriat cu alte biblioteci, cu muzee, teatre, asociații culturale, cu universitățile și alte instituții de învățământ, cu prestigioase publicații, fie ele de nivel local, național sau regional, a polarizat interesul iubitorilor cuvântului scris, dar și al potențialilor utilizatori din arealul Dunării de Jos.

Aprecieri de care se bucură brandul „Axis Libri” (revista de cultură, editura, târgul național de carte, salonul literar), ecoul programului complex „Zilele Bibliotecii”, amploarea manifestărilor prilejuite de mari evenimente (150 de ani de la Unirea Principatelor, aniversarea a 175 de ani de la nașterea ctitorului bibliotecii – Vasile Alexandrescu Urechia, Ziua bibliotecarului, comemorarea a 120 de ani de la trecerea în eternitate a geniului literaturii

române – Mihai Eminescu) ne întăresc convingerea că, prin însumarea potențelor tuturor vectorilor culturali și prin extensie culturală, comunitatea poate și trebuie să fie motivată să atingă performanțe atât în planul producției materiale, al inovației, dar și al mentalităților și atitudinii.

În zona strict profesională, unul din cele mai importante proiecte implementate în 2009 de către Biblioteca Județeană a fost proiectul „Biblionet – lumea în biblioteca mea”, prin care 20 de biblioteci publice din județ au fost dotate cu calculatoare, imprimante, scannere, webcam-uri, oamenii din acele localități beneficiind, pentru prima oară, de acces gratuit la internet.

Oportunitățile majore determinate de nivelul de dezvoltare economico-socială a județului, poziția și structura geografică, precum și cele conferite de domeniile sinergetice - învățământul, turismul, mass-media, favorizează accentuarea consumului cultural și atragerea unor consumatori de produse și servicii culturale, externi zonei de referință. Extensia culturală asupra relațiilor interetnice – o componentă excelent valorificată de Biblioteca în 2009 - va continua să se înscrie în politica de diseminare culturală. Activitatea editorială – inaugurată recent, va promova și în 2010 cele mai valoroase creații ale autorilor gălățeni.

Întreg ansamblul de activități specifice, pentru realizarea misiunii asumate, va avea ca repere: accesul neîngrădit la informații și cunoștințe, servicii diversificate și competitive la nivel european, dezvoltarea unei imagini proprii și a unui spațiu cultural caracteristic, parte a ansamblului național și internațional de valori.

Revista noastră, susținută financiar de Consiliul Județului, aflată în cel de-al treilea an al existenței sale, va continua să omagieze personalitatea marelui patriot și om de cultură, academicianul Vasile Alexandrescu Urechia – patronul spiritual al Bibliotecii, va promova susținut imaginea instituției, oferind, prin vectorii culturali actuali, un spațiu generos de manifestare atât pentru creatorii gălățeni, cât și pentru cei din țară și străinătate.

Prof. Zafir Ilie,
Director

Biblioteca Județeană ”V.A. Urechia” Galați

Tipărituri din biblioteca Stolnicului CONSTANTIN CANTACUZINO

Valentina Oneț

V.A. Urechia, bibliofil pasionat, a adunat în colecția sa tipărituri rarissime, multe provenind din mari biblioteci istorice românești, de la personalități remarcabile ale culturii române. Astfel, a achiziționat pentru biblioteca-tezaur, lăsată moștenire orașului Galați, tipărituri din Biblioteca poezilor Văcărești, a marelui cărturar Gh. Asachi, a primului mare umanist român, Stolnicul Constantin Cantacuzino (1640-1716), devenit cel mai de seamă cărturar al epocii, „demn de toate onorurile” (*signor degno d’ogni honore*), cum îl caracteriza într-o scrisoare, un arhiepiscop catolic aflat la Târgoviște în 1689.

Biblioteca Stolnicului, găzduită în timpul vieții sale la mănăstirea Mărgineni, descrisă pe larg de cercetătorii Corneliu Dima – Drăgan și Mario Ruffini, cuprindea, din ceea ce s-a mai păstrat, circa patru sute cincizeci de titluri, manuscrise, tipărituri, periodice, din domeniile: istorie, geografie, filozofie, teologie, jurisprudență, literatură, lingvistică, științe naturale, medicină, matematică, astronomie, tehnică, în limbile pe care Stolnicul le cunoștea foarte bine: greaca, latina, italiana, slavona și româna.

Trei titluri din marea bibliotecă umanistă, încorporată parțial bibliotecii de la Mănăstirea Văcărești, după 1716, de către bibliofilul Nicolae Mavrocordat, apoi în biblioteca Mitropoliei, în 1836 în biblioteca Colegiului Național „Sf. Sava”, iar în 1901 la Biblioteca Academiei, au ajuns în biblioteca din Galați, între anii 1890-1894, prin generozitatea, pasiunea pentru cartea veche a cărturarului V.A. Urechia și care au fost identificate, după anul 1970, ca făcând parte din biblioteca Stolnicului, de către bibliologul Corneliu Dima – Drăgan, de istoricul - bibliotecar Paul Păltănea și de documentaristul I. Mărunțelu.

Cea mai veche lucrare provenită din bogata bibliotecă a Stolnicului, conservată la Secția Colecții Speciale a Bibliotecii din Galați, aparține istoricului german Johannes Lauterbach, *De bello contra Turcas suscipiendo*, Dresda, 1594. (vol. 4°; 27f., 189x152 cm, nr. inventar, 391.185, cota II 2.250, poziție Catalog carte veche, nr.76). Numărul 182 din Catalogul Urechia, indică faptul că volumul a fost procurat de istoricul V.A. Urechia înainte de anul 1890, deci făcea parte din nucleul colecției sale personale. Lucrarea se alătură altor peste 40 de istorii ale Turciei, cu ani de tipărire între 1472-1700, achiziționate de istoricul V.A. Urechia, în colecția *Turcica* ce conține și date *daco-romanica*. Volumul menționat are inserate informații

despre provinciile românești și principii români: Walachia (p. 8), Iohanne Huniade (p.9), Dracula Walacho, Stephano Moldavo (p.16), Moldaviae (p.20).

Lucrarea este legată cu alte două volume privind istoria Imperiului Otoman: Juan Andres, *Confusio sectae Mahometanae*, Dresda, 1594 și Johannes Lauterbach, *Tractatus novus de armis & literis*, Witemberg, 1595. Cele trei volume coligate sus amintite sunt legate în piele crudă, având imprimat pe coperta întâi, anul „1596”, în fier rece, probabil anul alcătuirii coligatului.

Cel de al doilea volum, provenit din biblioteca Stolnicului Constantin Cantacuzino, este o antologie de literatură în limbile greacă și latină cu titlul paralel *Anthologias diaforon epigrammatum palaion = Florilegii diversorum epigrammatum veterum in centurias distributum*, tipărită la Gorlicii în [1618]. (vol în 4°, 4 f., 423 p.; nr. inv. 391.186, cota II 2.374, nr. Catalog carte veche 129 bis). Indexul antologiei - graecorum autorum epigrammata/latinorum epigrammatum autores-consemnează printre alții pe: Homerus, Lucianus, Plato, Satryus, Horatius, Virgilius. Numărul 10.738, sub care este înscris acest titlu în volumul al doilea din Catalogul Urechia, indică drept donator pe V.A.Urechia și anul donației 1893/1894.

Comun celor două volume este faptul că pe pagina de titlu, în partea de jos a paginii, se văd urmele însemnări autografe „*Ex-libris Constantini Cantacuzini*”, în scrierea cursivă medievală, probabil în limba latină, cel mai frecvent folosită. Din păcate ex-libris-urile au fost decupate, și au mai rămas doar câteva extremitați, buclele literelor majuscule, înclinate mult spre dreapta, cu ajutorul cărora a fost reconstituit ex-libris-ul. Specialiștii au concluzionat că Stolnicul Constantin Cantacuzino a introdus în Țările Românești *ex-librisul autograf*, semnându-se în ortografie latină, dar a folosit și forma ex-libris-ul autograf în limbile greacă, română și italiană.

Dar cea mai impresionantă lucrare provenită din biblioteca strălucitului cărturar român, prin vechime, bogăție informativă, culori naturale, dimensiuni, legătură, este splendidul atlas geografic *La Guida del Mercurio geografico per tutti le parti del mondo delle stampe di Domenico di Rossi*, tipărit la Roma în 1692, an înscris pe pagina de titlu la al doilea volum. Masivul atlas geografic, legat în piele crudă, este editat în două volume coligate (nr. inv. 441.318, cotă H III 191, dimensiuni 50x 35 cm; Vol. 1. - 90 h.; stampe color; Vol.2. - 56 h.; stampe color.). Numărul 4146 din Catalogul Urechia, indică și statutul de donator al lui V.A. Urechia.

Atlasul poartă pe forța, în creion, semnătura (autograful) bibliofilului V.A. Urechia, care și-a pus semnătura pe puține volume din biblioteca sa personală, și mai jos o însemnare a Stolnicului, dar fără semnătura autografă, cu următorul conținut: „*Întru această carte*

Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia“. Biblioteconomie

sânt toată lumea scrisă tot”, însemnare care ridică mult valoarea exemplarului, constituind un element de bibliofilie, pe lângă vechimea și raritatea volumului.

Pagina de titlu a primului volum este scrisă de mână : *La guida del Mercurio...* și este precedată de un indice alfabetic, scris tot de mână. Din mulțimea hărților cu steme încadrate în acuarele superbe, cu dedicații către regii vremii, cu autorul și anul executării hărții, am urmărit în primul rând informații despre provinciile românești. Primele două hărți din atlas *Romani Imperii ova Occidens descriptio și Romani Imperii ova Est descriptio geographica*, tipărite la Roma în 1669, menționează *Dacia, cu cetățile Zarmisegetusa, Napuca, Apulum, Porolissus, Ister fl.(Dunărea) , Tomi, Calatia, Pontus Euxinu.*

Pe harta Europei „de curând refăcută și îmbogățită cu relatările cele mai moderne” de către G.Sansone, editată la Roma în 1687, sunt menționate: *Valachia, cu Targovisca, Moldavia cu orașele Galacz (Galați), Vashuy, Iassy și Transilvania cu Hermstado (Sibiu), Crostad (Brașov), Clauseburg (Cluj), Warradino (Oradea), Danubio fl., Mare Maggiore sau Mar Nero.*

Provinciile românești *Moldavia* e *Valachia* indicate ca figurând la p. 137, au fost sustrate din Atlas. Este inclusă în atlas doar harta *Trnsilvania, Roma, 1686, alcătuită „ după cele mai recente informații, locuită de cinci națiuni...valahi, unguri, secui, sași, moldoveni , împărțită în comitatele Albaiulia, Huniad, Turda, Satmar” „(divisa su l’esemplare delle carte migliori e con la direzione delle piu recenti notizie nelle sue cinque nazioni e subdivisa nei suoi comitati e principali quartieri e contado d’Albagiulia, Contado di Thorda, Contado d’Huniad, Contado di Zatmar...)* întocmită de renumitul cartograf Giacomo Cantelli da Vignola, geograful și bibliotecarul de curte al Ducelui de Modena, Francesco II. Medalionul în care sunt date notițele explicative despre Transilvania, înconjurată de „Principato di Valachie e Principato di Moldavia”, este decorat cu tunuri, săgeți, steaguri de luptă, semn că provincia românească avea misiunea de a veghea la liniștea de la porțile Europei. Cele mai multe medalioane însoțitoare ale hărților au ca steme, îngeri, madonine, corăbii, motive florale și animaliere.

Dunărea și alte cetăți românești din sud apar când este prezentată Bulgaria : Orșova, Vestigii ale Podului lui Traian, Severin, Calafat, Brăila, **Galacz (Galați)**, Isaccia, gurile Dunării. Țările române apar foarte puțin și pe harta Turciei – *Stato del Gran Turco diviso ne suoi Beglierbati o Gouverni e ne Principati, che li sono Tributari*, desenată tot de Giacomo Cantelli da Vignola,

în 1679. Cantelli consemnează și toate denumirile din epocă, date de vecinii noștri Mării Negre - *Mar Nero*, numită de turci *Cara Denisi*, *Cozorno More* de moscoviți, *Mauro Thalassa* de către greci, și vechea denumire *Ponte Eusino*.

Masivul atlas *in folio* a fost constituit dintr-o serie de hărți tipărite între 1669-1696, desenate de cartografi francezi și italieni cum ar fi: Giacomo Cantelli da Vignola de mării geografi francezi: Pierre Du Val, geograful regelui Franței, Ludovic al XIV-lea, Michel Antoine Baudrand, Guillaume Sanson, Nicolas Sanson, fapt ce demonstrează că Stolnicul Constantin Cantacuzino a adunat aceste hărți din opere cartografice contemporane, în timpul studiilor în Peninsula italică, la Padova, între 1667-1700 și le-a dat forma de atlas.

Cercetătorul Corneliu Dima Drăgan considera, din acestă cauză, că „originalul atlas de la Galați este, poate cel mai vechi de proveniență autohtonă”, știut fiind faptul că Stolnicul este considerat și primul cartograf român, cel care a întocmit harta Țării Românești, tipărită la Padova în 1700.

Dacă la primul volum pagina de titlu lipsește, la volumul al doilea al atlasului, pagina de titlu este o adevărată operă de artă, împreună cu splendoarea și vivacitatea culorilor de la 1660 ale fiecărei hărți și stema fiecărei țări.

Stolnicul Constantin Cantacuzino, istoric și om politic, bibliofil pasionat, a adus în țară una din cele mai frumoase colecții de cărți, biblioteca sa fiind considerată cea mai mare colecție de cărți din sec. XVII, adunând în același timp informații pentru *Istoria Țării Românești dintru început, 1706*,

„scriere de mare valoare, care singură ar fi fost de ajuns ca să-l facă celebru pe un istoric”, după cum susținea cercetătorul italian Mario Ruffini.

Biblioteca „Urechia”, prin pasiunea fondatorului său, pe lângă tipărituri, manuscrise, litografii are constituită și o colecție de circa 500 de hărți vechi și atlase cu ani de tipărire înainte de 1700. Este de menționat că, în anul 1879, V.A. Urechia prezenta Academiei Române lucrarea sa, *Chartografia română*, dăruind Bibliotecii Academiei Române, Harta Moldovei întocmită de Rigas Velesinli în 1792.

Cei doi cărturari bibliofili, despărțiți de epoci, de ranguri, de poziția ocupată în istoria culturală a românilor, au avut în comun o profundă pregătire istorică, documentată, pasiunea de a aduna izvoare străine pentru a scrie istoria neamului românesc, și au lăsat posterității bibliotecile lor, adunate cu „dragoste luminată”, cum spunea M.Ruffini, cu documente vechi, rare și rarissime, care au dăinuit peste timp.

O îndelungată prietenie și colaborare științifică –

V. A. URECHIA și A. DE GUBERNATIS

Constantin Ardeleanu

Între figurile publice românești care s-au bucurat de respectul științific și chiar de prietenia polihistorului italian Angelo de Gubernatis s-a numărat, alături de B. P. Hașdeu, Al. Odobescu sau Gr. Tocilescu, și ctitorul bibliotecii publice din orașul Galați, Vasile Alexandrescu Urechia. Născut la Torino, pe 7 aprilie 1840, A. de Gubernatis și-a făcut studiile la universitatea din orașul natal, unde a făcut o puternică pasiune pentru limbile clasice și istorie, deprinderi intelectuale desăvârșite apoi în timpul unei burse de studiu la Universitatea din Berlin, unde marele savant Franz Bopp își derula cercetările comparate de lingvistică indo-europeană. Revenit în patrie, de Gubernatis a fost numit profesor de sanscrită la Florența, unde și-a continuat studiile de orientalistă. Formarea sa intelectuală a fost influențată și de concepțiile socialistului anarhic Mihail Bakunin, a cărui vară i-a și devenit soție. A călătorit frecvent în această perioadă și a fost colaboratorul a numeroase publicații științifice și de popularizare, promovând treptat o interesantă concepție științifică, cea a comparatismului în studiile de mitologie – antropologie – etnologie, în special în legătură cu civilizațiile orientale. Simpatia și afecțiunea sa pentru români și cultura românească s-a datorat prieteniei sale cu ducesa Elena Ghica, celebră sub pseudonimul literar de Dora d'Istria, cea care i-a și prezentat italianului mulți cărturari români (1).

În anul 1879, de Gubernatis a intrat în legătură cu alți savanți români, în primul rând cu Gr. Tocilescu și V. A. Urechia. În „Dizionario biografico degli scrittori contemporanei”, publicat atunci, ca de altfel în toate volumele similare pe care le-a editat, erau incluse numeroase personalități românești, între care și întemeietorul bibliotecii gălățene: „Urechia

(Vasile Alexandrescu), distins publicist moldovean, fost director general al instrucțiunii publice, membru al Consiliului Superior pentru instrucțiune publică, profesor de istoria românilor și de literatură la Universitatea din București, deputat în Parlament, s-a născut pe 27 februarie 1834 la Piatra, Moldova. Și-a făcut studiile la Iași, apoi a mers la Facultatea de litere din Paris. Lui îi datorăm întemeierea Ateneului Român. Urechia a obținut în țara sa marea medalie de merit, în special pentru ceea ce a făcut în România în favoarea educației. Îi datorăm lui Urechia un „Anuar al Instrucțiunii Publice”, un „Anuar al clerului”, două anale ale „Buletinului Instrucțiunii Publice”, multe alte lucrări didactice, un volum de discursuri și conferințe, un curs de „Istoria românilor pentru școală”, două volume de drame și comedii, romanul [sic!] „Zimbrul și Vulturul” și „Steaua Dunării”, în colaborare cu Kogălniceanu, Codreanu și Melinescu etc.” (2).

În anul 1885, de Gubernatis a vizitat Transilvania, la invitația unui prieten maghiar, a cărui atitudine binevoitoare de-a lungul șederii în statul vecin era comparată în memoriile italianului cu cea arătată de „il mio grande Urechia” în timpul vizitelor în România (3). În Transilvania, de Gubernatis a cunoscut nu numai bogatul patrimoniu de antichități al regiunii, productiv prin considerațiile de natură comparativ-istorică rezultate, ci și cu realitățile naționale din statul ungar.

Astfel, câțiva ani mai târziu, când acțiunea memorandiștilor a fost primită cu ostilitatea binecunoscută de autoritățile de la Budapesta, iar procesul de la Cluj a determinat puternicul sentiment de susținere al *Ligii pentru unitatea culturală a tuturor românilor*, și de Gubernatis a condamnat atitudinea guvernărilor maghiari. Într-o scrisoare trimisă de la Roma, pe 22 iunie 1894, el considera „pur și simplu monstruos ceea ce se întâmplă în Ungaria la adresa românilor”, căci aceștia erau „adevărații urmași romanizați ai vechii Dacii”, pe care „Roma i-a adoptat și civilizat” (4).

În următorii ani, la invitația lui Urechia, de

Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia“. Biblioteconomie

Gubernatis a făcut două vizite în România, dând și mai multă trăinicie prieteniei sale cu cărturarul român. Pe bună dreptate, în memoriile sale, lauda persoana celui cu „inima mare și minte mare”, V. A. Urechia, „cetățean demn de eroii lui Plutarh, care personifică tot ceea ce este mai nobil în sufletul român” (5) sau, cum scria în altă lucrare, „poate inima cea mai caldă a României și cel ale cărui cuvinte de propagandă națională sunt cele mai ascultate”(6).

Prima dintre aceste călătorii în Regatul României a avut loc în martie 1897, când de Gubernatis a acceptat „invitația irezistibilă a lui Urechia, ilustru istoric și vice-președinte al Senatului”. Venit cu trenul de la Vârciorova, după o vizită în Serbia, de Gubernatis și fiica sa au fost întâmpinați încă din drumul spre București de „marele și iubitul prieten Urechia”, sosit împreună cu soția și doamna Brândză, văduva ilustrului botanist”. Întâmpinat de lideri politici și fruntași ai mișcării naționale încă de la gară, savantul italian a fost primit pe 4 martie de regina Elisabeta, pentru ca apoi, alături de același Urechia, să meargă la un spectacol la Teatrul Național din București, apoi la Academia Română, al cărei membru extern era, la Ateneul Român, veritabil monument de artă, sau în alte întâlniri cu fruntași ai vieții publice românești (D. A. Sturdza, Ion Kalinderu, Nicolae Krețulescu ș.a.). Pe 6 martie 1897 a fost primit în audiență de regele Carol I, iar a doua zi, după participarea la un concert simfonic, a susținut, în prezența reginei, prima conferință publică, cu o temă vizând personalitățile feminine ale Renașterii italiene. După marele succes al prelegerii sale, de Gubernatis a fost invitat la un ceai la restaurantul Capșa, însoțit iarăși de soții Urechia, Esarcu și d-na Brândză. În ziua următoare, a asistat la Universitatea din București la unul dintre cursurile de istorie susținute de Urechia, care prezenta situația statelor dunărene după Congresul de la Viena, italianul fiind și el invitat să le vorbească tinerilor studenți români.

A susținut a doua conferință, cu o temă aleasă tot de regina Elisabeta, „Paradisul terestru în Divina Comedia”, iar seara a participat la un dineu oferit de fostul și viitorul premier român D. A. Sturdza. Pe 11 martie a susținut și cea de-a treia conferință publică la Ateneul Român, „Rolul românilor în lumea latină”, prelegerea fiind, din nou, un mare succes, în prezența întregii elite culturale și politice românești, în frunte cu primul ministru în funcție, P. S. Aurelian. În același timp, cum nota în impresiile

de călătorie, s-a găsit în fața celei mai mari probleme posibile, căci primise pentru zilele următoare două invitații la evenimente care se suprapuneau: dineu la regele Carol și participarea la un mare banchet dat în onoarea sa de Liga Culturală: „cum să alegi între regele și poporul român, neputând, netrebuind să lipsesc nici la unul, nici la celălalt”.

Pe 12 martie a mers, însoțit de energicul Urechia, în vizită la mai multe școli din București, pentru ca apoi ministrul de Externe să îi remită, în numele regelui, decretul și decorația „Steaua României”, în grad de comandor. A luat prânzul la palatul regal, iar seara la evenimentul organizat în onoarea sa, cu fiica sa îmbrăcată în costum popular românesc. Urechia, președintele banchetului, a ținut un discurs „cald și strălucit”, alți vorbitori fiind Petre Grădișteanu, Valeriu Ursianu sau Barbu Ștefănescu Delavrancea. Pe 13 martie (1 martie – ziua mărtisorului pe stil vechi), invitații au plecat spre Sinaia, oprind la Câmpina, unde l-a întâlnit pe B. P. Hașdeu, pentru a vizita apoi Peleşul și „idilica” locuință a soților Urechia. Cum scria atunci când părăsea teritoriul Vechiului Regat, înțelegea că „sufletul secret, motorul vigilent al tuturor demonstrațiilor în favoarea mea” era nimeni altul decât bunul său prieten Urechia.

Note

1. Informații autobiografice în Angelo di Gubernatis, *Fibra. Pagine di Ricordi, VII aprilie M DCCCC*, Roma, 1900; câteva detalii despre relațiile sale cu intelectualii română la Liviu Bordaș, *Italia și România. Angelo de Gubernatis, Dora d'Istria și savanții români în a doua jumătate a secolului XIX*, în „Convorbiri literare”, decembrie 2004 (și online la adresa <http://convorbiri-literare.dntis.ro/cuprinsdec4.htm>).
2. Cele două portrete ale lui Urechia, reproduse în articol, sunt extrase din *Dizionario biografico degli scrittori contemporanei, ornato di oltre 300 ritratti*, diretto di Angelo de Gubernatis, Firenze, 1879, p. 1016 și A. de Gubernatis, *Dictionnaire international des écrivains du jour*, troisième section, Florence, 1891, p. 1861.
3. Idem, *Fibra*, p. 341
4. Voci latine. De la frați la frați. Culegere de adhesiuni a ginteii latine la mișcarea națională din Transilvania și Banat, ilustrată cu autografe și diverse stampe prin V. A. Urechia, președintele Ligii pentru unitatea culturală a Românilor, București, 1894, p. 5.
5. A. de Gubernatis, *Fibra*, p. 521.
6. Prezentarea primei sale vizite în România în Idem, *La Roumanie et les Roumains, Impressions de voyage et études*, Florence, 1898, p. 1-105.

(Va urma)

RESURSE SUB FORMĂ DE METADATE

Corelația elementelor de metadate cu etichetele TINLIB

Dorina Bălan

Societatea română în continuă schimbare simte tot mai pregnant nevoia de informare curentă și ușor accesibilă. Biblioteca, în general, și bibliotecile publice, în special, sunt instituțiile cu cele mai mari posibilități de a pune în circulație informațiile existente pe diverse tipuri de medii.

Deoarece informația în mediul electronic se comportă diferit față de cea existentă în mediu tipărit și necesită un tratament special din partea celor care o descriu și o clasifică, intervine **metadata**.

Căutarea unei informații presupune o triere a rezultatelor. Lipsa de informații despre tema documentului, și chiar a informațiilor factuale de tipul: autor, data publicării, dimensiunea documentului, au făcut ca mai multe comunități de cercetători să demareze proiecte de standardizare pe bază de **metadata** într-o încercare de paliere a acestor lipșuri.

Cele mai cunoscute **proiecte** sunt:

1. *Machine Readable Catalogue* (MARC) - specifice elementelor descrierii cataloagelor de bibliotecă;
2. *Dublin Core* (DC) - definește metadatele asociate paginilor web;
3. *Consortium for the Interchange of Museum Information* (CIMI) - definește metadatele asociate informațiilor muzeografice.

Etimologic, cuvântul **metadata**, provine din grecescul *meta* care înseamnă *ceva de natură superioară* și *data* care înseamnă *dată*. Traducerea liberă a cuvântului este „date despre date”. Termenul a fost preluat de informatică, dar are o lungă carieră în lingvistică, în semiotică și în bibliologie și știința informării, aici, constituind fundamentul întregii construcții.

Metadata este data care descrie atributele unei resurse. Ea poate fi o dată de tip bibliografic sau poate să conțină descrieri despre conținutul, termenii și condițiile de utilizare, acoperire și caracteristicile tehnice sau de acces pentru o anumită resursă de tip electronic.

Într-o altă accepțiune, metadatele pot fi instrumentele prin care utilizatorii, fie aceștia oameni sau programe, regăsesc o resursă sau alta, structurată ierarhic, fără a-i cunoaște dinainte caracteristicile. Ele au preluat elemente din regulile de catalogare clasice (ISBD, AACR2) și din formatul MARC.

Din mulțimea de metadate existente au reușit să devină norme, metadatele propuse de DUBLIN CORE. Workshop-ul de la Dublin, Ohio, în 1995, a reușit să impună un set de treisprezece elemente. Ultima versiune a DUBLIN CORE datând din ianuarie 2008 și ajunsă la

dimensiunea de normă prin ISO 15836 din martie 2009, a impus cincisprezece elemente. Normele sunt făcute să descrie documentele într-o formă suficient de simplă, pentru cel care realizează descrierea, astfel încât să ușureze descoperirea obiectelor de tip document, într-un mediu de rețea ca Internet-ul.

Conversiile Dublin Core în etichetele de câmp TINLIB

Orice înregistrare **metadata** necesită, pentru a fi descrisă, o serie de elemente care să poată duce la identificarea sa. Există trei tipuri de elemente:

I. Elemente de conținut: pot fi selectate (parțial) din vocabularele controlate - tezaure naționale (Tezaur bazat pe CZU) sau internaționale (RAMEAU, The US Library of Congress Subject Heading - LCSH) sau se pot constitui alte vocabulare de către cei interesați (vezi tabelul: 1-7). Pentru diseminarea informației și regăsirea ei cu ușurință este foarte important aportul pe care factorul uman îl are în prelucrarea resursei;

II. Elemente de proprietate intelectuală constau în atribuirea unui nume pentru fiecare conținut (vezi tabelul: 8-11); pentru validarea acestor informații există fișierele de autoritate;

III. Elemente de instalare: Elemente Dublin Core (vezi tabelul: 12-15).

Fiecare element al descrierii redă o fațetă a documentului. O fișă dintr-un catalog de bibliotecă poate fi considerată - într-un sens larg al noțiunii - o înregistrare *metadata*. În sens restrâns, fișierul de autoritate reprezintă tot o *metadata*.

În contextul actual românesc în care nu există o modalitate sau un sistem coerent de accesare la informația conținută de biblioteci, singura soluție viabilă pentru interconectarea și comunicarea între biblioteci o constituie Internet-ul și tehnologia modernă a cataloagelor la public, lansarea bazelor de date proprii pe Internet și prelucrarea acestora la un nivel superior pentru a permite cititorului regăsirea unei informații reale, utile și pertinente astfel încât să revină de fiecare dată la aceeași bază de date.

Bibliografie și webbibliografie selectivă

1. ERICH, A. *Dublin Core*. În: ABIR. București: ABIR, 2000, p. 35-38.
2. LANGABALLE, A. M. *Catalogare sumară pe fișele și în cataloagele on-line*. În: *Biblioteconomie*. București: Biblioteca Națională a României, nr. 2, p. 19-22.
3. TÂRZIMAN, E. - *Aspecte privind corelația între UNIMARC și ISBD*. În: *Anuarul ABIR*. București: ABIR, 1997, p. 98-105.
4. *Manual UNIMARC*. București: Biblioteca Națională a României, 1993.
5. DUBLIN Core Metadata Initiative. [http://dublincore.org/documents/2008/01/14/dces/\[2009/07/07\]](http://dublincore.org/documents/2008/01/14/dces/[2009/07/07]).

I. Elemente de conținut

ELEMENTE DUBLIN CORE	ETICHETE TINLIB
1. <i>Titlul</i> - numele resursei care deține informația dată de către creator sau editor	1. a) <i>Titlul propriu-zis</i> ; b) <i>Informațiile despre titlu</i> ; c) <i>Alte titluri</i> (titlul paralel, titlul uniform, titlul de volum, titlul alternativ)
2. <i>Subiect</i> – tema, exprimată de obicei prin cuvinte cheie	2. a) <i>Vedete de subiect</i> (cuvinte cheie - în general termeni necontrolați); b) <i>Descriptori</i> (termeni supuși unui control de autoritate); c) <i>Sisteme de clasificare</i> (CZU, DDC, LCC)
3. <i>Descrierea</i> - un text care descrie sursa informațională sau rezumatul	3. <i>Cuprinsul, rezumatul sau abstractul</i>
4. <i>Sursa</i> - resurse informaționale, tradiționale sau electronice din care derivă obiectul descris	4. <i>Versiunea originală</i> a obiectului din care derivă (dacă este cazul - adaptarea); se dă în câmpul de <i>Note</i>
5. <i>Limba</i> - limba conținutului intelectual	5. <i>Limba documentului</i>
6. <i>Relaționare</i> - conexiunile resursei cu alte resurse informaționale	6. <i>Relațiile parte/întreg</i> (sunt cele în care o resursă este o parte logică dintr-un întreg), material audio, full text, video, imagine, multimedia, aplicație
7. <i>Acoperire spațială și/sau temporală</i> – caracteristicile localizării și a duratei temporale a obiectului	7. <i>Paginația și/sau durata, localizarea geografică</i>

II. Elemente de proprietate intelectuală

ELEMENTE DUBLIN CORE	ETICHETE TINLIB
8. <i>Creator</i> - persoana/organizația care are responsabilitatea principală în realizarea conținutului intelectual al documentului	8. a) <i>Autor persoană fizică</i> - dacă este un singur autor se dă în câmpul de autor; dacă sunt patru autori cu aceeași responsabilitate se inserează același câmp și se trec toți patru ; dacă sunt mai mult de patru autori cu aceeași responsabilitate se trec primii trei urmați de virgulă și puncte de suspensie; b) <i>Autor colectiv</i> - responsabilitate intelectuală principală sau - în cazul în care sunt mai multe colectivități - se inserează același câmp și se trec toate colectivitățile; c) <i>Mențiune de responsabilitate</i>
9. <i>Contribuitori</i> - persoanele sau organizațiile, altele decât creatorul, care au adus contribuții intelectuale la realizarea lucrării	9. <i>Autori</i> persoane fizice sau colectivități <i>cu responsabilitate secundară</i> , care au avut o contribuție intelectuală semnificativă pentru lucrare (editori, traducători, ilustratori)
10. <i>Editor</i> - entitatea responsabilă de punerea la dispoziție a resursei	10. <i>Numele editorului, distribuitorului</i>
11. <i>Drepturi</i> - modalitatea juridică de utilizare a resursei	11. <i>Dreptul de copyright</i> - conținutul acestui element se dorește a fi o legătură (URL) la notița referitoare la managementul drepturilor de autor. Se dă în câmpul <i>Note</i>

III. Elemente de instalare

ELEMENTE DUBLIN CORE	ETICHETE TINLIB
12. <i>Data</i> - data la care resursa informațională a fost transmisă în rețea	12. <i>Data publicării, difuzării</i>
13. <i>Formatul</i> - formatul resursei informaționale (fișier PDF, HTML)	13. <i>Formatul - forma fizică</i> a documentului: fișier executabil Windows, fișier PostScript. Se dă în câmpul <i>Note</i>
14. <i>Tipul</i> - tipul de conținut: serial, articol, imagine	14. <i>Tipul - genul documentului</i> cum ar fi: nuvelă, poem, curs, raport, teză, poezie
15. <i>Identificator</i> - număr sau șir de caractere care permit identificarea resursei, într-o manieră unică	1. <i>Identificator</i> : a) <i>identificator de înregistrare</i> ; b) <i>ISSN</i> c) <i>ISBN</i> ; d) <i>număr de ordine din Bibliografia Națională</i> ; e) <i>URL document</i>

Catalogarea și catalogatorii în tranziție

**Constanța
Dumitărășconiu**

La început, meseria de bibliotecar a fost practică de erudiți, savanți, care aveau pasiune pentru cărți, dar aceștia nu erau considerați, ca profesie, bibliotecari. Cu timpul s-a constatat că cei care gestionează cărțile, în afara pasiunii pentru cărți, trebuie să dispună și de o memorie bună, dar și de

aptitudini de organizare, ordonare a acestora.

Organizarea și ordonarea cărților a avut și are ca fundament reguli stricte, reguli care au evoluat de-a lungul vremii. Disciplina care se ocupă de elaborarea, întreținerea și aplicarea acestor reguli este catalogarea descriptivă sau pe subiecte, așa cum este cunoscută și divizată în secolul nostru.

Fiind o activitate tehnică, catalogarea se bazează pe standarde, acele documente care cuprind reguli ce trebuie aplicate de toți catalogatorii, în mod uniform, pentru a se ajunge la un posibil schimb de date, ușurând activitatea instituțiilor și a bibliotecarilor nespecializați în această meserie și conducând la o eficiență maximă.

Alături de standarde, catalogarea se folosește de anumite convenții, stabilite fie la nivel internațional, atunci când, de exemplu avem în vedere formatele de înregistrare, fie la nivel național, atunci când agențiile bibliografice naționale impun anumite reguli privind introducerea datelor referitoare, de exemplu privind autorii naționali, ori la nivel instituțional, mai ales atunci când diversele aplicații informatice nu respectă regulile de catalogare internaționale.

Evoluția regulilor de catalogare poate fi desenată pe o hartă pe care putem include momentele principale, în care experți catalogatori au încercat să „legifereze” principii de respectat pe termen lung. Astfel, primul moment de remarcat este Paris, octombrie 1961 când *Expunerea de principii* sau *Principiile de la Paris*, documentul care a rezultat ca urmare a Conferinței internaționale asupra principiilor de catalogare, marca începutul oficial al preocupării, la nivelul *Federației Internaționale a Bibliotecilor și Bibliotecarilor* (IFLA), pentru uniformizarea regulilor de catalogare. *Expunerea de principii* avea drept scop să vină în ajutorul celor care se vor ocupa de codurile de catalogare. O ediție

adnotată, cu comentarii și exemple, coordonată de Eva Verona, posibil de folosit încă, a fost tipărită în 1971. Conceptele de intrare principală, îmbogățită cu intrările secundare și vedeta uniformă au fost concepte stabilite în 1961 dar se utilizează încă în secolul nostru, cu minime modificări, adăugări de vocabular și întrebunțări, dacă ținem seamă de noul statut al bibliotecilor, acela de bibliotecă informatizată. Vorbim acum de intrări secundare, numite și adăugate, precum folosim încă *vedeta uniformă dar și forma autorizată*. Sunt doar adaptări, conținutul fiind același.

Pregătind trecerea de la descrierea tradițională de până în anii 1970 la mecanizarea descrierilor de catalog, catalogatorii au fost preocupați de elaborarea unor scheme de lucru care să faciliteze această activitate. Discutând la modul absolut general, așa a fost inițiat proiectul, și mai apoi proiectele, *ISBD – Descrierea Bibliografică Internațională Standard*. La nivelul secolului al XX-lea și începutul secolului al XXI-lea vorbim, din nou, de o descriere tradițională, referindu-ne la această descriere conform *ISBD*. Iată că informatizarea bibliotecilor a schimbat, cumva, conceptul de descriere tradițională.

De-a lungul istoriei sale, regulile *ISBD* au fost adaptate în funcție de tipul de document la care se refereau, iar mai târziu s-au adaptat și noilor resurse intrate în instituțiile biblioteconomice – resursele electronice, precum și părților care compun aceste resurse.

Nevoia elaborării unei ediții *ISBD* care să se refere la toate tipurile de resurse, așa cum a fost și ideea alcătuirii unui *ISBD* general, la începuturile *ISBD*, s-a materializat într-o ediție consolidată a *ISBD*, publicată în anul 2007. Elementele bibliografice, adică metadatele care caracterizează o resursă se înscriu în cele opt zone de informații, cu amendamentul că o nouă zonă – zona 0 – a fost dedicată, în mod expres, unui element care făcea obiectul zonei întâi, anume *DGM – Desemnarea Materialului General*.

Vocabularul utilizat în ediția consolidată a *ISBD* este adaptat *FRBR (Cerințe Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice)*, un nou model conceptual privind regulile de catalogare.

Așadar, un moment important în tranziția regulilor de catalogare îl constituie *FRBR*, model catalografic inițiat în anul 1998, sub egida *IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari)*.

FRBR se referă la elementele bibliografice

stipulate și vehiculate în cadrul ISBD, dar se referă și la relațiile dintre aceste elemente, ceea ce arată un interes deosebit utilizatorului, ușurându-i regăsirea datelor ce compun înregistrările bibliografice și caracterizează resursele descrise.

Nici un alt document publicat după apariția FRBR nu a mai putut să nu țină seamă de regulile acestuia, reguli elaborate în urma multor confruntări dintre specialiști.

Ideea schimbului de date, în contextul unui control bibliografic și de autoritate real, a condus la preocupări deosebite pentru realizarea unui cod internațional de catalogare, care să poată fi armonizat cu formatele de înregistrare utilizate în biblioteci.

Întâlniri de lucru ale experților în catalogare au avut loc de-a lungul a cinci ani de zile, studiind și comparând regulile de catalogare de pe fiecare continent, prin codurile existente, de obicei, în țările dezvoltate, concluzionând și ținând seama de Principiile de la Paris dar și de regulile locale existente, uneori. Totuși, baza discuțiilor și deciziilor s-a concretizat în AACR2 (*Regulile anglo-americane*), ediția a doua. Cu toate acestea, noile reguli rezultate – RDA (*Descrierea și accesul la resursă*), comportă acum multe discuții, mai ales pe continentul american.

O formă aproape definitivă a fost disponibilizată pentru discuții, iar “toolkit”-ul care urmează să conțină documentul final este pe punctul de a fi finalizat și oferit spre vânzare.

RDA este un document amplu, care abordează atât probleme generale de catalogare cât și componentele înregistrărilor bibliografice, precum și reguli de stabilire a formelor autorizate ale persoanelor, familiilor, colectivităților etc. ce contribuie la elaborarea resurselor.

Regulile RDA se referă la toate tipurile de resurse și pot fi armonizate cu regulile formatelor de înregistrare adoptate, din punct de vedere teoretic. Practica va demonstra dacă aceste reguli vor putea fi aplicate, și mai ales dacă vor putea fi aplicate indiferent de programele folosite de către biblioteci, acest lucru însemnând că și furnizorii de programe trebuie să se adapteze tendințelor regulilor de catalogare.

Dar, toate aceste reguli, mai vechi sau mai noi, vor fi aplicate de catalogatori, bibliotecari profesioniști, cu o solidă pregătire de specialitate dar și având cunoștințe din alte domenii.

În general, în România, catalogatorii se formează, cu precădere, în biblioteci, în urma, fie a descoperirii acestei activități și, apoi, a dorinței de a lucra într-un asemenea sector, fie în urma unei

repartiții care obligă la cel puțin o minimă formare, fără de care nu poți profesa catalogarea. Tehnicile normative de catalogare nu prea sunt atractive, deși structurează identități profesionale.

Învățământul universitar internațional, în general, încearcă să formeze specialiști în catalogare, iar instituțiile adaugă cerințelor lor de angajare, competențe specifice catalogatorilor, atunci când poziții diverse trebuie acoperite.

Instituționalizarea formării bibliotecarilor se aplică și în România, astfel tot mai mulți bibliotecari finalizează cursuri postuniversitare, completând diverse studii academice, ori studii masterale, atunci când au absolvit o școală de biblioteconomie, precum și studii doctorale în cadrul Facultății de Filologie.

Concluzii:

- Catalogarea nu înseamnă numai a descrie resursele care alcătuiesc colecțiile, ci și a produce servicii și a evalua impactul asupra utilizatorilor;
- Informatizarea bibliotecilor obligă la formarea unor specialiști care să dețină atât cunoștințe specifice catalogării cât și cunoștințe specifice activităților informatizate;
- Formarea profesională a catalogatorilor presupune un schimb permanent între activitățile practice și cele de studiu, cercetare, ceea ce constituie garanția calității și adaptabilității;
- Formarea inițială definitivă nu mai există, mai ales că, în România, mulți absolvenți ai facultăților de biblioteconomie se îndreaptă spre alte meserii, scopul parcurgerii facultății fiind doar de a căpăta o diplomă de studii superioare;
- Catalogatorii trebuie să acorde o atenție mult mai mare utilizatorilor, în diversitatea și complexitatea lor;
- Managementul instituțional trebuie să fie preocupat de o mai bună pregătire a catalogatorilor;
- Reînnoirea generației de catalogatori presupune o legislație coerentă pentru formare, privind mereu perspectiva, o formare școlară ținută pe tip de meserie bibliotecară, cu accent pe meseriile dublate de informatizare, o politică națională de formare, indiferent de tipul de bibliotecă.

SATISFACEREA NEVOILOR INFORMAȚIONALE ALE UTILIZATORILOR

Raport evaluare - chestionar

Paula Balhui

Cunoașterea așteptărilor consumatorilor, precum și modul în care ei percep serviciile bibliotecii sunt condiții de bază pentru prestarea unor servicii performante și de calitate. Pentru rezolvarea acestor probleme Biblioteca „V.A. Urechia” a aplicat sondajul sociologic, utilizând *metoda anchetei*, iar ca instrument de lucru s-a folosit *chestionarul*.

Conform datelor statistice, pentru o bună interpretare au fost chestionați 260 cititori, reprezentând în medie 0,4% din numărul total de utilizatori, care au frecventat biblioteca în trim. II pe anul 2009, din totalul de 58.756 cititori. Chestionarele au fost distribuite după cum urmează:

- Sediul Central- la Pupitru de Referințe: 120 buc;
- Filiala nr. 1 „C. Negri”: 65 buc;
- Filiala nr. 4 „Grigore Vieru”: 75 buc.

Chestionarul conține zece întrebări dintre care 9 sunt închise, cu variante de răspuns și o întrebare deschisă.

Dintre respondenți: 41,15% au studii liceale; 11,15% au studii gimnaziale; 33,84% studii universitare; 7,69% studii postuniversitare și 6,15% studii profesionale.

După vârsta subiecților observăm interesul crescut al tinerilor cu vârsta între 15-25 ani pentru utilizarea serviciilor bibliotecii, după cum indică ponderea de 64,23%; 20% dintre subiecți au vârsta între 26-40 ani; 11,53% au vârsta între 41-60 ani, iar 4,23% au vârsta peste 60 ani. Procentul mic de respondenți cu vârsta peste 40 ani este explicabil în contextul activităților profesionale și familiale intense, care nu le permit să frecventeze biblioteca. Dorința de informare este obiectivă în cazul elevilor și studenților, care reprezintă utilizatorii cei mai activi ai bibliotecii.

La întrebarea *Cum apreciați calitatea serviciilor oferite de Bibliotecă?* respondenții au dat o notă pe o scară de la 1 la 5 (1 reprezintă nesatisfăcătoare, 5 reprezintă foarte bune), (pentru a evalua gradul de apreciere al subiecților față de serviciile bibliotecii). Notele obținute sunt relevante pentru a concluziona că serviciile bibliotecii sunt foarte bine cotate în rândul celor chestionați, după cum indică și următoarele date: 61,15% au dat nota 5; 29,23% nota 4; 7,69% nota 3 și doar 1,92% nota 2.

Pentru o bună cunoaștere a nevoilor cititorilor față de dezvoltarea colecției de documente, ne-am propus să investigăm opiniile acestora, astfel: 58,07% propun achiziții noi de documente; 27,30% propun asigurarea accesului la cele mai relevante resurse informaționale electronice cu profil general de pe Internet; 30,76% doresc să achiziționăm noi baze de date cu caracter enciclopedic și specializat.

O altă întrebare a chestionarului a vizat intenția noastră de a observa cât de folosite sunt serviciile Bibliotecii: 51,92% au răspuns foarte mult; 43,07% mult

și 5% puțin. Datele sunt îmbucurătoare pentru instituția noastră, confirmând utilitatea serviciilor oferite, care vin în sprijinul nevoilor informaționale ale cititorilor.

Comparând cifrele și procentele reiese că numărul cititorilor care frecventează *Sălile de împrumut pentru adulți* se află în topul preferințelor publicului, 61,15%; utilizatorii care vizitează *Sala Referințe Electronice și Internet*, prin care pot fi explorate mai multe resurse electronice în același timp sunt de 38,84%; *împrumutul la Sălile de lectură* este utilizat de 31,53% dintre respondenți, probabil găsirea unor metode alternative (xerocopiere, internet etc) a dus în ultimii ani la o scădere a numărului de cititori din sălile de lectură; *Sălile de împrumut pentru copii* sunt vizitate de 18,84%; *Sala Multimedia* devine o alternativă de petrecere a timpului liber, după cum arată răspunsul a 17,69%; *Sala Periodice* este frecventată de 8,07%; *Sala Referințe. Informare bibliografică* de 8,84% și 4,61% dintre cei chestionați apelează la fondul *Colecțiilor Speciale*.

Activitățile educaționale desfășurate de Bibliotecă, reprezentă o componentă de bază a Planului de activitate al instituției, de aceea cititorii trebuie să fie informați cu privire la natura activităților desfășurate. *Manifestările culturale ca parte a activităților desfășurate sunt cunoscute de 55%; 45,38% cunosc activitățile de documentare și cercetare; 23,07% activitatea editorială; 20,76% conferințele; 16,92% activitățile de voluntariat; 13,84% cursurile; 6,92% seminariile; 6,53% mesele rotunde și 6,15% activitățile de parteneriat.* Procentele indică o bună cunoaștere a manifestărilor culturale derulate de Bibliotecă și promovate bine în rândul opiniei publice. Mai puțin cunoscute sunt activitățile gen: cursuri, seminarii, mese rotunde și se recomandă o mai bună informare despre posibilitatea utilizării spațiului Bibliotecii pentru diverse întâlniri profesionale organizate de categoriile socio-profesionale din Județul Galați.

Posibilitățile de căutare și regăsire a informațiilor în Bibliotecă sunt variate și sunt utilizate de cititori, după cum indică și procentele: *căutarea la raft 91,15%; utilizarea catalogului on-line 51,15%; utilizarea listelor cu bibliografii 47,69%; acces la catalogul tradițional-carte, 39,23%; catalog tradițional-periodice, 26,15%; accesarea bazelor de date 20,38%.*

Utilizatorii folosesc în procent mare căutarea documentelor direct la raft și cunosc facilitățile oferite de *Secția Referințe. Informare bibliografică*, care întocmește liste de bibliografii la cerere.

Existența catalogului on-line este cunoscută de cititori, deși în prezent el nu este funcțional din lipsa resurselor materiale necesare unei bune funcționări. Cititorii care nu se simt în largul lor în fața computerului pentru căutările în programul OPAC, apelează la catalogul tradițional, sau la serviciile bibliotecarului de la Pupitru de referințe. Mai puțin cunoscute sunt bazele de date deținute de Biblioteca „V.A. Urechia”, care necesită pe viitor o promovare mai activă.

În ceea ce privește întrebarea numărul 7, privind *mărimea și complexitatea fondurilor bibliotecii*, 26,92% au răspuns afirmativ; *traseul unei publicații de pe raft*

până la cititor, este cunoscut de 33,33% din respondenți; organizarea spațială a rafturilor cu acces liber pentru cititori este cunoscută de 66,66% din cei chestionați; consilierea utilizatorilor de bibliotecari este cunoscută de 53,33% din cititori. Un rol important îl deține ajutorul acordat de bibliotecar cititorilor, care trebuie să fie bine informați, ghidați în zona cu acces liber la raft și consiliați pentru consultarea cât mai rapidă și corectă a documentelor solicitate.

Ecoul deschiderii Filialei nr.4 și promovarea planurilor de extindere de către conducerea instituției au fost bine receptate de public, astfel că 49,33% dețin informații despre intențiile Bibliotecii „V.A. Urechia” de a deschide noi filiale în cartierele importante din Galați. Pentru a afla punctul de vedere al cititorilor față de deschiderea unor noi filiale ale Bibliotecii, în cartierele importante din oraș, am formulat întrebarea nr.8, iar răspunsurile dovedesc interesul pentru acest obiectiv propus de conducerea instituției. 95,76% au răspuns afirmativ; 3,07% nu sunt interesați și doar 1,15% nu sunt de acord.

La întrebarea cu răspuns liber, am dorit să aflăm ce îmbunătățiri necesită serviciile actuale ale Bibliotecii, iar propunerile respondenților sunt următoarele:

- dotarea cu noi calculatoare;
- funcționarea catalogului on-line;
- un nou sistem de operare, deoarece Linux-ul este greu de utilizat, [probabil marea majoritate folosește acasă Windows];
- mai multe exemplare din același titlu pentru cele mai cerute u.b.;
- interes mai crescut din partea bibliotecarului față de nevoile cititorilor;
- fond de carte în format e-books, mp3, mp4;
- fond de carte în limbile: arabă, greacă, latină, persană, turcă, chineză, japoneză;
- digitizare sau xero-copiere pentru titlurile volumelor de la fondul vechi, din biblioteca noastră sau de la alte biblioteci din țară;
- o mai bună așezare a cărților la raft;
- o mai bună prezentare a noutăților editoriale.

20% au considerat suficiente serviciile deținute și chiar ne-au felicitat pentru varietatea acestora; 30% nu au răspuns, probabil au fost prea multe întrebări și nu au mai avut răbdarea necesară să dezvolte o idee liberă, de aceea ne vom limita la maxim 5 întrebări. Subiecții au arătat interes pentru necesitatea înființării unei secții de biblioteconomie în cadrul instituțiilor de învățământ superior din Galați. 69,61% au considerat binevenită această idee; 25% nu au știut ce implică această secție și acest procent explică o slabă informare la nivelul comunității față de etapele utile pregătirii profesionale ale unui viitor bibliotecar; 5,38% nu consideră necesară o secție de biblioteconomie în cadrul instituțiilor de învățământ superior din Galați.

Chestionarul a urmărit mai multe aspecte: cunoașterea vârstei și nivelului de pregătire al utilizatorilor, identificarea tipurilor de documente utilizate în cadrul bibliotecii, cunoașterea surselor de informare din bibliotecă, aflarea tipurilor de activități educaționale desfășurate de instituția noastră, analizarea gradului de satisfacție față de serviciile bibliotecii, obținerea de propuneri pentru îmbunătățirea acestor servicii. Analizând sugestiile utilizatorilor Bibliotecii „V.A. Urechia”, constatăm

că peste 70% dintre aceștia apreciază calitatea serviciilor oferite de instituția noastră, existând două grupe de utilizatori, și anume utilizatori ai metodelor tradiționale de informare, cei mai mulți au vârsta peste 40 ani și utilizatori ai metodelor moderne, accesate în special de grupele de vârstă 15-25 ani și 26-40 ani.

Comparând răspunsurile cititorilor de la cele trei sedii ale Bibliotecii, am constatat următoarele situații:

- Sediul central este frecventat în procent mai mare de absolvenții studiilor universitare, iar la filiale ponderea mare este a celor cu studii liceale;
- la Sediul central al Bibliotecii „V.A. Urechia” cele mai frecventate secții sunt cele pentru împrumut la domiciliu, iar la filiale interesul este crescut pentru Sala Multimedia și Referințe Electronice și Internet.
- La Filiala nr.1 respondenții cunosc modul de așezare al documentelor la raft, fapt dovedit de răspunsul de 100%, ceea ce demonstrează o bună fidelizare a cititorilor.

Chestionarul și-a atins scopul propus, evaluând gradul de informare al utilizatorilor, nevoile informaționale ale acestora, ne-a ajutat să apreciem nivelul cunoașterii serviciilor și ofertelor bibliotecii și să comparăm nevoile informaționale în funcție de categoria de vârstă și nivelul de pregătire.

Concluzia este aceea că Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” reușește să vină în întâmpinarea nevoilor permanente de informare documentară, oferind informații pertinente, care răspund exigențelor informaționale cerute tot mai mult în ultima perioadă. Biblioteca trebuie să se plieze pe dorințele utilizatorilor, care așteaptă de la biblioteca publică și informații de interes general.

Pe baza opiniilor culese putem califica drept „bune” serviciile acordate de biblioteca noastră și „foarte bune”, dacă s-ar rezolva problema accesării catalogului on-line. Proporția nemulțumirilor este mică și au un rol constructiv, atrăgându-ne atenția asupra îmbunătățirilor necesare în viitorul apropiat.

Sinteza datelor obținute ne permit să formulăm câteva recomandări:

- o comunicare mai bună cu cititorii noștri, pentru satisfacerea nevoilor documentare și informaționale;
- achiziția și promovarea materialelor informaționale moderne, pentru alinierea instituției noastre la standardele europene;
- promovarea mai activă a serviciilor oferite de Secția Colecții Speciale, Sala Periodice;
- informarea asupra activităților adiacente: cursuri, mese rotunde, seminarii, conferințe;
- atragerea cititorilor din categoriile de vârstă : 41-60 ani și peste 60 ani.

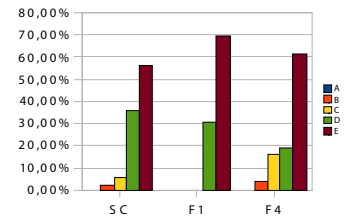
Pentru întrebările închise cu răspuns multiplu, s-a folosit una din formele grafice adecvate statisticii descriptive, anume histograma, descrisă în **Anexa 1**. Aceasta cuprinde distribuția procentelor pe: Sediul central- notat SC; Filiala nr.1- notat F1; Filiala nr.4- notat F4, pentru a compara datele în mod corect. La întrebările 6,7 s-au reprezentat procentual și grafic doar răspunsurile afirmative, iar la întrebările 2, 4, 5, 6, 7, variantele de răspuns apar în histogramă notate cu litere de tipar.

ANEXA 1

1. Pe o scară de la 1 la 5, cum apreciați calitatea serviciilor oferite de Biblioteca „V.A. Urechia”?

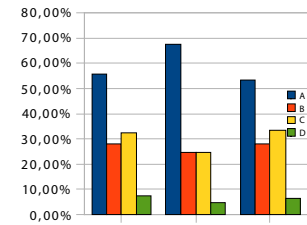
(1- nesatisfăcătoare, 5- foarte bune)

- A- 1- nesatisfăcătoare;
- B- 2- satisfăcătoare;
- C- 3- mulțumitoare;
- D- 4- bune;
- E- 5- foarte bune.

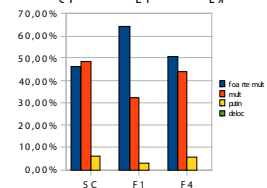
2. Ce propuneri aveți pentru dezvoltarea colecției de documente din bibliotecă ?

- A- achiziții noi de documente;
- B- asigurarea accesului la cele mai utile resurse informaționale electronice cu profil general de pe Internet;
- C- achiziția de noi baze de date cu caracter enciclopedic și specializat;
- D- alte propuneri.

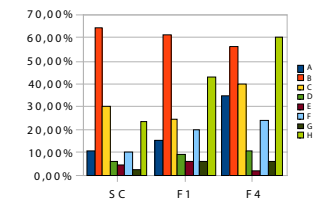
3. Cât de folositoare vă sunt serviciile bibliotecii în demersul dumneavoastră intelectual?

- Foarte mult; Mult;
- Puțin; Deloc.

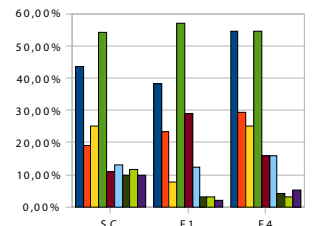
4. Ce secții din cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia” frecvențați mai des ?

- A- Sălile de împrumut pentru copii;
- B- Sălile de împrumut pentru adulți;
- C- Sala de lectură;
- D- Sala Periodicelor;
- E- Sala de lectură a Colecțiilor Speciale;
- F- Sala Multimedia;
- G- Secția Referințe. Informare bibliografică;
- H- Sala de Referințe Electronice și Internet.

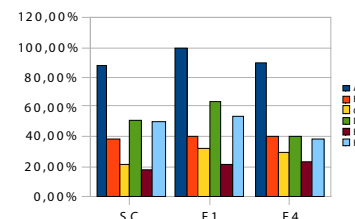
5. Cunoașteți ce tipuri de activități educaționale desfășoară instituția noastră?

- A- Activități de documentare și cercetare;
- B- Activitate editorială;
- C- Conferințe;
- D- Manifestări culturale;
- E- Activități de voluntariat;
- F- Cursuri;
- G- Mese rotunde;
- H- Seminarii;
- I- Activități de parteneriat.

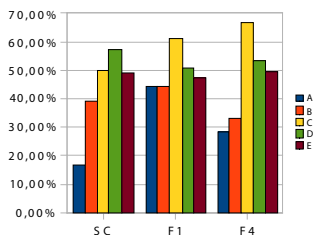
6. Cunoașteți următoarele posibilități de căutare și regăsire a informației?

- A- Căutarea la raft;
- B- Catalogul tradițional- carte;
- C- Catalogul tradițional- periodice;
- D- Catalogul on-line;
- E- Baze de date abonate (Oxford Journals, Indaco);
- F- Acces la listele de bibliografii (Secția Referințe).

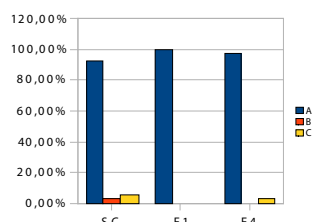
7. Aveți cunoștință despre:

- A- Mărimea și complexitatea fondurilor bibliotecii?
- B- Traseul unei publicații de pe raft până la dvs.?
- C- Organizarea spațială a rafturilor cu acces liber pentru cititori?
- D- Consilierea utilizatorilor de către bibliotecar?
- E- Înființarea de noi filiale ale Bibliotecii „V.A. Urechia”?

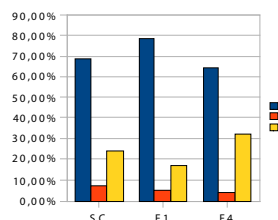
8. Considerați că deschiderea filialelor Bibliotecii „V.A. Urechia”, în cartierele importante din oraș, vin în sprijinul membrilor comunității?

- A- Da;
- B- Nu;
- C- Nu mă interesează.

9. Credeți că este necesară înființarea unei secții de biblioteconomie în cadrul instituțiilor de învățământ superior din Galați?

- A- Da;
- B- Nu;
- C- Nu știu.

Legendă:

- SC- Sediul central;
- F1- Filiala nr.1 «Costachi Negri»
- F4- Filiala nr.4 «Grigore Vieru»

Servicii pentru utilizatori în bibliotecile contemporane

Model al serviciilor minimal necesare

Teză de doctorat (Rezumat)

Liviu-Iulian Dediu

Prezentul articol reprezintă un extras din teza de doctorat a autorului cu titlul *Managementul serviciilor pentru utilizatori în bibliotecile contemporane*, susținută la Universitatea din București, Facultatea de Litere, în anul 2009, sub coordonarea științifică a Prof. univ. Dr. Ion Stoica. Care sunt serviciile importante pentru fiecare din bibliotecile contemporane? În cuprinsul prezentei lucrări am militat pentru flexibilitate, ca element

deosebit de important în această perioadă de schimbări. Este important să fie înțeles următorul aspect: flexibilitatea nu este avută în vedere doar în ceea ce privește dinamica unei organizații singulare, ci trebuie pusă în contextul cooperării în cadrul rețelelor și al consorțiilor; solitudinea nu este o opțiune viabilă.

1 Servicii de consultare a documentelor de bibliotecă și a documentelor/informațiilor la care biblioteca furnizoare are acces din surse externe. Bibliotecile contemporane trebuie să integreze serviciile de consultare cu restul serviciilor furnizate. Specificitatea serviciilor de consultare trebuie să fie stabilită prin zonare și nu prin izolarea fizică de alte compartimente funcționale ale bibliotecii. În acest context, reinventarea serviciilor trebuie să aibă în vedere desființarea barierelor (în mod special ale celor constituite fizic prin pereți și camere închise); trebuie izolate sursele de zgomot și nu marea majoritate a utilizatorilor acestor servicii. Spațiile pentru grupuri de lucru rezolvă problema celor care au nevoie să discute în timpul rezolvării propriilor probleme de documentare.

1.1 Cercetarea și studierea documentelor vechi, a cărților rare și a colecțiilor speciale face excepție de la specificațiile prezentate mai sus. Datorită condițiilor specifice de conservare a documentelor deținute, consultarea în cadrul acestor compartimente trebuie să respecte politicile stabilite și să fie aplicate în funcție de tipul documentelor. Nu este firesc să se aplice aceleași politici pentru documente diferite ca tip și perioadă de publicare/producere.

Este important, în cazul serviciilor de consultare a acestor documente, ca bibliotecile să militeze pentru digitizarea colecțiilor respective, inclusiv a obiectelor (semne de carte, medalii, obiecte cu caracter muzeal etc.). Politica digitizării acestor colecții trebuie stabilită înainte de lansarea operațiunilor de anvergură pentru a evita duplicarea efortului în biblioteci diferite care dețin colecții similare și pentru a stabili parametrii optimi exploatare pe o perioadă lungă de timp, independent de gradul de dezvoltare a tehnologiilor și a politicilor privind drepturile de autor (care vizează inclusiv formatul fișierelor produse ca urmare a utilizării unor programe de aplicație proprietar).

1.2 Audierea și vizionarea individuală. Fie că este vorba de documente audio/video, multimedia sau electronice, existența unei zone special destinate și echipate cu instrumente care să permită consultarea lor este o necesitate pentru biblioteci, în general, și o obligație a bibliotecilor publice, universitare și specializate de profil.

Este obligatoriu ca bibliotecarii să cunoască și să respecte prevederile legii dreptului de autor. În cele mai multe țări, audierea și vizionarea colectivă nu este permisă gratuit în cadrul bibliotecilor. Nerespectarea unor principii elementare poate conduce spre stări de conflict de interese între biblioteci și organizațiile care militează pentru respectarea drepturilor de autor și, în asemenea situații, se poate ajunge la extreme nedorite pentru biblioteci și utilizatorii acestora.

1.3 Accesul la publicațiile periodice. Datorită dimensiunii mari și a faptului că este necesar un mobilier adecvat susținerii greutății specifice, pentru a nu se deteriora prematur, publicațiile periodice

necesită o zonă de consultare diferită de cea a publicațiilor uzuale. În cazul acestor colecții, managerii și bibliotecarii trebuie să aprecieze obiectiv necesitatea păstrării pentru perioade mai lungi de timp a documentelor din această categorie. Nu de puține ori se exagerează, în sensul că se păstrează, pentru perioade prea lungi de timp, documente periodice ale căror conținut este efemer sau scade ca interes după unul, doi ani.

Trebuie stimulată utilizarea periodicelor în format electronic și a bazelor de date full text în regim online. În același context, trebuie stimulată crearea de programe de digitizare a documentelor periodice, la nivel național, prin partajarea resurselor și participarea tuturor deținătorilor relevanți de documente, resurse umane specializate și tehnologie.

1.4 Accesul la baze de date online. Pe lângă utilizarea facilităților tehnice deja existente (un minim de calculatoare și acces la Internet) în multe biblioteci, accesul la baze de date online necesită cheltuieli cu abonamentul. Partajarea resurselor financiare și participarea în cadrul unor consorții constituite în acest scop, sau a unor consorții ce au mai multe obiective, între care și cel de partajare a achizițiilor la nivelul membrilor, constituie soluția cea mai bună. Utilizatorii dispun de acces la o sursă deosebit de bogată de informații, între care cele cu acces full text sunt cele mai eficiente. Oferta de abonamente la baze de date online este destul de variată, din punctul de vedere al domeniilor de interes acoperite. Din punctul de vedere al limbii, există încă, bariera lingvistică. Importanța acesteia este în scădere datorită inițiativelor luate în domeniu, precum și a facilităților tehnice care se furnizează încet, încet de performanța de a traduce automat conținutul furnizat pe web, care este mediul de acces online la aceste baze de date.

1.5 Împrumutul interbibliotecar. Serviciul de împrumut interbibliotecar a luat un avânt deosebit odată cu pătrunderea serviciilor suport din domeniul TIC. Comunicarea în mediul electronic și accesul la bazele de date ale bibliotecilor a permis, atât utilizatorilor, cât mai ales bibliotecarilor, să dezvolte cooperarea în domeniul împrumutului interbibliotecar. Tehnologia și în mod special programele integrate de bibliotecă și cele consorțiale, oferă suport avansat pentru furnizarea acestui serviciu prin gestiunea tranzitului extern al documentelor, astfel încât o mare parte din operațiunile de rutină presupuse de acest serviciu au fost preluate de la bibliotecari și rezolvate de sistemele integrate.

Pe măsură ce tehnologia comunicațiilor este accesibilă localităților medii și mici, serviciile de împrumut interbibliotecar trebuie asumate și implementate. Acest serviciu reprezintă cel mai important exemplu de serviciu colaborativ, în cadrul căruia ponderea deciziei manageriale la nivel mediu este determinantă pentru funcționare.

1.6 Accesul la colecțiile de programe de aplicație (software), reprezintă o obligație pentru toate bibliotecile. În mod special bibliotecile publice, școlare și universitare trebuie să ofere utilizatorilor accesul la programele de aplicație specifice și nespecifice. Cel mai adesea, o bibliotecă trebuie să ofere utilizatorilor accesul la programele uzuale de tip birotică (office), navigatoare pentru Internet (browsere), și programe utilitare (arhivatoare, inscriptoare de CD-ROM/DVD-ROM, antivirus, managere pentru fișiere și directoare etc.). În funcție de tipul bibliotecilor, acestea trebuie să ofere acces la programe educaționale, programe de aplicație în domenii variate de activitate (contabilitate, proiectare, programare etc.), jocuri, sisteme pentru gestiunea bazelor de date. Bibliotecile trebuie să ofere utilizatorilor și accesul la sisteme de operare variate, deși acestea nu intră în categoria programelor de aplicație.

În aceeași categorie, a programelor de aplicație, trebuie incluse și programele online, accesibile prin intermediul navigatoarelor pentru Internet, fie că este vorba de crearea și gestiunea site-urilor, a blogurilor, forumurilor de discuții, albumelor de imagini, aplicațiilor sociale pentru discuții și schimb de informații.

2 Serviciile de referințe fac parte din serviciile de bază furnizate de o bibliotecă, indiferent dacă ea este servită de un singur bibliotecar sau

Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia”. Biblioteconomie

de câteva sute. În mod firesc, oferirea de informații în spațiul bibliotecii este circumscrisă serviciilor de referință, chiar dacă informațiile respective nu sunt considerate a fi referințe propriu-zise. Este cel mai dinamic serviciu de contact cu utilizatorii. Spre bibliotecarii de referință sunt îndrumați utilizatorii care solicită informații în bibliotecă, tot spre ei sunt distribuite apelurile telefonice, mesajele electronice și, în ultima perioadă, apelurile sosite prin programele de aplicație tip *Instant Messenger*, pupitrele virtuale din medii sociale 3D, precum și *Second Life*.

2.1 Pupitrul de referințe. În acest caz nu este vorba doar despre mobilier, ci de servicii specializate care sunt plasate în cel mai vizibil și accesibil loc cu puțință din spațiul public al bibliotecii (inclusiv al filialelor). Serviciul presupune existența a 2 bibliotecari care efectuează servicii de furnizare a informațiilor și a referințelor. Tot ei sunt însărcinați cu oferirea informațiilor de orientare. În acest context pregătesc expeditiv documente de orientare (cunoscute și sub numele de *pathfinder*) pentru utilizatorii care solicită acces la documente care conțin informațiile de interes pentru ei. Uzual, bibliotecarii furnizează în acest punct informații și referințe pentru a căror identificare nu trebuie să lucreze mai mult de 3 minute. Pentru restul situațiilor de informare, care depășesc acest timp, utilizatorii sunt îndrumați spre biroul de referințe, care este un compartiment specializat, plasat într-o zonă de acces public a bibliotecii (sunt avute în vedere și filialele). Bibliotecarii de referințe dispun de maximum de asistență din partea colegilor din cadrul serviciului și au acces la toate instrumentele de informare specifice pentru satisfacerea cerințelor formulate de utilizatori. Ei dispun de calculatoare cu acces la toate resursele și tipurile de comunicații la care este conectat biblioteca. Aici se valorifică munca de dezvoltare a bazelor de date factologice, informații comunitare, bibliografice de toate tipurile și nivelurile, resurse electronice produse în cadrul bibliotecii sau la care biblioteca are acces prin abonament sau gratuit.

Cel mai semnificativ aspect care trebuie menționat este legat de realizarea interviului de referință, pe care, datorită timpului scurt disponibil pentru servire în acest loc, bibliotecarii trebuie să-l stăpânească foarte bine. De rezultatele bune obținute în urma unui interviu de referință depinde succesul orientării utilizatorului și, implicit, satisfacția acestuia când constată că de repede a ajuns în posesia informațiilor care îi sunt necesare.

2.2 Referințele electronice și acces la rețelele globale de informare (Internet). O zonă funcțională ce dispune de instrumente dedicate precum și de bibliotecar de referințe specializat este necesară în orice colț de bibliotecă indiferent cât de mică este aceasta. În mod uzual, accesul la Internet tinde să devină din ce în ce mai răspândit. S-a constatat faptul că utilizatorii continuă să vină în număr mare la bibliotecile care dispun de servicii de acest gen. Analizele au dezvăluit secretul pentru care acest serviciu este frecventat, chiar dacă utilizatorii au acces la Internet atât de acasă cât și de la școală și chiar în piețele publice. Acest secret este reprezentat de asistența specializată pe care o acordă bibliotecarul. Aici, cei care întâmpină o dificultate, pot apela la bibliotecarul de referințe și, astfel, depășesc mult mai ușor bariera apărută decât în situația în care ar fi în alt loc. Bibliotecile medii și mari au integrat serviciile specifice de referințe electronice cu cele de acces la bazele de date și cele de acces la programele de aplicație, constituind un set de servicii completat cu servicii de scanare și/sau imprimare la cerere, de scriere a informațiilor pe medii optice sau memorii amovabile, de descărcare a imaginilor din aparatele digitale ale utilizatorilor și altele asemenea.

2.3 Informarea și documentarea bibliografică. Bibliotecile contemporane trebuie să cuprindă, în mod obligatoriu, pe lângă atribuțiile orientate spre analiza documentelor tipărite pe hârtie, documentele și resursele electronice care respectă profilul de interes al organizației. Pe lângă furnizarea de liste bibliografice întocmite la solicitarea utilizatorilor (indiferent pe ce cale au sosit acestea: telefon, e-mail, mesagerie electronică tip instant), bibliotecarii specializați care lucrează în acest scop, răspund și de completarea și dezvoltarea site-ului instituției cu aplicații și informații specifice. În mod real, cea mai mare parte din timpul de lucru este rezervată realizării de descrieri de părți componente care alimentează baza de date a bibliotecii respective. Bibliotecarii și bibliografii care furnizează acest serviciu, furnizează și serviciul de cercetare bibliografică și documentare specială, la cerere, precum și servicii de consultanță în informarea extinsă (căutarea, selecția, adăugarea de valoare).

2.4 Informarea comunitară. Se realizează cel mai adesea în cadrul unor zone aflate aproape de intrarea în bibliotecă, astfel încât serviciul să poată fi furnizat și celor care nu vor să se înscrie la bibliotecă sau apelează doar punctual la acest serviciu, fiind spre exemplu, în trecere prin acea localitate. Bibliotecarii sunt orientați spre completarea bazelor de date cu specific factologic privind viața socială și culturală a comunității servite. Ei creează atât instrumente de informare în format electronic, cât și în format tipărit pe hârtie (hărți ale localității sau zonei de interes cu specific comun de orientare, ghiduri și pliante informative etc.). Serviciile de informare comunitară reprezintă și centre pentru dezvoltarea serviciilor privind memoria culturală locală și genealogie. Alături de catalogatori și bibliografi, bibliotecarii specializați în furnizarea serviciilor de informare comunitară, conlucrează pentru realizarea fișierelor de autoritate a personalităților locale, a instituțiilor și a manifestărilor locale.

3 Serviciile de împrumut. Furnizarea de documente pentru împrumut la domiciliu a dovedit că este cel mai stabil și dorit serviciu de către utilizatori. În decursul timpului, chiar dacă utilizarea bibliotecilor a fluctuat, în perioadele de scădere s-a constatat faptul că serviciul de împrumut la domiciliu a fost cel mai solicitat. Utilizatorii doresc oportunități. Într-o viață deosebit de alertă, aproape toți utilizatorii preferă să dispună liber de timpul lor și împrumutul la domiciliu le facilitează împlinirea acestei dorințe. Mai mult, utilizatorii doresc să știe, înainte de a veni la bibliotecă, dacă găsesc informațiile care le sunt utile, unde le găsesc, dacă respectivele documente sunt disponibile pentru împrumut, dacă le pot rezerva pentru a fi siguri că nu le ia altcineva între timp. Aceste lucruri trebuie să fie disponibile ca standard de servicii în oricare din bibliotecile contemporane. La acestea trebuie să se adauge posibilitatea ca un cititor să se poată înscrie de la distanță la o bibliotecă, și să beneficieze de serviciile ei, în funcție de contextul social, precum și să poată prelungi termenul de împrumut de la distanță. Programele integrate de bibliotecă în bibliotecile contemporane, trebuie să asiste bibliotecarii și cititorii în rezolvarea serviciilor menționate. Ele trebuie să fie prietenoase și să ofere detalii pentru a asigura utilizatorului un confort sporit. Serviciile de împrumut la domiciliu trebuie să se extindă, atât ca durată a programului, în conformitate cu solicitările utilizatorilor, precum și pe perioada cât biblioteca este închisă. Este obligatoriu ca în bibliotecile medii și mari care furnizează aceste servicii să existe cutii pentru returnarea documentelor împrumutate sau echipamente pentru autoîmprumut în incintă. Utilizatorii nu trebuie să fie nevoiți să stea să aștepte pentru a li se scădea documentele. În zona exterioară, în apropierea clădirii, ar trebui să existe cutii de returnare a documentelor împrumutate, pentru ca cei care ajung la bibliotecă, în afara orelor de program cu publicul, să nu fie nevoiți să plece înapoi, acasă, cu documentele respective. Sistemele electronice bazate pe RFID sunt capabile să opereze în cadrul programului integrat de bibliotecă, scăderea documentului atunci când este introdus în aceste cutii. Astfel, utilizatorii nu vor fi penalizați pentru întârziere. În unele țări sunt instalate asemenea cutii stradale pentru returnarea documentelor în zone circulare și sunt poziționate astfel încât utilizatorii să poată introduce cărțile fără a coborî din autoturism.

4 Serviciile de instruire. Utilitatea acestor servicii are efecte pozitive, atât din perspectiva rolurilor jucate de bibliotecă, cât și din perspectiva promovării organizației. În mod uzual, organizarea acestor cursuri este gratuită și cel mai adesea punctuală. Cursurile de instruire cuprind o plajă mare de teme și se adresează atât utilizatorilor, cât și personalului bibliotecii. Din punct de vedere logistic, bibliotecile trebuie să dispună de condiții optime pentru desfășurarea cursurilor, între care existența unui spațiu care să nu deranjeze celelalte zone funcționale ale bibliotecii și dotarea cu echipamente și conexiune la Internet reprezintă cerințe standard. Dotările de tip videoconferință permit ca susținerea anumitor cursuri să fie realizată de către lectori aflați la distanță, eliberați de bariera spațială.

5 Accesul la servicii prin intermediul site-ului web al bibliotecii. Orice bibliotecă trebuie să posede un site web deoarece el reprezintă un produs care permite accesul la mai multe servicii furnizate de către aceasta. De la prezența datelor de contact și a celorlalte informații cu caracter factologic privitor la bibliotecă și până la furnizarea de știri, site-ul permite accesul la servicii precum: bazele de date ale bibliotecii sau la care biblioteca este abonată, documentele electronice, serviciile interactive de tipul „Întrebă bibliotecarul?”, blog-ul, forumul, întrebările frecvent puse de utilizatori (FAQ) etc.

IFLA și preocupările pentru controlul de autoritate

Istoric și realizări

Mia Băraru

Existența informațiilor pe suporturi diferite și preocuparea pentru îmbogățirea modalităților de regăsire rapidă a acestora, într-o eră în care acestea circulă și se consumă cu mare rapiditate, au făcut ca marile asociații profesionale în domeniul bibliologiei și științei informării să depună eforturi susținute pentru

îmbunătățirea procesului de căutare, selectare și impunere de norme de descriere și standardizare a informațiilor. Deși există o lungă istorie a acestor tipuri de preocupări, Controlul Bibliografic Universal a intrat în atenția IFLA (Internațional Federation of Library Associations and Institutions) odată cu Conferința Internațională UNESCO din 1974 când s-a recomandat ca fiecare Agenție Bibliografică Națională să fie „responsabilă de stabilirea formelor autorizate a autorilor și colectivităților din țara pe care o reprezintă.”

În urma a numeroase studii ale IFLA, la Congresul Internațional privind Bibliografiile Naționale organizat în 1977, de această dată împreună cu UNESCO, s-a decis trecerea la standardizare în vederea schimbului de date bibliografice și de autoritate.

Conferința IFLA din 1978, care s-a desfășurat la Strbské Pleso, Cehoslovacia, a decis crearea unui grup de lucru care să aibă ca obiective:

- publicarea listelor internaționale de autoritate ale creatorilor și lucrărilor acestora;
- realizarea unor norme pentru structura fișierelor de autoritate.

Din listele de autoritate create de acest grup, astăzi, constituie adevărate referințe în materie următoarele:

1. *Classics Anonymous* (1978) - Clasicile Anonime – listă care are ca obiect titlurile uniforme pentru literaturile europene, urmând ca publicația să fie completată de grupul de lucru și pentru celelalte continente. Disponibil la: <http://archive.ifla.org/VII/s13/pubs/AnonymousClassics2004.pdf>. [2010/01/28];

2. *A List of Uniform Headings for Higher Legislative and Ministerial Bodies in European Countries* - Lista Formelor Autorizate pentru Numele Organismelor Legislative și Ministeriale ale Țărilor Europene, revizuită în 1979;

3. *List of Uniform Titles for Liturgical Works of the Latin Rites of the Catholic Church* - Lista Titlurilor Uniforme pentru Lucrările Liturgice ale Bisericii Catolice - până în anul 1980. Disponibil la: <http://arhive.ifla.org/VI/3/pubs/unititles.htm> [2010/01/28];

4. *Names of States* – este o Listă de autoritate pentru denumirea statelor, realizată în 1981;

5. *Guidelines for the National Bibliographic Agency and the National Bibliography* - Ghidul Agențiilor Naționale Bibliografice și Bibliografiile Naționale – ghid realizat de către IFLA.

Normele au fost realizate pentru ca forma și atributele fișierelor de autoritate să poată fi întocmite uniform pe plan internațional:

1. *Names of Persons* - Nume de Persoane - cuprinde metodologia de stabilire a formei autorizate de nume în conformitate cu practica fiecărei Agenții Bibliografice Naționale; prima ediția a apărut în anul 1977 și a fost revizuită extins în 1996. Disponibil la: http://archive.ifla.org/VII/s13/pubs/NamesOfPersons_1996.pdf. [2010/01/28];

2. *Form and Structure of Corporate Headings (FSCH)* - Forma și Structura Colectivităților - publicată în 1980, precizează conținutul înregistrărilor bibliografice care au asemenea creatori; în 2001 se revizuieste acest material și este publicat sub o nouă denumire *Structures of Corporate Name Headings* care conține și atributele necesare completării numerelor de colectivități.

Începând cu anul 1979 IFLA își propune să definească:

- elementele constitutive ale unei notițe de autoritate

1. În 1984 publică *Guidelines for Authority and Reference Entries* (GARE) - Ghidul pentru Construirea Înregistrărilor de Autoritate, ajuns în 2001 la a doua ediție sub denumirea de *Guidelines for Authority Records and References* (GARR) care se referă la o gamă mai variată de medii de stocare a conținutului unei lucrări. Disponibil la : <http://archive.ifla.org/VII/s13/garr/garr.pdf>. [2010/01/28];

2. *Guidelines for Subject Authority and Reference Entries* (GSARE) - Ghidul pentru Construirea Înregistrărilor de Autoritate a Subiectului din Manifestări - apărut în 1993;

- realizarea unui format de schimb de date de autoritate

1. În 1991, apare primul format UNIMARC/AUTHORITY pentru schimbul de date de autoritate, astăzi aflat la a 3 - a ediție. Disponibil la: <http://archive.ifla.org/VI/8/projects/UNIMARC-AuthoritiesFormat.pdf>. [2010/01/28];

2. *International Standard Authority Data Number* (ISADN) - standard internațional care se ocupă de structura și numărul de date de autoritate care ar trebui să recunoască o identitate, pe plan internațional, fără a exista bariere lingvistice;

3. *Functional Requirements for Authority Data* (FRAD) - Cerințe Funcționale pentru Înregistrările de Autoritate - raportul final din anul 2008;

4. *Functional Requirements for Bibliographic Records* (FRBR) - Cerințe Funcționale pentru Înregistrările Bibliografice, validat și corectat în 2008. Disponibil la: http://archive.ifla.org/VII/s13/frbr/frbr_current_toc.htm. [2010/01/28];

● găsirea unor metode pentru schimbul eficient al datelor de autoritate astfel încât exprimarea să fie uniformă la nivel internațional:

1. elaborarea *Multilingual Dictionary of Cataloging Terms and Concepts* – Dicționarul Multilingv de Termeni și Concepte de Catalogare. Disponibil la : <http://subito.biblio.etc.tu-bs.de/muldicat/>. [2010/01/28].

Eforturile profesionale în acest domeniu, realizate de IFLA prin grupurile sale profesionale de lucru, au urmărit și încearcă să rezolve, de fapt, reducerea costurilor generate de catalogare și ușurarea schimbului internațional de date care să răspundă cerințelor de limbă și necesităților culturale ale utilizatorilor pe plan internațional.

Bibliografie:

1. DUMITRĂȘCONIU, C. Fișierele de autoritate – instrumente de control bibliografic. [București: f.e., 2009], 304 p.

2. PLASSARD, M.-F. IFLA and Authority Control. Disponibil: http://www.sba.unifi.it/ac/relazioni/plassard_eng.

Crizele și biblioteca publică! (I)

Sergiu Găbureac

Cum este cunoscută în România, misiunea bibliotecii publice și a „nenorociților” de bibliotecari (cum recent ne caracteriza o demnă reprezentantă a uneia dintre cele trei puteri în stat, Mona Pivnicieru).

Cauza cauzelor pentru situația actuală: nivelul intelectual precar al aleșilor, precum și al celor puși în funcții de decizie.

Efectele deciziilor lor, din ultimii 20 de ani, sunt, în prezent, devastatoare pentru toate structurile României. Mai avem, pe deasupra, și motivația crizei mondiale, deși Polonia nu cunoaște efectele ei! Ca să dau doar un exemplu!

Cei mai mulți nu știu că **biblioteca publică românească** revine tot mai accentuat la misiunea inițială, cea de asigurare a accesului gratuit, la informație, documentare, cercetare și lectură pentru ușurarea vieții oricărui cetățean.

Sunt numeroase situațiile în care la simpla întrebare: *Ce este biblioteca publică?* primim răspunsuri ca pe timpuri: *Loc de petrecere a timpului liber!* sau *Locul de unde poți împrumuta romane, poezii...*

Reducerea bibliotecii publice la componenta beletristică (fiction sau SF), ca loc de petrecere a timpului liber prin „cetirea cărților” și nu ca loc pentru informare, cercetare și documentare pentru persoanele în formare, reconversie profesională sau dedicate diferitelor preocupări intelectuale, înseamnă totală necunoaștere a misiunii și a obiectivelor unei asemenea străvechi instituții.

Criza de identitate, instalată odată cu trimiterea bibliotecii publice în rândul instituțiilor de cultură de petrecere a timpului liber, a condus la eliminarea rolului fundamental al acestei instituții de principal furnizor de informații din toate domeniile cunoașterii. O astfel de imagine a fost promovată, obsesiv, decenii întregi de regimul totalitar, tocmai pentru a trimite biblioteca publică în derizoriu și a-i diminua importanța în informarea, formarea și civilizarea cetățenilor. Tot ca efect al crizei de identitate, auzim permanent vorbindu-se despre noi și noi servicii de bibliotecă, care de fapt, sunt aceleași de peste două milenii și jumătate. Este, de fapt, un efect al complexului de inferioritate căpătat în timp. Tehnologiile de acces sunt noi, dar asta e cu totul și cu totul altă poveste! La fel, sunt lansate felurite propuneri inteligente, cum ar fi transformarea bibliotecii publice în centru de informare comunitară. Ca și cum nu acesta ar

fi rostul bibliotecii publice încă de la apariția ei! Culmea e că astfel de propuneri vin chiar și din interiorul breslei, de la cei numiți în funcții de conducere pe varii criterii, politice sau de clan, dar care nu cunosc istoria bibliotecii publice, care nu știu ce se întâmplă de fapt într-o bibliotecă, venind cu mentalitățile și percepțiile lor exterioare. Am întâlnit, ca să dau un exemplu, un contabil, acoperit vizibil de directorul venit din afara sistemului, care vroia să bage bibliotecarii publici la pușcărie pentru furtul de carte, pe care francezii îl numesc extrem de sugestiv pierderi naturale. (Noroc că la Brașov mai sunt și oameni raționali).

Abia când începi să frecvențezi o **bibliotecă publică** constăți ce mult s-a schimbat rolul instituției în viața comunității postdecembriste românești. Abia atunci îți dai seama că aici, oricine poate obține ușor cel puțin un răspuns la problema pe care o are, fie de ordin social, administrativ, economic, politic, filosofic; fie de ordin medical, cultural, sportiv ;... fie despre comunitatea în care trăiește, fie despre România, despre Uniunea Europeană, despre Terra. O informație care poate schimba cursul unei vieți sau măcar o poate îmbunătăți! Că nu întâmplător biblioteca a fost creată odată cu implementarea programului sapiens!

După revoluția est-europeană din 1989, câteva consilii locale de tip județean, municipal, orașenesc sau comunal (președinți, primari, consilieri) au intuit sau conștientizat corect misiunea bibliotecii publice. Și-au asumat din plin responsabilitatea asigurării, în condiții europene, a accesului la informație, cercetare, documentare și lectură prin singura instituție de utilitate publică abilitată oficial.

În acest context s-a înscris și Biblioteca Metropolitană București, care, în ultimii ani, printr-un deosebit efort managerial, fizic, intelectual și financiar, deloc de neglijat, susținut logistic și financiar de autoritățile locale, a reușit modernizarea spațiilor, precum și introducerea tehnologiilor IT în toate filialele sale. Acum se finalizează sistemul de operare ALEPH, care va da noi dimensiuni activității de zi cu zi a celei mai mari biblioteci publice din România. Știm că nu este suficient, mai ales după ce 18 spații au fost retrocedate, primind în schimb doar 4!

De ce este necesară biblioteca publică?

Mai toate formele de diseminare a informației, practicate în cadrul unei comunități, au diverse scopuri comerciale sau de manipulare, în funcție de grupul de interese din spatele afacerii. Nu este nimic rău în aceste demersuri și sunt absolut normale într-o societate democratică. Un exemplu: Agenția de turism XLMB își face propria publicitate. Biblioteca publică însă, face posibil accesul la

Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia“. Biblioteconomie

informație privind toate agențiile de turism din acea localitate, județ, țară, planetă, ajutându-l direct pe cetățeanul interesat de un serviciu sau altul.

Exemplele pot continua cu miile, în orice domeniu, avantajele fiind net în favoarea bibliotecii publice, instituție a prezentului și a viitorului, una dintre mâinile drepte ale primarului în materie de civilizare, formare, pregătire continuă și informare a membrilor comunității. Nu-i de mirare că statele din Uniunea Europeană au un sistem de biblioteci publice bine dezvoltat în care colecțiile pe suport hârtie și cele pe baza noilor tehnologii, împreună cu aparatura ultraperformantă de acces, coexistă în locații ultramoderne.

Nu-i de mirare că, în aceste condiții, cetățenii din acele țări se adresează, în primul rând, bibliotecii publice, în momentul în care au de rezolvat o problemă de ordin personal de orice natură: administrativă, publică, sanitară, educațională sau de petrecere a concediului, diverse achiziții, informații despre ...

Nu ne mirăm de ce 57% din supușii reginei Danemaricii, ca să dau un exemplu, frecventează biblioteca publică.

Cu ce ne confruntăm?

Am șansa practicării uneia dintre cele mai frumoase meserii din lume, după aceea de educatoare grupa mare. Sunt bibliotecar, și nu orice fel de bibliotecar, ci bibliotecar public. 2600 de ani au trecut de la democratizarea informației și a lecturii publice pe Terra. Pentru cei care nu știu, profesia de bibliotecar este una dintre cele mai vechi meserii din actualul program divin. Cazurile celor care se trag din maimuță nu ne interesează !

Știți sau bănuți de ce managerul programului *homo sapiens* a pus biblioteca în funcțiune încă din zorii actualei civilizații. Ați auzit, de prin clasa a V-a, de Uruk, Ninive, Assur, Ur, Babilon, Pergam sau Alexandria. A venit, apoi, Atena, prima mare democrație ș.a.m.d. Nu este cazul să detaliez.

Am avut mult mai multe satisfacții în ultimele decenii ca bibliotecar public. Asta, poate și pentru faptul că printr-o întâmplare fericită am ajuns să fiu cooptat în echipa reformatoare a celei mai mari biblioteci publice românești: Biblioteca Metropolitană București. Și până la acea dată m-am implicat în interesante proiecte biblioteconomice.

Să continui, însă, decriptarea titlului comunicării: *Crizele și biblioteca publică. De ce crizele și biblioteca publică și nu crizele și bibliotecile?!*

Pentru că din cele trei sisteme de biblioteci existente peste tot în lume, biblioteca publică rămâne instituția cu cea mai mare audiență, vizibilitate și importanță într-o comunitate. A nu se înțelege că nu acord respectul cuvenit Bibliotecii Naționale, biblioteca cea mai importantă a unei națiuni, cu misiunea ei de stocare a cunoștințelor și a creațiilor semenilor, mai mult sau mai puțin inteligenți. Sau că nu recunosc importantul rol al bibliotecilor specializate fie al Bibliotecii Parlamentului, foarte

puțin accesată în România, de cei care au ocupat și ocupă locurile de parlamentari, fără a avea vreo contribuție notabilă la evoluția țării. Din contră, cu serioase implicări în distrugerea bunurilor și a ordinii naționale, în baza legilor de ei făcute. De aici și crizele de tot soiul. Recunosc, de asemenea, rolul bibliotecilor școlare (gimnaziale, liceale, universitare) cu un puternic caracter educațional-formator sau al altor biblioteci specializate din diverse zone și domenii de activitate. În fața tuturor bibliotecarilor din aceste instituții mă înclin, dar de iubit din tot sufletul, îi iubesc pe bibliotecarii publici. Bibliotecari discriminați, mult mai prost plătiți decât bibliotecarii din alte sisteme din România. Că nimeni nu sesizează anomalia e mai mult decât normal. Criza morală, bat-o vina !

De ce crize?! Simplu. Pentru că sunt mai multe.

„Vinozați” de evoluția sau involuția comunităților ne facem și noi, bibliotecarii publici, de pe orice meridian și paralelă. Unele țări, deși nu au o lege a bibliotecilor, au biblioteci publice de rămâi mască (citez din tânăra generație - n.m.). Acolo s-a urmat calea Atenei, pe când nouă, esticilor, ni s-a impus și am acceptat, acum vreo șase decenii și ceva, transformarea bibliotecilor publice în lăcașuri de cultură, le mai spun și acum, cu emfază, cațavencii timpurilor noi. Aceste locuri de petrecere a timpului liber și-au părăsit, *volens-nolens*, misiunea, obiectivele și scopurile inițiale, fiind castrate ideologic. Bibliotecile publice s-au dezvoltat monstruos pe latura beletristică, cu droguri culturale extrem de nocive, deși aparent lucrurile păreau în regulă. Analizând conținutul fondului beletristic de documente din acei ani, dar și din alte domenii, constatăm cât de nociv a fost în realitate. Cât de otrăvit și ce efecte secundare a produs de-a lungul timpului. Copacii vegetali erau din ce în ce mai mulți. Și, încă, mai sunt. Nostalgici și ușor de prostit de multisalvatorii postdecembriști!

Știa manipulatorii vremurilor noi să acționeze. De multe ori, bibliotecarii profesioniști au fost înlocuiți, în perioada proletcultistă, cu femeia de serviciu sau paznicul de la consiliul popular. Unii chiar au fost trimiși, împreună cu sute de mii de alți semeni să cunoască formele de reeducare comunistă: Sighet, Pitești, Râmnicu Sărat sau Canalul Dunăre - Marea Neagră. Să nu uităm! Meseria de bibliotecar public a fost trimisă în derizoriu, marginalizată și tratată cu dispreț, chiar desființată, în mediul rural, în 1974. Ani mai târziu, *biblioteca publică românească* este resuscitată și-și caută cu greu calea, ca instituție din sfera informației, din sfera formării umane și profesionale prin metodele și mijloacele specifice educației permanente de tip european. Biblioteca Publică nu este o instituție de cultură. Este mult mai mult. E drept că are o puternică componentă culturală, dar componenta formativ-informativă este principala sa atribuție.

Donațiile de carte – sursă importantă de completare și dezvoltare a colecțiilor Bibliotecii „V.A. Urechia”

Lidia Ignat

Cea mai veche și mai cunoscută funcție a bibliotecilor este cea de păstrătoare a informațiilor și cunoștințelor umane, prin achiziționarea și organizarea sistematică a resurselor indiferent de suportul pe care ele se aflau. Legea bibliotecilor (nr. 334/2002), cu completările și modificările ulterioare, formulează explicit principalele atribuții: „constituirea, organizarea, prelucrarea, dezvoltarea și conservarea colecțiilor de cărți,

publicații seriale, alte publicații specifice și baze de date, pentru a facilita utilizarea acestora în scop de informare, cercetare, educație sau recreere”.

Formarea, completarea și dezvoltarea fondurilor oricărei biblioteci publice se realizează prin: achiziție curentă și retrospectivă de documente, depozit legal, abonamente pentru ziare și reviste, schimb interbibliotecar, donații. Deși ponderea în colecțiile Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” o reprezintă documentele provenite din achiziții, nu se poate spune că numărul celor provenite din donații este de neglijat. De altfel, nucleul valoric și cantitativ al Bibliotecii este constituit din colecția fondatorului ei, Vasile Alexandrescu Urechia „adunată cu atâta grijă și dragoste în 40 de ani” cum el însuși preciza la 11 noiembrie 1890. Prețioasa donație este alcătuită din 3.000-3.500 volume, din care multe sunt de o raritate extremă. După înființarea Bibliotecii, mentorul său spiritual a continuat cu perseverență și abnegație demersurile pentru dezvoltarea colecțiilor „copilului său de suflet”. Ca urmare, fondul de documente a crescut prin actul de mare generozitate al Bibliotecii Academiei Române care hotărăște, în data de 5 aprilie 1894, la cererea academicianului Vasile Alexandrescu Urechia, ca din cele 3 exemplare ce-i revin acesteia prin Legea depozitului legal, un exemplar de carte să fie dăruit bibliotecii ctitorite de marele patriot.

Donațiile au reprezentat o permanență în istoria Bibliotecii. Notabil, prin semnificația sa pilduitoare, este gestul Regelui Carol I care, urmare a vizitei la Galați și la Biblioteca „V.A. Urechia”, a „binevoit să aducă personal la 5 mai 1894, un dar de 52 de volume, lucrări alese și frumos legate, care se păstrează în bibliotecă pe o etajeră specială”. Actul de patriotism, civilitate și mărinimie al patronului spiritual a fost repetat mai apoi

de unele instituții și de alte personalități ale științei și culturii române, fie în cadrul unor manifestări dedicate cărții și bibliotecii (sesiuni de comunicări științifice, saloane de carte, zilele bibliotecii), fie cu ocazia unor vizite oficiale, dar și de alte persoane cu nume mai puțin răsunătoare, care au călcat pragul acestei instituții și au dorit să lase un „semn de recunoștință” pentru prestigioasa instituție gălățeană.

Începând din anul 2008, conducerea bibliotecii a inițiat campania ”Dăruți Bibliotecii o carte pentru comunitate” în urma căreia s-au donat anul trecut aproximativ 25.000 volume. Relațiile apropiate ale managerului, Prof. Zăfir Ilie, cu utilizatorii, cu oamenii de știință și cultură care vin la bibliotecă, au ajutat foarte mult în acest sens. Modelul lui Urechia a fost reluat prin exemplul dat chiar de domnia sa - donarea unui număr semnificativ de titluri valoroase atât prin conținutul lor intelectual dar și prin faptul că pe acestea se află semnăturile autografe ale creatorilor.

Dintre numeroasele donații primite în anul 2009 câteva se disting prin dimensiunea cantitativă, dar și prin valoarea și importanța conținutului ideatic sau bibliofil. O astfel de donație este cea făcută de redacția ziarului

”Cotidianul” (aproximativ 51.000 volume) care cuprinde cărți celebre, cărți premiate, cărți controversate, ale unor autori răsplățiți cu cele mai importante premii sau a unor autori tineri, iubiți de public și creditați de critica internațională. În data de 14.12.2009 Biblioteca „V.A. Urechia” a fost onorată de vizita Domnului HALUK AĞCA, Consul General al Turciei la Constanța, care a vizitat secția Colecții Speciale unde se află conservat un valoros fond „Turcica”, reunind peste patruzeci de istorii ale

Imperiului Otoman, cu ani de tipărire între 1481-1750, în limbile latină, franceză, spaniolă, italiană, germană dar și manuscrise în limba turcă veche, gravuri și atlase vechi ale vastului imperiu apus. Impresionat de bogăția fondului de carte veche, de condițiile de conservare al acestuia, de ținuta de ansamblu a instituției de cultură gălățene, Excelența sa a dăruit Bibliotecii o ediție bibliofilă a *Coranului*, tipărită în condiții grafice de excepție, după un manuscris miniat de la 1545.

Biblioteca ”V.A. Urechia” este interesată și prețuiește, cu întregul respect și grațitudine, orice donație, exprimând și pe această cale mulțumirile și recunoștința iubitorilor de carte și lectură fie ei bibliotecari sau utilizatori, beneficiari ai tezaurului de idei, informații, cunoștințe aflate în patrimoniul mobil al instituției.

„Eternul Eminescu”

160 de ani de la naștere :1850 - 1889

Florina Diaconeasa

În zilele 14 - 15 ianuarie 2010 s-a desfășurat în Biblioteca „V.A. Urechia” un amplu program de manifestări dedicate împlinirii a 160 de ani de la nașterea poetului național *Mihai Eminescu*, intitulat generic: **Eternul Eminescu**.

Manifestările au avut loc atât la Sediul Central al Bibliotecii „V.A. Urechia” la etajul întâi în Sala „Mihai Eminescu”, la cele două filiale: Filiala nr. 1 „Costache Negri” și Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” precum și la Teatrul Muzical „Nae Leonard”.

Programul manifestărilor a fost deschis joi, 14 ianuarie 2010, la ora 10:30 în Sala „Mihai Eminescu”

printr-o alocuțiune rostită de domnul Zanfir Ilie, directorul general al Bibliotecii „V.A. Urechia”. A urmat apoi un program artistic cu titlul *Cum îl învățăm pe Eminescu* la care au participat micuții de la Grădinița „Parfumul Teilor”, grupa mare, îndrumați de doamna director Moise Vasilica și de doamnele educatoare Bujor Ambrozia și Galantu Natalia și au fost completați

în prestația lor artistică de colegii mai mari de la grupa pregătitoare care au prezentat scurte recitaluri poetice sub denumirea *Eminescu, luceafăr*, îndrumați de doamnele educatoare Popescu Anișoara și Coropcianu Alina.

Un moment deosebit, în ansamblul evenimentelor dedicate Luceafărului poeziei românești, Mihai Eminescu, a fost în aceeași zi la ora 17:00, în cadrul Salonului Literar „Axis Libri”, când s-a desfășurat dezbaterea cultural-literară - *Eminescu*

în actualitatea culturală românească, dezbateri la care au participat scriitori și oameni de cultură gălățeni, reprezentanți ai instituțiilor publice și de cultură, salariați ai bibliotecii precum și alți iubitori de poezie și frumos. În aceeași atmosferă de sărbătoare, evenimentul a continuat și în data de 15 ianuarie 2010, când s-au desfășurat mai multe activități organizate în colaborare cu mai multe instituții de învățământ gălățene.

Astfel, la ora 9:00 în Sala „Mihai Eminescu” elevii Școlii Gimnaziale nr. 28 „Mihai Eminescu” îndrumați de doamna director prof. Camelia Bucșă, prof. Gabriela Ciubotaru, prof. Stana Costianu, bibliotecar Victorița Tănase și informatician Nunu Liviu au prezentat lucrări în Power-Point cu tema *Promovarea imaginii lui Eminescu în secolul XXI*.

Cu începere de la ora 10:00, în Parcul „Mihai Eminescu” s-a desfășurat un moment omagial la Statuia

marei poet. Au participat și au rostit alocuțiuni domnul ing. Dumitru Nicolae, primarul m u n i c i p i u l u i Galați, consilieri locali, reprezentanți ai autorităților și instituțiilor de cultură gălățene, actori, scriitori, fiecare transmițând mesajul său către urmașii poetului. Cel care a mișcat audiența, nu numai prin cuvinte, dar și

prin glasul tremurând din cauza vârstei și, a emoției, a fost scriitorul Neculai Staicu-Buciumeni.

„Suntem niște epigoni, noi, toți cei care ne adunăm aici la statuie. Pentru că nimeni până acum nu l-a putut și nu-l va putea egala”, a spus acesta.

Momentul a fost încheiat de elevii de la Școala nr. 42 „Sfinții Împărați” (director profesor Vasilica Ilie) și preșcolarii de la Grădinițele nr. 19 și „Nanny” care au recitat, au cântat și au încântat auditoriul prezent.

La ora 11:00, în Sala „Mihai Eminescu”, a

Eternul Eminescu

**Programul manifestărilor culturale
dedicate împlinirii a 160 ani de la nașterea
poetului național Mihai Eminescu
1850 - 1889**

Joi, 14 ianuarie 2010

Sala „M. Eminescu”,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Ora 10:30

Cum îl învățăm pe Eminescu - program artistic;
Participă: *Grădinița Parfumul Teilor* (Grupa mare),
îndrumați de director *Moise Vasilica*, educator *Bujor Ambrozia* și
educator *Galantu Natalia*;

Ora 11:00

Eminescu, luceafăr e o mică stea - recitaluri poetice;
Participă: Grădinița Parfumul Teilor (Grupa pregătitoare),
îndrumați de director *Moise Vasilica*, educatori *Popescu Anișoara* și *Coropcianu Alina*;

Ora 17:00

Salonul Literar *AXIS LIBRI* - Dezbateră: *Eminescu în actualitatea culturală românească*.

Vineri, 15 ianuarie 2010

Ora 9:00

Sala „M. Eminescu”,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Promovarea imaginii lui Eminescu în secolul XXI - prezentări Power-Point;
Participă: Școala Gimnazială nr. 28 "Mihai Eminescu", îndrumați de director prof. *Camelia Bucșă*,
prof. *Gabriela Ciobotaru*, prof. *Stana Costianu*, bibliotecar *Victorița Tănase*, informatician *Nunu Liviu*;

Ora 10:00

Parcul „Mihai Eminescu”

Omagiu la Statuia lui Mihai Eminescu - depuneri de flori și prezentarea de alocuțiuni ale autorităților și
personalităților culturale gălățene.

Ora 11:00

Sala „M. Eminescu”,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Dor de Eminescu - montaj literar-artistic;
Participă: Grădinița nr. 36 „Mihai Eminescu”, director *Nechita Carmen-Zvetlana*;

Ora 12:00

Sala „M. Eminescu”,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Eminescu, poetul românilor - program artistic
Participă: Grădinița nr. 11 „Alba ca Zăpada”, îndrumător educator *Lupu Georgeta*;
Grădinița nr. 47, director *Lenuța Boubătrân* și educator *Lenuța Chebac*.

Teatrul Muzical
„Nae Leonard” Galați

Eminescu mon amour - spectacol omagial
Parteneri culturali: Biblioteca *V.A. Urechia*, Uniunea Scriitorilor din România Filiala Galați-Brăila,
Teatrul Muzical *Nae Leonard*, Teatrul Dramatic *Fani Tardini* și Inspectoratul Școlar General Galați.

Ora 13:30

Sala „M. Eminescu”,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Nemuritorul Eminescu - prezentări Power-Point
Participă: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”

Ora: 14:30

Sala „M. Eminescu”,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Lectură publică poezie de Mihai Eminescu
Participă: iubitori de poezie

Grup școlar Industrial
de Marină Galați

Dor de Eminescu - program literar-artistic
Organizator: Filiala nr. 4 „Grigore Vieru” a Bibliotecii „V.A. Urechia”
Participă: Grupul școlar Ind. de Marină, îndrumător *Adriana Nicoleta*, bibliotecar *Ionica Călin*

Expoziții:

15.01 - 20.02. 2010

Lumina chipului eminescian - Expoziție de documente iconografice
Sediul Central, mezanin

12 - 22.01.2010

Mihai Eminescu - Povestea vieții în documente și imagini - Expoziție de carte
Sediul Central, Foaietul Sălii de Lectură „Mihai Eminescu”

12 - 22.01.2010

Eminescu - poet universal - Expoziție de documente în ediții bilingve și traduceri
Sediul Central, parter

15 - 30.01.2010

Pe lângă plopii fără soț - Expoziție de documente
Filiala nr. 1 „Costache Negri”, Casa de Cultură a Sindicatelor, etaj I.

14 - 20.01.2010

Eminescu Domnul cel de nemurirea noastră - Expoziție de carte
Filiala nr. 4 „Grigore Vieru”, Gara CFR călători, etaj I.

Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia“. Biblioteconomie

Bibliotecii „V.A. Urechia”, copiii de la Grădinița nr. 36 „Mihai Eminescu”, director Nechita Carmen-Zvetlana, au susținut un montaj literar-artistic intitulat *Dor de Eminescu*. În aceeași locație începând cu ora 12:00, s-a desfășurat programul artistic *Eminescu, poetul românilor* susținut de micuții de la Grădinița nr. 11 „Albă ca Zăpada”, îndrumător educator Lupu Georgeta și cei de la Grădinița nr. 47, director Lenuța Boubătrân și educator Lenuța Chebac.

Anunțat ca o manifestare ce se dorește a deveni tradiție, prima ediție a spectacolului omagial *Eminescu, mon amour*, s-a desfășurat la Teatrul Muzical „Nae Leonard”, în miezul zilei (orele 12.00). Spectacolul a fost o reușită a colaborării între instituția-gazdă, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Uniunea Scriitorilor din România (USR), filiala Galați-Brăila, Teatrul Dramatic „Fani Tardini” și Inspectoratul Școlar Județean Galați.

Lumânările discrete de pe scenă și imaginile dintr-un documentar despre viața și opera Poetului, proiectate continuu, au ilustrat sugestiv recitalurile scriitorilor gălățeni și intermezzo-urile muzicale ale actorilor Teatrului „Muzical” și ale corului Seminarului Teologic „Sf. Andrei” din Galați.

În cadrul spectacolului aniversar dedicat marelui poet Mihai Eminescu trebuie să evidențiem și momentul recitalului multilingv al poeziei eminesciene prezentat de Comunitățile etnice din Galați (germană, greacă, italiană, turcă și ucraineană), care astfel au dorit să-și arate respectul față de valorile culturale și spirituale ale acestei țări comună tuturor - România, cu al ei geniu nepereche.

Spectatorii (cca. 500 de persoane) au fost, în marea lor majoritate elevi de diferite vârste care, spre bucuria profesorilor de română, l-au receptat și altfel pe poetul studiat în manuale. În cadrul aceluiasi eveniment s-a desfășurat în Foaierul Teatrului Muzical „Nae Leonard” o expoziție de carte și manuscrise eminesciene din Colecțiile Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Revenind la manifestările organizate la

Biblioteca „V.A. Urechia”, acestea au continuat la ora 13:30 în Sala „Mihai Eminescu” unde elevi ai Colegiului Național „Vasile Alecsandri”, coordonați de doamna profesor Mariana Lazanu, au prezentat un medalion literar-artistic intitulat *Nemuritorul Eminescu*, invitați de onoare ai acestei activități fiind doamna profesor Felicia Soloviev și scriitorul Paul Sân-Petru.

A urmat la ora 14:30 programul *Lectură publică - poezie de Mihai Eminescu* la care au fost invitați să participe toți iubitorii poeziei eminesciene (a marelui nostru poet național) în cadrul căruia s-au făcut remarcăți în mod special elevii de la Colegiul Național „Mihail Kogălniceanu” însoțiți de doamna profesor

Rodica Bâra, care au fost premiați pentru prestația lor artistică.

Activități culturale dedicate poetului național Mihai Eminescu s-au desfășurat și la filialele Bibliotecii „V.A. Urechia”. Astfel, la Filiala nr. 1 „Costache Negri” s-a deschis pentru public expoziția de documente *Pe lângă plopii fără soț*. Filiala nr. 4 „Grigore Vieru”, în

La Statuia lui Mihai Eminescu

urma protocolului de colaborare încheiat cu Grupul Școlar Industrial de Marină Galați, a participat la sediul Liceului, unde începând cu ora 14:30 s-a desfășurat un program literar-artistic intitulat *Dor de Eminescu*. Elevii au fost îndrumați de doamna profesor Adriana-Nicoleta Ilie și de doamna bibliotecar Ionica Călin. La sediul Filialei 4 „Grigore Vieru” s-a organizat vernisarea expoziției de carte *Eminescu – Domnul cel de nemurirea noastră*.

De asemenea, la Sediul Central al Bibliotecii iubitorii de poezie, de cultură și de frumos au avut posibilitatea să participe la vernisarea expozițiilor: *Lumina chipului eminescian* - expoziție de documente iconografice, deschisă la et.1- Popasul Bibliofilului, *Eminescu și Galații* – expoziție de carte deschisă în Sala „Mihai Eminescu”, *Mihai Eminescu - Povestea vieții în documente și imagini* - expoziție de carte deschisă în Foaierul Sălii de Lectură „Mihai Eminescu”, *Eminescu-poet universal* – expoziție de documente bilingve deschisă pentru public în zona parter.

Salonul literar - extensie culturală a brandului AXIS LIBRI

Silvia Matei

Așa cum suntem deja obișnuiți, Salonul literar *Axis Libri* și-a derulat activitatea și pe parcursul lunilor noiembrie și decembrie, atrăgând, în fiecare zi de joi la ora 17.00, un număr tot mai mare de iubitori de artă și de frumos din Galați și nu numai.

În ediția din **19 noiembrie 2009** salonul a găzduit lansarea a trei volume dedicate istoricilor și iubitorilor de istorie. Este vorba de *Reședințele boierești din Țara Românească și Moldova în secolele XIV-XVI*, autor lect. univ. dr. Cristian Nicolae Apetrei, *Dunărea maritimă între Aranjamentul de la Sinaia și Acordul de la Belgrad (1938-1948)*, autor lector univ. dr. Arthur Viorel Tuluș și *O istorie a românilor din perioada romană până la desavârșirea unității naționale*, autor R.W. Seton-Watson, traducător fiind lector univ. dr. Constantin Ardeleanu. Sala „Mihai Eminescu” a fost neîncăpătoare pentru cei peste 120 de participanți fiind invitați profesori, istorici și studenți din cadrul Universității Dunărea de Jos, Muzeul de Istorie din Galați și din celelalte instituții de cultură.

Joi **26 noiembrie 2009**, a fost vernisată expoziția de grafică *Aldyn și Arta realității*, autor Alex-Adin Vârtonga (semnează sub numele Aldyn). Tablourile expuse au fost portrete feminine: Gabriela, Martha, Cristina sau Gong Li care ne-au captivat prin frumusețea trăsăturilor surprinse.

Manifestarea a continuat cu dezbateră culturală cu tema *Cine suntem? De ce scriem?*. Discuțiile au fost aprinse pe marginea condiției de scriitor în România, fiecare participant

împărtășind celorlalți invitați și colegi de breaslă din experiențele și trăirile lor pe parcursul carierei de scriitor.

Ziua de **3 decembrie 2009** a fost dedicată unei duble lansări de carte: volumul de proze despre dragoste *Consulting & Love*, autor Dan Plăeșu și volumul de analize literare, note biobibliografice, bibliografie critică și sugestii pentru lectură, cu titlul *Literatura pentru copii*, autor Diana Vrabie.

Volumul *Consulting & love* conține nouă proze scurte dedicate, așa cum reiese din titlu, sentimentului atât de vechi dar mereu în actualitate. Vorbitorii au făcut referiri în special la povestioarele *Acceleratul de dimineață* și *Afina sunt eu*. Fragmentele citate în cadrul salonului au incitat întreaga audiență la lectură.

Lucrarea scriitoarei Diana Vrabie, conferențiar universitar la Catedra de Literatură Română și Universală a Facultății de Filologie, Universitatea „Alec Russo”

Salonul Literar AXIS LIBRI

din Bălți se adresează profesorilor, studenților, elevilor, părinților și tuturor celor interesați să exploreze oceanul infinit al literaturii și să aducă în atenția publicului tânăr, consumator în special de literatură impusă de programele școlare, și texte cu valoare literară care merită să fie citite, atât din literatura română cât

și universală.

Ediția din **10 decembrie 2009** i-a avut ca invitați pe autorii Ion Lazu și Aurel Ștefănași. Aceștia s-au prezentat în fața numeroasei audiențe cu volumele *Veneticii* și respectiv *Curcubeul din hol* și *Oglindă plutind*. Romanul *Veneticii* este apreciat de criticul Radu Voinescu ca însemnând „anexarea unui nou domeniu pentru literatura noastră, dar mai înseamnă și un pas pentru proza românească de după război”. Radu Voinescu spune, de asemenea, că: „această operă literară condensează în ea atât un proiect

Ajder, directorul Editurii Eikon. În încheierea ediției directorul general al Bibliotecii „V.A. Urechia”, prof. Zanfir Ilie a decernat diplome de merit tuturor participanților la salon, în semn de prețuire pentru colaborarea fructuoasă desfășurată în plan cultural, în cadrul Salonului Literar *Axis Libri*. Emoțiile au fost copleșitoare în momentul în care directorul bibliotecii i-a înmănat dlui Teodor Parapiru, un exemplar din lucrarea ce-i aparține *Dicționar enciclopedic de expresii celebre*, legat în piele și cu o execuție grafică de excepție, apărut în cadrul tinerei

editurii *Axis Libri*.

autobiografic, cât și o experiență extraordinară în domeniul romanescului”. Aurel Ștefănași, autorul volumului de proze scurte *Curcubeul din hol* și a celui de versuri *Oglindă plutind*, se prezintă singur și lămuritor: „În euforia nebună a vieții și a morții sânt un îndrăgostit. Toate textele mele sunt exerciții de iubire”. La finalul evenimentului, scriitoarea Aura Christi a susținut un recital din poemele sale, publicate în revista *Axis Libri*.

În anul 2010 salonul a debutat cu o ediție închinată poetului nepereche, Mihai Eminescu. Dezbateră cu titlul „*Eminescu în actualitatea culturală românească*” s-a încadrat perfect în atmosfera de sărbătoare creată în sala ce poartă chiar numele poetului. Spiritul poetului și parfumul cetinei verzi de brad au plutit cu siguranță printre participanții care au ținut să-i evoce personalitatea și să recite din versurile sale nepieritoare.

Ultima ediție din anul 2009 a avut loc chiar înaintea Sărbătorilor de iarnă (**17 decembrie**). În consecință, deschiderea evenimentului a fost realizată de un grup de colindători de la Școala nr. 42 „Sf. Împărați”, care ne-au introdus în atmosfera plăcută, de sărbătoare. Ediția a fost dedicată lansării unui volum de excepție, reprezentativ pentru orașul Galați. Este vorba de „*Leonard – soldatul de ciocolată*” autor Gaby Michailescu. Prezentarea volumului a fost susținută de Valentin

Ediția a doua din anul 2010 (**21 ianuarie**) a fost dedicată împlinirii a 151 de ani de la înfăptuirea Unirii de la 24 Ianuarie 1859. Dezbateră cu tema „*Unirea și Cuza*” a făcut din nou ca sala Mihai Eminescu să fie neîncăpătoare. Toți cei prezenți au demonstrat că spiritul revoluționar românesc nu dispăre în veci și că, suntem întotdeauna gata să ne cinstim eroii. Prelegerile susținute de lectori univ. precum Vasile Lica, Constantin Apetrei,

Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia”. Biblioteconomie

Arthur Tuluș sau George Enache au dat substanță și valoare istorică dezbatelor susținute. Tânăra generație, aflată acum pe băncile liceului și care încearcă să pătrundă înțelesul evenimentului evocat a fost reprezentată de un grup de 15 elevi din clasa a XI-a de la Colegiul Național Vasile Alecsandri, însoțiți de profesorul Mihai Șonei.

În ediția din **28 ianuarie** au fost marcate două evenimente culturale importante: aniversarea a 158 de ani de la nașterea dramaturgului și prozatorului *I. L. Caragiale* și împlinirea a *10 ani* de existență pentru *Dominus*, revista gălățeană de atitudine în literatură, artă, politică și social. Manifestarea a fost deschisă de Ilie Zanfir, directorul general al Bibliotecii „V.A. Urechia” cu o scurtă biobibliografie a dramaturgului, apoi scriitorul și jurnalistul Theodor Parapiru, neobositul moderator al Salonului literar a dat tonul dezbatelor literare pe marginea actualității operei lui Caragiale. Scurtele reprezentații artistice susținute de actorii Teatrului Dramatic „Fani Tardini” din Galați au stârnit hohotele de râs ale asistenței. Au fost prezentate două fragmente din spectacolul „Magnum moftologicum” jucat pe scena Teatrului Dramatic gălățean, iar actorul Gheorghe V. Gheorghe a delectat publicul cu o replică a personajului Crăcănel, interpretat de actor în anul 1972. La ceas aniversar, 10 ani de activitate și 120 de apariții neîntrerupte pe piața culturală gălățeană, revista *Dominus*, a fost apreciată de toți cei prezenți

în sală pentru calitatea articolelor prezentate lună de lună, conținutul incitant, divers și surprinzător. Lili Dediu, directorul revistei a remarcat, în cuvântul său, importanta contribuție la mersul revistei a „cvartetului” Th. Parapiru, redactor șef, Constantin Vremuleț, Ivan Ivamplic și Virgil Guruianu, membri în colectivul redacțional. Urăm și noi un călduros *La mulți ani!* inimosului colectiv redacțional.

Luna februarie a deschis și seria lansărilor de carte. Joi **4 februarie** a fost lansată prima carte din 2010 apărută la *Editura Axis Libri*. Este vorba de „Omul tranziției”, autor Ivan Ivlampie, conf. univ. dr. și decan la Facultatea de Istorie și Filosofie din cadrul Universității „Dunărea de Jos” din Galați. Cartea reputatului specialist în științe sociale este, așa cum spune Theodor Parapiru în prefață, „de citit cu mare atenție și de ținut minte pe termen lung”, iar „valoric, autorul face parte din categoria celor ce, pe alte meleaguri, sunt celebri pentru scrierile lor după care umblă buimaci traducătorii în limba română.”

Având în vedere numărul mare de participanți la întâlnirile săptămânale ce au loc în cadrul bibliotecii putem spune, cu certitudine, că Salonul și-a creat un nume. Scriitorii gălățeni, oamenii iubitori de cultură și frumos ai orașului de la Dunăre apreciază eforturile Bibliotecii, ca organizator, și se regăsesc ca identitate culturală și spirituală în spațiile ei.

Biblioteca Universității „Dunărea de Jos”

Mioara Voncilă

Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” își are rădăcinile crescute din trunchiul altor două mari biblioteci gălățene, una din ele este Biblioteca Institutului Politehnic din Galați, iar cealaltă este Biblioteca Institutului Pedagogic de 3 ani din Galați.

În anul 1951 a fost creată Biblioteca Institutului Politehnic, cu un fond de 8520 de volume, la care s-au adăugat în anii în 1953 și 1955 fondurile de publicații

ce aparținuseră Institutului de Piscicultură și respectiv celui de Industrie Alimentară, care au fost transferate la Galați. Biblioteca ajunsese, în anul 1974, la un fond de 314.000 volume, cărți, reviste, standarde, brevete de invenții, microfilme etc. Ea dispunea, în acel moment, de un serviciu de documentare care elabora instrumente de informare utile: buletine bibliografice, repertorii de reviste, cataloage de articole de industrie alimentară, teze de doctorat și reviste. Fixarea profilului științific al acestui valoros instrument de lucru a fost făcută de către conferențiarul ing. Mircea Manolache (1).

Biblioteca Institutului Pedagogic de 3 ani Galați, cu un fond de carte alcătuit inițial din donații provenite de la Biblioteca Centrală Universitară din Iași (23.441 volume) și Liceul de Marină din Galați (7.243 volume), a luat ființă în anul 1959. Contopirea fondurilor de documente ale celor două biblioteci, în 1974, a materializat nucleul bibliotecii de azi al universității, care continuă și dezvoltă colecțiile și serviciile acestora și le dă o nouă dimensiune în spațiul cultural - științific gălățean.

Astăzi, Biblioteca joacă un rol important în întreaga infrastructură de informație a universității, ea sprijină cercetarea comunității științifice locale prin popularizarea resurselor sale și prin acordarea de servicii la cerere.

Succesul bibliotecii depinde de modul în care se adaptează dinamismului și complexității lumii academice, acestea influențând structura organizatorică, structura colecțiilor și serviciile oferite utilizatorilor.

În ultimii ani, biblioteca a parcurs un proces amplu de reabilitare, atât la nivelul structurii colecțiilor, cât și al diversității serviciilor oferite.

Managementul actual al colecțiilor include decizii legate de politica de achiziții partajate, de problematica catalogării sau clasificării tipologiei de resurse, de digitizarea și arhivarea materialelor și accesibilitatea pe Internet, precum și probleme legate de păstrarea documentelor.

La începutul anului 2010, colecțiile bibliotecii cuprind un număr total de 447366 volume de bibliotecă (cărți, enciclopedii, dicționare, reviste, microfise, CD-ROM-uri, STAS-uri, brevete de invenție). În cele 6 săli de lectură de la Sediul Central și din cadrul filialelor bibliotecii sunt puse la dispoziția utilizatorilor, cu acces liber la raft, un număr de 40000 volume de bibliotecă (cărți și publicații periodice românești și străine). Biblioteca

universității a dezvoltat numeroase relații de schimb interbibliotecar. În prezent ea are relații cu un număr de 50 de parteneri din țară și 60 de parteneri externi din 24 de țări (Albania, Argentina, Austria, Belgia, Bulgaria, Canada, Franța, Germania, Grecia, India, Italia, Japonia, Korea, Letonia, Marea Britanie, Mexic, Olanda, Polonia, Republica Moldova, Serbia, Spania, Slovacia, S.U.A., Taiwan). *Proiectul Tempus* cu titlul „Library Management System”, câștigat de bibliotecă în anul 1998, a constituit un prim pas în crearea rețelei informatizate de astăzi, dezvoltată ulterior și din alte proiecte ale universității.

Pentru diversificarea colecțiilor și asigurarea suportului informațional pentru specializările existente în cadrul universității, s-au achiziționat documente în format electronic (CD-uri, DVD-uri). De asemenea, au fost achiziționate baze de date online și anume: *SpringerLink Journals*, *ASME Journals*, *Lege EU*, *Developments in Aquaculture and Fisheries Science*, la care se adaugă accesul online prin intermediul proiectului finanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională *ANELIS - Acces Național Electronic la Literatura Științifică de Cercetare (2)* la următoarelor baze de date: *Thomson ISI*, *Science Direct*, *platforma de cercetare medicală Ovid*, *Scopus*, *Cambridge University Journals Press* etc.

Începând din octombrie 2008 biblioteca este implicată într-un proiect, în cadrul *Programului 4 „Parteneriate în domeniile prioritare”, împreună cu Universitatea „Politehnica” București, Universitatea „Transilvania” din Brașov și Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, cu titlul „Sistem integrat pentru indexarea și partajarea on-line a documentelor tehnice digitizate”. În cadrul acestui proiect se urmărește realizarea unui consorțiu de depozite instituționale de documente digitale, literatura științifică rezultată în urma procesului educațional și de cercetare din cadrul universităților cuprinse în acest consorțiu și integrarea acestuia în direcțiile strategice la nivel național și la nivelul Uniunii Europene în privința digitizării informației.*

Ca strategii de viitor, pentru dezvoltarea entității ei, biblioteca își propune să participe cât mai activ la viața cultural-științifică a facultăților din universitate; să intensifice colaborarea cu catedrele; să participe în proiecte comune cu biblioteci universitare din țară și străinătate care să aibă drept obiectiv îmbunătățirea serviciilor de bibliotecă, optimizarea relației utilizator-bibliotecă și crearea unui feed-back cu acesta; să îmbunătățească sistemul de informare a cititorilor prin crearea de noi instrumente de informare și de comunicare; promovarea serviciului de marketing de bibliotecă, și, nu în ultimul rând, să continue perfecționarea profesională a personalului bibliotecii pentru aducerea acestuia la un nivel superior, racordat la noile cerințe ale integrării României în Uniunea Europeană.

Note

1. BREZEANU, Ion. *Universitatea din Galați 1948-1990: Istorie și tradiții universitare*. Galați: Editura Universității, 2000. p.46
2. ANELIS <http://www.infocercetare.ro/> [2010/01/30].

Casa Costache G. Plesnilă

Valentin Bodea

O altă casă de patrimoniu de pe Strada Domnească este cea a fostului om politic conservator (1), avocat, primar al orașului Galați în perioada decembrie 1896-martie 1898 și președinte de comisie interimară în perioada ianuarie-martie 1911 (2), Costache G. Plesnilă. În presa locală, acesta apare drept candidat la colegiul I al Senatului pentru anul 1901 astfel: „D-I Costache Plesnilă, fiu al Galaților,

om care trăind în mijlocul nostru a dovedit numai cinste, iubire de neam și de oraș, integritate și voință... stâlp puternic al Partidului Conservator gălățean, omul stimat de întreaga suflare Gălățeană” (3). În „Lista provizorie-alegătorilor colegiului I-iu Comunal din Urbea Galați pe anul 1899“, C.G. Plesnilă apare ca fiind avocat și locuind pe strada Domnească, quartalul IV, cu un cens de 944 de lei și 50 de bani (4).

Familia Plesnilă se trăgea din „oamenii lui Petru Rareș” (5), pescari care pescuiau în apele Dunării și Brateșului, iar peștele îl duceau cu căruțele la Bârlad, Vaslui până la curțile domnești din Iași și Suceava. Atunci când Petru Rareș a ajuns domn, familia Plesnilă a primit hrisov domnesc pentru coasta Brateșului, iar „după patru sute de ani neamurile lor au ajuns boieri cu pământ mult în susul județului, la Lunca” (6).

La 4 iunie 1883, avocatul C.G. Plesnilă, domiciliat în Galați, strada Domnească, numărul 86, dorea să construiască o casă de zid într-un singur etaj. La 7 iunie 1883, Serviciul Tehnic al Primăriei orașului Galați, elibera autorizația de construcție. Casa avea să fie construită din zidărie de cărămidă arsă și mortar de var (7). La 13 mai 1893, Costache G. Plesnilă, primea autorizația de construcție pentru o casă

cu două etaje în Strada Domnească, numărul 90, despărțitura a IV-a (8). La 9 iunie 1914, Costache G. Plesnilă, primea autorizație pentru reparația radicală la dependințele casei sale din Strada Domnească, numărul 96 și pentru a putea înlocui dușumelele cu parchet și a sobelor la corpul principal (9).

Într-un dosar de arhivă din perioada 1898-1913, apare ca proprietar C.G. Plesnilă, pe Strada Domnească, la fostul număr 162, număr nou 102 (10). Casa a fost moștenită de fiul său Gigel Plesnilă, iar mai târziu aceasta se afla în proprietatea familiei Ghillis. Ulterior se afla în proprietatea lui Carol Roehrich, care în anul 1926 o vinde Casei Centrale de Asigurări Sociale (11). În anul 1942, Comisia de Inventariere, din cadrul Primăriei orașului Galați, menționa că această casă, din Strada Domnească, numărul 102, unde se află acum sediul Dispensarului Central numărul 1 al Asigurărilor Sociale, fusese dăruită după cutremurul din 10 noiembrie 1940 (12). Casa era construită din parter și etaj, executată din cărămidă și acoperită cu tablă (13).

În perioada postbelică imobilul trece în proprietatea publică a județului Galați, pentru ca în anul 2003 să intre în proprietatea publică a municipiului Galați (14). Prin HCL 362 din 30.09.2003 imobilul trece din domeniul public în domeniul privat al municipității gălățene. Din anul 2004, luna martie, imobilul trece în proprietatea S.C.VIAȚA LIBERĂ S.A. prin cumpărare de la Primăria Galați (15). Astăzi casa se află pe lista monumentelor istorice din anul 2004 a județului Galați, Strada Domnească, numărul 68, construită la începutul secolului al XX-lea (16), unde își are sediul actual redacția cotidianului gălățean „Viața Liberă“. Referitor la data construcției am arătat mai sus că în anul 1883 este prima fază a construcției, iar în anul 1893 a doua fază.

Note

1. MUNTEANU, George. *Galații 1900-1938. Oameni și fapte. În presă, literatură, comerț etc.*, II. Galați. Tipografia „Eminescu“, f.a., p. 10.
2. LAZAROVICI, Grigore. STANCIU, Ștefan, *Galații: istorie și contemporaneitate*, Galați. Editura Alma, 2004, p. 158-159.
3. Către alegătorii colegiului I de Senat. În „Galații“, Nr. 53 (5835), 9 martie 1901, p. 1.
4. DJANG. *Fond Primăria orașului Galați*. Dosar 148/1898, f. 1.
5. MUȘTEANU, Crișan. *Lumea copilăriei mele*, Ediția a II-a, Galați. Editura Alma, 2001, p. 310.
6. *Ibidem*, 310-311.
7. DJANG. *Fond Primăria orașului Galați*. Dosar 52/1883, f. 25-26.
8. DJANG, *Fond Primăria orașului Galați*, dosar 135/1893, f. 28.
9. DJANG. *Fond Primăria orașului Galați*. Dosar 135/1893, f. 28.; DJANG, *Fond Primăria orașului Galați*. dosar 96/1913, f. 15.
10. DJANG. *Fond Primăria orașului Galați*. Dosar 15/1898-

1913, f. 161.

11. Cf. Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Galați.

12. *Ibidem*, f. 3. Comisia de Inventariere era formată din: profesor Emanoil Constantinescu, ajutor de Primar al Municipiului Galați, arhitect George Popescu, șeful Serviciului Arhitecturii Municipiului Galați, Gheorghe Theodoru, șeful Serviciului Economic, ca membri, și Ioan Beriescu, ca secretar.

13. *Ibidem*.

14. Cf. Direcția Județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național Galați.

15. *Ibidem*.

16. MINISTERUL CULTURII ȘI CULTELOR.. INSTITUTUL NAȚIONAL AL MONUMENTELOR. *Istorie Lista monumentelor istorice 2004. Județul Galați, modificări și completări*, sub egida, Poziția 125 cod GL-II-m-B-03024, p. 11

Sărbătorirea Zilei Minorităților Naționale

În Județul Galați

Laura Teodor,
coord. proiect CJ Galați

Sala Mihai Eminescu a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați a găzduit joi 17 decembrie 2009, acțiunea „ZIUA MINORITĂȚILOR NAȚIONALE”. Reprezentanți ai Consiliului Județului Galați, ai Bibliotecii Județene, oameni de cultură, iubitori de carte, și alții, au fost alături de reprezentanții grupurilor etnice din Galați pentru a marca și sărbători ziua de 18 decembrie - Ziua națională dedicată minorităților.

Minoritățile naționale sunt recunoscute ca factori constitutivi ai statului român, împreună cu națiunea română, majoritară. Situația statistică demonstrează că la nivelul țării noastre populația declarată de naționalitate română reprezintă 89,48%, iar populația declarată ca aparținând unei etnii reprezintă 10,51% din populația țării, numărând 2.279.436 locuitori. La nivelul județului Galați statistica indică un procent de 97,6 % populație de naționalitate română (619.556 locuitori) și doar 2,4% populație minoritară (14.783 minoritari).

Documentul internațional care oferă o garanție a drepturilor minorităților este Declarația cu privire la drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale, etnice, lingvistice și religioase, adoptat la 18 decembrie 1992 de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite. Mai multe state au recunoscut importanța documentului și au declarat ziua de **18 decembrie ca Zi a minorităților naționale**. România s-a raliat acestui context internațional prin aprobarea Hotărârii de Guvern nr. 881/1998 pentru declararea zilei de 18 decembrie ca fiind „Ziua minorităților naționale din România”.

Unul dintre mijloacele pentru atingerea acestui obiectiv constă în afirmarea, susținerea și **dezvoltarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale**. În acest scop unitățile administrativ-teritoriale trebuie să protejeze existența minorităților naționale. Bulversările istoriei europene au arătat că protecția minorităților naționale este esențială pentru stabilitatea, securitatea democratică și pacea Continentului.

O societate pluralistă și cu adevărat democratică trebuie, nu numai să respecte identitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă a fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale, dar și, deopotrivă, să creeze condiții corespunzătoare care să le permită să-și exprime, să păstreze și să dezvolte această identitate.

Realizarea unui climat de toleranță și dialog este necesară pentru a permite diversității culturale să reprezinte o sursă, dar și un factor, nu de divizare, ci de îmbogățire a fiecărei societăți.

Elementele identității unei minorități naționale sunt: **limba, cultura, patrimoniul cultural imobil și mobil, tradițiile și religia**. Prin eforturile conjugate ale autorităților publice locale și ale organizațiilor aparținând minorităților naționale, aceste elemente se păstrează, se exprimă și se

dezvoltă prin instituții de învățământ, de cultură, prin mijloace de informare în masă, precum și prin instituțiile cultelor recunoscute de lege.

Stimularea dialogului interetnic și intercultural pentru minoritățile naționale de pe teritoriul județului Galați a reprezentat un obiectiv în continuă derulare în activitatea noastră, dublat de încercarea largirii politicilor publice de protejare a minorităților.

Pentru promovarea dialogului interetnic la nivelul județului în anul 2009, Consiliul Județului Galați a dezvoltat un parteneriat multicultural împreună cu **Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați**, în sprijinul organizațiilor aparținând minorităților naționale. Parteneriatul reprezintă modalitatea prin care susținem și promovăm implementarea drepturilor minorităților la nivel local și este calea de identificare a priorităților legate de problematica minorităților.

Între Consiliul Județului Galați și cele zece minorități naționale din județ s-a stabilit un parteneriat valoros și s-a dezvoltat o rețea locală, menită să stimuleze dialogul interetnic,

cooperarea interetnică, răspunzând în acest mod problemelor prioritare identificate de cetățenii aparținând minorităților naționale.

Consiliul Județului Galați **promovează**, în toate domeniile vieții economice, sociale, politice și culturale, **egalitatea deplină și efectivă** între persoanele aparținând unei minorități naționale și cele aparținând majorității, ținând seama în mod corespunzător de condițiile specifice în care se află persoanele aparținând minorităților naționale.

Consiliul Județului Galați, în condițiile legislației naționale, **crează condiții** care să permită persoanelor aparținând minorităților naționale **să-și mențină și să-și dezvolte cultura, precum și să-și păstreze elementele esențiale ale identității lor, respectiv religia, limba, tradițiile și patrimoniul lor cultural**.

În acțiunile și activitățile noastre încurajăm **spiritul de toleranță și dialogul intercultural** și promovăm **respectul reciproc, înțelegerea și cooperarea** dintre toate persoanele care trăiesc pe teritoriul județului nostru și în întreaga țară, indiferent de identitatea etnică, culturală, lingvistică ori religioasă a acestora.

Pe plan județean, prin acțiunile noastre, asigurăm respectarea drepturilor fiecărei persoane aparținând unei minorități naționale, cum ar fi: dreptul de a înființa instituții, organizații și asociații religioase; libertatea de întrunire pașnică; libertatea de asociere; libertatea de expresie; libertatea de gândire, conștiință și religie; dreptul de a-și manifesta religia sau credința; accesul la mijloacele de informare; dreptul de a folosi liber și fără ingerință limba sa minoritară.

Consiliul Județului Galați încurajează cunoașterea culturii, istoriei, limbii și religiei atât ale minorităților naționale, cât și ale majorității și promovează acțiuni, ca și aceasta, prin care permite minorităților naționale să-și exprime, păstreze și dezvolte identitatea.

Festivalul Gulliver

- un paradis al poveștilor -

Stelian Stancu

Așa cum am mai afirmat și cu alte prilejuri, dacă spui Teatrul Gulliver, nu poți să nu spui și Festivalul Gulliver!

Apariția Festivalului la Galați a fost o urmare firească a acumulării unor condiții favorizante: un teatru de animație valoros, un public numeros și avid de spectacole, autoritățile

locale gata oricând să sprijine acțiunile artistice importante și, nu în ultimul rând, dorința echipei manageriale de a oferi celor mai importanți locuitori ai Cetății – copiii, accesul la mirifica lume a poveștilor.

Festivalul a stimulat spiritul de emulație, devenind un reper anual, un soroc și un prag valoric pentru toți realizatorii împătimiți ai acestei importante, nobile și delicate arte.

De cincisprezece ani, orașul Galați este, la fiecare sfârșit de octombrie – început de noiembrie, gazda uneia dintre cele mai importante întâlniri profesionale de nivel național și chiar internațional al celor care ne spun poveștile cu păpuși, cu marionete, cu actori cu măști și cu tot felul de obiecte animate.

Încă de la început, Festivalul s-a desfășurat după un regulament riguros și a beneficiat de aportul unui juriu de cea mai înaltă calitate culturală și artistică. Așa, cel mai longeviv concurs teatral din țară a devenit piatră de încercare și element de etalonare a activității tuturor teatrelor românești de gen. Standardele artistice înalte care s-au impus pe parcursul edițiilor succesive, se datorează în mare măsură prestaței celor care au alcătuit juriile și amintesc cu plăcere președinții care s-au succedat: marele regizor și profesor Valeriu Moisescu, distinsul scriitor D.R. Popescu, după care au urmat în aceeași notă calitativă filologul Eugen Todoran, scriitorul și criticul Mircea Ghițulescu, criticul teatral Marius Dan Zarafescu. Și membrii juriului au fost personalități importante ale teatrului de animație și ai criticii teatrale: actrița Brândușa Zaița-Silvestru, scenograful Dan Frățiciu, criticul de teatru Ion Cocora, regizorul Cornel Todea, realizatorul de programe TV Radu Iordănescu, scenograful și pictorul Eustațiu Gregorian, regizoarea și actrița Maria Mierluț, autoarea Eugenia Anca Rotescu, regizoarea Margareta Niculescu - președinta UNIMA International, criticul de teatru Carmen Stanciu, regizorul Attila Vizauer, regizorul Daniel Stanciu și alții.

La Festivalul nostru, care din **Festivalul Național de Păpuși și Marionete** a devenit **Festivalul Internațional de Animație „Gulliver”**, au participat de-a lungul timpului toate teatrele de gen din țară cu cele mai bune și mai reprezentative producții artistice. Aproape la fiecare ediție juriul a avut dezbateri lungi și uneori furtunoase pentru stabilirea câștigătorilor premiilor puse în joc.

Rememorez cu emoție drumul parcurs de teatrul de animație românesc prin prisma desfășurării Festivalului Gulliver. Marele Premiu a fost cucerit rând pe rând de Teatrul Țândărică București cu spectacolul „Sânziana și Pepelea”, „Pasărea Albastră”, „Pinocchio” și „Gulliver

în Țara Piticilor”, Teatrul Luceafărul Iași cu „De ziua lui Pinocchio și Povestea Cenușăresei și a Motanului încălțat”, Teatrul de Păpuși Ploiești cu „Leopardul de Argint”, „Amnarul Fermecat”, Teatrul Gulliver Galați cu „Croitorașul cel Viteaz”, „Pinocchio”, „Muck cel Mic”, „Vrăjitorul din Oz”, „Facerea Lumii”, „Coppelia”, „Castelul din Carpați”, „Gulliver în Țara Liliput”.

Dacă la primele ediții, din punct de vedere valoric dominau trupe ca Teatrul Țândărică București, Teatrul Luceafărul Iași, Teatrul de Păpuși Ploiești, ambiția și emulația au făcut ca și alte trupe să ridice ștacheta; cel mai important salt calitativ făcându-l Teatrul Prichindel Alba Iulia.

În afară de Marele Premiu, juriul a acordat și premii de regie, scenografie, interpretare, debut și altele. Premii de regie au primit: Valentin Dobrescu, Pal Antal, Mona Chirilă, Gavriil Pinte, Irina Niculescu, Cristian Pepino (3 spectacole), Daniel Stanciu (2 spectacole), Victor Ioan Frunză.

Premiile de scenografie au mers la: Eugenia Tărășescu Jianu, Cristina Pepino (4 spectacole), Roxana Ionescu, Mihai Mădescu, Daniela Drăgulescu (2 spectacole), Adriana Grand, Liliana și Eduard Lașoc.

De asemenea, au existat și premii pentru întreaga activitate – dramaturgul Al. T Popescu, și scenograful Eustațiu Gregorian.

Premii de debut au primit: Eva Labadi Megyes, Varga Ibolya, Felix Alexa, Daniel Stanciu, Oana Leahu, Gabriel Apostol, Ionuț Brancu, Petronela Purima, Florin Mititelu.

Premiile de interpretare au mers la Mircea Surdu, Alexandrina Moldovan, Aurica Dobrescu, Mihaela Pietrariu, Liliana Gavrilescu, Dana Bonțidean, Mihai Dumitrescu, Stelian Stancu, Carmen Mărginean, Dragoș Toma, Doina Iarcuczewicz, Dan Hândoreanu și alții.

Premii pentru promovarea marilor mături ale umanității a primit Teatrul Gulliver Galați pentru spectacolele „Ramayana”, și „Facerea Lumii”, iar pentru „Viața e vis” de Calderon de la Barca, „Castelul din Carpați” de Jules Verne și „Don Quijote” de Cervantes, s-au atribuit premii pentru promovarea culturii universale în rândul copiilor.

Printre oaspeții veniți de peste hotare au fost remarcați de juriu și premiați: Teatrul Licurici Chișinău – Premiul „Dan Ganea” pentru spectacolul „Prin poveste rostogol”, Premiu pentru regie Titus Bogdan Jukov cu spectacolul „Făt-frumos din lacrimă” - Teatrul Licurici Chișinău, Compania Il Trovatore – Maschere e Buratini, Mentana, Roma – Italia care a luat Premiul „Dan Ganea” pentru spectacolul „Purcinella innamorato”, Teatrul Guguță Chișinău care a luat Premiul pentru susținerea valorilor educaționale în teatrul de păpuși, Compania MaProduction & Classic Events Paris – Franța care a luat Premiul pentru promovarea dialogului intercultural cu spectacolul „Amour et contusions”, artistul păpușar Palyi Janos – Ungaria care a luat Premiul pentru interpretare masculină în spectacolul „Viteazul Vasilache”.

Au fost trupe de teatru care au progresat foarte mult, cum ar fi cele din Alba Iulia, Râmnicu Vâlcea, dar și trupe care nu au putut ține pasul cu exigențele și au renunțat, cum ar fi cele din Pitești și Brașov care nu au mai participat.

Localia - Localia - Localia - Localia

Prin **Festivalul Internațional de Animație „Gulliver”**, Galațiul a devenit acel loc în care actori, regizori, scenografi, directori de teatru, secretari literari s-au întâlnit an de an, s-au cunoscut, și-au încercat puterile, s-au împrietenit și au pus la cale colaborări foarte profitabile atât pentru trupe, pentru artiști, cât și pentru nivelul artistic al teatrului de animație din țară. Regizorii și scenografuli premiați la Festivalul Gulliver au fost solicitați să monteze spectacole în mai multe teatre din țară, în felul acesta apărând numeroase spectacole competitive, a căror muzică a fost semnată de compozitori ca Dan Bălan, Liviu Prossi și alții, și ei premiați la „Gulliver”.

Cea de-a XVII-a ediție a Festivalului Internațional de Animație Gulliver, care s-a desfășurat în **octombrie 2009**, nu a avut nimic atipic, criza economică nu a afectat participarea trupelor și calitatea producțiilor. Juriul a avut următoarea componență: președinte criticul de teatru Marius Zarafescu, iar ca membri pe Maria Mierluț - regizor, Carmen Stanciu- critic, Radu Iordănescu - realizator TV și pe filologul Ilie Zanfir - directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”. Au fost selecționate și au participat 15 trupe, care au prezentat 17 spectacole în cele două Săli ale Festivalului, cea a Teatrului „Gulliver” și cea a Teatrului Dramatic. Dintre trupele străine invitate au venit la Galați doar: „Guguță” din Chișinău, Teatrul Bavka din Ujgorod – Ucraina și păpușarul Palyi Janos din Ungaria. Ca de obicei, în ciuda crizei și a gripei, sălile celor două teatre au fost luate cu asalt de micuții și mai măriceii (dar constanții) spectatori, cei cărora le este de fapt destinat festivalul și, pentru bucuria cărora, nici un efort nu este prea mare. Mulți oaspeți de marcă ai Festivalului au ținut să consemneze impresii într-o carte de aur virtuală, din care citez:

„La Galați s-a instituționalizat Festivalul Național al Teatrelor de Păpuși Gulliver, un palat de iluzii pentru sufletul copiilor, un loc tainic unde tărâmul visului e predestinat să triumfe” a spus **George Genoiu**.

Daniel Stanciu afirmă „Festivalul Gulliver are o constanță în desfășurare, uneori, agasantă. Dacă ar fi să înlocuim lunile anului cu numele festivalurilor, atunci cu siguranță, noiembrie s-ar numi Gulliver. Este ca un moment de bilanț. Dacă am lucrat ceva bun de la un festival la altul, atunci acel produs artistic intră în festival. Dincolo de motivul reîntâlnirii profesionale cu colegi de breaslă din țară și uneori din lume, cu producțiile lor, cu publicul gălățean, Festivalul Gulliver este generator de competiție profesională. Sunt într-o permanentă competiție cu mine însumi. Vreau ca fiecare spectacol să fie mai bun decât precedentul. Festivalul Gulliver este un festival concurs, din care cel mai mult are de câștigat publicul. El crește, crește...și o dată cu el, creștem și noi...și publicul”.

Anca Pușcaș povestește „Eram studentă când am aflat, într-un teatru unde montam primul meu spectacol, despre Festivalul Gulliver. Lumea vorbea entuziasmată, fascinată despre întâlnirile de acolo, despre spectacole, despre atmosferă, părea că e singurul festival de gen din țară (care interesa artiștii și tehnicienii, cel puțin...). Sigur că mi-am dorit să ajung cu un spectacol acolo...N-a fost să fie...Ori de câte ori am fost invitată în juriu, m-am simțit onorată și bucurăsoasă. Aveam ocazia să întâlnesc – cu emoții - trupe cunoscute, să aflu ce se mai întâmplă în teatrele de păpuși și marionete, cu atât mai mult cu cât de câțiva ani m-am îndepărtat de acea lume care continuă să-mi fie dragă...Festivalul este o imagine națională a teatrelor de gen și, dincolo de aspectul de competiție, se poate constata o evoluție cu fiecare ediție”.

„Teatrul Gulliver din Galați nu mai este de multă vreme doar un simplu „teatru de copii”, ci un loc de întâlnire a tendințelor din teatrul de păpuși, marionete, a teatrului în general, din țară și din străinătate. Festivalul Gulliver, care nu mai poate fi oprit din cursa lui, ca și Dunărea pe lângă care trece, este un prilej pentru actori, regizori, alți oameni de cultură, să vadă cum stau exact într-o ierarhie care este greu de păstrat după evoluțiile tot mai spectaculoase, de la an la an, a mijloacelor tehnice, a imaginației și îndrăzelnelor „vrăjitorilor” scenei”.

„De-a lungul timpului, Festivalul Gulliver și-a crescut și educat publicul cu seriozitate, responsabilitate și fantezie. A deschis drumul tinerilor creatori și studenților. Le-a oferit posibilitatea, atât de importantă, de-a intra în competiție, una bazată în exclusivitate pe valoare. Și asta a dus inevitabil la creșterea calității. I-a stimulat pe regizori, actori, scenografi să cerceteze, să descopere, să redescopere. Treptat, spectacolele au ieșit din zona bătrâncioasă, superficială, artificială în care au fost cantonate din comoditate, din lipsă de cultură, din lipsă de respect pentru public. Am văzut la Galați spectacole rafinate, vii. Actorii sau marionetele nu sunt purtători de cuvânt prăfuiți și plictisiți, ci oameni vii cu sentimente și gânduri. Păpușile ori marionetele nu mai sunt instrumente fără viață, mai bine sau mai prost mânuite, ci prelungiri ale actorului creator, un alter ego al său. Urmărind atâția ani de spectacole, am convingerea că teatrul de marionete poate face cu ușurință față liberei piețe de artă, iar Festivalul Gulliver are marele merit de a-i fi stimulat pe creatori să inoveze, ținând cont nu numai de vanitățile artistice, ci și de publicul mic, viitor susținător financiar benevol al teatrului.” spune **Radu Iordănescu**.

Biserica Fortificată „Precista” – Galați (II)

**Cristian-Dragoș
Căldăraru**

Cu toate că știrile privind modalitățile de apărare oferite gălățenilor de biserica fortificată *Precista* sunt destul de puține, atât cât a funcționat și ca centru de rezistență, este exclus să nu fi fost angajată în toate evenimentele dure prin care a trecut orașul Galați.

La sfârșitul secolului al XVII-lea și începutul

celui următor, datorită incursiunilor de jaf de peste Dunăre, precum și instabilităților din scaunul Moldovei, se va crea o stare de nesiguranță și pentru locuitorii gălățeni, nevoiți de nenumărate ori să-și păsărească orașul. Starețul rus Leontie, care a călătorit prin Moldova la începutul secolului al XVIII-lea, în drum spre Constantinopol și Ierusalim, ajunge la 12 martie 1701 la Galați, unde vede „un orașel de seamă din cauza portului de corăbii ... stricat de tot de turci și tătari, cu multe mănăstiri frumoase, însă pustii, fiindcă în fiecare mănăstire trăiește doar câte un monah ... și este pustiu în biserici, iar bisericile sunt împodobite, și ele sunt de piatră, și crucile de pe biserici sunt mici; sunt două clopote de biserică” (1). Câțiva ani mai târziu, unul din cei mai mari oameni de știință ai secolului al XVIII-lea, Ruggiero Giuseppe Boscovich, însoțindu-l pe ambasadorul Angliei la Constantinopol, Sir James Porter, nota în jurnalul său de călătorie, că la Galați au fost găzduiți la mănăstirea *greacă*, probabil *Precista*, care avea “odăi cu ferăstruici mici închise unele din ele cu

sticlă, iar altele cu piei foarte subțiri sau cu bășici” (2). Boscovich stă în Galați cinci zile, 23-28 iunie 1762, făcând descrieri amănunțite asupra Galațiului. Constată cu bucurie că aici “sunt șapte biserici ortodoxe și cruci expuse privirilor și clopotnițe cu sunetul clopotelor”, ceea ce nu întâlnește pe tot drumul de la Constantinopol până la Galați. “Trebuie din aceste biserici sunt destul de mari, bine clădite cu ziduri groase de piatră și trei din ele au pe lângă ele câte o mănăstire de călugări schismatici ortodocși, care au fost reduși la câte doi de fiecare mănăstire” (3).

În a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, mănăstirea *Precista*, ca de altfel toate edificiile religioase și laice din oraș au avut de suferit ca urmare a deselor lupte din cadrul războaielor ruso-austro-turce. În timpul unui astfel de eveniment petrecut în noiembrie 1769, Constantin Vodă Mavrocordat, principe iluminist al celor două Principate Românești, implicat în conflictul ruso-turc (1768-1774), încearcă să scape din Iași, urmărit fiind de către trupele rusești. Ajungând la Galați, se adăpostește în incinta fortificației de la biserica *Precista*; colonelul Fabricius din armata lui Rumiențov, pornește cu 1500 de oșteni în urmărirea domnitorului, care se sprijinea pe aproape 7000 de turci. În noaptea de 20 noiembrie 1769 rușii ajung la Galați, „iau meterezele Otomanilor, ... omoară din dânșii 1200, gonesc pe ceilalți ... pun mâna pe șapte tunuri și prind pe Constantin Vodă, bolnav în mănăstirea *Precista* la Galați. Constantin Vodă deci, robit, îndată își râdea de ruși ... foarte neînțelepțește, iar un ofițer, lovindu-l cu cuțitul, îl rănește la cap. Îl trimite la Iași și, pe cale, fără

Localia - Localia - Localia - Localia

chirurg, de frig, i se face cangrenă și, ajungând la Iași, din pricina răni moare. L-au îngropat rușii cu cinste și în chipul cum se îngroapă Domnii ce mor în scaunul lor” (4). După retragerea rușilor din oraș, a intrat armata turcă, care „lovește pe locuitori, dă foc și arde casele toate” (5).

Un alt eveniment ce a afectat serios activitatea mănăstirii „*Precista*” a fost cel din 1821. Ca urmare a dezavuării de către țarul Rusiei a mișcării eteriste, turcii au trecut la lichidarea centrelor de rezistență deținute de greci în Principatele Române. La Galați, unde erau „o mulțime de eteriști” (6) conduși de generalul Caravia, au fost omorâți un mare număr de turci, ceea ce a atras represiunea turcească; un grup de eteriști și negustori din Galați care n-au părăsit orașul, s-au adăpostit în interiorul mănăstirii *Precista*, rezistând unui asediu turcesc de două săptămâni. Numai acțiunii unui trădător, Haritierul, bulgar de origine, s-a datorat capturarea și executarea celor ce se adăposteau în fortificația bisericii. A urmat profanarea așezământului monahal, turcii dărâmând turla-clopotniță din curtea mănăstirii, turlele bisericii, dând foc și transformând biserica în hambar și grajd pentru vite (7).

O descriere a luptelor dintre eteriști și turci la Galați aflăm și dintr-o relatare a postelnicului Iacob Rizo, care nota că, la mijlocul lunii aprilie 1821, Alexandru Ipsilanti, l-a însărcinat pe generalul Atanasie din Agrafe să adune un corp de oaste de 800 de eteriști, la Galați; cu această unitate, dispunând și de cele „40 de tunuri de fier ce erau în dosul corăbiilor grecești” din portul orașului, generalul se pregătea să atace raiaua Brăilei. Dar în dimineața zilei de 10 mai 1821, eteriștii din Galați sunt surprinși de o formațiune turcească din Brăila compusă din „vreo 5000 de cavaleriști, două-trei mii pedestri și cu multe tunuri”. Doar 200 de eteriști conduși de generalul Atanasie „au intrat în trei întărituri de pământ situate în afară de oraș, făcute de ruși în ultimul răzbel” (1806-1812). Turcii au atacat orașul și de pe Dunăre „cu 16 corăbii, numite bărci canoniere, ruinând biserici și mănăstiri și case și alte zidiri, tăind de pe uscat și îngropând în râu sub ruinele zidurilor sfărâmate bărbați, femei, copii și bătrâni, pe toți locuitorii inocenți ai acestui nenorocit oraș ... în ziua următoare a răzbelului, turcii năvălind în biserici pe care n-apucase a le sfărâma prin boabele aruncate, au jefuit Sântele lăcașuri ... ucigând mulțime multă dintre locuitorii ce rămăsese”.

Din anul 1831, viața duhovnicească a mănăstirii *Precista* își reia cursul normal, sub egumenul grec *Sava*, ce mai fusese egumenul acestei mănăstiri și înainte de 1821. Cu momentul 1821, biserica fortificată *Precista* – Galați își încheie rolul de fortăreață a Galațiului continuându-și activitatea numai ca locaș de cult.

Note

1. *Călători străini despre Țările Române*. Vol. VIII, București: Editura Științifică, 1983, p. 199 și note.
2. *Ibidem*, Vol. IX, 1997, p. 464-465.
3. CODRESCU, Theodor. *Uricariul*, Vol. XXIV, Iași, 1895, p.259-260; IORGA, Nicolae., *Histoire des relations anglo-roumaines*, Iassy: 1917, p. 57; Idem, *Istoria românilor prin călători*, București, 1981, p. 354.
4. HURMUZACHI, Eudoxiu de, *Documente privitoare la istoria românilor*, XIII, p. 311; *Idem*, XIV/ II, Doc. MCCIII, p.1206-1207. *Călători străini*, IX, 1997, p. 464.
5. *Idem*, XIV / II, doc. MCCVII, p. 1211-1212.
6. *Ibidem*, doc. XCII, p. 100-101: OȚETEA, Andrei, *Mișcarea eteristă în Moldova*, în: *În amintirea lui Constantin Giurescu, la douăzeci și cinci de ani dela moartea lui (1875-1918)*, București: 1944, p. 366-368.
7. BELDIE, Ion C. , *Biserica Precista din Galați*, în *Vestitorul*, organul Episcopiei Dunării de Jos, nr. 19 - 20/1949, p. 4; Gh. Popescu, *op. cit.* p. 74.

Despre spiritualitate și dezvoltare

Gelu Kahu

1. În urmă cu mulți ani, adică undeva în deceniul al șaselea din secolul trecut, în timp ce construcția seriei de nave de 4500 tdw se derula cu succes la Șantierul Naval Galați, am făcut o vizită în orașul Elblong (Elbląg) din nordul Poloniei, pe coasta Mării Baltice, acolo existând o întreprindere de la care începuserăm să cumpărăm elice pentru navele aflate în construcție la noi. Cu această ocazie am avut posibilitatea să văd în vecinătate catedrala de la Frombork, acolo unde Nikolaus Copernicus a descoperit heliocentrismul sistemului nostru planetar.”De Revolutionibus Orbium Coelestium” se născuse într-o modestă încăpere din reședința parohială în care acum existau păstrate cu grijă instrumentele cu care lucrase preotul savant, toate de o simplitate frapantă, executate din lemn și îndreptate spre ferestrele mari ale mansardei, pentru a scruta cerul, a măsura și înțelege astfel mișcarea astrelor.

M-am confruntat atunci, în liniștea aceluia muzeu impresionant, cu o avalanșă de gânduri legate de necesitatea descifrării mobilurilor creației umane, de mecanismele intime ale sensibilității noastre în fața misterelor lumii care ne înconjoară. Mi-am spus atunci, și la fel gândesc și acum, că de la aceste porniri se declanșează, la cei capabili să facă acest lucru, acțiuni în care devotamentul și perseverența pot determina obținerea răspunsurilor căutate. Și astfel se naște contribuția la îmbogățirea tezaurului de valori ale omenirii.

Ori acest proces nu ține neapărat seama de un domeniu sau o profesiune anume a actorului respectiv, fiind posibile toate alternativele imaginabile, **cultura ca vector al dezvoltării** putând fi creată, de multe ori, în mod cu totul surprinzător de oamenii cei mai neașteptați.

2. Conexiune...

De aceea am fost mereu preocupat de explicarea

conexiunii care există, în mod pregnant sau, uneori mai puțin sesizabil în societatea modernă, între nivelul general de cultură, în sensul cel mai larg și aptitudinile indivizilor, respectiv a colectivităților, de a se orienta și acționa spre promovarea noului, spre inovare.

Însăși asocierea dintre cuvântul „**cultură**” la un termen din științele exacte, respectiv „**vector**” și la unul din domeniul social „**dezvoltare**” arată legătura implicită despre care am vorbit mai sus.

Pentru a fi cât mai direct am în vedere faptul că un specialist într-un domeniu tehnic, sau economic, sau administrativ, este capabil să-și imagineze și să creeze soluții noi, căi noi de acțiune sau produse și tehnologii nu numai dacă este **un bun profesionist în meseria lui**, această calitate personală fiind evident o **componentă a culturii societății**, dar mai mult decât atâta, trebuie să fie și o persoană cu o **remarcabilă cultură generală**, să posede o viziune cuprinzătoare asupra rosturilor dezvoltării societății omenеști. Aceasta îi crează **impulsul și devoțiunea pentru creație**, ajută la traversarea dificultăților, a îndoielilor, care pot apare întotdeauna când este vorba de ceva nou.

Îndrăznesc, drept urmare, să-mi spun părerea despre procesele culturale din societatea umană, această temeritate născându-se din dorința de a demonstra că **nu există bariere între oamenii de felurite profesii atunci când evaluăm contribuția/participarea acestora la fenomenul cultural**. Pentru a demonstra acest lucru m-am gândit la faptul că fiecare acțiune, oricât de specifică ar fi ea, adică **manifestată într-un domeniu anume**, are o conexiune, o caracteristică universală, cu alte tentative din varii preocupări omenеști și anume **o filosofie** pe care se bazează, ca produs al gândirii, al frământărilor individuale care o generează.

Acest lucru este **necesar și posibil** deoarece tot ceea ce ne înconjoară reprezintă un sistem, cu conexiuni uneori nebănuite, care-și manifestă, dar își și apără, cu o forță extraordinară, caracteristica sa esențială, aceea de unitate, de interdependență, de omogenitate și de coerență.

3. Emoție...

Mi-am amintit apoi, după câțiva ani, de profunda emoție trăită acolo în fața biruinței aceluși excepțional om, care a fost Copernicus, respectiv atunci când, *mutatis mutandis*, un român entuziast și tenace de la noi, tehnicianul Mircea Roibu, cu mijloace modeste dar cu multă pricepere tehnologică și stăruință, s-a apucat să facă elice într-un vechi atelier de la Șantierul Naval Galați.

Am reușit, după multe încercări și dificultăți, am ajuns și am renunțat la import, iar mai apoi, construind moderna întreprindere INETOF, s-au asigurat, practic, toate nevoile de elice pentru industria navală românească. Mircea Roibu a participat la lucrările de realizare a acestei noi capacități și, datorită acestui fapt, împreună cu un grup de colegi a fost în Japonia la Compania Nakashima de la care s-a importat mașina de

Okayama

cu acest exemplu pentru a argumenta convingerea mea că spiritualitatea gălățeană este atât de amplă și profundă încât nici măcar entuziasmul și, așa zice uriașul efort al reputatului Profesor Brezeanu nu a putut să o cuprindă așa cum ar merita. (Ioan BREZEANU „Galați biografie spirituală, personalități ale culturii, științei și artei”, 2008).

4. Gânduri despre cultură...

Mânat de aceleași mobiluri am publicat cândva într-o revistă de cultură câteva gânduri legate de unii dintre oamenii din istoria, relativ mai veche,

Galați - La pădăie

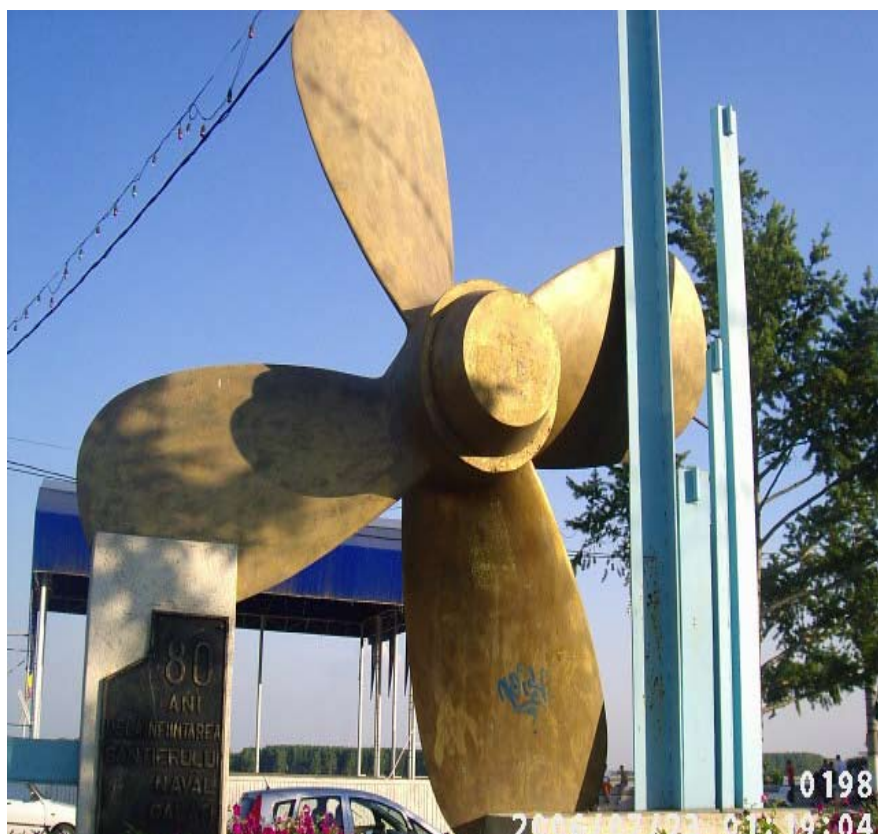
prelucrat elicele. Urmare a acestei deplasări, orașul nostru a căpătat ceva deosebit și anume un loc denumit acum „**la pădăie**”, interesanta fântână fiind realizată la Șantierul Naval Galați cu eforturile lui Mircea Roibu după modelul văzut într-o piață a orașului japonez Okayama unde-și avea sediul Compania Nakashima.

Mai există în Galați o mărturie grăitoare a acelor eforturi creatoare cu totul remarcabile. În locul cunoscut sub denumirea „**la elice**”, ca semn de respect și prețuire, simbolul industriei navale gălățene, sălășluește pentru totdeauna în centrul orașului nostru, pe Faleza superioară a Dunării, dar și în inima concetățenilor noștri (Mila 80).

Mărturisesc că am ales să încep contribuția mea

a **Șantierului Naval Galați**, oamenii începuturilor, cei pe umerii cărora, cu trudă, s-a clădit în timp această admirabilă întreprindere gălățeană, care a adus și încă mai aduce multe foloase oamenilor îmbogățind prestigiul urbei noastre. Activitatea lor trebuie să fie cunoscută deoarece fac parte din **patrimoniul valoros al meleagurilor dunărene**.

Din întâmplare mi-au ajuns apoi la urechi niște păreri că astfel de articole din domeniul tehnic nu au ce căuta într-o asemenea publicație. Am recepționat aceste critici, nedrepte și profund greșite, ca o provocare, care mă obligă să iau atitudine cu toate puterile mele în apărarea a **ceea ce se cheamă cu adevărat cultură**.

Galați - La Elice (Mila 80)

Mi-am amintit cu acea ocazie că, tot în același “stil”, cineva a spus (și a și scris în presa locală) că **trebuie scoasă elicea de pe faleza Dunării**, cea care amintește de altfel și de o valoroasă aniversare a șantierului, pentru că **nu ar avea ce căuta în oraș**, și, drept urmare, **să fie dusă la poarta șantierului**, nefiind un monument de artă ci o “piesă tehnică”. Câtă eroare și îngustime a gândirii, de respect pentru valorile orașului. **Industria navală este o componentă de seamă a culturii gălățene**, ea regăsindu-se în învățământul mediu, învățământul superior, în cercetare și proiectare, precum și în unitățile care produc nave și echipamente navale, rezistând, cu unele pierderi, dar în general cu succes, la vicisitudinile transformărilor prin care trecem.

Am folosit mai sus expresia „componentă de seamă a culturii gălățene” ceea ce cred că trebuie explicat. Am în vedere faptul că ar fi util să definim noțiunea de cultură în accepțiunea modernă, așa cum văd că este considerată în numeroasele împrejurări la care am fost parte.

După cum poate se știe, eu sunt de profesie inginer de construcții navale. De aproape 60 de ani, legat de această meserie, am avut mari răspunderi,

am fost mereu preocupat de perfecționarea domeniului, dar și a mea (un doctorat în „Inginerie industrială” la Politehnica din București, unde am și făcut studiile universitare navale, și un doctorat la Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați în ”Știința calculatoarelor-informatica aplicată”, unde am și profesat o bucată de vreme) continuând să fiu implicat în diverse activități capabile să promoveze progresul în urbea noastră.

De aceea, ca vechi cetățean al orașului, mă simt puternic legat de viața și dezvoltarea acestuia, care nu poate fi decât extrem de interesantă, pe măsura lucrurilor deosebite care se petrec clipă de clipă. **Aici se face oțel, se construiesc nave și case, se face comerț și multe altele, dar se și învață, se face teatru, literatură,**

muzică și pictură. Evident că între o profesiune oarecare, cum ar fi una tehnică, sau, spre exemplu cea medicală și fenomenul cultural al unei colectivități, al unui oraș, există o legătură, cel puțin prin modul de abordare, decurgând din complexitatea domeniilor respective! În ceea ce privește profesiunea navalistilor reamintesc faptul că se spune că **navele sunt orașe plutitoare**, orașele și navele fiind splendide **creații** ale geniului uman, ale unei **desăvârșite** și complexe spiritualități.

Oprindu-mă deocamdată aici, dar cu gândul de a continua, aș vrea să aduc un argument în sprijinul celor spuse mai sus. Mergând de curând cu treburi la Constanța am văzut la intrarea principală dinspre București un monument excepțional de frumos conținând o elice de navă făcută din bronz și impresionantă prin dimensiunea și strălucirea ei, fiind străjuită de următoarea inscripție: „**Om liber, tu vei iubi întotdeauna marea.**” Charles Baudelaire.

Și aceasta la intrarea în municipiu, în întâmpinarea celor care vin în Constanța și nu la poarta șantierului naval sau a portului!

Amintiri din istoria portului gălățean

Rareș Strat

Din nefericire viața portului militar roman coordonat de centrul de comandă din castrul de la Tirighina – Bărboși, trăitor efemer după cucerirea romană din sec. al II-lea d.Hr., a fost îngropată împreună cu viața tumultuoasă a momentului.

Însă, cu toate condițiile grele impuse de istorie, Galațiul, devenit târg într-o lungă perioadă de timp, s-a încăpățânat (mulțumită bătrânului Fluviu) să rămână „pe val”. Venit din negura istoriei, meșteșugul construcției mijloacelor de transport pe apă la Galați este tot atât de vechi ca și localitatea însăși. Sat de pescari, până la sfârșitul secolului al XV-lea, Galațiul a avut numeroși meșteri care în ateliere proprii, își confecționau bărcile necesare practicării îndeletnicirii sale.

Sub impulsul dezvoltării forțelor de producție, localitatea ia treptat aspectul specific al târgului, în care producția meșteșugărească deține o pondere tot mai însemnată.

Mai târziu, devenind o importantă schelă la Dunăre, Galațiul concentrează întreaga activitate comercială desfășurată în zona de sud a Moldovei, progresând din punct de vedere economic.

În aceste condiții, la cheurile naturale ale schelei, acostează tot mai numeroase corăbii maritime și vase fluviale sosite aici pentru a descărca mărfurile transportate și a lua la bord produse moldovenești.

Schela Galațiului se face cunoscută și apreciată în scurt timp nu numai în zona Dunării inferioare, ci și în orașele situate în nordul Mării Negre, Imperiului Otoman, Mediteranei de răsărit, ca și în părțile dunărene din amonte.

Sub influența noilor necesități, atelierele își sporesc activitatea și își perfecționează tehnica de

lucru. Cele angajate în executarea de reparații și în special în confecționarea de vase mai mari, își construiesc baracamente și magazii pe malul Dunării, permanentizându-și producția pe locuri special amenajate. În acest mod, construcția mijloacelor de transport pe apă se deplasează din atelierul meșteșugarului, situat uneori la mare depărtare de Dunăre, în imediata vecinătate a apelor fluviului. Localitatea ajunsese un important centru comercial și de navigație încă de pe timpul lui Alexandru cel Bun, o așezare străveche existentă înaintea formării statului feudal, aici existând un loc de schelă, rămasă de pe urma vechiului port militar roman.

Importanța orașului pentru economia Moldovei a crescut simțitor după 1484, dată la care celelalte porturi ale țării, Chilia și Cetatea Albă au fost cucerite de turci. Devenind pentru multă vreme un important port, a cunoscut o apreciabilă dezvoltare.

S-au construit deci ambarcațiuni și nave mai mari sau mai mici și înainte de 1484 dar, cu atât mai mult după.

Ținem minte și faptul, că cel căruia i se spunea “Măjariul” înainte de ocuparea tronului Moldovei în 20 ianuarie 1527, fiul lui Ștefan cel Mare și Sfânt, Petru Rareș, era negustor de pește în zona Galațiului.

Nu putem preciza ce contribuții remarcabile a avut domnitorul la dezvoltarea activității portuare sau navale a localității la acea vreme, dar măcar putem spera.

Datorită calității și mai ales a prețului mic, Galațiul a devenit un important nod atât pentru schimburile comerciale cât și pentru tranzit, portul

căpătând o adevărată valoare europeană. Austria, Franța, Anglia manifestau un interes deosebit pentru această piață și pentru navigația pe Dunărea de Jos. Înființarea consulatelor, a viceconsulatelor, a agențiilor de navigație și de comerț exterior sunt o dovadă în acest sens.

După anul 1538 dependența Moldovei față de Poarta Otomană se accentuează continuu. Majoritatea transporturilor pe apă se făcea pe corăbii otomane. Corăbiile moldovenești, care nu fuseseră confiscate de turci, erau puse în interesul Porții.

Chiar dacă Moldova nu mai dispunea de o flotă proprie, navigația pe râurile interioare, ca și necesitățile flotei otomane au determinat un proces neîntrerupt și în domeniul construcțiilor navale.

(Va urma)

Vedere generală a orașului Galați, luată de peste Dunăre
ERMINY, del. ; SAAR, lith. Moldau . [Germania], [sf. sec. VIII]

Personalialia - Personalialia - Personalialia
Personalități gălățene

Constantin Ressu

Corneliu Stoica

monografistul lui Camil Ressu, criticul și istoricul de artă Theodor Enescu, arată că tatăl pictorului, Constantin Ressu, a fost una dintre cele mai cunoscute personalități politice ale ultimelor două decenii ale secolului al XIX-lea, „*adept inflexibil al sincerității directe în atitudine și expresie*”, care nu ezita ca în probleme importante „*să combată cu o vigilență conștiință a adevărului, a dreptății și idealurilor morale chiar poziția propriului partid*”, bărbat a cărui viață „*fuse un șir aproape neîntrerupt de lupte și de dificultăți*”, ale cărui discursuri parlamentare „*au certă ținută intelectuală, sunt compuse cu știință oratorică, replicile trădează o vivace prezență a spiritului, iar intervențiile în dezbaterile politice denotă independența de opinie*”².

Fost primar al Galațiului, deputat în parlamentul României (1888 – 1895), Constantin Ressu a fost un om a cărui poziție democratică trebuie considerată ca îndrăzneță nu numai pentru vremea în care a trăit, dar ea s-a înscris ca o expresie de înalt patriotism, de devotament pus în slujba celor mai nobile interese ale poporului român. El și-a exprimat convingerile în mod deschis, neținând seama că se află în plenul parlamentului, în fața regelui sau a vreunui conducător de guvern. De asemenea, concepția lui despre rolul școlii, munca desfășurată pentru dezvoltarea învățământului în orașul Galați, îndemnul adresat cadrelor didactice pentru cultivarea la elevi a unor înalte sentimente patriotice, ni se par foarte asemănătoare cu activitatea pedagogului Camil Ressu din perioada cât a funcționat ca profesor și rector al Academiei de Arte Frumoase din București, când a luptat pentru așezarea învățământului plastic românesc pe baze noi, rupând pentru totdeauna cu tradițiile academiste.

Constantin Ressu era primul copil al lui Alexis Rhesus, macedonean din regiunea Epirului, stabilit în

Personalitatea tatălui lui Camil Ressu, magistratul Constantin Ressu, merită o mai mare atenție, mai ales că acesta a jucat un rol important în viața politică, socială și culturală a Galațiului, iar așa cum scria K. H. Zambaccian, fiul a moștenit de la părintele său „*acea francheță, dârzenie în convingeri și dragoste pentru cei mulți și necăjiți, însușiri ce emană din arta sa sobră și de un caracter atât de personal*”¹. La rândul său,

Moldova împreună cu soția sa Elena pe la începutul secolului al XIX-lea, unde s-a ocupat cu agricultura. Ceilalți trei copii se numeau Gheorghe, Lisimah și Hariclea. S-a născut, după mărturia lui Camil Ressu, la Iași, în 1845³. Fiul nu precizează ziua și luna. Theodor Enescu menționează că s-a născut la 5 noiembrie 1845 în comuna Cărâpcești, județul Tutova⁴ (astăzi sat component al comunei Corod, județul Galați). A urmat școala elementară la Bârlad și liceul la Iași, după care lucrează ca funcționar la Cahul, Basarabia. Se reîntoarce la Iași, înscriindu-se la Facultatea de Drept. În anul al doilea o părăsește, continuându-și studiile la Bruxelles. După ce-și ia doctoratul, în 1873 revine în țară și este numit procuror la Galați, apoi avocat al statului la Huși, Pitești, Galați, unde funcționează până în 1876, când își dă demisia, dedicându-se avocaturii. În timpul cât a fost student, în vacanțe, el a cutreierat târgurile Moldovei cu o trupă ambulată de actori. La Congresul studențesc din august 1871 de la mănăstirea Putna îl cunoaște pe Mihai Eminescu, căruia i se alătură în disputa ivită între organizatori. Criticul literar și scriitorul Nicolae Petrașcu, în „*Mihail Eminescu, studiu critic*”, amintește că „*Slavici, Eminescu, Ressu și alți doi, după divergențele de păreri, la Congresul studențesc ținut la mănăstirea Putna pentru comemorarea lui Ștefan cel Mare, s-au retras în clopotnița mănăstirii punând camarazilor întrebarea: - cum se poate ca atâtea sute de capete la un loc să nu poată gândi cât un singur capăt întreg?*”⁵.

Stabilit în Galați, Constantin Ressu s-a căsătorit aici, la 28 decembrie 1878, cu Maria Ionescu, născută la București în anul 1857, fiica lui Constantin Ionescu și a doamnei Tarsița Ionescu. La oficierea cununiei civile au participat mama viitorului soț, Elena Ressu (tatăl era mort), părinții viitoarei soții, care „*și-au dat consimțământul cerut de lege la căsătorie prin viu grai*”, și martorii „*dl. Gheorghe Cavalioti, de 27 ani, profesia funcționar, amic cu soțul, dl. Ion Gălescu, de 35 ani, profesia profesor, dl. Ion Plăvănescu, de 38 ani, profesia profesor, moșul soției, și dl. Petru Boțanu, de 30 ani, profesia avocat, amic cu soția, cei dintâi martori din partea soțului și cei doi din urmă din partea soției*”⁶.

Din căsătoria cu Maria Ionescu au rezultat patru copii: Camil-Alexis-Constantin, Ida-Maria, Elena-Alina și Dan-Petre. În afară de funcțiile amintite, Constantin Ressu a fost director al ziarului „*Poșta*”, pe care l-a fondat împreună cu profesorul Moise N. Pacu la 17 iulie 1880, deputat de Covurlui în parlamentul țării, membru în Consiliul Comunal din 23 ianuarie 1883, prim-ajutor de primar și în patru rânduri primar

Personalialia - Personalialia - Personalialia

al orașului Galați: noiembrie 1886 - martie 1887; iulie 1888 - septembrie 1890; septembrie 1890 - februarie 1891; septembrie 1894 - octombrie 1895.

Ca primar, Constantin Ressu a luptat pentru modernizarea și înfrumusețarea orașului, pentru înzestrarea lui cu piețe publice, cu dughene pentru comercianți, pentru înființarea unor noi clase și construirea de noi școli în care să se poată face copiilor educația și instrucția corespunzătoare. În timpul primariatului său a fost pavată strada Domnească, au fost plantați teii, a fost extinsă și înfrumusețată Grădina Publică, a fost pavată piața „Costache Negri”, a fost introdus iluminatul cu gaz, a fost reparat abatorul etc. Dintr-o scrisoare din 23 ianuarie 1913 a grădinarului comunei Galați, Iancu Caracuțanu, aflăm că la angajarea sa în 1888, Parcul Municipal „era un loc viran cu un singur tufiș”. A fost amenajat cu concursul primarului conservator Ressu⁷. A fost, de asemenea, unul dintre principalii susținători ai construirii liniei ferate Galați-Bârlad.

Dragostea nemărginită pentru poporul oprimat, înțelegerea și compasiunea ce o manifesta pentru oamenii simpli, l-au făcut pe Constantin Ressu să aibă o poziție antimonarhică și de câte ori a avut ocazia s-a ridicat împotriva lui Carol I. Ca deputat în Colegiul al II-lea, la banchetul din 6 noiembrie 1886, prilejuit de aniversarea întemeierii ziarului „Epoca”, când opoziția făcea presiuni asupra lui Carol I pentru demiterea guvernului condus de liberalul I. C. Brătianu, în toastul său politic s-a ridicat împotriva regelui amintindu-i că „suferințele nu mai sunt de răbdat, că și răbdarea are marginile ei, că constituția prevede a fi pe tronul țării un om din carne și oase, cu toate simțămintele omenești, iar nu un scaun peste alt scaun”, și în final conchidea: „Da, majestate, așa este, să te pleci legilor țării, sau să pleci”⁸.

Cuvintele acestea, pornite din adâncul sufletului unui om care luptă pentru binele țării, au provocat o adevărată campanie de presă împotriva celui care le-a rostit. Unii au căutat să-l denigreze pe Ressu, recurgând la mijloace dintre cele mai josnice, reproșându-i chiar că nu e român, și în acest sens au născocit o serie de „dovezi” care stârnesc râsul. Printre aceștia s-a numărat și prefectul Epaminondas Perides⁹. Au fost însă și oameni care au înțeles sensul major al cuvintelor lui Ressu, luându-i apăărarea. În nr. 183(1684) al „Poștei” din 19 august 1888 citim un articol ca acesta: „Faceți o crimă lui Ressu, onorabili potlogari, care în toată viața voastră n-ați știut decât a linguși pe cei puternici, că a rostit acele cuvinte «să se plece sau să plece». Aceste cuvinte, departe de a fi o crimă pentru cineva, sunt un merit pentru cel ce le-a rostit, căci dovedesc inimă sinceră și patriotică. Oricine știe, - și istoria este martoră ca să dovedească - că nu bărbații sinceri și verde vorbitori au pierdut vreodată tronurile, ci lingușitorii și cei ce-au ascuns adevărul șefilor de state. Cuvintele lui Ressu au fost rostite atunci când țara era la culmea suferințelor și ele înseamnă că regele

să plece urechea la suferințe și aplicând legile în fință, să scape poporul din ghearele sugrumătorilor săi. Era un apel extrem ce se făcea Coroanei pentru salvarea țării și a Coroanei însăși”.

Aprecieri asupra atitudinii antimonarhice a lui Constantin Ressu, cu aluzie directă la cuvintele rostite de acesta în toastul său politic găsim și în „Portrete și tipuri parlamentare” de George Panu: „... unul care a avut onoare de a fi înjurat mai tare ... este, desigur, domnul Ressu, deputat al Galaților. Sunt oameni care rămân celebri. Cuvintele «să se plece sau să plece» zise de domnul Ressu în parlament, la adresa regelui, sunt o traducere nimerită a celebrei butade «Se soumettre ou se démettre» rostită de Gambeta. A avut mare succes. Dl. Ressu este unul care nu ascultă ordine fără a le discuta, el este un recalitrant în politica de partid”¹⁰.

Am amintit că Ressu a fost și un principal susținător al școlii. Sub el (atunci când a fost primar), nu numai că s-a construit întâia clădire de școală ce a fost ridicată în orașul Galați de către comună, dar el a avut idei înaintate cu privire la rostul școlii, la felul cum trebuie să fie organizată aceasta pentru ca tinerele generații să fie bine instruite. Iată ce declara Constantin Ressu în cuvântul său rostit la serbarea prilejuită de Sfinții Apostoli Petru și Pavel din 29 iunie 1889: „Iubirea de patrie, acest sentiment care este izvorul atâtor mari fapte, în școală și prin școală se capătă și se întărește; și iată pentru ce privim noi toți școala ca o pârgie care ne va ajuta la puternica întemeiere a naționalității noastre și ne va feri de vicisitudinile pe care le pot

Maria Ressu - soție

aduce vremurile viitoare”¹¹. Alte dovezi scot în evidență preocuparea lui Ressu pentru lărgirea spațiului școlar, pentru încadrarea școlilor cu cadre didactice suficiente.

Discursurile sale parlamentare, articolele vehemente la adresa guvernului liberal i-au adus mari neazuri. În 1895, ministrul justiției, Eugen Stătescu, atacat de multe ori cu violență în gazeta lui Constantin Ressu, i-a intentat un proces pentru luare de mită cu prilejul unei concesiuni pentru o lucrare comunală din timpul primariatului său¹². Procesul a durat mult, de la Galați a fost strămutat la Curtea de Apel din Iași. Discreditarea sa politică și morală nu a fost posibilă însă, întrucât „dovezile” invocate s-au dovedit șubrede. Constantin Ressu și-a susținut cu argumente clare nevinovăția, astfel că în final a fost achitat. Acest proces face obiectul cărții sale „Apărarea mea înaintea Curții de Apel din Galați”, lucrare publicată postum prin grija unor prieteni, printre care și profesorul Al. Niculescu¹³.

Constantin Ressu a fost un timp președintele Societății „Prutul”, înființată în 1885 cu scopul de a înlesni cultura națională pentru românii din Basarabia, îndeosebi de a-i ajuta la învățătură pe tinerii români originari din acea parte. S-a numărat de asemenea printre membrii comitetului „Ateneului” din Galați, constituit la 7 noiembrie 1891 după modelul Ateneului Român

Personalialia - Personalialia - Personalialia

din București. Alături de Romulus Scriban și Gh. Jovian a fost sufletul organizării comemorării Centenarului răscoalei din 1784, condusă de Horea, Cloșca și Crișan, manifestare organizată la 21 octombrie 1884¹⁴. Când s-a inaugurat Biblioteca „V.A. Urechia” (11 noiembrie 1890) îndeplinea funcția de primar al orașului și a sprijinit realizarea bustului marelui cărturar (care se găsește și astăzi în fața Colegiului Național „Vasile Alecsandri”, alături de cel al lui Ion Cetățianu, primul director al școlii), iar la acțiunea organizată cu acest prilej a avut numai cuvinte de recunoștință față de ctitorul noii instituții. O mărturie a felului cum aprecia el noua bibliotecă înființată de Urechia o constituie și donațiile de carte și documente făcute acesteia, consemnate în Catalogul general al Bibliotecii „V.A. Urechia” la Nr. 13529 – 13556, donații care stau alături de cele ale Regelui Carol I și ale altor personalități. Constantin Ressu a deținut la Galați Fabrica de aburi pentru obiecte de tinichea și produse chimice „Greierul”, care după moartea sa a trecut în proprietatea soției sale, Maria C. Ressu, fabrică ce a obținut medalia de argint și mențione la expoziția universală de la Paris din anul 1900, precum și medalia de aur la expoziția cooperativă din București, august 1894¹⁵.

Biografia lui Constantin Ressu nu este lipsită nici de unele fapte senzaționale, cum este de pildă duelul cu poetul junimist Ioan S. Nenițescu, și el născut la Galați (11 aprilie 1854). Întâmplarea care a dus la duel ar fi următoarea. Ioan Nenițescu a mers pe data de 26 septembrie 1888 acasă la Constantin Ressu pentru a-l întreba dacă își asumă răspunderea pentru articolul din ziarul „Poșta” din 25 septembrie cu privire la bătaia lui Marin Tecucianu, comerciant notabil din cvartalul IV. Nenițescu era acuzat în acest articol de faptul că cei care-l bătuseră pe Marin Tecucianu erau oameni de-ai săi. Constantin Ressu, răspunzându-i că nu mai face parte de mult din redacția „Poștei”, îl dă pe ușă afară. Nenițescu, ofensat, trimite martori și-l provoacă la duel¹⁶. Norocul a făcut ca în duelul ce a avut loc în ziua de 28 septembrie, orele 3 p.m., la tirul elvețian de pe platoul Țiglinei, atât Ressu cât și Nenițescu să rămână în viață, focurile de pistol neatingând pe nimeni, iar cei doi adversari declarându-și astfel onoarea satisfăcută. Iată procesul verbal al martorilor: „Miercuri, 28 septembrie, anul 1888, orele 4 p.m., noi locot. col. Dr. D. Crivan, major I. Irimescu, martorii domnului C. Ressu, și C. P. Malaxa, Dr. G. Filipescu, martorii domnului Nenițescu, conform celor stabilite și decise în procesul-verbal de ieri 27 septembrie, transportându-ne cu clienții noștri pe teren, întâlnirea a avut loc fără nici un accident regretabil. Așadar, onoarea fiind satisfăcută, am dresat prezentul proces-verbal dând fiecărei părți câte unul prevăzut cu semnăturile noastre”¹⁷.

Constantin Ressu a murit la 4 martie 1896. Locuia într-o casă fără număr de pe strada Cuza Vodă, cvartalul al patrulea. Martorii menționați în actul de deces au fost dl. Ioan Petrovici, de religie ortodoxă, de 54 ani, de profesie funcționar la Primărie, domiciliat în str. Cuza Vodă, și dl. Gheorghe S. Ștefănescu, de religie ortodoxă, de 55 ani, de profesie funcționar la Primărie,

domiciliat în str. Militară nr. 23, cvartalul al treilea. Diagnosticul scris pe actul de moarte este carcinoma Pylori¹⁸. Este înmormântat în Cimitirul „Eternitatea” din Galați, Parcela 59, Rândul 10. Pe stâlpul funerar în formă de obelisc se află dăltuit în medalion chipul său. Gălățenii nu-l vor uita așa curând, dovadă că în luna mai 1905, fiul său, Camil Ressu, aflat la studii la Academia Julian din Paris, venit în țară, face intervenții pe lângă primăria orașului Galați în vederea acordării „unui ajutor pentru drum și plata taxelor școlare”¹⁹. Consiliul Comunal, în ședința sa din 14 mai, „luând în considerație multiplele și importante servicii aduse de defunctul Costache Ressu, tatăl pictorului, fost primar și deputat al Galațiului, a hotărât în unanimitate (prezenți fiind 15 deputați și consilieri) să-i dea un ajutor de 1000 lei ce se vor lua de la cap. 15, art. 101, fond pentru deschiderea de credite suplimentare și extraordinare”²⁰.

Om cu profunde convingeri democratice, pe care și le-a exprimat direct și energic, el însuși îndrăgostit de artă (Camil Ressu, în lucrarea sa memorialistică „Însemnări”, amintește că tatăl său „evadând de la micimile profesiei de avocat, de multe ori se refugia în pictură”²¹), Constantin Ressu rămâne o figură luminoasă de intelectual strâns legat de Galați, care a știut să ia atitudine dărză atunci când a fost în joc dreptatea, aducându-și din plin contribuția la propășirea economică, urbanistică și social-culturală a orașului în care a trăit.

Note

- ZAMBACCIAN, K.H. - *Pagini despre artă*, București: Editura Meridiane, 1965, p. 122.
- ENESCU, Theodor. *Camil Ressu*, București: Editura Meridiane, 1984, p. 6.
- RESSU, Camil. *Însemnări*, București: Editura Meridiane, 1967, p. 19.
- ENESCU, Theodor, op. cit., p. 5.
- PETRAȘCU, V. - *Mihail Eminescu, studiu critic*, București, „Socec”, 1892; apud Camil Ressu, op. cit., p. 20.
- ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI, Direcția Județeană Galați, Fond Primăria Galați, Registrul stării civile pentru căsătorii, nr. 334/1878, Act de căsătorie nr. 164, filele 311-312.
- ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI, Direcția Județeană Galați, Fond Primăria Galați, dosar 77/1913, f. 38-39, Rola 707.
- AXENTE, Miron - „Ochire politică asupra elecțiilor de deputați din ianuarie 1888 față cu străinătatea”, în „Poșta”, nr. 20 (1521), 27 ianuarie 1888.
- „Poșta”, nr. 40 (1541), 20 februarie 1888.
- PANU, George - *Portrete și tipuri parlamentare*, București, Tip. Lupta, 1893, apud Camil Ressu, op. cit., p. 20.
- „Poșta”, nr. 142(1941), 1 iulie 1889.
- ENESCU, Theodor, op. cit. p. 6.
- Tipo-litografia I. Schenk, Galați, 1896.
- BREZEANU, Ioan; ȘTEFĂNESCU, Gh. S. - *Școala gălățeană, 1765-1948*, Galați, Editura pentru literatură și artă „Geneze”, 1966, pp. 149, 165.
- Descrierea amănunțită a tuturor stabilimentelor industriale din orașul Galați, Galați, Editura Tipografiei Tim. Nebunelli, 1901, p. 23.
- „Poșta”, nr. 213 (1714), 27 septembrie 1888 și nr. 215 (1716), 29 septembrie 1888.
- „Vocea Covurluiului”, Anul XVI, nr. 375, 30 septembrie 1888.
- DJAN Galați, Fond Primăria Galați, Registrul stării civile pentru morți, nr. 686/1896, act nr. 390, fila 198.
- Cererea lui Camil Ressu este înregistrată la nr. 7934 din 14.V. 1905.
- ARHIVELE NAȚIONALE ALE ROMÂNIEI, Direcția Județeană Galați, Fond Primăria Galați, Dosar nr. 43/1907, Subvenția acordată de comună elevilor și studenților, Rola 590. A se vedea și STOICA, Corneliu, *Artiști plastici de la Dunărea de Jos*, Galați, Editura Alma, 1999, p. 10 – 17; STOICA, Corneliu, *Întâlniri confortante*, Galați, Editura Sinteze, 2007, p. 6.
- RESSU, Camil, *Însemnări*, București, Editura Meridiane, 1967, p. 21.

IORDAN CHIMET

un Prinț al Inocenței

Ilie Tănăsache

Încă un anotimp fără *Jordan Chimet*...

Scriitorul gălățean mângâiat de aripa geniului. Opera sa se aliniază, cu certitudine, reperelor unice din literatura română. Și nu numai! Operă care, vreme de jumătate de veac, a „beneficiat” de o semiclandestinitate diabolic perpetuată. Câți știu, de pildă că, apărută în 1972,

capodopera „Antologia inocenței” a fost răsplătită la Tîrgul Internațional al Cărții, din Los Angeles, cu unul din marile premii? Starea de magie a acestor pagini- cu texte selectate din mari scriitori ai lumii (Shakespeare, Saint Exupery, Eugen Ionesco, Tudor Arghezi etc, ori imagini superbe din Klee, Picasso, Brâncuși, Victor Brauner, Margareta Sterian) - a avut parte, în țară, de un anonim total. Asupra motivelor acestui tratament, vom reveni în cele ce urmează. În schimb, presa culturală, radiourile și posturile de televiziune, de dincolo de cortina de fier a vremii, au comentat „Antologia” drept unul dintre cele mai originale evenimente editoriale. Am aflat abia în 1993, dintr-un interviu radiofonic acordat de autor, Gabrielei Nani Nicolescu, că chiar înainte de apariția cărții s-au deplasat la București reporterii ai televiziunii franceze. Să constate ce fac românii anilor '70 cu...„Inocența”. (Teleaștii francezi fuseseră puși pe drum de un compatriot, scriitorul Claude Aveline, care avea în cartea autorului român un poem); și televiziunea suedeză a receptat, profesionist, editarea acestei cărți-eveniment și a deplasat la București o echipă pentru un interviu cu scriitorul. Deplasare inutilă, deoarece autoritățile le-au comunicat celor veniți de la drum lung că autorul...„nu se află în oraș.”

Punct!

Un alt episod din viața acestui scriitor pornit din Galați, și care, în ultimii 40-50 de ani a înnobilit locul de naștere- asemenea unui alt concitadin, Eugen Sârbu - cu o operă demnă de patrimoniul universal. Sârbu, cu armoniile dumnezeiești, călătorite cu vioara sa fermecată prin marile săli de concerte ale Lumii; *Chimet*, cu sensibilitatea și candoarea cuvântului – deseori tragice - așezat în pagina menită să străbată timpul. Să aducă bucuria simplă, necesara hrană pentru suflet și existență, într-o lume ostilă gândirii libere.

Între 1947-1953, *Jordan Chimet* trudește la romanul fantastic „Închide ochii și vei vedea Orașul”. (Nu puțini sunt aceia care au certitudinea că, de fapt, Orașul natal este sursa fabuloasă de inspirație a autorului. Locul său de naștere, unde și-a petrecut copilăria, adolescența.) Și de această dată, destinul cărții se îngemănează cu destinul absurd al scriitorului. Volumul va zace nu mai puțin de două decenii în sertar, tot așteptând aprobarea cenzurii care să îngăduie călătoria spre tipar, spre cititor. Când, în sfârșit, vine și clipa apariției îndelung așteptată, romanul se bucură de un succes fulgerător. Este încununat cu un premiu important în țară. Este tradus în limba germană (fosta R.F.G.) Mai mult, un remarcabil scriitor din patria lui Goethe- este vorba despre **r o m a n c i e r u l** Michael Ende - cere permisiunea autorului român să-i...răpească **p e r s o n a j u l** principal al cărții, pe Elli. Primește încuviințarea și scrie urmarea cărții. De fapt, o piesă de teatru, care o va urca pe Elli și pe scenă.

Jordan Chimet

Nu-i singura aventură a volumelor semnate de gălățeanul *Jordan Chimet*. O superbă carte consacrată mitologiei filmului american - „Eroi, fantome, șoricei”- are parte, în țară, de același nedrept și stupid anonim total. Doar prof. Ion Cantacuzino și D. I. Suchianu remarcă entuziaștii apariția de excepție. În afara granițelor? O editură din Vișegrad o traduce în limba cehă. Traducătoare: Eva Strebingherova, o apropiată a celebrului grup de scriitori și plasticieni dizidenți, ce activau în cadrul Charthei'77, din care a făcut parte și viitorul președinte post comunist- Vaclav Havel.

Deschid aici o paranteză: după '80, mă aflam la Praga cu poetul Teodor Balș- în acea vreme secretar general la revista „Luceafărul”. Aunci am văzut în vitrinele unei librării câteva traduceri recente: romanul „Apa”, de Alexandru Ivasiuc, „Eroi, fantome, șoricei”, de Jordan Chimet și, cu voia dv, romanul subsemnatului- „Măine, cu mare dragoste”. Întors acasă, îi spun lui Dan că i-am

privit „șoriceii” jucându-se în librăriile pragheze. Știa. În țară, cum spuneam, apariția a fost trecută sub tăcere. Iar autorul nu era omul care să bată toba. Mai târziu- adică după 1989- va explica el însuși de ce „Eroi, fantome, șoriceii” a stârnit atâta vâlvă în Cehoslovacia. Să reamintim contextul istoric: țara era după invazia dramatică din 1968. Invazie inițiată de fosta Uniune Sovietică, cu scopul declarat- înăbușirea unui curs, cu adevărat democratic, într-o țară cu regim dictatorial, comunist. (Este un motiv de mândrie că România nu a participat la această aventură antidemocratică.) Cum aminteam, după decembrie 1989, autorul va aduce lămuririle sale privind apariția cărții în librăriile din Praga. „... nu filmul ca temă centrală a cărții era important, (pentru cenzura de atunci n.n.), ci faptul că se vorbea despre... America.” Despre o lume liberă, de curaj, vis și speranță, care “putea să trezească amintirile vieții libere ale Cehoslovaciei de dinainte de război.” A fost o adevărată aventură apariția acestei cărți, iar scriitorii cehi, susținători ai acestui proiect, „și-au dorit să facă din „Eroi, fantome, șoriceii” o carte cu efect politic și au reușit. Un exemplu doar: Editura a programat lansarea volumului în chiar ziua alegerilor din America.”

Am putea continua cu multe alte asemenea episoade, care au marcat drumul acestui scriitor, cu o fantezie și o originalitate greu de imaginat. Ne oprim aici pentru a răspunde la fireasca întrebare a cititorului de astăzi: care a fost cauza principală a boicotului operei scriitorului *Jordan Chimet* - mult mai cunoscută și comentată, la superlativ!, în afara granițelor propriei sale țări? Să ne oprim asupra a doar câtorva date biografice: *Jordan Chimet* s-a născut pe 18 noiembrie 1924, la Galați. A plecat dintre noi în mai, 2006. Este fiul lui Aurel Chimet, grefier, și al mamei sale, Paraschiva. Studiile primare și liceale le-a făcut în orașul natal. La București absolvă, cu *Magna cum Laude*, Facultatea de Litere și Filosofie. Mai apoi, își ia licența și la Drept. Colaborează cu versuri la „Revista Fundației Regale”, la ziarul „Vremea.” În 1945- anii negri ai instaurării comunismului în România- aderă, la numai 21 de ani, la „Asociația Mihai Eminescu”. Alături de mentorii săi, criticul Vladimir Streinu și Piere Baral, secretarul Nunțiatului papale la București. Din grup mai făceau parte tinerii săi prieteni - Constant Tonegaru (gălățean și el), Pavel Chihaiia, Teodor Mihadaș etc. Scopul declarat al amintitei Asociații? Ajutorarea morală și materială, printr-o filieră clandestină, a Crucii Roșii, a familiilor intelectualilor întemnițați pentru contestarea regimului totalitar abia instalat. Urmărilor acestui act de curaj? Nu vom stărui asupra acestora, pentru

că *Jordan Chimet* le descrie în zguduitoră carte- mărturie „Ieșirea din Labirint” (București, Editura Dalsi, 2002). Amnistia lui și a altor fondatori ai „Asociației Mihai Eminescu” se va întâmpla după moartea lui Stalin. Asta însă nu-l ajută pe autorul „Antologiei inocenței” prea mult. Va scrie și va trăi în continuare hărțuit de serviciile puterii. De cenzură. După un deceniu capătă, în sfârșit o slujbă la o cooperativă, care are drept obiect ... dactilografierea feluritelor texte.

După 1989, opera poetului, prozatorului, eseistului, istoricului de artă, expertului în fenomenul cinematografic - s-a îmbogățit enorm. Tot cu volume de excepție. În 2006, cu puține zile înainte de sfârșit, îmi spunea că are pregătite pentru tipar 4 (patru) volume din „Antologia inocenței.” Vorbea cu optimism despre planurile sale, imagina noi pagini consacrate candorii, purității, aventurii libere a spiritului. Aștepta să se mai încălzească vremea pentru a trage o fugă la Galați, locul de început al aventurii sale prin viață și a operei care i-a atras admirația și prețuirea pe multe continente. Dan, cum îi spuneam cei apropiați, deși s-a confruntat toată viața cu mari neajunsuri materiale a rămas un iremediabil optimist. Este fabulos și aproape de neexplicat faptul că, deși supravegheat decenii în șir, hărțuit la fel, *decenii în șir*, cu anchete și interogatorii, a rămas până în ultima clipă un prinț al visului, al inocenței, al încrederii în partea curată a ființei umane. Scrisul său care n-a abdicat o clipă de la generozitatea funciară, răzbate continuu, din paginile volumelor lui bucuria și farmecul frumosului. Răzbate continuu încrederea că lupta cu demonii istoriei, în numele slujirii adevărului, poate fi câștigată. Am putea spune că reprezintă această trăsătură a operei sale o filosofie cam donquijotească pentru apărarea libertății spiritului, a demnității umane, atât de mult batjocorite în turburele veac XX.

Din toate aceste motive, la care aș putea adăuga alte nenumărate, de când Dan Chimet s-a mutat printre îngeri, mi-l imaginez deseori plimbându-se pe cărările de liniște ale raiului de mână cu un alt mare visător, Panait Istrati. Îi văd punând la cale fanteziste incursiuni în geografia terestră, dar mai cu seamă în cea umană, cum le este dat numai marilor spirite.

Încă un anotimp fără *Jordan Chimet*...

Creatorul cu vocație enciclopedică, acela care a zidit o operă cu un har și o originalitate greu de egalat. A iubit cu patimă locul unde a văzut pentru prima dată lumina zilei. Poate a sosit clipa ca și Galațiul să arate cât de mult îl prețuiește pentru tot ceea ce a lăsat în urma sa.

Târgul Național de Carte

GAUDEAMUS

Cel mai mare și mai longeviv târg de carte din România – *Gaudeamus* – a reunit și la ediția a XVI-a, din 25-29 decembrie 2009 aproape patru sute de edituri, centre culturale și importatori, tipografii și agenții de difuzare a cărții. Pavilionul Central al Romexpo a fost ocupat la capacitate aproape maximă - 14.000 metri pătrați. În cele cinci zile s-au derulat în jur de 500 de evenimente: lansări de carte, sesiuni de autografe, ateliere culturale, concursuri literare, mediatizate intens pe posturile de radio și televiziune, prin transmisiune directă pe Internet, dar și în incintă, prin Revista Târgului, cu un tiraj zilnic de 10.000 de exemplare, realizată de un grup de studenți coordonați de poetul, eseistul și criticul literar Ion Bogdan Lefter și de echipa Radio România online. Pentru complexitatea și amploarea sa, **Târgul Gaudeamus** a fost inclus în Calendarul Anului European al Creativității și Inovării.

Și în acest an au fost oferite numeroase premii și trofee marcând strădaniile editurilor și scriitorilor de a fi cei mai buni. Editurile premiate au fost: Humanitas, Rao, Polirom, Art, Vreamea, Comunicare.ro, iar cea mai râvnită carte a târgului, conform Votului Publicului, a fost *Încă de pe atunci vulpea era vânătorul*, de Herta Muller, deținătoarea Premiului Nobel pentru Literatură.

Stimulând creativitatea și în rândul tinerilor, ediția 2009 a târgului a găzduit finala concursului literar „Mircea Nedelciu”, unul din mentorii Târgului Gaudeamus, alături de Mircea Sântimbreanu, Cătălin Țârlea, Anca Dumitrescu, după cum relatează într-un interviu, Vladimir Epstein actualul director.

Spre delectarea publicului, cunoscutul scriitor Salman Rushdie, invitat de Editura Polirom, care i-a tradus opera pentru cititorii români, a participat la Gaudeamus, oferind autografe fanilor săi. *Echipa Bibliotecii „V.A. Urechia” din Galați*, a vizitat și în acest an Târgul Gaudeamus, participând la evenimente, analizând oferta de noutăți editoriale și făcând un scurt popas la standul Editurii Eikon și al celorlalte edituri clujene, unde s-au lansat peste douăzeci de titluri noi, Biblioteca „V. A. Urechia” a făcut o scurtă prezentare a primelor patru titluri

ale editurii „Axis Libri”, „sora” mai mică a revistei, a târgului-festival și a salonului literar cu același nume. Acestea sunt: *Buletinul Fundației Urechia*, serie nouă reluată după 11 ani de neapariție, al cărui prim și singur număr apare în noiembrie 1901 și sporadic între 1991-1997, care își reia apariția sub noua conducere și actualul colectiv redacțional. Cartea tânărului cronicar literar A.G. Secară, *Scriitori gălățeni pe înțelesul tuturor*, vol. I încearcă să contureze o panoramă a literaturii contemporane gălățene. Volumul *Oameni în memoria Galațiului. Aniversări 2008*, editat cu sprijinul Consiliului

Județean Galați, adună între copertele sale personalități de prim rang ale culturii, care s-au născut ori au creat în orașul de la Dunăre. *Sărbătorile Antichității, sanctuare, oracole, preziceri celebre*, lucrare de sinteză a scriitoarei Violeta Ionescu, oferă cititorilor un calendar sacru al lumii de ieri, mai liberă și mai plină de sens decât epoca stăpânită de tehnologii, căzută în operaționalitate. Antichitatea

în care miturile erau susținute de rituri mai poate fi „refăcută” azi doar prin intermediul cărților. „Dacă ai timp liber pentru o carte ca aceasta vei reuși să te smulgi din mecanica muncii tehnologizate a zilelor noastre, vei intra, prin calendarul atâtor popoare mai vechi și mai noi, în inestimabila dăruire spirituală căreia i s-a consacrat omul de-a lungul timpului”, îndeamnă spre lectură prefațatorul cărții, Ivan Ivlampie, al cărui volum: *Omul tranziției. Exerciții de eshatologie*, urmează să apară la nou înființata editură gălățeană *Axis Libri*. Din planul editorial mai fac parte : *Monografia Bibliotecii „V.A. Urechia”*, ediția a doua, *Totalitarism și victimizare*, de Viviana Ivlampie, un *Ghid turistic al orașului Galați*, de Zanfir Ilie și Pompiliu Comșa, *Dialoguri socratice* de Viorel Dinescu, *Domnul Darwin de Veneția*, o carte scrisă de Teodor Parapiru, cunoscutul scriitor, redactor șef al singurei reviste particulare de cultură și atitudine din Galați, „Dominus” care de curând a sărbătorit zece ani de neîntreruptă apariție și moderatorul Salonului literar „Axis Libri”.

Congresul Spiritualității Românești

28 nov. - 02 dec. 2009

Ediția a XIII-a – Alba Iulia

Lucrările Congresului Spiritualității Românești, în plenul său, s-au deschis la Casa de Cultură a Studenților din Alba Iulia, bucurându-se de o asistență pe cât de numeroasă, pe atât de valoroasă. Au participat, alături de ospitalierele gazde (instituțiile: prefect, președinte C.J., primar și episcop de Alba, și inclusiv reprezentanții universităților locale), oameni ai culturii românești de pretutindeni (reprezentanți ai românilor din circa 40 de țări ale lumii, știut fiind că în țară se află circa 22 milioane de români, iar în afară circa 13 milioane). Congresul Spiritualității Românești, care a depășit 15 ani de existență, este singurul for de întrunire al tuturor românilor în care se dezbate problemele lor existențiale: limbă, credință, viață tradițională, perspective, interese instructiv-morale și etice. *Președintele* Asociației Congresului, *academicianul Victor Crăciun*, a salutat prezența la dezbaterile social-culturale a celor mai mari personalități ale vieții românești de pretutindeni, delegați care și-au exprimat opiniile referitoare la problematica Congresului, oferind totodată soluții viabile în cadrul dezbaterilor pe teme de interes acut, soluții care să asigure trăinicia și demnitatea *neamului* românesc, continuator al celui pe care Herodot îl definea: *nemuritor*.

Între personalitățile marcante participante la Congres enumerăm doar câteva nume: Adrian Păunescu, Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Ion Dediu, Constantin Gh. Marinescu, Alexandru Amititeloaie, Viorel Enea, Victor Moraru, Gheorghe Bobână, Ion Sârbu, Ion Agrigoroaie, Mihai Lazăr și soția marelui poet dispărut, Grigore Vieru, cu scuzele de rigoare pentru cei nenominalizați din motive de spațiu.

În acest an problematica esențială a Congresului a fost: *Europenizarea României și românii europeni*, care s-a dezbătut în Plenul manifestării. De menționat, sunt și cele 3(trei) secțiuni stabilite, cu următoarele teme: **1. Români de pretutindeni în căutarea legii care să-i confirme** (definitivarea Legii Românității) - [Sala Mihai Viteazul]; **2. Bătălia Grigore Vieru și**

schimbările din Basarabia – prezent și viitor (poetul = ideologul luptei pentru redeştere națională) – [Muzeul Național al Unirii]; **3. Alba Iulia, simbolul recuperării Daco-României și al unității tuturor românilor** (readucerea specificului dacic) – [Aula Facultății de Teologie a Universității 1 Decembrie 1918].

În afara dezbaterilor, la Congres s-a prezentat o expoziție de artă, cu participarea pictorilor: Ion Grigore, Vasile Rotaru, Mihai Prepelită, Nicolae Ruxandra și Leo Gutin; peste 50 de cărți care dezbate problemele specifice românilor de pretutindeni, în primul rând *Albumul omagial Grigore Vieru*, volume de Adrian Păunescu, Mihai Cimpoi, Nicolae Dabija, Constantin Gh. Marinescu, Tudor Nedelcea, Constantin Cloșcă, Dan Lupescu și multe altele.

Un act cultural deosebit l-a constituit dezvelirea bustului Poetului neamului Grigore Vieru, de pe alea din Parcul din Centrul orașului Alba Iulia, așezat la loc de cinste între clasicii literaturii române.

De la Galați a participat o delegație formată din: Zanfir Ilie – Director Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, Spiridon Dafinoiu – Șef serviciu Relații cu publicul și publicistul Pompiliu Comșa.

Remarcăm prezența la dezbateri, la prima secțiune a Congresului, a domnului Pompiliu Comșa și Zanfir Ilie cu lucrarea: „*Academicianul V.A. Urechia – un model*

de dăruire pentru cauza eliberării naționale și a Unirii Transilvaniei cu România”.

Ar mai fi de menționat faptul că lucrările Congresului au beneficiat de o prezență numeroasă la dezbateri, cu intervenții punctuale pe tematica din plen și pe secțiuni, iar între delegații, cea a Republicii Moldova merită un plus în notare și admirație. La finalul manifestării, dedicate Congresului Spiritualității Românești, participanții au fost prezenți la activitățile prilejuite de Ziua Națională a României, când la 1 Decembrie s-au împlinit 91 de ani de la Marea Unire.

Redacția AXIS LIBRI

Prezidiul Congresului

Centrul de Pregătire Profesională în Cultură principal formator de specialiști din sectorul cultural

Ionică Pârvu

Centrul de Pregătire Profesională în Cultură (CPPC) este o instituție publică, de nivel național, autofinanțată, ce funcționează în subordinea Ministerului Culturii și Patrimoniului Național, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1410/2009 privind reorganizarea prin comasarea Centrului cu Centrul European de Cultură din Sinaia și cu Institutul de Memorie Culturală – CIMEC, care s-au

desființat. CPPC este principalul furnizor de programe de formare profesională din domeniul culturii, cu o tradiție de peste 40 de ani. Cursurile oferite de CPPC sunt recunoscute la nivel național de către Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale și de către Ministerul Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului.

La nivel național, CPPC este membru al Comitetului sectorial de Educație și formare profesională, cercetare-proiectare, cultură, sport și al comitetului Artizanat și meșteșuguri tradiționale, iar la nivel internațional, CPPC este membru cu drepturi depline al Rețelei europene a centrelor de formare în management cultural (European Network of Cultural Administration Training Centres – ENCATC).

Oferta Centrului include aproximativ 30 de programe de formare profesională care se adresează principalelor ocupații din domeniul cultural (biblioteconomie, muzeologie, conservare și restaurare, arte), precum și altor domenii cum ar fi tehnologia informației, comunicare, management, resurse umane etc.

Programa cursurilor oferite de CPPC este stabilită în conformitate cu standardele ocupaționale în domeniile respective, dar cursurile sunt organizate având în vedere cerințele și nevoile beneficiarilor. Centrul colaborează cu lectori și formatori provenind din instituții culturale și educaționale prestigioase, precum Ministerul Culturii și Cultelor, Muzeul Satului „Dimitrie Gusti”, Universitatea Politehnică București, Centrul pentru Jurnalism Independent, Centrul de Consultanță pentru Programe Culturale Europene, Institutul de Memorie Culturală, precum și cu specialiști recunoscuți în domeniile lor de competență. Dintre colaboratorii cei mai apropiați ai Centrului îi menționăm pe: dr. Virgil Ștefan Nițulescu - fost Secretar de Stat în Ministerul Culturii și Cultelor, dr. Sabina Ispas - membru al Academiei Române, director al Institutului de Etnografie și Folclor „C. Brăiloiu”, d-na Irina Oberlaender-Târnoveanu - director adjunct CIMEC, dr. Paula Popoiu - director al Muzeului Satului din București.

Pe lângă oferta de programe de pregătire profesională, CPPC organizează și sesiuni de evaluare de competențe lingvistice și de competențe profesionale din domeniul artistic: impresar artistic, disc jockey, dansator, cântăreț, instrumentist.

În anul 2009 Centrul a avut 1600 de cursanți din

aproximativ 600 de instituții de cultură de pe întreg teritoriul României și a evaluat 1700 de persoane. Dintre participanții la curs 500 au fost cursanți din domeniul biblioteconomiei.

În virtutea protocolului semnat de CPPC cu Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, în anul 2009, au fost organizate cursuri la sediul Bibliotecii, în diverse domenii: biblioteconomie, management, educația adulților și tehnologia informației. Astfel, peste 80 de bibliotecari din Biblioteca Județeană și din bibliotecile publice din județ au putut participa la următoarele cursuri: Planificarea activității, Inițiere în utilizarea calculatorului, Bazele biblioteconomiei (Modulul 1), Operatori texte și imagini, Smart Manager, Utilizarea Internetului.

În cadrul procesului de diversificare a ofertei, CPPC va oferi organizațiilor interesate un serviciu de consultanță organizațională. Până în prezent, acest serviciu a fost livrat către un muzeu și o bibliotecă în cadrul proiectului european CONNECTION. În faza de implementare a aceluiași proiect CONNECTION - *Organizațiile culturale - medii de învățare și comunicare*, CPPC a organizat în luna aprilie 2009 și un seminar pe tema *Formării profesionale a managerilor din instituții de cultură*, la care au participat și manageri din cadrul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați. Scopul seminarului a fost să prezinte rezultatele parțiale obținute până în prezent în cadrul proiectului CONNECTION, dar și să-i implice pe beneficiarii proiectului în elaborarea formei finale a acestuia, pentru a le face cât mai relevante și utile. Rezultatele vor cuprinde o serie de materiale educaționale – o curriculă de formare pentru manageri culturali, o curriculă de formare pentru profesioniști din instituții de cultură, împreună cu un ghid de dezvoltare organizațională destinat instituțiilor de cultură și o serie de metode din domeniul educației adulților. Aceste materiale sunt concepute drept instrumente de lucru destinate atât personalului și managerilor din instituții de cultură, cât și formatorilor din sistemul cultural.

Centrul desfășoară cursuri și organizează evenimente atât în București cât și în țară (Sinaia, Galați, Craiova etc), acolo unde există parteneri locali.

În prezent CPPC este implicat în patru proiecte cu finanțare nerambursabilă, pe domeniile educație și cultură. Acestea sunt destinate artiștilor din domeniul vizual și al artelor spectacolului (www.riverproject.eu, www.encatc.org/moving-and-learning), tinerilor voluntari interesați de punerea în valoare a patrimoniului cultural din București (www.ascensorul-cultural.ro) și persoanelor cu dizabilități (www.recall-project.eu).

Centrul de Pregătire Profesională în Cultură este deschis parteneriatelor și colaborărilor cu organizații publice și private în vederea interconectării domeniului culturii cu cel al educației, tehnologiei informației etc.

Pentru mai multe informații despre activitățile CPPC puteți accesa pagina de internet www.cppc.ro.

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

Interviu acordat de către prof. ZANFIR ILIE, Directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” din Galați

**Dlui Acad. CONSTANTIN GH. MARINESCU, Președintele
Departamentului Moldova al „Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor
de Pretutindenii”, Vicepreședintele Academiei Ecologice din România**

Acad. Constantin Gh. pentru rezultatele obținute.

Marinescu

Tocmai de aceea, vă rog să acceptați acest dialog pe care vi-l propun spre a edifica, mai pe larg, opinia publică din Galați și din țară, asupra preocupărilor și activităților multiple și valoroase pe care le întreprindeți dumneavoastră și colectivul instituției.

De altfel, pornind de la aceste sincere aprecieri asupra activității dumneavoastră și a Bibliotecii de prestigiu național pe care o conduceți, m-am decis să vă propun forurilor competente Membru de Onoare al Academiei Ecologice din România ca și de Membru titular al Academiei de Științe Naturii din Moscova, urmând ca la proxima manifestare științifică, pe care o veți organiza, să vă înmănez Diplomele și Legitimația aferentă.

Am fost încurajat, în gestul meu, de faptul că v-am recomandat oficial, conform normelor în vigoare, să deveniți Doctorand la Universitatea de Stat din Chișinău, sub conducerea fostului meu Doctorand, aspirant la titlul de Doctor abilitat în Științe Politice, azi, Profesorul Victor Moraru, de la care am primit referințe bune asupra dumneavoastră și sper că, în timp normal, veți deveni și Doctor în ziaristică, dar să nu uităm că: „Noblesse oblige.”

Domnule Profesor, de pe ce meleaguri proveniți dumneavoastră, unde ați văzut lumina zilei, cine erau părinții dumneavoastră, rudele etc.? Care dintre învățători și profesori au avut o influență benefică asupra profesiei și a comportamentului social?

Răspuns: Sunt gălățean născut în comuna Vânători, la 11 Km de municipiul Galați, din părinți țărani, unicul fiu, cu o copilărie frumoasă, fără griji și plină de amintiri plăcute. Școala primară am făcut-o la țară, am fost premiant an de an, cu „aplecări” serioase spre literatură. Cei mai apreciați dascăli pe care mi-i amintesc sunt: dl învățător George Marcu, dna profesoară de limba și literatura română, Maria Drăgănescu (Istrate) și dl prof. Constantin Grecu (devenit directorul Școlii și apoi primarul comunei). Tuturor le port recunoștință și-i prețuiesc mult, toată viața.

Când și unde ați absolvit liceul, ce opinii aveți

despre procesul instructiv-educativ, despre nivelul de pregătire al profesorilor? Care dintre aceștia v-au marcat personalitatea, gândirea și opțiunea pentru specialitatea aleasă, urmată în cadrul Universității?

R: Liceul l-am absolvit în Galați, la cel mai titrat liceu, „Vasile Alecsandri” (azi Colegiul național cu același nume), instituție de învățământ recunoscută, care dă foarte mulți olimpici naționali și internaționali. Ca să aveți o imagine a dimensiunii profesionalismului de care se bucură CNVA-ul, vă pot spune că din generația mea toți colegii au absolvit cel puțin o facultate. Ca profesori, ce să spun? Toți erau foarte bine pregătiți la materiile pe care ni le predau, iar ca pedagogi, erau adevărate modele demne de urmat în viață.

Îmi este greu să exemplific pe cineva dintre domniile lor, dar un dascăl trebuie amintit: profesorul de limba și literatura română, Laurențiu Bourceanu (Nea Lae) care m-a călăuzit spre latura umanistă, spre specialitatea aleasă mai târziu - filologie.

Cine sunt colegii, prietenii pe care i-ați avut în liceu și cum au evoluat aceștia?

R: Despre colegi este greu să vorbesc. Aproape toți sunt oameni cu poziții importante în societate, iar cu mulți dintre ei am încă relații strânse. I-aș aminti pe Victor Paul Dobre (deputat), Victor Dobre (director la Damen), Aurel Drăgan (decan la Universitatea Galați) etc.

Unde ați urmat cursurile universitare și care a fost motivația opțiunii dumneavoastră pentru Facultatea de filologie? Ce profesori v-au instruit? Erau somități?

R: Cursurile universitare le-am parcurs la Universitatea din București, Facultatea de Limba și Literatura Română, deci filologie. O perioadă foarte, foarte frumoasă, cu profesori, întradevăr somități, ca: Eugen Simion, Ovidiu Crohmălniceanu, Al. Piru, Matilda Caragiu Mariuțeanu etc. Să mă scuze domniile profesori pe care i-am omis, aceasta, numai din cauza spațiului alocat interviului.

Care era raportul, relația dintre profesori și studenți? Dar între profesori, între studenți?

R: Alte vremuri, alte mentalități, alt tip de comunicare. Exista o anumită distanță de la profesor la student cu efecte, unele benefice, altele alterante asupra evoluției profesionale (în carieră) sau personale (ca personalitate).

Distanța era oarecum impusă prin normele interne ale Universității / Facultății. Exista însă o mare diferență în modul de comunicare dintre profesor și student sau student / profesor, diferență dată de tipul de personalitate al profesorului. Cu tipul de profesor autoritar comunicarea era rece, cenzurată de ambele

părți, în schimb, cu profesorul-mentor, personalitate cu multiple valențe umane, de cultură enciclopedică și cu un dezvoltat simț al umorului, se realiza un dialog viu în care beneficiul era de ambele părți, dar talerul mai încărcat era al studentului pentru că profesorul nu era numai formator de profesie ci și un formator de vocație care contribuia și la împlinirea personalității umane a studentului.

Un asemenea mentor am avut în persoana academicianului Eugen Simion.

Îmi amintesc, chiar cu plăcere, o întâmplare hazlie de la susținerea examenului de stat când, fiind întrebat dacă mai am ceva de spus, era vorba de „Romanul lui Rebreanu”, nu m-a răbdat inima și am adăugat că era necesar de amintit și influența franceză. Lucrul acesta m-a costat un punct în notare, deoarece dl prof. Eugen Simion, care venea de la Sorbona, m-a taxat cu nota 9 (nouă) fapt care m-a durut, dar pentru rigoare, a meritat.

Cât privește relația dintre profesori sau relația cu studenții, ea se caracteriza fundamental și atunci, ca și acum, prin amprenta ce o dă tipului de personalitate umană - valoarea profesională și cea culturală.

Existau pedagogi de valoare, dascăli erudiți? Erau obiectivi în aprecierea studenților la examene? Se resimțea influența politicului, respectiv ideologiei oficiale în cursuri și seminarii, în lucrările de specialitate? Ați făcut politică în Facultate?

R: Da, desigur, chiar mult mai mulți decât acum. Și, da, erau mai obiectivi, cu puține excepții. Aș deschide o paranteză: cu toate tarele învățământului românesc, care pot fi criticate și eliminate, un lucru este cert – se făcea carte cu mult mai multă responsabilitate atât din partea dascălilor, dar și a elevilor / studenților.

Imixtiunea politicului, a ideologiei oficiale în cursuri și la seminarii era iminentă, dar, spre deosebire de acum, ea rămânea la nivelul unor formule stereotipe de tip osanale „conducătorului iubit” și partidului „centrul vital al societății”, care trebuiau să figureze în orice text, fie el de curs, manual, articol etc.

Sunteți un împătimit al profesiei didactice? Ce rezultate ați obținut la catedră în primii ani, de învățământ?

R: Cu toată degringolada care a cuprins societatea românească continui să cred că profesia de dascăl ca și cea de medic sunt fundamentale pentru a avea o națiune sănătoasă fizic și mental, este o nobilă misiune plină de responsabilitate și de satisfacție, în același timp.

Cei mai mulți dintre noi purtăm în memorie și în suflet imaginea unui dascăl îndrăgit. Cred, deasemenea, că cei care au îmbrățișat această meserie au făcut-o din dorința de a urma modelul unui profesor exemplar, așa

cum s-a întâmplat și cu mine.

Care sunt principalele reconsiderări, reformări, schimbări pe care le-ați introdus în funcționalitatea Bibliotecii?

R: Un cuvânt de apreciere se cuvine să aduc dintru-nceput celor care au condus destinele Bibliotecii începând cu fondatorul ei – academicianul Vasile Alexandrescu Urechia, pentru care instituția era „copilul de suflet”, și continuând cu ceilalți directori dedicați cu abnegație sporirii prestigiului și patrimoniului ei cultural, între ei o mențiune specială merită regretatul Nedelcu Oprea, care a păstorit-o timp de peste patru decenii cu dragoste și devotament. Mie mi-a revenit plăcuta misiune de a continua munca înaintașilor mei, de a păstra și dezvolta zestrea moștenită, urmând îndemnul ctitorului său spiritual V.A. Urechia: „vă adresez rugăminta să fiți apărătorii Bibliotecii Urechia și să reclamați conservarea și înmulțirea ei”.

În tot ce am gândit, proiectez și fac, am în minte acest îndemn și, zic eu, se poate vedea că îl respect.

Mă bucur de existența unui colectiv de oameni formați în spiritul dragostei de meserie și al respectului pentru lucrul bine făcut. Sunt un umanist cu iubire de oameni (chiar dacă această formulă este pleonastică, vreau doar să subliniez acest fapt), am o bună comunicare pentru că le înțeleg problemele și beneficiez de un feedback pozitiv. De altfel primele măsuri s-au îndreptat spre crearea unor condiții optime de muncă și o salarizare mult mai bună care să-i motiveze. Anul 2007 când am preluat Biblioteca a fost și primul an când s-a încheiat un

Zanfir Ilie

Contract Colectiv de Muncă ale cărui prevederi crează un echilibru corect între îndatoririle și drepturile date de lege. În paralel cu măsurile de dotare materială: mobilier ergonomic, amenajarea spațiilor sociale, aparatură IT s-a realizat reorganizarea funcțională a instituției (o nouă organigramă și stat de funcții) având drept scop optimizarea fluxului documentelor și informațiilor pentru eficientizarea serviciilor către public.

Dacă ar fi să fac un bilanț al celor 3 (trei) ani aș putea sintetiza astfel:

- încadrarea cu personal la nivelul normativelor și organizarea fluxurilor la nivelul celor mai înalte standarde;
- condiții optime pentru bibliotecari și utilizatori, servicii de bibliotecă de nivel european;
- organizarea, pentru prima dată la Galați, a (târgului) *Festivalului Național de Carte „Axis Libri”*;
- editarea unei reviste trimestriale de cultură „Axis Libri”, continuarea editării buletinului „Asociația” și reluarea după o întrerupere de 11 ani a „Buletinului Fundației Urechia”;

- înființarea editurii „Axis Libri”;
- funcționarea *Salonului literar* (săptămânal) „Axis Libri”;
- deschiderea de noi filiale ale Bibliotecii: Filiala 4 „Grigore Vieru” în eurogara de călători, Filialele 3 - „Paul Păltănea” și 4 - „Hortensia Papadat Bengescu” ce urmează să-și înceapă activitatea în acest an în cartierele Aeroport, respectiv Dunărea.

Ce rezultate și ecouri pozitive ați înregistrat, în calitatea dumneavoastră de director? Altfel spus, cum este privită, apreciată, prestația dumneavoastră la conducerea Bibliotecii de către forurile competente și ierarhic superioare?

R: Tot ceea ce am realizat, împreună cu harnicul și admirabilul colectiv al Bibliotecii, a putut fi posibil cu sprijinul pe care organele administrației publice locale ni l-au acordat, iar receptivitatea acestora la proiectele și solicitările instituției a fost și este expresia aprecierii față de rezultatele muncii noastre.

Ce proiecte aveți pentru afirmarea, la cote valorice superioare, a Bibliotecii „V.A. Urechia”?

R: Pot afirma, fără falsă modestie, că Biblioteca „V.A. Urechia” se bucură de prestigiu fiind apreciată ca „inima culturală” a municipiului și județului nostru. Imaginea și activitatea Bibliotecii este prezentă, cu cea mai mare frecvență între instituțiile culturale locale, în presa locală și națională, în emisiunile de radio și televiziune. Obiectivul prioritar rămâne în continuare diversificarea și optimizarea serviciilor de bibliotecă pentru satisfacerea la cel mai înalt nivel a nevoilor de informare, documentare și loisir a gălățenilor. Creșterea colecțiilor printr-o politică de achiziții în acord cu opțiunile utilizatorilor, organizarea serviciilor cât mai aproape de marile aglomerații, înnoirea tehnologiilor de prelucrare a informațiilor concomitent cu perfecționarea pregătirii profesionale a bibliotecarilor sunt principalele direcții pe care le urmărim pentru afirmarea unei calități superioare în activitatea de bibliotecă.

Cum colaborați cu celelalte Biblioteci similare din țară, străinătate, dar mai ales cu cele universitare din Galați?

R: Colaborarea cu biblioteci similare din țară și nu numai, este o coordonată statornică în proiectarea activității noastre. Biblioteca „V.A. Urechia” participă la proiecte comune, este prezentă la toate manifestările organizate de asociațiile profesionale (ANBPR, ABR), colaborează la publicațiile de specialitate, are contribuții bine apreciate la programe și proiecte naționale inițiate de organizații cu profil asociat specificului biblioteconomic sau bibliologic și umanist. Între Biblioteca „V.A. Urechia” și bibliotecile universitare și școlare din municipiul și județul nostru sunt încheiate parteneriate și protocoale de colaborare, cooptarea unor specialiști în consiliile științifice pe bază de reciprocitate; asigură un plus de beneficiu în plan profesional și organizațional.

Cum colaborați cu celelalte instituții de cultură din

Galați și restul țării?

R: O analiză obiectivă la nivel local situează Biblioteca în centrul activității culturale gălățene. Organizăm foarte multe manifestări culturale împreună, răspundem prompt oricărei invitații, dar Biblioteca „V.A. Urechia” rămâne principalul inițiator și gazda celor mai multe și importante acțiuni culturale la nivel local. Dacă răsfoiți presa locală a ultimilor ani veți găsi confirmarea certă a celor afirmate mai sus.

Cu ce greutăți vă confrunțați și cum vedeți depășirea acestora?

R: Singurele greutăți pe care le pot invoca sunt cele generate de criză. Avem încă mare nevoie de investiții pentru înnoire tehnologică, pentru buna funcționare a filialelor, pentru dezvoltarea și diversificarea colecțiilor. Problema fidelizării și motivării personalului este tot o problemă insolubilă în criză. Nu vă ascund că am o strângere de inimă față de realizarea proiectului unui sediu nou al bibliotecii care să fie pe măsura marelui potențial al orașului, al cincilea ca mărime în țară. Mă doare că municipii mai mici ca: Baia-Mare, Râmnicu-Vâlcea, Onești și altele se pot lăuda cu spații noi, generoase, moderne, construite recent, iar gălățenii mai trebuie să aștepte pentru materializarea acestui vis.

Credeți că ați făcut tot ce se cuvenea, în memoria lui V.A. Urechia? Aveți legături, colaborări cu instituțiile din țară și de peste hotare cu care a desfășurat activități V.A. Urechia ca: parlamentar, om de știință și cultură și Președinte al „Ligii culturale”?

R: Nu sunt multe biblioteci care să se poată lăuda cu un fondator de talia lui Vasile Alexandrescu Urechia căruia îi revine și meritul de a fi inițiatorul celor mai importante instituții culturale ale țării: Ateneul, Academia Română, Biblioteca Academiei. Pilda exemplului său ne călăuzește în tot ce facem. Personalitatea sa este evocată în toate manifestările, în publicațiile bibliotecii, articole în presa națională. Aniversările și comemorările sunt marcate prin expoziții, concursuri, evocări ale personalității sale.

Ce proiecte aveți pentru colaborarea cu Bibliotecile din zonele în care trăiesc românii deșărați, îndeosebi din Basarabia, Bucovina și diasporă?

R: Avem o relație foarte bună cu frații și colegii noștri de peste Prut.

Sunt oaspeți de onoare prețuiți la acțiunile noastre, răspundem la invitațiile lor, avem parteneriate și organizăm acțiuni comune. Am oferit și oferim sistematic donații importante de carte românească pentru bibliotecile din Chișinău, Bălți, Cahul, Ismail, Odesa.

Susținem și încurajăm toate inițiativele instituțiilor și organizațiilor culturale de promovare a literaturii române, dar și de cunoaștere a creației scriitorilor basarabeni. Oferim cu generozitate servicii de lectură, informare și documentare studenților basarabeni și avem colaboratori – bibliotecari din Republica Moldova la publicațiile noastre.

Vă mulțumesc!

Hamlet la Galați

Interviu cu actorul ION CARAMITRU

În luna octombrie a anului care abia s-a încheiat, actorul Ion Caramitru a avut și orașul Galați ca punct de reper în turneul de promovare a volumului „Cu Ion Caramitru de la Hamlet la Hamlet și mai departe” de Mircea Morariu. Rolul „Hamlet” i-a marcat actorului destinul artistic. Managerul primei scene de teatru a țării a avut amabilitatea să acorde un interviu pentru Revista de Cultură „AXIS LIBRI”.

Dana Vlad

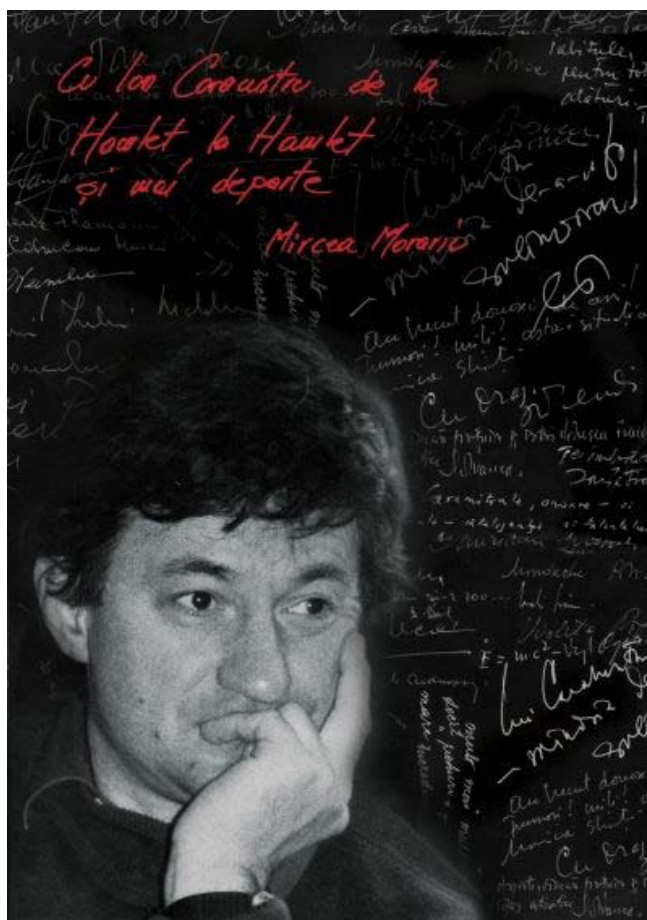
Volumul „Cu Ion Caramitru de la Hamlet la Hamlet și mai departe” de Mircea Morariu, s-a lansat la Teatrul Dramatic „Fani Tardini” din Galați pe data de 4 octombrie, odată cu deschiderea celei de a XXI-a ediții a Festivalului de Comedie din orașul nostru, după lansarea oficială de la București care s-a petrecut chiar înaintea premierei spectacolului de la Teatrul

Național „I.L. Caragiale” București, „Toți fiii mei” după Arthur Miler, regia Ion Caramitru și după cea din cadrul „Festivalului Zile și Nopti de Teatru European la Braila”, din 3 octombrie. Autorii și-au continuat turneul prin țară astfel încât volumul a fost lansat miercuri, 28 octombrie, ora 12.00 și în cadrul celui mai important festival din țară pentru tinerii actori, Festivalul de Teatru „Pledez pentru tineri” de la Piatra Neamț.

Cartea cuprinde, după cum mărturisește profesorul și criticul de teatru Mircea Morariu, o serie de dialoguri între scriitor și eroul principal realizate în perioada 26 ianuarie-2 februarie 2009 chiar în biroul managerului naționalului bucureștean. Volumul recompune un mozaic al unei istorii trăite în perioada 1942 (anul în care s-a născut Ion Caramitru) până în 2009. După lansarea volumului, actorul, regizorul și managerul Teatrului Național „Ion Luca Caragiale” din București, dar mai ales omul Ion Caramitru, a avut amabilitatea să acorde un interviu pentru revista de cultură „Axis Libri”.

Dana Vlad: Atunci când un artist, un creator de artă ajunge într-o funcție de manager (funcție pragmatică în sine, ingrată de multe ori, mai ales în vremuri de tranziție) al unei importante instituții de cultură din țară, acest fapt în sine îi dăunează artistului, îl afectează în momentele de creație, de meditație, de singurătate chiar?

Ion Caramitru: Nu îl deranjează în momentele de meditație și singurătate dar îi fură artistului din timpul de creație în principal și din energia pe care trebuie s-o consume spre creație în special, însă în cazul instituțiilor de acest gen, teatru, filarmonici, așezăminte de cultură, a conduce nu înseamnă numai management administrativ ci și artistic așa încât trebuie să concepi un program artistic cu care să te prezinți în lume ori asta este o

provocare pe care chiar merită să o ai, să ți-o propui și să gândești strategii de prezentare cât mai inedite, cât mai originale, să ai legătură cu oamenii de creație, să-i aduci, să le propui sau să accepți propunerile lor, e o întreagă alchimie, aș spune, creatoare și la nivelul managementului cultural.

D.V.: Cum se simte Teatrul Național „I.L. Caragiale”, prima scenă a țării, cu Ion Caramitru la bord?

I.C.: Iată, bat în lemn, după patru ani de prezență la direcția teatrului, teatrul a crescut foarte mult, și-a îmbunătățit și modul de a juca al actorilor, a devenit mai realist, mai autentic, a început să piardă din vechile metehne de joc în general. Teatrul are un repertoriu de o varietate extraordinară, se joacă 40 de titluri vii la trei săli, există o creștere de public și de încasări de 170-180% pe an, am adus regizori de peste tot și din țară și din străinătate, în special regizori români plecați, care s-au întors, vorbesc acum de Fătulescu, de Radu Penciulescu, Petrika Ionescu, ca și regizori din Irlanda, America, din Anglia care vor fi în România în 2010. Am împărțit programul teatrului pe trei proiecte și programe. Am un proiect la care țin foarte mult care se cheamă „Teatrul nou cu piese vechi”. Trebuie să respect vocația Teatrului Național de a juca texte românești, clasice și contemporane, înscenez și cea mai bună piesă românească a anului, rezultatul concursului pe care UNITER îl ține în fiecare an; am un loc rezervat în scena cea mai mică

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

pentru artiștii teatrului care vor să experimenteze și am dat titlul acestui experiment „Uși deschise pentru toți” pentru cine vrea să lucreze în plus, vrea să prezinte ceva nou, își are locul acolo. Am și un alt program important, se cheamă „Mari personalități ale teatrului”. Teatrul Național e un mamut, are 500 de angajați, în care 100 sunt actori, există trei săli și în curând va fi și a patra și asta presupune o armonie care trebuie descoperită și mereu întreținută între compartimente.

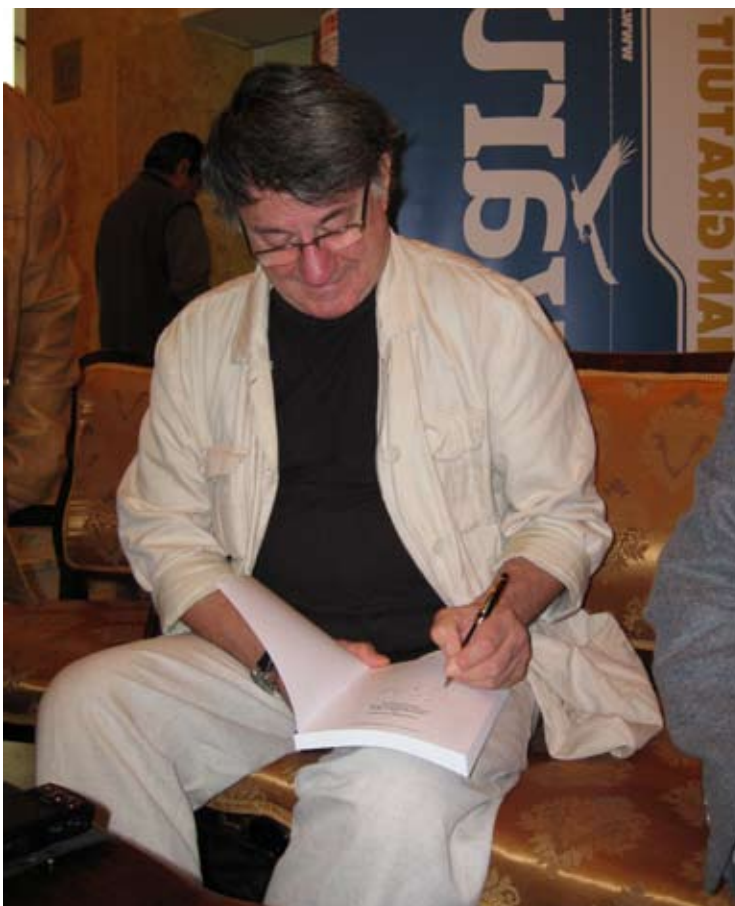
D.V.: *Riscându-mă că aș putea tulbura poate armonia care trebuie permanent descoperită și întreținută așa cum bine spuneți, vă întreb cum stați cu banii și care e relația teatrului dar și a managerului Ion Caramitru cu Ministerul Culturii?*

I.C.: Relația cu Ministerul Culturii e bună, foarte bună, Teatrul Național e instituția, așa zice, fanion pentru Ministerul Culturii sau una dintre ele; nu pot să afirm că am avut nemulțumiri vis-a-vis de buget, sigur el a venit atât cât este, cursiv, deocamdată nu resimțim efectele crizei în buget, cred că se vor resimți puțin mai târziu, dar se va resimți sigur după aplicarea, dacă va fi cazul și Curtea Constituțională nu va infirma, legea salarizării unice, lege care va crea mari probleme și la cummul de salariu cu pensia, în cazul nostru un fapt extrem de important. Teatrul Național are, din cei peste 90 de beneficiari ai acestei posibilități legate de cumul, un număr de 17 implicați și interesați direct. Am încercat să explic și Guvernului și Ministerului că desființarea acestui cumul la artiștii din teatru ar aduce cheltuieli și mai mari pentru că jucând cu bucată artiștii vor cere sume mult mai mari și dacă nu le oferi aceste sume, ei nu mai vin, deci ar putea să cadă în acest caz cam jumătate din repertoriul teatrului. Sper ca lucrurile să se îmbunătățească! Vor fi probleme și vor exista oameni care vor trebui să plece din teatru, adică se va desființa cumulul. Deocamdată suntem în *stand by*.

D.V.: *Ce părere aveți despre școala românească de teatru, cum pregătește tinerii, viitori actori?*

I.C.: Am o părere foarte proastă despre școala românească de teatru. Păcat că școala a decăzut enorm, artiști importanți care ar trebui să predea nu se duc să facă acest lucru, îi blochează această, așa spune, stupidenie, acele doctorate din învățământul superior artistic, lucru care face ca artiștii mari care nu au nevoie de doctorate, garanția valorii lor fiind opera pe care au creat-o, să nu

poată accede la catedră. E și o chestiune de principiu: un artist mare e un profesor, e un profesor de artă fără să

Ion Caramitru dând autografe la Galați

aibă nevoie de doctorate, masterate și nu pentru că neapărat în România lucrurile așa se întâmplă, ci pentru că nu se întâmplă nicăieri în lume. Duceți-vă în America și veți vedea cum e la universitățile mari; iată, Andrei Șerban e profesor la Columbia University, nici Liviu Ciulei nu are doctorat și a fost profesor la Columbia University; nici Șerban nu are doctorat și e profesor la cea mai importantă universitate din lume - *Columbia University*. Eu nu înțeleg de ce se întâmplă asta la noi? Și acest fapt a dus la lucrul la catedră al unor oameni care pe de-o parte nu au urcat pe scenă, pe de altă parte habar nu au de tehnică și astfel am ajuns aici.

D.V.: *Ce joacă acum actorul Ion Caramitru?*

I.C.: Joacă „Eduard al III-lea” de William Shakespeare, regia Alexandru Tocilescu, la Teatrul Național, Sala Mare; la sala Atelier „Dialoguri, Fantezii, Jazz” cu Johnny Răducanu, iar la Teatrul Bulandra „Sorry” de Aleksandr Galin, în regia lui Yury Kordonsky, cu Mariana Mihuț și „Șase personaje în căutarea unui autor” de Pirandello, în regia lui Liviu Ciulei.

D.V.: *Ion Caramitru nu este numai actor, este și regizor și vă întreb ce spectacole ați regizat în ultima vreme?*

I.C.: Am regizat la Opera Națională București opera „Oneghin” de Piotr Ilci Ceaikovski, la Teatrul Național, la sala Atelier, am regizat „Șapte dintr-o lovitură” și recent spectacolul „Toți fiii mei” de Arthur Miller.

D.V.: *Pentru că știu că aveți o familie frumoasă, cât timp aveți pentru familie, domnule Ion Caramitru, sau aveți timp pentru familie?*

I.C.: Mult sau puțin, refugiul sufletesc, liniștea, o găsesc în familie și-acasă, unde lucrurile trebuie să fie armonioase și bogate, că altfel treburile nu se ordonează. Eu am un cult al familiei și ca fost copil și ca actual tată.

D.V.: *Vă rog să transmiteți pe această cale un gând pentru cei care vor citi acest interviu având în vedere că va fi publicat într-o revistă de cultură.*

I.C.: Gândul meu pentru oamenii care citesc este să citească din ce în ce mai mult.

D.V.: *Vă mulțumesc și vă urez pentru noul an cât mai multă armonie în teatru și în viață.*

Simfonismul în creația cucliniană

Letiția Buruiană

Prin dramele și tragediile sale, create după model antic, Cuclin anticipează tensiunea sfârșitului unei epoci, iar travaliul său artistic se suprapune cu efortul de a ține pasul cu schimbările, provocările modernismului, refuzând artificiile și originalitatea forțată. «Cu aproape un mileniu de muzică în spatele său, mileniu de-a lungul căruia melodia și ritmul, modurile și tonalitățile, armonia și polifonia, formele și genurile au fost explorate în toate direcțiile și până în cele mai adânci straturi imaginabile, compozitorul modern nu-și poate permite să scrie impulsiv doar de inspirație și elan sentimental, fără a se întreba dacă opera sa aduce un fior nou în muzică» (1). Aceasta este concluzia lui George Bălan, care constata, totodată, că începând cu Schönberg, Enescu, Bartok, Varese, Șostakovici - contemporani ai lui Cuclin - se remarcă un anumit tragism, muzica nu mai este frumoasă în sensul mozartian.

Preferința lui Cuclin pentru tragedii și eroi tragici este expresia unei năzuințe spre o renaștere colectivă. Eroii săi mor sau se sacrifică în «misiuni nobile». «Elementul principal al tragediei e fără doar și poate moartea: dar e o moarte care dă viață» (2).

Se întrevide influența wagneriană, recunoscută de autorul însuși, la care se suprapune vechiul deziderat al renașterii naționale. «În *Bellerophon* navigăm în plin wagnerism, în plin d'indysm și puținel și... într-al meu, scuzați că nu s-a putut altfel», conchide maestrul cu umor. Totodată, sub aspect stilistic, tensiunea tragică este rezultanta efortului de armonizare a unui creator de tip demoniac echilibrat, prin opunerea și interferarea conținuturilor metafizice ale muzicii cu ale textului libretelor sau altor specii literare abordate, în special sonetul.

Simfonismul este definit de George Bălan ca fiind «metoda fundamentală a artei componistice, a cărei esență constă în dezvoltarea complexă a unor idei tematice obligate să se confrunte, să dea naștere unor tensiuni, să parcurgă o curbă dramaturgică. Schumann și-a intitulat o compoziție pentru pian «Studii simfonice», iar operele lui Wagner sunt adevărate simfonii scenice» (3).

Deși este consacrată ca o categorie estetică muzicală, iar simfonia este un gen muzical autonom, simfonismul poate fi detectat în cadrul creațiilor literare dramatice,

epice sau lirice, ca expresie a unei fuziuni artistice de mare efect. Și în cazul lui Dimitrie Cuclin *simfonismul* este o caracteristică ce se poate extrapola din muzică în întreaga creație.

Simfonismul creațiilor literare cucliniane se realizează așa cum a constatat și Vasile Tomescu prin fuzionarea principiului dramatic cu cel simfonic. „D. Cuclin urmărește cu perseverență aplicarea dramei muzicale în operele sale, căci după părerea sa, simfonismul Beethovenian s-a putut întovărăși în chip fericit, grație aportului lui Wagner, cu genurile de teatru muzical cărora le infuza sânge nou și le aducea, spre desăvârșitul bine general al artei muzicale, suportul supremei arhitecturi [...] Unul din procedeele simfonismului cuclinian este tensiunea armonică conținută în planul tonal general, realizată de obicei prin punți modulatorii imense, care cuprind în substanța lor sâmburii tematici ai întregii lucrări. În opinia lui Cuclin «recitativul e anti-muzical», iar motivele trebuie adecvate la caracterul personajelor și situațiilor și axate în jurul coloanei tonale centrale.

În «Soria», conflictul tragic dublat de eliberarea catarctică este redat de expresiile enarmonice rezultate din intersectarea cvintelor superioare cu cele inferioare (4).

Aflându-se în perioada în care Nietzsche anunța moartea tragediei ca specie artistică autonomă, tragediile lui Cuclin sunt mai curând pretexte pentru valorizarea simfonismului.

În prefața la „Agamemnon” (1922), autorul se simte dator să menționeze modul în care a prelucrat textul eschilian, pe care l-a și publicat în 1944, pentru a servi mai bine intenționalității creatoare: «Prezenta versiune românească nu e chiar o traducere. Originalul a fost lăsat totuși intact în ce privește construcția scenică. Dar «epizodurile» - în înțelesul modern - acel al hoților, al povestirii căderii Troiei, și acela ale poporului, sunt menite să introducă ritm în însăși substanța spectacolului».

Inspirat de creația cucliniană unul dintre exegeții săi, Alexandru Bogza, conferă dimensiune mistică acestei metode intens folosită de Maestru. Într-un eseu publicat în *Convorbiri literare* (5), Al. Bogza, pornind de la teoria „funcțiunilor psihice”, dezvoltă o interpretare asupra creației în artă, cu exemplificări din domeniul muzical clasic. Conform acestei opinii creația artistică este rezultanta unei uniuni mistice între principiul superior masculin, reprezentat emblematic în muzică prin simfonie, și principiul superior feminin, reprezentat de sonată. Fructele acestei sinteze se pot concretiza în opere de artă autentică, pe principiul corespondențelor între „funcțiunile psihice” de natură transcendentă și tonalitățile muzicale, ce pot fi ascendente (celeste,

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

paradisiace) sau descendente (depressive). Principiul feminin, încarnat în tipul de femei „Kalegnosis” (gr. *Gnosis* = cunoștere+ *kalos* = frumos), realizează traseul ascendent, călăuzind principiul masculin, de tip „Philognosis”, către depășirea dramei gnozice a omului (mântuirea prin muzică, artă). Pentru a-și susține teoria cu argumente concrete, filosoful invocă atât exemple din muzica lui Wagner, Beethoven, cât și longevitatea de peste jumătate de secol și creativitatea prolifică a cuplului Zoe și Dimitrie Cuclin.

Simfonismul cuclinian este, fără îndoială, cel mai bine înțeles făcând apel la nucleul teorii „funcțiunilor psihologice”. Redăm observația specioasă asupra fenomenului enarmoniei (6): „demonstrația și mai evidentă a acestui lucru este conținută în arătarea enarmoniei nu numai de funcțiuni (...) ci și de intervale (...) care elimină cu desăvârșire elementul sonor din necesitatea economiei pur muzicale” (7). Acest argument se deduce, în mod logic, și prin faptul că *funcțiunea* este independentă de orice suport material. Punctăm aici și intuiția pe care a avut-o Cuclin explorând dimensiunea ascunsă a muzicii, și, inclusiv a artei literare, acel moment sau spațiu care separă sunetele concrete sau semnele între ele. Această ”verigă” insesizabilă percepției umane obișnuite este de fapt purtătoare de semnificații și emoții și poate fi foarte ușor intuită în așa-zisele arte ale timpului (care se bazează pe o succesiune temporală a actului exprimării și receptării).

Premisa genezei actului creator în concepția lui Cuclin are la bază faptul că muzica, implicit literatura autentică, este realizată prin mișcări ale sufletului spre bucurie sau spre durere, iar sunetul este doar substanța pe care o îmbracă acestea. Ideea a pornit de la afirmația unuia dintre maeștrii lui Cuclin – Charles Widor: «La joie et la douleur, voila toute la musique!». Aceste mișcări sufletești, numite de Cuclin «funcțiuni psihologice», care țin de domeniul esenței, insesizabilului, corespund sunetelor care se substanțializează în domeniul sensibilului. Între aceste două lumi omul, care este punctul de legătură între esență și substanță, poate realiza o mișcare ascendentă a energiei folosind dublul curent de atragere și respingere între cele două. De aceea muzica poate fi considerată o artă a artelor. Actul de creație artistică, specific omului, începe atunci când acesta captează mișcarea energiei universale descendente și o retransmite în sens ascendent realizând următorul circuit: esență – (enarmonie) – materie (analiză) – om – (enarmonie) – spirit (sinteză) – esență. Aceasta este mișcarea circulară prin care mișcarea sufletească a individului se acordează la mișcarea sufletească

universală. Prin această schimbare de sens, care se exprimă în creație, omul devine nemuritor, în timp ce nerealizarea enarmoniei, antrenarea în curentul inerțial către materie, duce la robie și moarte spirituală.

Totodată, tensiunea tragică, ca marcă a simfonismului cuclinian, marchează transgresarea remarcată de Dumitru Matei: ”polaritatea și opoziția ontologică, care devine, în om, polaritate și poziție axiologică”. Scopul acestei mișcări are la bază un deziderat etic, căruia maestrul i-a dedicat întreaga energie vitală, acela de a extrage ”din robia gravitației și din sterila inerție a substanței” spiritul uman. Iar această mișcare ascensională este impulsionată îndeosebi în cadrul procesului creativ, indiferent dacă este de ordin științific sau artistic și se soldează cu redobândirea imortalității.

Cuclin credea cu tărie în idealul înalt al realizării unui salt spiritual în istoria umanității, al triumfului valorilor morale: «personalitatea noastră este un membru minuscul al unei imense constelații de personalități, care are o viață mai lungă decât a noastră, o șansă de a crea, mai mare decât a noastră, și se cheamă umanitate, și a cărei operă este infint mai delectabilă decât opera oricărui individ, care nu va fi în adevăr mare și nemuritor, decât punându-și personalitatea în scopul găsirii și realizării sintezei sufletului omenesc trecut, ca un nou far, cel mai de seamă de până acum, pentru lumina și călăuza următoarei personalități sintetizatoare. Astfel pare a fi fost decretul mamei

Naturi, ori al lui Dumnezeu tatăl.» (8) Astfel, după opinia sa, rolul fundamental al artei în univers rezidă în concretizarea misiunii soteriologice umane.

Note

1. BĂLAN, G., *Muzica și lumea ideilor*, București, Editura Muzicală a Uniunii Compozitorilor, 1973, p. 132.
2. ISTRATTY, E.; SMĂNTĂNESCU, D., *Convorbiri cu Dimitrie Cuclin*. București, Editura Muzicală, 1985, p. 181.
3. BALAN, George, *Sensurile muzicii. Compozitor, interpret, ascultator. O introducere în estetica fenomenului muzical*, București, Editura Tineretului, 1965, p.282.
4. TOMESCU, V., *Drumul creator al lui Dimitrie Cuclin*, București, 1956. pp. 150-158.
5. BOGZA, Al.. *Marele titan Cuclin*. În: „Convorbiri literare”, ianuarie, feb., martie, 2001.
6. *Enarmonia* reprezintă întâlnirea pe aceeași valoare vibratorie a două funcțiuni diferite.
7. CUCLIN, D. *Teoria nemuriri*, Galați, Ed. Porto-Franco, 1990, p. 72-73.
8. CUCLIN, D. *Tratat de estetică muzicală*, București: Tiparul Oltenia, 1933, p.302.

Expresii celebre

„Piesa lui Augustus”

Th. Parapiru

În anul 45 î.e.n., Iulius Caesar adoptă pe Caius Octavius Thurinus, nepotul său, care devine Caius Iulius Caesar Octavianus (23 sept. 63 î.e.n. - 19 aug. 14 e.n.) și îl desemnează ca moștenitor. Lipsit de protecția faimosului său unchi (v. *Lovitura lui Brutus*), tânărul bolnăvicios

părea tuturor un *figurant*, fără șanse în competiția pentru putere de pe *scena* centrală a statului. Evenimentele ce urmează confirmă superlativ intuiția genială a lui Cezar. Octavian se comportă ca un politician abil, capabil să încheie alianțe cu foștii adversari, dar gata să reprime exemplar pe cei ce fac greșeala de a-l subestima. Îl înfrânge pe reductabilul general Marcus Antonius la Mutina (43 î.e.n.), dar îl acceptă ca partener în al doilea triumvirat (alături de Marcus Lepidus). „Băiețașul”, compătimit de mulți intră repede într-un *rol* major: proscie pe dușmanii lui Cezar și participă la bătălia de la Philippi (42 î.e.n.), unde Brutus și Cassius sunt înfrânți. Veteranii lui Cezar îl recunosc de urmaș al marelui om de stat și general, iar el alternează darurile și răsplățile cu exigența și fermitatea pentru prestațiile lor militare. În cadrul triumviratului, alege Occidentul, cedând bogatul dar și derutantul Orient, unde Antonius cade sub vraja Cleopatrei (v. *Nasul Cleopatrei*).

Diplomația lui Octavian în rivalitatea cu impulsivul Antonius este impecabilă, promovând rațiunea rece și lipsa de scrupule la nivel de principii de guvernare. Când conflictul n-a mai putut fi evitat, l-a învins la Actium (31 î.e.n.). Din acest moment își impune voința în conducerea statului, mai mult sau mai puțin mascat, menajând unele sensibilități republicane, dar așază obiceiuri noi, imperiale. În anul 27 î.e.n., i se conferă titlurile de Augustus și de Princeps. Pornește o acțiune uriașă de înnoire a sistemului statal (întemeiază Principatul, ca regim politic) în toate domeniile (administrație, justiție, religie, finanțe, economie etc.). Devine *regizorul* unor schimbări ce se vor dovedi benefice și durabile, chiar dacă autoritatea este concentrată în mâinile unei persoane. Augustus dispune de

puterea unui dictator și o exercită ca atare, dar cu știința aparențelor democratice. Consolidează granițele, întemeind *Pax romana/ pax romana Augusti* (decretată în 17 e.n.), renunțând la noi cuceriri, în favoarea rezolvării problemelor interne. Capacitatea lui birocratică este pe măsura cerințelor: „Munca mult, considerându-se primul servitor al statului.” (Indro Montanelli, *Roma, o istorie inedită*). Armata îl respectă și îi execută ordinele fără crâcnire. Desfășoară o activitate prodigioasă în plan edilitar, înconjurându-se de oameni capabili și fideli (M. Agrippa, Mecena, Tiberius, Livia, a treia soție, personalitate puternică și influentă în viața politică).

Ajutat de aceștia pune în operă dorințele romanilor: restructurare administrativă, siguranță, legi de pace, posibilități de a face comerț și politică fiscală potrivită. În viața particulară, constante i-au fost dragostea și devotamentul pentru Livia, prietenia pentru M. Agrippa, afecțiunea pentru Drusus și pentru ușuratică Iulia. Ca și în politică, a intervenit brutal sau cu diplomație în viața celor din jur, promovându-i, căsătorindu-i, exilându-i sau deplângându-le soarta. A realizat neverosimil de multe lucruri, în condițiile unei conduceri discreționare de aproape jumătate de secol. Se bucură constant de popularitate, pe care o întreține grijuliu, cu donații publice și cu spectacole. Din anul 2 î.e.n., este încununat cu titlul de „părinte al patriei”, după ce din 12 î.e.n. este *pontifex maximus*. Deși protestează și refuză hotărât, tolerează templele ce îi sunt închinat în provincii. Zeificarea se produce discret, oficial și neoficial.

La 76 de ani, Augustus, moare liniștit, încheind memorabil *textul* destinului lui: „În ultima zi a vieții se informa dacă starea sănătății sale provocase sau nu agitație la Roma; a cerut o oglindă și-a aranjat părul și obrazii căzuți; primindu-și prietenii i-a întrebat dacă își jucase bine rolul în piesa vieții și a adăugat încheierea tradițională: dacă piesa/ v-a plăcut, aplaudați-o/ și toți împreună manifestați-vă bucuria.” (Suetonius, *Viețile celor doisprezece Cezari, Divinul Augustus*).

„Piesa lui Augustus” este metaforă pentru o existență situată în mijlocul multor evenimente cărora le determină cursul.

CORIOLAN PĂUNESCU

Mă tem

Mă tem de pădurea adâncă și grea
și de întunericul ei fără nume,
toti lupii vremii colcăie-n ea
ca niște ființe fugite din lume.

Mă tem de stele asupra- mi privind
parcă vorbind din cer numai mie
și de glasul lunii în aer suind,
pe trepte de sticlă gălbuie.

Mă tem să nu tulbur visarea din jur
și misterul luminii din noapte,
peste frunzele toamnei ușor ca un fur
eu trec mereu mai departe.

Mă tem de umbrele copacilor reci,
de negre bătaii din aripi subțiri
și de goluri pe drumul ce-l treci
în dureri și pretinse iubiri..

Iată am ajuns

Iată, am ajuns un proscris anonim
nimeni nu vrea să mai știe de mine,
nu mai am liber la iubire și vis
și nici la trupu-mi expus în vitrină.

Trec uneori prin blânde păduri,
ca și când în adâncul lor m-am născut,
dar pe cerul albastru și rece de nori
cineva mă strigă din timpul trecut.

Aproape că-mi vine prin lume să țip
iar paharul să-l sparg de pământ
și să fug prin temute și albe ninsori
alungat de-ntunerice și vânt.

Nu mai am liber la iubire și vis
și nici la trupu-mi expus în vitrine.
Iată, am ajuns un proscris anonim,
nimeni nu vrea să mai știe de mine.

Eu sunt un exilat

Eu sunt un exilat etern în poezie
într-un amurg de astre și planete
unul ce umblă cu tălpile pe cuie
și rătăcește ziua în portrete.

Eu sunt un exilat în cele sfinte,
cel care umblă printre nori și tace.
Sunt răstignit pe crucea de cuvinte,
un condamnat să n-aibă pace.

Eu sunt un dansator pe sârma vieții
cu un surâs strivit în colțul gurii,
sunt cel ce cade-n pragul dimineții
sub greutatea gândului și a urii.

Eu sunt un călător ce liber trece
ca o statuie printre mâini întinse
cu ochii ațintiți spre cerul rece
înnumărând stelulele aprinse.

Eu sunt un exilat etern în poezie
într-un amurg de astre și planete,
unul ce umblă cu tălpile pe cuie
și rătăcește ziua în portrete.

Lupi singuratici

O, lumea în galben de toamnă
ca un cocon rătăcind într-un stup
cum se arată luminii de calmă
deși-i atât de bolnavă la trup.

Zilnic timpu-i ucis în fereastră
pe când pășește prin vreme tiptil
și cerul țese pe bolta-i albastră
din linii și forme un vis de copil.

Ca lunaticii umblăm pe planetă,
peste care cuvântul plânge mereu.
Iar eu prin trestii ascult o egretă
țipând în contra destinului meu.

Cu chipuri haine trecem prin vreme
lupi singuratici în drum către pol,
la capăt ajungem ceva mai devreme
cu ochii în ceață și sufletul gol.

PAUL SÂN-PETRU

Arătătorul

Deget înțelept, arătătorule,
tu în răscruce la vreme zvâcnind,
oportunule, bun augurule -
de data asta totuși nu te-ai trezit;

nepăsător în palma mea strânsă
și la căldura calină a ei
dea-valma înghesuit ședeai
ca într-un cuib somnoros de căței...

Ireversibilă zădărnicie apoi,
clipa astrală-i apusă!...
deget precaut - preatârziule,
resping varianta propusă...

Închid totuși ochii, brațu-l întind,
el desfoaie trei delicate articulații -
„Fie, arătătorule, să ne-nchinăm aurorei
și încă speratelor destinații!”

Foaia verde, cât e verde

Foaie verde de apus
n-o s-apuc ce am de spus
că-mi scap verdele în frig
peste câini făcuți covrig;

Foaie verde de cai verzi
că nu ai ce să mai pierzi
decât hamul ce te-a ros
sculptural și plicticos...

Foaie verde de trei iezii
amăreală de foi verzi,
presimțiri de-ngălbenire
semn de vară prea subțire,

Foaie verde, de mai ce? -
vine vipera cu V -
semn în frunte veninos,
șansa mortului frumos!

Recuperabilul Cain

Și-o să vină și la anul
Cain vegetarianul
și-o să aducă sfeclă roșie
pe altar ca păcătoșii
ce aveau să se adune
când se dase cep la lume...
Hăituit prin scai haihui
cine-i știe jertfa lui?
Poate preluase-o turmă
ci-o lăsase mortu-n îurmă;
poate că s-a pocăit
și nu prea s-a auzit,
poate-avusesecircumstațe-n
fața sfintelor instanțe-
cum nu se dăduse legea
i-au prescris fărădelegea!

Pentru cel ce s-a decis
Harul stă deatunci deschis.
Caine recuperabil
poate fi-vei iar cu Abel...

Aria calomniei/poetului

Mi-ai îngălbenit toți caii-
și erau atât de verzi
înverzi-ți-s-ar pereții
unde-i strigi să mi-i dezmierti!

Și prin cap, atâția fluturi
mi-au trecut din alungări
fluturi cu pigmenți de vise
are dungi de fluturări...

Dar ce păsări, ce mai fluturi,
ca iviți ca din senin...
Și tot atât tot afânat mi-e plinul
cât nu-mi calcă plinu-n plin

LEONARD, THIS IS IT!

a.g.secară

Gaby Michailescu – **Leonard, soldatul de ciocolată/ Le soldat en chocolat** - ediție bilingvă (traducere în franceză de Gelu Stănescu), Eikon, Cluj-Napoca, 2009.

Cu siguranță o asemenea carte despre Nae Leonard merita să apară și să fie susținută de către autoritățile locale, menționându-se în caseta tehnică a cărții, la pagina 2, că volumul a văzut lumina tiparului „cu sprijinul Primăriei și al Consiliului Local Galați, în colaborare cu Biblioteca „V.A.Urechia”. Merită subliniat și rolul editorului Valentin Ajder, un pătimaș îndrăgostit de Nae Leonard dar și de orașul Galați.

Deoarece Leonard este una dintre puținele personalități locale recunoscute pe plan universal; mai mult, într-un anumit spațiu spiritual și geografic, în vremurile sale, Nae Leonard ar fi putut fi comparat – și cred că nu sunt ridicol afirmând aceasta, cu toate nuanțele de rigoare – cu Regele Muzicii Pop, Michael Jackson, star american despre care, chiar în zilele în care era pregătită apariția cărții lui Michailescu, a apărut un documentar care a făcut ceva vâlvă (mai mult printre fanii lui Michael), documentar numit „This Is It”! De altfel, lui Leonard i s-a și spus „Prințul Operetei”, în unele dintre ziarele vremii, și nu numai de la noi. Bănuim că nu numai din considerente comerciale a fost numit așa, însuși Franz Lehár considerându-l cel mai bun interpret tenor al operetelor sale

Lansarea celei de-a doua ediții a cărții (prima a apărut în anul 1984, la editura Minerva) a beneficiat, în seara zilei de 17 decembrie 2009, (vorba jurnalistului și scriitorului Victor Cilincă) de o montare aparte, la care au participat, cu un moment artistic deosebit, îndelung aplaudat, tenorul Adrian Ionescu și pianista Tatiana Zaharescu Ionașcu; despre multiplele fațete ale lui Leonard dar și despre Gaby Michailescu au vorbit mulți oameni ai scenei muzicale și alți oameni de cultură, noi amintindu-i aici pe Florin Melinte, director al Teatrului Muzical din Galați, teatru care poartă numele marelui cântăreț, fostul director al teatrului, Marcel Ionescu, dirijorul Nicolae Mantu, cântărețul Alexandru Jula, președintele Comisiei de cultură a Consiliului Local Galați, dr. Gheorghe Bugeac ș.a.

Desigur, despre lumea muzicală este greu să scrii fără să te documentezi serios și fiind... aproape afon. Este o lume hipersensibilă, delicată... Este, într-un fel, ca și când a-i încerca să scrie despre sfinți noi, cei plecați sub greutatea acestei vieți, sub greutatea slăbiciunilor noastre... Probabil Gaby Michailescu a fost una dintre persoanele cele mai potrivite pentru a scrie o astfel de

carte. El, supranumit „arhiva vie a teatrului”, „impresarul giganților”, „amantul teatrului, un amant care nu și-a trădat niciodată iubita”!

Nefiindu-i teamă (unui scriitor cu pretenții de... scriitor i-ar fi fost rușine! [Sic!]) să apeleze la „dulcegării”, amintind de „Trurli” („...mi-a șoptit o viorea...”), de la titlul cărții, trecând prin primele rânduri („... au zis că iubirea s-a născut o dată cu el...

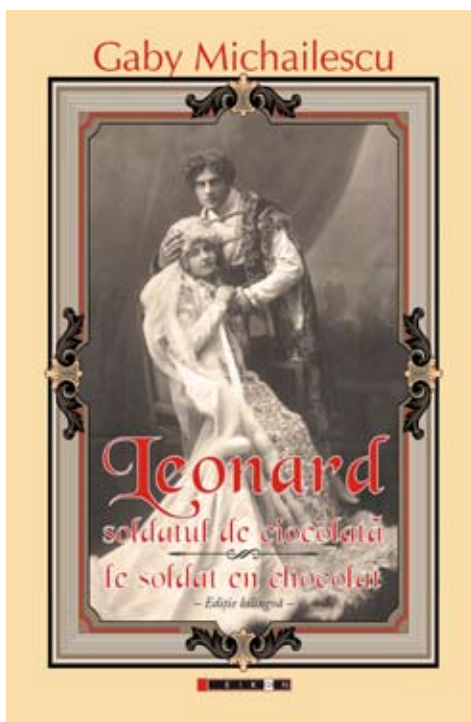
Invit dintr-un ghiocel și-o viorea”, p.7) și până la sfârșitul prematur („Au plâns zorile, au plâns înserările; valsurile imperiale, nopțile cu stele, mii... Și robetele dulcinee care au păstrat în corsajul sânilor regretul violetelor, al ghiocelilor, din care se ivise...”, p.118).

G. Michailescu scrie în limba dulce a perioadei interbelice, scrie ca și când ar fi un jurnalist în paradisiul (ori purgatoriul pământesc al) cântăreților...

Scrierea sa, probabil mai mult romanțioasă decât romanțată, urmează, oarecum, modelul biografic clasic, antic, al lui Plutarh... Într-un fel, putem spune că este o carte a unui om care crede într-o elită a Frumosului; aceasta și pentru că G. Michailescu a stat lângă și a ajutat pe acei puțini privilegiați ai Gloriei: „Armoniile chipului – n.n. lui Nae Leonard - i-au dat în viață, fără greș, perfecțiune; nu atât pentru el, cât pentru bucuria celorlalți. S-au abandonat primăverilor, să le înfrumusețeze, să fie mai dulci, nimbându-le cursul cu noblețea figurii, princiare. La apariția lui s-au înfiorat petalele, a prins strălucire raza de soare... Venit din nevăzut ca și amorul – amorul-i trecător... - fusese dat oamenilor pentru încântarea lor, pentru intima lor transfigurare. Aceștia, prinzând din minunatul basm glicina atâtor daruri, a fost firesc să răspundă cu idolatrie. Făcându-și din el și din nețărmuita-i visare de dăruire icoana oglindirilor de fericire.

Fascinați, s-au tot dus după el, pierzându-și sufletele, beți de amoare, cât va fi fost să vremuiască armoniosul scânteietor miracol... Vraja fiindu-i celestă, n-au avut cum s-o pipăie și și-au amestecat-o în bătaile inimii... N-au avut a-i smulge nici un accent, căci toate veneau de la sine. Și de foarte departe... Femeile i-au ghicit mai precis lămurirea cu viața – se ivise pentru ele și pentru a lor frenezie neîncetată de la facerea lumii. De aceea, când s-a stins, meteor, au plâns în pumni, frumoasele!” (p.7).

Autorul nu imploră zeei să-l ajute, ci propria minte („... am implorat mintea, explozia sufletului, năvala sângelui bătrân”) pentru a înfrânge greutatea demersului său. Și iarăși ajunge la frumusețea eroului, parcă păgubindu-l pe acesta, în primele pagini ale cărții, de vraja talentului (oricum, „proza” nu are savoarea liricului, muzicii, deși cuvintele pot fi vrăjite...): „Cutremurător mister: ochii

aceștia, de la transfigurare la transfigurare, alții; mai frumoși, mai de neînțeles în farmecul lor, mai tulburători. Gene enorme, bătănd în sprâncene, reveria amurgurilor. Povestea ochilor lui: deliruri, otrăviri, sinucideri... (...) Superbul credea în vârtejul nemuritor al valsului; era adorabil ca un arzător dulce blestem; din ciripitul chitarelor năștea ametistul serenadelor nostalgice; înfășura pe plânsul reflectoarelor ce voia din cuvinte, dându-le valoare, sens adevărat, definitiv. Ca un vraci, a înflăcărat și diminuat cuvintele, după bunul plac, creând cu nimicnicia lor, joc orbitor de sensuri la marea serbare imperială care a fost cariera lui. Ca să împlinescă astă osândă a dat din sângele lui cât să se sfârșească, tulburător de tânăr... Picătură cu picătură, seară de seară! Otrava tutunului l-a ajutat, licoarea vinului i-a înțepit nebulia, corul de extaz al admiratoarelor împresurându-i scaunul domnesc, pe care trona, încununat cu laurii triumfului, dând certitudine operetei românești în lume.

G. Michailescu îi cunoaște viața lui Nae Leonard (sau, dacă vreți, Leonard Nae, Leonard fiind prenumele de botez) aproape ca și pe a sa... Știe atât de multe amănunte încât parcă se grăbește să ni le comunice, fraza fiindu-i mustoasă, dar parcă gazetărească. De altfel, cât a trăit, între 14 decembrie 1910 și 4 septembrie 2008, a și colaborat la o serie de reviste și de jurnale. Ar fi interesant ce ar ieși din viața lui Leonard Nae în mintea și în mâinile unui scriitor de genul lui Thomas Mann ori Robert Musil.

Până una, alta, stilul este omul însuși, iar harul de povestitor al lui G. Michailescu ne trimite cu gândul la Ion Creangă (alte universuri, este drept!), dintre scriitorii noștri prea puțini păstrând și în scris geniul oralității...

La București, unde ajung cei din familia Nae, tatăl își dă băiatul „la un pension, renumitul Institut Otescu, din Calea Dorobanți. Gălățeanul-buzoian (n.n. a crescut și în părțile Buzăului) descinde aici într-un mediu propice artelor. E luat repede de iureș, aproape ca într-o întrecere. I se dă cu dragă inimă! Chiar îi place, începe să se pasioneze. (...) Curând își dă în petec și Leonard. Și încă bine! Cântă, spune versuri, trage pe diblă, face comicării, multiplicându-se în diverse și pitorești personaje. De unde i-a venit? Cine l-a învățat? Le-o fi smuls văzduhului... N-a învățat de la nimeni! A venit... (...) Pe unde trece, fascinează. Primește belșug de răvașe de la îndrăgostite. Scrisul tremurat al unei atari nefericite îl încredințează că dacă nu-i dă o întâlnire, își pune lațul de gât... Leonard are 13 ani.” (p.13-14).

De la debutul propriu-zis, de la 14 ani, până la angajarea în trupa de operetă a lui Nicu Poenaru nu vor trece decât doi ani. E angajat pe 2 lei pe zi. Deși i se va da și 25 de bani, și nimic, sau doar o masă, când nu sunt spectatori...

„Începe foamea!”

Focșanii, Galații, Buzăul anului 1903 nu apreciază opereta! În mizeria aceluia sfârșit de an se ghicește începutul bolii fatale (p.19). Iașul, deși îl întâmpină cu speranță (din partea unui hotelier-antreprenor!), este la fel de dur...

Umorul, ironia mai salvează din „dulcegării”, chiar și când este vorba de o primă iubire, Roro („cum alta nu va mai fi”, citat aproximativ): „fata e de vis; petală de floare, sărutată de zefir, în zi însoțită”. „Neavând cum contrazice destinul, Roro îl conduce la primul tren. Pe scara vagonului, o sărutare până la capătul lumii... Dar, vai, mașinăria se pune în mișcare... Cât pot să semene anumite momente din viață! Pe desprinderea trenului,

la Iași, un câine de pripas; la Focșani, o fată dulce, zălogită iubirii...” (p.29).

Î n c e p e urcușul. Și „nenorocirea”: în trupa în care ajunge, tenorul își pierde vocea la... Fălticeni. Rezerva Leonard triumfă!

„Ca de când lumea în rol, vocea melodios caracteristică, neîntâlnita valorificare a cuvintelor, artis-ticăraia dezinvoltă, trăirea fierbinte,

f a s c i n a n t a frumusețe nasc pe dată miracolul Leonard. În sorții lui trebuie tălmăcită grația divină.” (p.30).

De la 120 de lei lunar ajunge la 200, în trupa de la Oteteleşenu. Apoi la 300! Plus un dar de la „un Moș Crăciun” de 4000 de franci... dar mai presus de bani era celebritatea. Și abia avea 19 ani! Tot acum se și căsătorește, cu o femeie din lumea operetei, primadona Elena Teodorescu, ceva mai în vârstă...

O dată montată „Văduva veselă” (în anul 1906), care... îl naște pe „**Prințul Operetei**”, „se întinde la drum o carieră miraculoasă, care nu seamănă cu a niciunui alt artist, nu numai de la noi... (...) Superbul juvenil astru înscrie, seară de seară, pe cerul Bucureștilor, armonioasă dăruire de artă, ce uluiește, robește, farmecă... procesiunea după el e delirantă! Admiratorii se înghesuie să-i acopere tinerețea cu bogăția darurilor. Primește sume de bani. Devine nabab și își frânge sufletul, fără măsură, pentru toți din jurul lor. (...) Iubește florile; divinizând violetele, se comandă coșuri cu violete de Parma, în Italia!, spre a-i ornamenta cabina. N-a existat actor care să primească atâtea scrisori de la femei (...) Șaisprezece magazine, din București și provincie, îi înscriu numele pe firmă. (...) Când intră la „Capșa” se ridică lumea în picioare, îl aplaudă.” (p.33-34). Vor urma apoi aproape 200 de operete montate în care cântă! Mii și mii de spectacole, cât pentru cinci vieți obișnuite de tenor, la București, Paris (120 de reprezentații; în capitala Franței fusese trimis și la început de carieră de către bogătașul Dalles, pentru a lua lecții de canto, fiindcă, să nu uităm, Leonard era în mare un autodidact!), Lyon, Marseille (40 de spectacole), Sofia (se încearcă și la Viena sau Berlin dar nu se împacă spiritul germanic cu cel leonardin!), Iași, Chișinău, Brăila, Galați, Constanța, Timișoara, Arad, Oradea, Cernăuți, Buzău, Satu Mare ș.a.

Ajunge să i se spună **Titantul!** Cărțile poștale îi reproduc imaginea transformându-l în primul pop star regățean! „În noapte, fetele de pension adorm cu fotografia lui sub pernă, visând la iubire.” Prilej pentru quasimonografie de a relata un nostim episod de la pensionul Moteanu, sfârșit prin vizita tenorului în lăcașul de educație.

Adi Secară a rupt o tăcere asurzitoare

Viorel Ștefănescu

Nu știu alții cum sînt, dar constat pentru prima oară în mod nemijlocit că e mult mai dificil să comentezi o carte de critică literară (mai ales pe scurt, într-o pagină, cum mi-a precizat editorul acestei reviste) decît una din orice alt gen, cu atît mai mult cu cît, tot pentru prima oară, mă vād pus în situația să mă întreb cārui gen îi aparține critica sau, mai precis, *ce este critica*, iar meritul pentru faptul că am ajuns să-mi pun asemenea întrebări nu-mi revine nu știu cārui om, teoretic celebru, (nu că n-aș fi *citit* întrebarea asta de mai multe ori, dar nu m-am lovit eu de ea, ca de pragul de sus al ușii literaturii), ci volumului *Scriitori gălățeni pe înțelesul tuturor* (Galați, Editura Axis Libri, 2009), semnat de A. G. Secară. De obicei, cu un text critic intru în rezonanță și în dialog, fie de nuanțare a unor chestiuni tematice, fie într-unul conflictual de-a dreptul și, mărturisesc, nici una dintre tentațiile acestea nu m-a ocolit pe parcursul lecturii.

Cartea lui Adi Secară (*biografic*, e prietenul meu, așa că nu pot să fiu chiar *formal* cu el, credeți-mă – și oricum eu am tendința de a mă referi în mod familiar la scriitori, fiindcă, prin cărțile lor, nu puținimi îmi sînt apropiați, chiar dacă i-am cunoscut, nu-i cunosc, sau nu-i voi cunoaște personal – iar unii s-au și prăpădit, fizic, demult) e primul volum dintr-o serie, prin care autorul încearcă să configureze o panoramă a literaturii sud-dunărene, pe care, spațial-identitar, o vede ca pe una de frontieră între „muntenism” și „moldovenism” (sau între București și Iași, după propria expresie), motiv pentru care, tipologic, „sfîșierea” dintre cele două tendințe istoric divergente ar avea un *suflet* în care acestea se întîlnesc și, pentru a conviețui, intră inevitabil în relații de schimb, de reuniune sau de combinare a elementelor constitutive, altminteri, eterogene. De aici, ca program, nu știu dacă în mod conștient prefigurată, însă dedus de mine, atît din felul de abordare a literaturii în genere [„continuam (...) să citesc, *căutând în primul rînd omul și nu scrierea sa*”], cît și după scriitorii pe care îi prezintă, el urmărește să identifice, mai degrabă, specificul noii „mulțimi” al acestei intersecții de oameni, de obicei și de mentalități, generatoare ale „unei școli literare care are caracteristicile ei”, prin exponenți de vîrf, în opinia lui, din toate genurile și din toate generațiile. După propria mărturisire, și sinceră și exactă, el continuă și completează demersul început de mine cu volumul *Filografii* (2005) și „adăugit” cu *Portretul scriiturii* (2009),

oarecum în același fel, în sensul că asemenea celor două cărți și volumul său cuprinde preponderent articole și cronici de întîmpinare apărute inițial în presă, dar și în mod diferit, chiar contrastiv așa zice, la nivel teoretico-aplicativ, deși acest aspect e mai discret afirmat la el și declarat explicit la mine, „zona de intersecție” dintre noi fiind însă aceeași dragoste pentru literatură. Nu știu exact ce-ar ieși dintr-o confruntare între noi (probabil un show publicistic delicios, fiindcă, după cum puteți înțelege din ce am spus mai sus, așa avea niște întrebări a-i pune, iar el, în „Lunga prefață a autorului”, asigură dreptul la replică – și, în plus, amîndoi sîntem ironici), fiindcă diferențele de care vorbesc vizează perspectivele din care privim fenomenul literar (el dinspre *filozofie și istorie*, eu dinspre *teoria literaturii și a presei*), făcînd ca și ariile noastre de interes „explorator” să difere. Spre exemplu, el nu are preferințe generaționiste, iar eu am, fiecare dintre noi are alte premise teoretice de plecare în demersul său practic și, în sfîrșit, ceea ce rezultă sînt texte compozițional-stilistic diferite. Ca să vă faceți o idee despre o parte a acestor contraste, putem lua ca punct de reper chiar lista autorilor acestui volum: Ion Avram, Victor Cilincă, Costel Crîngan, Cătălin Enică,

Apostol Gurău, Violeta Ionescu, Radu Macovei, Katia Nanu, Teodor Parapiru, Dan Plăeșu, Ion Potolea, Aurel Stancu și Ion Zimbru, scriitorii reprezentativi, după cum am mai spus, unii recenzați și de mine. El respectă principiul amestecului de generații (iar din perspectiva asta e mai postmodern decît mine!), însă din lista lui lipsește (deocamdată) Dimitrie Lupu, mai vîrstnic decît toți aceștia, dacă nu mă înșel, dar afirmat, editorial, după 1990. Eu îmi iau drept reper cronologic de afirmare editorială tocmai anul 1990, dintre scriitorii „vechi”, dar „neexpirați”, admiși în „clubul meu” numărîndu-se (deocamdată) doar Corneliu Antoniu, Simon Ajarescu și Teodor Parapiru, clasici în viață șaptezeciști și Katia Nanu, congeneră optzecistă cu mine, dar în speță eu sînt excepția, fiindcă, în calitate de douămiist *editorial*, sînt mai tînăr decît toți, chiar și decît Adi Secară însuși – deci, totul e (aproape) relativ în domeniu.

Prin generozitatea de care dă dovadă în spațiul de prezentare, el e „băiatul bun” al criticii gălățene, care, chiar și atunci cînd face observații, doar înțepă fin, dar de mai multe ori, în vreme ce eu, „băiatul rău”, ori tai, tot fin, dar mai scurt, mai adînc și uneori mortal, ori îi îngrop pe unii, vorba poetei (o știți?), în cîte-o „tăcere asurzitoare”. În unele cazuri, Adi Secară a rupt tocmai tăcerea mea, cu iubire de oameni de litere *pre scrieri călcînd*, atît de convingător, încît m-a făcut și pe mine să-mi mai revizuiesc atitudinea, acceptînd ideea că unii *scriitori gălățeni* sînt chiar *pe înțelesul tuturor*. Cititorului îi rămîne misiunea, ca invitație implicită a autorului, să refacă singur drumul spre operele lor.

Homo consumericus

Ivan Ivlampie

Moto: „Cine vorbește de fericire are adesea ochii triști”
Louis Aragon

Gilles Lipovetsky (n. 1944) este un gânditor cunoscut publicului român prin câteva cărți traduse din limba franceză (din cele șase scrise) : *Amurgul datoriei. Etica nedureroasă*

a noilor timpuri democratice, Editura Babel, București, 1996 (Gallimard, 1992); *A treia femeie*, Editura Univers, București, 2000 (Gallimard 1997); *Fericirea paradoxală. Eseu asupra societății de consum*, Editura Polirom, Iași, 2007 (Gallimard, 2006); *Ecranul global. Cultură, mass-media și cinema în epoca hipermodernă* (în colaborare cu Jean Serroy), Polirom, 2008 (Editions de Seuil, 2007).

Scurta expunere a titlurilor publicate în limba română ne indică faptul că avem în fața noastră un autor consacrat analizei societății contemporane, problemelor deschise de noua stare de spirit a ordinii globale ce se strecoară imperceptibil și se instalează solid în obișnuințele noastre comportamentale. **Datorie, femeie, fericire, imagine globală** sunt teme actuale spre care trebuie să îndreptăm atenția noastră, iar Gilles Lipovetsky ne ajută în acest sens. Spre exemplu, înainte de a rezolva obiectivul pe care dorim să-l atingem prin titlul acestei intervenții, să trecem în revistă conținutul cărții *A treia femeie*. Ea este structurată pe patru coordonate: I. Sex, iubire și seducție; II. Sexul frumos; III. Femeia emancipată; IV. Către o feminizare a puterii?. Iată teme care reprezintă o obsesie și o realitate a vremurilor noastre.

Homo consumericus face obiectul analizei în lucrarea *Fericirea paradoxală. Eseu asupra societății de consum*. Autorul, plecând de la realitatea societății de consum, distinge trei faze ale acesteia. **Prima fază** debutează în jurul anului 1880 și se încheie după al doilea război mondial. Această fază se caracterizează prin deschiderea piețelor locale spre piețe naționale (prin căi ferate, telegraf, telefon), a producției manufacturiere spre o producție în serie, a productivității muncii către costuri cât mai mici. Combinată cu o nouă filosofie a marketingului – obținerea profitului prin produse în serie și la prețuri mici – această primă fază a producției capitalismului de consum a determinat ca un număr însemnat de bunuri să fie accesibile maselor largi. Limita

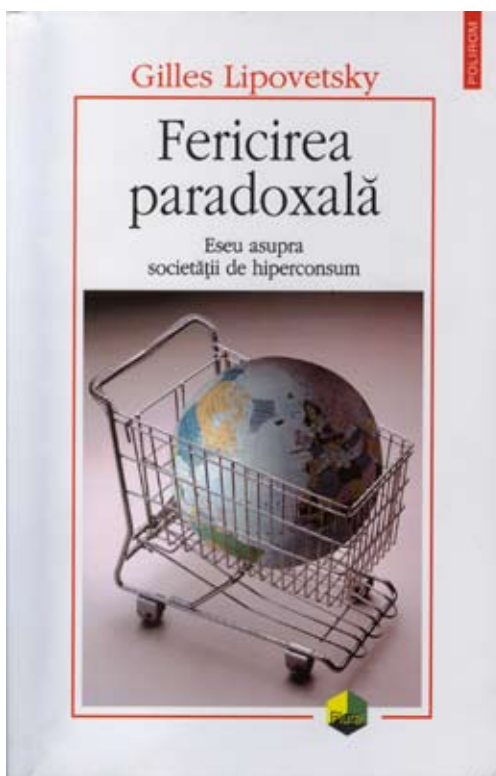
acestei faze constă în faptul că bunurile de înaltă tehnologie – automobilul, aparatura electrocasnică etc. – rămân obiecte de lux, inaccesibile unui mare număr de cumpărători.

Faza a doua se derulează pe următoarele trei decenii de după ultimul război mondial. Trebuie să o înțelegem ca pe o accesibilizare a bunurilor, socotite de lux în etapa precedentă, fapt subliniat de expresia „societate a abundenței”. Simbolurile acestei faze sunt: neîngrădirea accesului la creditare, bunuri de calitate, vacanțe, modă. Desfacerea produselor ia forma autoservirii, în interiorul unor spații comerciale de megadimensiuni, produsele suferind, chiar ele, metamorfoze în privința diversificării (în detrimentul mărcii și al standardizării), scurtării duratei

de viață, demodării prin apariția unor noi oferte.

Din punctul nostru de vedere, se pare că, nimic nu mai poate fi modificat pe linia progresului în ordinea consumului: cornul abundenței pare a fi desăvârșit, Eldorado-ul a fost descoperit de fiecare dintre noi. Și totuși...

Din acest punct începe analiza de substanță a lui Gilles Lipovetsky. Există o *a treia fază* a omului produs de societatea de consum. „Aparent, scrie autorul, nimic, sau aproape nimic, nu s-a schimbat:

continuăm să evoluăm într-o societate definită tot prin supermagazin și publicitate, prin automobil și televiziune. Totuși, începând cu ultimele două decenii, un nou «seism» a pus capăt vechii societăți de consum, transformând atât organizarea ofertei, cât și practicile cotidiene și universul mental al consumerismului modern: revoluția consumului a trecut ea însăși, printr-o revoluție. S-a instaurat o nouă fază a capitalismului de consum: societatea de hiperconsum.” (p. 5-6)

Cartea lui Lipovetsky este o remarcabilă zugrăvire a societății prin care trece revoluția consumului în **faza a treia**, a capitalismului țărilor dezvoltate, dar nu și al celor rămase în urmă. Sub acest aspect, eseul autorului nostru este unul limitat la un univers (sau *Weltanschauung*) de care noi nu aparținem, dar spre care tindem, întru care avem deja apucături – de Coana Chirița – dar pe care nu îl vom trăi niciodată. Gilles Lipovetsky nici nu bănuiește că ritmul planetei nu corespunde observațiilor sale, că, spre exemplu, românii abia se integrează în faza a doua a capitalismului de consum, ce să mai vorbim de Etiopia. De aceea, cartea lui rămâne o privire unilaterală asupra planetei noastre, o carte «a unui nou tip» de europocentrism într-o lume în care sincronia e dată de alte constante decât cele ale țărilor aflate în faza a treia a abundenței.

Trecând peste aceste interpretări personale, ale unui observator care aparține lumii a treia, nu pot evita conținutul remarcabil al cărții. În cele două părți pe care este structurat – *Societatea de hiperconsum și Plăceri private, fericire rănită* – acest cuprins atinge teme actuale pe care le putem înțelege din forța expresivă a unor observații pertinente sau din modul de ipostaziere a *omului nou* în formule simbolice. În acest scop doresc să atrag cititorul spre lecturarea acestei accesibile cărți prin constatarea că limbajul ei este lipsit de tăria abstracțiilor academice, iar în partea a doua este brodat cu metafore ale umanului ce trimit spre înțelesurile clasiciste și care sunt edificatoare pentru titlu, **fericirea paradoxală**: *Penia, plăceri materiale, insatisfacție*

existențială; Dionysos: societate hedonistă, societate antidionisiacă; Superman: obsesia performanței, plăcerea simțurilor; N e m e s i s : supraexpunerea la fericire, regresul dorinței; Homo felix: mărirea și decăderea unei utopii.

Aceste măști sunt expresii ale lui **Homo consumericus** din Franța de azi.

În ceea ce privește a doua forță a autorului, aceea de a surprinde în expresii excepționale realitățile noastre sociale, și care vin înspre îndemnul de a

lectura această carte, ca încheiere, iată că evocăm câteva:

„Modelul neoconsumatorului nu este individul manipulat și hipnotizat, ci individul mobil, individul în permanentă mișcare care acționează lucruri în speranța, adesea înșelată, de a intra în posesia propriei vieți” (p. 59).

„Furia consumatoristă nu e declanșată numai de vitrinele strălucitoare, ci și de anunțarea noilor produse cu luni și chiar cu ani înainte de comercializare” (p. 77).

„Epoca «răbdării fericite», când experiența așteptării era un element al bucuriei, se îndepărtează lăsând locul unei culturi a nerăbdării și a satisfacerii imediate a dorințelor” (p. 95).

„Individul timpurilor hipermoderne pe cale

de a deveni un ipohondru sănătos se închină nu atât lui Supermen, cât Hygeei, zeița sănătății” (p. 252).

Trădarea criticii

Acad. Nicolae Breban

Șocul libertății care, iată, în acest text, m-a dus la o altă metaforă, cea de *stafie a prezentului*. Ambele sugerând, cu acea indecizie aparentă și cu o mărită forță de sugestie, realitatea celor două decenii pe care le trăim cu toții după '89. Liberi, în sfârșit, adică profitând – mai mult sau mai puțin adecvat, conștient, plener și vigilent! – de privilegiile reale ale libertății sociale: votul liber, secret și universal, drepturile de asociere liberă, de expresie și de călătorie, pe scurt: dreptul la fericirea și norocul omenesc! Ce facem noi cu acestea ține, bineînțeles, de voința, luciditatea trează, de *leaderii* pe care îi alegem și de reflexele noastre civice și mentale, dobândite sub era comuniștilor; multe dintre ele curg, nestăvilite, din istorie.

Acest șoc sau imaginea, prezența acestei „stafii” ne împiedică (și mi-e teamă că acest lucru va mai dura o vreme) să ne bucurăm din plin, cum am fi vrut, de prezentul nostru, al comunității în care ne aflăm și care ne-a dăruit viață. Deoarece, cum s-a văzut – și cei doi „domni” despre care am vorbit mai sus au făcut, ani la rând tot ce era posibil ca să accentueze aceasta – odată cu libertatea s-a instalat rapid dezamăgirea. Aproape disperarea, neîncrederea exprimată în forme nu rareori scabroase (vezi volumul *Politice!* al lui H.R. Patapievic) în capacitatea noastră ca națiune de a prelua și exersa principiile și instrumentele statului democratic. O dezamăgire și neîncredere în forțele proprii, susținută și alimentată, spuneam, de corifeii GDS-ului, încă o dată Liiceanu și amicii d-sale, care i-au făcut să se clatine și să fie reduși la tăcere pe mulți nu tocmai convinși de predicile lor morale și de acuzele intempestive, nenuanțate, departe de orice spirit și respect al realității psihologice, complexe, dramatice, uneori chiar paradoxale, a unei României deformate fără îndoială, ieșite – dar nu mai mult de atât – de sub faldurile ultimei dictaturi groțești. Și-apoi, care Românie, cea a lui Carol al II-lea? A lui Kogălniceanu sau Maiorescu, când încă nu exista decât ca vis, ca o utopie aproape literară, dacă nu istorică sau cea a ardelenilor închiși, umiliți de grofii și administrația maghiară, secole la rând?!

Grav e că acest curent, val al dezamăgirii a târât după sine și valuri de tineri, care nu trăiseră infernul, realitatea comunistă, și care aveau și au puține date despre istoria și frământările moderne, cel puțin ale României și ale românilor. Lor li se putea arăta – și agita! – o realitate care de fapt nu există, o luptă inventată aproape pe de-a-n-tregul, dându-le, unora dintre ei, convingerea că numai „ei” posedă adevărul și o justă apreciere a

realității. Împingându-i nu spre studiu sau spre reflectare, spre găsirea unei reale vocații sau spre înțelegerea conceptului de istorie, a mentalităților, ci spre ocazia de a se auto-propulsa – aproape prin orice mijloace – și de a ocupa centrul scenei publice, goale, se spunea, de reale autorități. Un fel de revoltă, de răzmeriță după revoluția reală contestată tocmai pentru a se face loc liber alteia, altora: tinerilor contra bătrânilor, spiritelor „curate” contra celor „compromise, murdărite, detracate” ale comunismului, fără nici un fel de nuanțare, de diferențiere, prea obositoare pentru niște spirite febrile, dornice de „renume, de glorie” (nebănuind că acest tip de glorie dispar la fel de repede cum apar, după moda, regula, tirania „sticlei” de televizor azi, în lume, factor de evaluare perisabil, o aproape comică consacrare!)

Stafia prezentului este, iată, compusă, în fapt, din discursuri „morale”, excesiv inflamate, acuze publice de pe un tron auto-construit, mii de articole de ziar și reviste care se învârt în jurul unor probleme mici, ades inventate, cu aere doctorale, suficiente prin aceea că se recoltează mereu din acea felie de intelectualitate a țării, cel mai adesea necreatoare, în sensul exact al acestui cuvânt, parazitând însă binișor pe cultură, pe trecutul literar, cu o insistență mixtiune cu același segment al actanților politici, ceilalți, fiind de-a dreptul afurisiți. O parte, restrânsă, în sens valoric, a intelectualității contemporane care se erijează în elită, singura elită „onorabilă” și reprezentativă! Dovadă că actualul președinte, amabil, trimite și un avion ca să invite această „unică elită” la un colocviu pe nu știu ce teme uitate a doua zi!

Da, atunci, la începuturile noii ere a libertății românești, am fi vrut – subsemnatul și nu puțini dintre creatorii veritabili, încercați ai literelor contemporane – să facem parte din această „elită”; poate prezența noastră i-ar fi acordat un plus hotărâtor de verosimilitate și reprezentanță. Ar fi vrut – sunt convins – dacă ar fi trăit și Marin Preda și Nichita Stănescu, ca să luăm doar doi giganți postbelici, a căror persoană sau operă nu este aproape niciodată citată, discutată, dacă nu e de-a dreptul calomniată de membrii acestei „elite” cu tot mai accentuate semne de veritabilă sectă a culturii (în trecutul apropiat chiar și al politicii).

Azi, însă, mi-e teamă că... n-am mai dori această onoare! De altfel, cine ne-ar putea-o conferi? După două decenii de la evenimente (cum zic unii din această „elită”), mi-e teamă că tot numele execrate, „compromise, expirate”, ca și operele lor, rămân în picioare; și va trebui, dle Manolescu – dumneata o faci, de altfel, strălucit în proaspăta *Istorie...* pe care o citesc, aproape ca pe cea a lui Călinescu, ca pe un roman! – și compania, să ne întoarcem spre trecutul cultural apropiat, contemporan, cu o altă privire, cu un alt calm, era să scriu: cu o altă ideologie! Nu e numai trecutul nostru; e într-un fel și ființa noastră, corpul nostru de idei, de reale succese, adesea majore, pe terenurile spirituale, indiferent și în ciuda oricărei opresiuni. Ce ne pasă nouă, celor puțini, e drept, – azi ca în orice timp! – dar cu atât mai inconfundabili, slujitori ai literei scrise, fascinați de metaforă, vers, proză, roman, teatru, eseu,

IPATAVIEVICI, Horia-Roman, *Politice*, București, Humanitas, eseuri politice, scrisori către Alexandru Paleologu, editoriale publicate inițial în *Revista 22*, 1996

creatori sau „doar” comentatori, de vremuri, prejudecăți, primari, activiști, dictatori, președinți, când avem în mână un instrument, vechi de când lumea – se știe și se cunoaște ca „lume” – dalta, *peana* sau *stylul* scribilor babilonieni sau egipteni, ca și ale aezilor, trubadurilor care-l revendică pe cel mai orb și mai inspirat dintre ei, autorul lui Ulise, rățătorul printre insule, visând un pământ, un loc care nu există și apoi, părăndu-i-se că este la țintă, ucigându-i, strivindu-i în sânge pe cei care se lăfăiau pe scaunele și la masa sa! Dar rămânând cu spada și roind de sânge deasupra capului înfricat al aedului, al cântărețului găsit printre câini, pe treptele sălii de ospete – așa și acolo unde îl va găsi, dacă va vrea, mereu în istorie! – când acesta îl roagă, cu un bun-simț ciudat la un poet, șoptit probabil de o zeiță ascunsă, cu mult simț practic:

– *Nu mă ucide!*

Uimit, probabil, de o cerere pe care nu i-o făcuse nici unul dintre mândrii prinți, tirani care zăceau alături cu trupurile sfărțecate, călătorul, navigatorul îmbătrânit de lungu-i drum, rămas fără ortaci și fără corabie, ezită; și în această liniște, răgaz, amânare – semn al unui destin ce va deveni simbol, apoi, în secole – poetul adaugă, viclean, spunând, în parte, adevărul sau ceva ce seamănă cu acesta, mințind cu bună știință, dar, ca la o curte, respectând nu adevărul, ci convenția lui:

– *Ei m-au obligat să cânt!*

Cum tiranul Ithacăi ezită și pare uimit, poetul, arogant, adaugă:

– *Dar un zeu stă deasupra cântecelor mele!*

Apoi, văzându-se sau doar crezându-se salvat, ca orice miraculat, devine insolent, chiar magnanim, împărțind de data aceasta el – nu prințul – favoruri înalte:

– *Și dacă vrei, am să te cânt și pe tine, ca pe un zeu!*

Și... insolent sau nu, poetul s-a ținut de cuvânt: l-a întronat, cu adevărat, ca zeu al timpului nostru pe unul din micii tirani ai unei insule pierdute în Adriatică, Ulise sau Odiseus, intrigant, viclean oștean de sub zidurile Troiei, sfetnic al lui Agamemnon, amant al unor zeițe crude, demonice, umblător cu vorba, colportând decenii la rând în tot imperiul fluid, mișcător al aceluia neam de comercianți și abili navigatori, vikingi ai vremii lor; cel care-și ținea ghitară ridicată ca să n-o amușine câinii îndrăzneți, ca un semn heraldic, Femios, rudă bună cu Homer sau înaintaș al lui Homer însuși – cel care nu vedea nu pentru că nu putea, ci pentru că, asemeni unui concetățean de-al său care căuta un om în pustiul uman din jur, nu voia să vadă decât eroi, cai în luptă, care stârnind praf și pietrele, cvadrigile ușoare și repezi, femeile sculptate într-o carnație de piatră și de orgoliu, regi care se întorc victorioși pentru a fi prinși și răsturnați în plasa trădării casnice, zei și zeițe ce seamănă izbitor și chiar mai bine, mai veridic, cu cei pe care îi numim „oameni” în timp ce aceștia, ca Ajax, se bat, nebuni de glorie, agitând paloșul, cu oile necuvântătoare sau, ca Ahile, irosindu-și geniul trupului și viața în zadarnicul cult al prieteniei!

Și-acum, la sfârșit, urmează să ne întrebăm ce mai rămâne din titlul – puțin provocator poate, prea excesiv! – al acestui text, al acestei „încercări”? Evident, criticii, criticii importanți, activi, ai generației mele – și nu

numai ei – nu au trădat în nici un fel și nici nu ne-au uitat pe noi, așa-numiții creatori: li s-a făcut, poate, mai știi... frică! De... noile vremuri, atât de iute, de brutal surpate deasupra capetelor noastre, ele însele înfricate de această – cum am numit-o – stafie a prezentului! Deoarece numai o non-realitate, o stafie poate să-ți producă frică, cu atât mai mult cu cât scriitorii, cei autentici, creatorii, se știe, poartă în ei o inimă, uneori și o „minte” de copil, păstrând în starea de adult – care uniformizează și distruge aproape totul – acea calitate care se atribuie numai poezilor și fecioarelor: candoarea!

Dar... iarăși mă întorc și zic: ce fel de frică poate fi aceea care îi împiedică pe acești inși – universitari sau nu – cu o minte strălucită, cunoscând pe dinafară ultimele teorii în hermeneutică, naratologie, epistemologie, factologie, taxonomie, sursologie, textologie și altele, numeroase, să se teamă că... scrierile noastre n-ar putea trece, ca să zicem așa, pragul marii literaturi? Că celebrul și ultra-prestigiosul, strivitorul canon al valorii, universale, reale se află mereu în altă parte?! Cât o să mai așteptăm, aici, la porțile Orientului, ca... să fim luați în seamă de noi înșine, de bună seamă? De unde această afișată și câteodată chiar caricată – nu rareori schimbându-se în auto-calomnie, nu numai a creației autohtone, ci și a comunității de limbă! – conștiință a sub-dezvoltării perpetui? *Bon pour l'Orient* se spunea despre diplomele noastre universitare înainte, după al doilea război, și, iată, critica, receptorii, „prețuluior distinși” ai creației noastre s-au îmbolnăvit de această psihologie, dacă nu dispreț. Să spun și eu, ca iluminatul Eminovici:

– Unde ești tu, Tepeș-Doamne... al conștiinței-de-sine?! Al acelei necesare siguranțe și calm al aprecierii care să ne dezbare de reflexele fricii, ale ciudatelor și ubicuelor – ca niște stafii, parol! – complexe de sub- sau supra-evaluare?

Pun și eu o întrebare, ca un alt Moș Ion Roată al chipului nostru în oglinda celor care ne citesc cu pasiune, cum se zice că citește criticul literar. Și cu creionul în mână, deși, de la revoluție încoace, criticul nostru a scăpat, mi-e teamă, creionul și butonează în draci, cum se spune, micul ecran al „realității”! Iar când noi practicăm în continuare existența și necesitatea unui turn de fildeș, a unei arte pentru artă, ni se strigă în cor, de nu puțin colegi, dacă nu *Huoo!* oricum, epitete precum „depășit”, „anacronic”, „ciudat, întârziat”, poate chiar „sclerozat”, dacă nu „ratat” de-a dreptul. Ah, noi care, iubindu-l pe Cioran și luându-i în serios textele și fixațiile-i poetice, în anumite nopți, la Paris sau Göttingen, trăiam ceasuri întregi drama incapacității, drama de a ne fi ratat! Sau, „farsa” de a fi ratat sub forma realizării; una dintre cele mai pitorești! O „farsă” a multora, dar, cum spune naivul invertit Wilde: „Orice viciu e scuzabil dacă îl admiri la nesfârșit”.

Nu, recunosc, aici, la sfârșitul acestui eseu, la sfârșitul carierei, nu accept să fiu tratat așa, aruncat sau înghesuit undeva, la coada marii armate a scriitorilor europeni, laolaltă cu bucătarii ei, căruțașii, vivandierele, trișeurii cartofori, convinși ei înșiși că ranița lor inexistentă conține un baston străveziu de mareșal, laolaltă cu negustorii de grâne sau confesorii, copiii pierduți, care trebuie, la un moment dat, să răpăie tobele, raniții la

care se strigă să nu mai geamă deoarece ne asurzesc! Nu, vreau, naiv cum sunt, să mi se accepte un fel de egalitate în pretenții, sau, dacă nu se poate, o egalitate în speranțe, în... promisiuni! Să mi se spună, cu o anume convingere, că s-ar putea să scriu la fel de bine, de convingător, de sugestiv sau de reflexiv ca orice neamț, piemontez, parizian sau luxemburghez! E adevărat că marele avangardist care e Eugen Ionescu era, poate, mai lucid decât mine când declara în tinerețe, cu o insolentă care lui îi stătea totdeauna perfect, că este un scriitor prea mare pentru o țară mică! Pare să fi avut dreptate; și domnii critici din jurul nostru, universitari sau nu, se reped, în pâlcuri, cu strigăte înăbușite de admirație, să-i dea dreptate! A cucerit Parisul, de! E adevărat, nu contest. Dar, dacă e adevărat că avea geniu, cum se spune, nu știu dacă e tot atât de adevărată opoziția care ar fi anihilantă între o țară mică și un talent mare! Sau... va trebui să fugim, să emigrăm și, dacă nu se poate la Paris, măcar în SUA, sau, de ce nu, în Canada! Dacă foamea de glorie nu se stinge odată cu văpăile tinereții și nici după ce se instalează cunoscuta cuminenie etern mic-burgheză, care ne apără de nebunie, e drept, dar și de suratele ei cum ar fi ridicolul, singurătatea blestemată, cea a ideilor neînțelese, neacceptate, frica nu de viitor, ci de trecut și de toate stafiile care ne înconjoară când bem, stăm cu o falsă iubită, incapabili fiind de a ne ruga.

Nu, nu am să fiu de acord cu aceasta până în ultimul meu ceas. E dreptul meu la populara naivitate, cum ar fi spus Nichita, care, deși bătrân de atâtea pierderi și iluzii care nu mai mureau, suferea de multe din maladiile enumerate mai sus. Iar din această frică, aprehensiune, înrădăcinată, aproape organică timiditate, dacă nu scepticism în a ne evalua producțiile, criticii noștri și-au făcut o scuză: scuză de a nu ne mai citi! Or, ce se întâmplă cu o literatură întregă fără cititorii ei profesioniști, cum se spune, care, de la Ibrăileanu și Lovinescu încoace, ar trebui să fie și „primii ei naivi”, primii care să creadă în miracolul pe care-l poate produce un... tinerel înalt, deșirat, prost îmbrăcat, penibil, provincial de la o poștă, care vine și-ți trănțește pe masă un op imens cu țărani, când tu risipești în stânga și în dreapta sfaturi și articole despre necesara proza citadină? Și care apoi te bate la cap, la telefon, insistent și fără tact, întrebându-te: „Dle Lovinescu, m-ați citit?” Și tu, agasat, îi răspunzi: „Da-da, merge”, mințindu-l, deoarece n-ai deloc chef de încă un manuscris agrar. Și-apoi, excedat, te apuci de citit, totuși, și constai – această putere de a constata, în ciuda preferințelor tale adânci, partizane pentru o proză ca cea franceză, psihologică, citadină trădează abia profunda onestitate și curajul critic pe care, apoi, l-au imitat puțini! – da, constai, nu numai că te afli în fața unei capodopere, *Ion*, dar în fața unui ctitor al romanului românesc, al unei „țări mici”, se poate, dar care, iată, poate naște ea însăși un creator al celei mai ambițioase forme literare! Am zis ctitor despre Liviu Rebreanu; când, cu câțiva ani în urmă, mă aflam în satul său natal, Târlișua, înconjurat de săteni, de preot și de primar, le-am propus să-l așeze pe fiul satului în pronaosul bisericii lor, ca pe un veritabil ctitor al unei credințe majore în spiritul și geniul acestui popor. Cum notabilitățile păreau uimite și cam incredule, cineva din comeseși a strigat:

„– Aveți dreptate, domnule Breban, și noi, la Hordou,

care amu îi zice Coșbuc, l-am pus pe poetul nostru în biserică și... nu s-o supărat nimeni!

– Așa e, am întărit eu, prinzând curaj, musai să punem acolo doar prinții și regii, când sunt ei înșiși ctitori? Boierii luminați sau vovezii?...”

Și, adaug eu, aici, pe această pagină: ba nu, dar și prinții noștri, ctitorii artelor cuvântului, scris în literă latină, semn al descendenței și al ființei noastre, al capacității noastre de a fi, în istorie și în timp, în prezent și în lume! De ce, la urma-urmei, să se nască la noi, pe acest pământ, geniile, ca într-o închisoare? Fără gratii vizibile, e drept, dar cu atât mai oarbă, mai închisă, mai pecetluită?!

Nu, n-am să-l invoc nici pe un Țepeș al literelor, nici pe Eminescu, ci pe cel care la Paris, fugăr, fâlfâia o spectaculoasă mantie albă: pe Heliade! El a fost printre primii care a crezut, cu forța geniului imaculat, asumându-și ridicolul tuturor scepticilor și, iată, spuneam, e încă o dată nevoie de el, de spiritul lui, de un alt pașoptism! Să ne dea curaj, curaj cu adevărat: cea îndrăzneală calmă, cu care, fără o superbie inutilă sau falsă sau reală auto-denigrare, atât de „fotogenică” pentru unii, să admitem că nasc și la noi oameni! Să fie acest spirit, deschis și conștient, bărbătesc așa zice, cel pe care să-l lăsăm moștenire celor care s-au născut și se vor naște, ieșind, dezlipindu-ne, în sfârșit, de placenta unei ispititoare, „realiste” subestimări, mărturisite sau nu, invocate cu atâta exces de argumente și cultură?! Aici, încă o dată, spiritul unui Iorga, al unui Călinescu ne vor sta în ajutor și lor li se vor adăuga, cu siguranță, frumoasele, caldele umbre ale lui Kogălniceanu – el însuși încercându-se în zidirea romanului, știindu-i greutatea! – și Maiorescu cel respins și calomniat de nu puțini critici, presați de vremi sau nu. Și-mi permit să citez aici o frază a mea, nu rea, ci mai degrabă uimită, dintr-un alt text:

„Nordul României a trimis spre Sud trei genii, pe Maiorescu, Eminescu și Blaga, dar Sudul nu l-a reținut decât pe unul – pe Eminescu!”

Ultima mea speranță de ardelean, de veșnic provincial este aceea de re-unire, în sfârșit, a tuturor spiritelor creatoare ale acestui loc, în acest moment, unul de criză, e drept. Dar criza, de ce nu, poate – și trebuie! – să aibă și un sens pozitiv, cel al ieșirii din *mersul în cerc* al unei ființe, al unui organism, al unei comu nități, ce-și agravează astfel nu numai relele, dar și credința în propriile-i puteri! Să sărim „Milcovul” atâtor zavistii între noi, să ne acceptăm părerile, diferențele și să-i lăsăm puțin de-o parte pe predicatorii oricărei morale. Maiorescu avea încă o dată dreptate: arta, cea adevărată, n-are ce asculta de nici un fel de morală, de oriunde ar veni ea! Morala noastră e una singură: credința în scris, în publicarea foilor noastre, în promisiunea fermă a lui Femios:

*Dar deasupra cântecelor mele stă un Zeu
Și de aceea, te voi putea cânta și pe tine, ca pe un zeu!*

(Fragment din vol. *Trădarea criticii*,
Editura „Idea Europeană“)

MIHAI URSACHI - crâmpie de existență

**Gabriela
Ciubotaru**

Născut într-o familie de intelectuali (tatăl poetului era militar de carieră, iar mama învățătoare), în ziua de grație 17 februarie 1941, **Mihai Ursachi** își trage sevele spirituale din spațiul sacru al Moldovei, primii ani fiindu-i marcați de peisajele mirifice ale Hândreștilor și Ipoteștilor. Considerându-se un botoșănean autentic, Ursachi, va păstra cu sfințenie amintirile anilor petrecuți ca elev al Liceului „August Treboniu Laurian”, alături de profesorii săi. Despre aceștia, fostul elev afirmă că au contribuit esențial la formarea sa intelectuală și sufletească. Timpul trăit, în calitate de student al Facultății de Filozofie din Iași, îi va determina fundamental devenirea, atât prin stabilirea unor deosebite legături de prietenie cu Jan Pogorilovski, Genoveva Logan și Stelian Baboi, cât și prin actele de revoltă față de opresiunea din ce în ce mai nuanțată a comunismului. Acestea vor culmina cu încercarea de evadare de sub teroarea regimului, în 1961, înainte de finalizarea facultății, când este prins în timp ce trecea Dunărea și încarcerat în Fortul 13 al închisorii Jilava. Aici va dobândi una din cele mai crunte experiențe ale existenței sale, pe care o exprimă metaforic prin răceala „zăpezii” cu rol de anulare a vieții, a căldurii afective și intelectuale, în poezia *Descoperirea României*, a volumului *Vila Rosenkranz*, din 1980: «„Trebuie să fie prin apropiere”, spuse Vasco da Gama, / „marinarii mei simt miros de pământ și / păsări albe au apărut pe catarge”. / „Pentru ce, domnule, spusei, pentru ce / vrei să descoperi și asta, de ce / să descoperi ceva atât de acoperit / sub zăpadă?” / „Societate de consum, zise el, societate de consum”. / „Fortul numărul 13, zisei eu. Fortul Numărul 13»». Singura alinare în acest spațiu al claustrării fizice îi va veni din prezența marilor oameni de cultură care i-au fost alături în această grea încercare: Alexandru Paleologu, Crin Teodorescu, Al. Zub, Ioan Semețiu. Eliberarea în 1964 îi va permite să se înscrie la cursurile Facultății de Medicină din Iași, pe care le va abandona după primul an, când se înscrie la Facultatea de Filologie, tot din Iași, la secția de Germanistică. Absolvirea îi va facilita predarea germanei, pentru foarte scurt timp însă, la Liceul „Vasile Alecsandri”, de unde va demisiona. Anul 1968 este cel al debutului în revista „Cronica”, pentru ca 1970 să devină anul debutului editorial, cu volumul *Inel cu enigmă*. În 1971, Editura Eminescu, din București, îi publică al doilea volum de poeme, *Missa solemnă*, iar în „Biblioteca Argeș” îi apare *Cetatea scufundată*. Pentru cel ce inițial dorea a ajunge filosof, poezia s-a transformat, după cum susține, „într-o vocație adâncă și reală”, devenind „singura rațiune a existenței”. Drumul de poet al lui Mihai Ursachi era iremediabil deschis, iar entuziasmul față de opera sa va fi reflectat de premiile și recunoașterea primită (premiul Uniunii Scriitorilor din România, pentru culegerea de poeme *Marea Înfățișare*, 1977, Premiul Academiei Române pentru Literatură, în 1979, pentru antologia de poeme *Arca*, cu o prefață de Ștefan Aug. Doinaș, Marele Premiu pentru poezie „Mihai Eminescu”, în 1981, Premiul Național „Mihai Eminescu”, în 1991). Sub tutela Editurii Junimea îi apare, în 1972, volumul *Poezii* (titlul propus de poet era *Cetatea putreziciune*), iar, în 1974, îi este publicat *Poemul de purpură și alte poeme*, la Editura Dacia din Cluj-Napoca. Prezența volumului *Diotima*, din 1975, determină critica literară a-l categorisi pe Mihai Ursachi ca „ultimul poet romantic”. *Marea Înfățișare* din 1977 va anula parțial această etichetă, demonstrând caracterul filosofic și ironic al operei sale, care depășește fenomenul romantic înscriindu-l în cel postmodern. Fluxul ideatic al operei sale se subscrie acum descrierii făcute doi ani mai târziu, de

Mircea Cărtărescu în articolul său *Dreptul la timp*, cu privire la necesitatea schimbării limbajului poetic: „Fiecare poem tinde să devină o lume în care se întâmplă cât mai multe, în care se scot cât mai multe efecte speciale, în care se trec în revistă cât mai multe istorii. În poem se concentrează, într-o fabuloasă opulență, cât mai multă substanță și cât mai mult spirit”¹. Ne permitem a afirma că acest tip de poezie a fost instituită de Mihai Ursachi încă de la debutul său în volum, în 1970, pentru că el reușește să facă „o lume” din fiecare poem, să renască „istorii” pierdute în negura vremurilor și să recurgă la o sumă de artificii lexicale, gramaticale sau prozodice, care transformă lirica sa un act al „curajului literar”².

Printre prietenii și colaboratorii săi se numără: Cezar Ivănescu, Dan Laurențiu, Eugen Uricaru, Ana Blandiana, Laurențiu Ulici, Nichita Stănescu, George Pruteanu, Luca Pițu, Liviu Antonești, Lucian Vasiliu, Eugen Andoni. Anul 1979 este deosebit grație publicării volumului *Arca*, la Editura Cartea Românească, cu o prefață de Ștefan Aug. Doinaș. În 1981, pleacă în America, sub pretextul unei burse, și se stabilește inițial la Arlington, unde își susține teza de doctorat despre poezia lui Paul Celan, sub titlul „Poezia Ființei: de la Hölderlin la Paul Celan”. Aici lucrează ca asistent la catedra de literatură germană a Universității Statului Texas, iar din 1986, Mihai Ursachi, va preda literatura germană în calitate de lector la Universitatea din La Jolla. Importantă este și colaborarea sa cu revistele din diaspora: *Limite* (Paris), *Mele* (Honolulu, Hawaii), *Nimrod*, *Prism*, *Dodge* (S.U.A.), *Observer* (München). În ianuarie 1989, publica în revista *Agora* (nr. 1, New York) poezia *Vecernie*, care devine o extinsă metaforă care transcrie agresiunea „morții” ce „purta un ciocan și o seceră”, finalizată cu îndemnul: „Deșteaptă-te / Române din vis și istorie”. Începând cu 1996, Mihai Ursachi, este prezent și în viața universitară, ca profesor asociat la Facultatea de Filologie din Iași, unde va preda cursurile: „Filosofia procesului creator” și „Poezia română postbelică”. Exilul, dar și forța spiritului său, au condus la depășirea granițelor spațiului cultural român și ancorarea în realitățile universale. Poezia lui Mihai Ursachi va fi tradusă și publicată încă din 1979, când, la Editura Junimea, apare o ediție bilingvă americano - română, în traducerea lui Donald Eulert și Cornelia Hâncu, cu titlul *Some Poems of Magister Ursachi, Translated by his Friends*. În 1996 este prezent în *Antologie de poesie roumaine contemporaine*, îngrijită de G. Astaloș, iar în 1997, la Editura Cogito, din Oradea îi apare selecția bilingvă de poeme *Descoperirea României / The Discovery of Romania*. Nici în 1998 nu este uitat și poeziile sale apar în antologia de poezie ieșeană contemporană *City of Dreams and Whispers (Oraș de vise și de șoapte)*, editată la Oxford Portland, în traducerea lui Adam J. Sorkin. Anul 2000 îl va consacra și în cultura franceză prin *La Cité pourriture (Cetatea putreziciune)*, volum publicat la Editura „Axa”, din Botoșani, în traducerea lui Emanoil Marcu. În 1998 îi apare la Editura Nemira din București antologia de autor cu titlul *Nebunie și lumină*, iar în 2002, la Editura Junimea, cartea de proză *Zidirea (nuvele și povestiri)*. În 2006, Editura Princeps Edit, sub coordonarea scriitorului Daniel Corbu pune în circulație primul site *Mihai Ursachi*, cuprinzând poeme în limbile română, engleză, germană, franceză, rusă, spaniolă și realizează CD-ul multimedia *Mihai Ursachi - viața și opera* (opera antumă și postumă, studii critice, amintiri despre poet, manuscrise, fotografii, interviuri, traduceri și interpretări ale operei). Acest conglomerat informațional demonstrează încă o dată cultura poetului, care este un adevărat *Magistru al verbului*, trăitor „în nebuloasele meta- / galactice, sau la izvorul / umbrat de stejari” (*Patria*, în volumul *Marea Înfățișare*).

1 CĂRTĂRESCU, Mircea. *Dreptul la timp*. În revista „Echinoc”, nr. 11 - 12, 1979.
2 ANTONEȘTI, Liviu. *Mihai Ursachi a plecat în eternitate*. În *Timpul*, martie, 2004.

MIRCEA PETEAN

Poeme

a convocat la o ședință extraordinară mulțimea
personajelor care-l dispută
miza e mare - cine îi va reprezenta la Marea Întâlnire
cu autoritatea supremă care neîndoios există și
chiar dacă nu se manifestă ne asistă

acela va trebui să fie cel mai feroce

iar feroce devine oricare când e provocat
așadar cine cine va fi Trimisul

îndrăgostit de literatură trebuie să se mulțumească cu
întruchipări ale ei mai mult sau mai puțin reușite -
cărțile în care-și contemplă moaca
amantul desăvârșit

din când în când înșfacă un autor
prinzându-l invariabil de beregată
și se duce cu el la fund în hăul apelor verzi

peste care însă nu se știe cine domnește

sub presiune fierb textele
ca laptele supele ori ciorbele - am zis

ne vom stoarce creierii de ultimul vers
ne vom stoarce creierii de ultimul vis
vom stoarce agendele de miere
ne vom liniști ușor-ușor conștiința
apoi vom trece la un program de revizuire a minții
mizând totul pe oralitate

Nicanoare Nicanoare
promiți tu să faci asta – îhî
caut locul în care textul nu este încă
deși ar fi putut fi
ori a fost și a dispărut fără urmă

cercetez locul acela
îl inspectez ca pe un loc al crimei
care s-a petrecut în absența cuvintelor

un jigărit de concept
pe urmele curvei de
intuiții -
nici un indiciu

Nicanor ultimul om
expert în nostalgie
refuză să se predea reveriei paseiste

astfel încât în timp ce pe fețele tuturor joacă
luminile și umbrele trecutului
el se dedă unor exerciții de stil hiperrealiste

*să fii născut poet și să
mori lichea - ce teribil -*
conchide el la sfârșitul unei reuniuni
la care și-au dat întâlnire gloriei vechi și noi
un duh stingher spirite tutelare popor

o toamnă
întreagă îi
fu dat să
viețuiască
printre fete bătrâne văduve divorțate
ori menopauziste

și iată consecințele: de
bună voie și nesilit de
nimeni
renunță la scris declarând totodată triumful
oralității
apoi constată că izvoarele limbii secaseră cu totul

iarna care urmă
fu apanajul
singurătății totale
al golului visceral și al muțeniei absolute

(din vol. *Rugăciunile unui dac*, în curs de apariție la
Editura Limes)

Ion Creangă

- perspectivă poetică asupra povestitorului -

Laura Soloviev

Stau uneori și mă privesc cu mirare, aflându-mă la o vârstă la care hainele ușoare ale copilăriei nu mă mai cuprind, stau și arunc ciudate priviri în urmă, la acele trepte înalte pe care le-am sărit zâmbind și cu încredere în cerul albastru care

veghea deasupra lor.

Pe marginea fiecărei trepte stă tăcut un semizeu purtând gândurile mele de atunci. Iar la marginea copilăriei mele, la marginea incertă a copilăriei fiecăruia, stă Creangă, cu siguranță, zâmbind optimist, plin de umor și candoare sufletească.

Creangă ar fi putut fi un anonim, sufletul său e născut și sălășluiește în sufletul poporului, încât opera sa e expresia gândirii întregi și sănătoase a țaranului român dintotdeauna, paginile lui cuprind cu măiestrie întregul tezaur folcloric al vechimii, transmis astfel cu sfințenie generațiilor viitoare.

Satul românesc, obiceiurile, tradițiile, portul și limbajul țăranilor în toată complexitatea sa sunt surprinse și redată cu o uimitoare acuratețe, încât opera scriitorului – deși restrânsă ca proporții, cuprinzând povești, povestiri și nemuritoarele „Amintiri din copilărie” – constituie o adevărată monografie a satului românesc din cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea.

Copilăria la sat e văzută de alți scriitori în culori mai sumbre; copilăria lui Darie din romanul „Desculț” de Zaharia Stancu e dominată de spectrul foametei bântuind în pragul răscoalei din 1907, e copilăria unui copil lipsit de voieșie și de bunurile unei reale copilării.

În schimb copilăria lui Nică, un alter-ego al scriitorului însuși, e plină de lumină, este o copilărie străjuită de relațiile de bună înțelegere care se stabilesc între membrii acelei comunități reprezentată de întregul sat.

Este o copilărie în care poznele și zburdălniciile fac soarele să zâmbească plin de îngăduință, în care natura plină de flori, de lumi umbroase și ape repezi alunecând pe prundișuri, își deschide larg brațele pentru a legăna cu ele însăși copilăria.

Creangă se simte legat prin fibre tainice de întregul său trecut, de copilăria sa și de locul desprinderii sale către zbor; de aceea nu a fost niciodată un deznăscut, de aceea „Amintirile” sale unitare prin conținut și prin personajul central Nică - se abat mereu asupra imaginii sacre a satului. În viziunea sa, subiectivă, desigur, datorită notei afective, satul său este un sat „răzășesc” întemeiat în toată puterea cuvântului.

Oamenii sunt harnici și plini de voie bună în muncile lor, iar roadele pământului li se oferă pline „holdele” din „țarimi” sunt cumva binemeritate.

Inversiunile topice, epitetele post-puse - „zile frumoase”, „lunci umbroase” și antepuse - „mândrele dealuri”, „zburdălnica vârstă”, precum și comparațiile dau expresivitate textului, îl nuanțează, făcându-ne să percepem pe deplin frumusețea acelor timpuri și locuri.

Curgerea firească a cuvintelor, care depășește forma rigidă a frazei scrise, dă o notă de originalitate și de oralitate exprimării; de aceea Creangă pare mai degrabă un povestitor „stând pe laviță” (G. Călinescu), decât un scriitor, iar scrierile sale captează tocmai prin aceasta, prin sentimentul și dorința pe care le trezesc în fiecare dintre noi de a redeveni un moment copii în iureșul obositoare alergări, de a pune capul în poala buniciei pentru a asculta o poveste.

Deși un optimist, prin „Amintirile” sale, Creangă redeșteaptă nostalgii în sufletul maturizat, dar purtând într-un colț copilăria cu farmecul ei nealterat.

Astfel, prin Creangă, putem să ne reîntoarcem în noi înșine, într-un suflet mai vechi și mai naiv care ne populează actualul suflet, astfel ne sunt deschise drumurile către trecut și – de ce nu – către viitor, pentru că niciodată nu poți pași înainte dacă nu ți-e fruntea grea de amintirile tuturor morților tăi.

Stând în câmpul vieții, deschiși soarelui, dar supuși în egală măsură și ploilor și aprigului vânt, murmurăm uneori cu glas trudit, un glas încet și doar pentru sine: „Unde ești copilărie, cu pădurea ta cu tot?”

Deschizând paginile „Amintirilor” ne răspunde un foșnet din pădurea copilăriei lui Nică, ce este de fapt copilăria noastră.

Marginalii, scolii și apoftegme la opera lui M. A. Bulgakov

FANTASTICUL – vrăjirea și dezvrăjirea lumii (III)

Mirel Florică

Stromata a treia

(Ochiul întâi)

Mergem de la experiență la expresie. Experiența estetică bulgakoviană își găsește împlinirea și răsunetul post-mortem în romanul „Maestrul și Margareta”. Experiențele Maestrului îl duc la moarte. Expresia geniului său este (re)găsită în romanul vieții lui. El trece din viață în moarte, și suntem înșelați că ar putea să

mai continue viața și acolo. Unui scriitor ca el, aici, la noi, doar

tristețea îi poposește la masă, în somn, în viață. Însă el nu poate face altfel, el trebuie să scrie, renunță la viața sa, care este doar pulbere, și are luciditatea prin care va triumfa: „... Dumnezeu vede că numai dragostea pentru literatură m-a făcut să procedez astfel” (1).

„Orice limbă presupune o anumită restrângere – o limitare și o precizare a bogăției abuzive a semnelor convenționale utilizate – pentru a nu se dispersa pînă la ininteligibilitate” – scria Ion Pascadi (2). Să fi uitat acesta că limba este restrângere? că abia după dezvoltarea semnelor se trece la vorbire? oricum, găsim acum să-i mai aducem și alte observații: la expresia „deși e fix și unic, semnul ca atare nu corespunde cu lucrul” (3), vom răspunde că semnul nu are decât aparență, substratul fiindu-i mucegăit (oricum, fusese minuscul), semnul putând varia (de exemplu, zvastica este interpretată astăzi ca semn nazist, și orice arborare a ei se pedepsește cu închisoarea), iar despre unicitate, să constatăm ciudățenia următoare: care este semnul frumuseții? este același semn pentru toți, oricând? desigur, nu; cât despre a nu fi țestoasa tatuată a indienilor lui Fenimore Cooper (4) chiar același lucru cu strămoșul care-i apără, greu de crezut, pentru oricine. Dar, să revenim: limba este limitare a gândirii, încetinire, împuținare, dar atunci cînd limba devine scrisă. Fals este că doar știința are limbaj prin excelență denotativ, precum și că arta numai din conotații trăiește: adesea, ceea ce credem că este indirect nouă transmis, de către (prea)înțeleptul autor, nu reprezintă decît o închipuire, o scorneală a minții noastre. Limba este oceanul polisemiilor și ambiguităților. A spune „albastru” despre un anume obiect punct, nu face decît să reacționeze pe cel cu minte lucidă: cum vine, asta, „albastru”? „albastrul” meu este același cu „albastrul” tău? de ce numim „albastru” și nu „zaimișor” sau „Benehemehe” sau cine mai știe cum acel ceva? De ce acesta este scriitor, și eu nu? – interoghează Mihail Bulgakov (5). Știm că limba limitează, totuși, astfel încât, să recunoaștem, pînă acum nu am definit, noi, cei atât de epistemologi, un obiect. De altfel, obiectul nu se lasă descris, nu pentru că vreun mister l-ar însufleți, adevărul este că mintea a rămas cam aceeași. Un lucru este cert: prin limbă ajungem la artă. De aceea, în continuare vom vorbi (6) despre artă, mit, magie, religie (7).

Arta este privită cu o anumită „religiozitate” de către unii, incomozi și neadaptati; încă nu am văzut burghezi care să iubească arta decît din fariseism (8). Cine se lasă vrăjit de artă decît cel ce eșuează (9)? „Dar arta nu poate fi nici o nouă religie, nici un surogat de religie, ; astfel ea devine nu numai obiectul unor dezamăgiri tot atît de exagerate, ci și izvorul unor dezamăgiri tot atît de exagerate” (10).

Ridicată de macaralele tîrgoveților (11) în agora, chiar între abator și eșafod, arta rămîne pentru ei un idol care o face pe măscăriciul; astfel că onorabilii critici (12) (efori ai

tîrgului) vor găsi tot felul de simbolistici în gesturile psihopate ale bufonului fără prea mult umor, iar acești onorabili critici vor decreta, care mai de care, teorii, dogme, axiome, estetici obeze neprețuite, gnoseologii și logici ale Adevărului și Binelui. Dar, locul acela al mascaradei generale este la fel de lipsit de Ființă (13) ca și toți cei ce se perindă prin agora.

Iar „lanțul de identificări eroice care leagă generațiile de creatori (14), pogorînd, în omenirea menținută, astfel, vie din punct de vedere psihic, puterea de a produce opere” (15), desigur, este cel care face să se regăsească lectorul cu scrierea altuia în dreaptă gîlceavă cu lumea.

(Ochiul al doilea)

Scrisul (16) vine dintr-o neliniște, iar această neliniște este locul de convergență a ceea ce numim trecut, prezent, viitor; prezentul vrea să fie permanent, viitorul însă este cronofag, își va devora părintele; de aceea, de putem afirma că așa-zisul respect pentru trecut, cinstirea a ce-a fost, ține de *teatralitate*, întrucît, conștient că va muri, vrea să dea urmașului său (singurul prin care – măcar pentru o vreme – va „supraviețui”) o lecție despre memorie: să-și aducă aminte de el, fiindcă așa cum și el pomenește de părinți, la fel, și urmașul va vorbi de el. Astfel că prezentul trebuie reprezentat, cu orice preț, trebuie să rămînă o mărturie. De aceea, scrisul conservă prezentul acesta, ducîndu-l unor oameni care-l vor reconstitui pe baza mărturiilor scrise. Și cum mărturiile vor fi mereu trucate, iată care este nemaipomenita noastră istorie. Omul nu se poate desprinde așa ușor de prezent, și nici nu-și dorește, desigur, însă, vine ceva peste el, ceva care-l va arunca pe om în trecut, ori trecutul înseamnă că el nu va mai fi. Un discurs scris, arăta Platon, în *Fedru*, în fel ineficient ca și pictura: chiar dacă le adresezi întrebări diferite, răspund, mereu, la fel. Indiferent pe mîinile cui ajunge, discursul scris nu se știe cui ar trebui să i se adreseze și cui nu, pentru că el nu mai *vorbește* cu adevărat. Rostirea ține de Ființă, discursul scris nu mai poate fi altceva decît începutul alienării. Iar lupta contra scrisului se va face prin scris. Chiar dacă pot fi scrise cu un număr redus de litere un număr imposibil de conceput de cuvinte, propoziții, romane și alte maratoane, să nu uităm că scrisul este un triumf al egoismului; doar prin mijloace orale-vizuale puțindu-se apropia omul de om, ca Ființe, nu ca „obiecte locomotorii”. Totodată, să mai amintim și următorul aspect: s-au înmulțit mijloacele de comunicare, dar efortul comunicării cere economie, se comunică tot mai puține lucruri „cu adevărat importante”. Însă, așa cum vorbirea plină de esență își pierde privilegiile în fașa scrisului, sărăcindu-se, astăzi scrisul și cititul sînt fără de consistență aproape, de cele mai multe ori, iar scriitorul mai reprezintă un antediluvian, o ciudățenie vetustă numai bună de pus în borcanul cu formol, într-un muzeu de Științele Naturii Pierdute.

Concluzie:

Ne încîntă viitorul, este frumos a cuceri, însă fericirea a fost înnăbușită în noroaiele tranșelor, de pe frontul cu ea nu vine nimic nou: doar ispita ne izbește, obsesiv, în ceea ce numim plenitudine. Nu ne-am însușit lecția. Știm că literatura nu mai este de folos, pentru că tot mai mor copii de foame. Sîntem – credem – gestionari ai emoționantului, dar dăm faliment. „Așadar a început primăvara” murmura Goethe pe patul morții. Doar în asemenea clipe mai poate fi văzută primăvara Spiritului. Degeaba spunea Spengler că adevărata lectură a început cu opera lui Goethe. Paul Zarifopol se întreba în 1930: cine mai citește azi Goethe? Cine mai citește azi Paul Zarifopol? Ieri încă mai puteam întreba: „ce e aceea, Goethe?”. Azi, însăși „cuvîntul” Goethe e mort. „Civilizația”

în care ne-am trezit e un astfel de rezultat. „Publicul citește mai mult despre Goethe, decât de Goethe, și studiază cu mai multă sîrguință legenda lui Faust (17) decât pe Faust” se lamenta Schopenhauer. „Ei, s-au dus vremurile de odinioară!” ar fi ironizat Cehov.

Care artă? Impostorii au transformat, pe ruinele adevăratei arte, cadavrul lui Homo Faber într-o mumie. Pe aceasta, ne-o tot arată de peste jumătate de secol, prin piețe jerpelite și tîrguri de sclavi, drept chintesență a istoriei culturii, iar ei ar fi, chipurile, întruparea Geniului. Strădaniile noastre halterofile sînt jalnice. Mult prea tehnicizate.

Aventura creației pe care am crezut că putem a o stăpîni, logiciza, matematiza, dogmatiza, canoniza, ne-a mumificat. Poate că doar Fantasticul ne ține aici, laolaltă, în prea multă cunoaștere, în prea multă nevoită. La Fantastic ai acces de oriunde: de la nebunie sau clasicism, de la trîndăvie sau scepticism, de la sihăstrie la carnavaul, de la obligația la pădure de brazi, de peste tot. Fantasticul nu iartă pe nimeni.

Ar trebui să ne bufnească rîsul la cît timp am pierdut în căutarea Adevărului și a-l tot defini. Ce este, cu adevărat, Fantasticul?

Note

1. BULGAKOV, M. A., *Correspondență...*, p. 74
2. PASCADI, Ion, *Nivele estetice. Infra – echi – meta*, Editura Academiei R. S. R., București, 1972, p. 46
3. *Idem*.
4. Autor drag lui Bulgakov.
5. „Mai mult decât toți acești (...) mă tulbură cu adevărat întrebarea: sînt cu adevărat scriitori?”, BULGAKOV, M. A., *op. cit.*, p. 108
6. Este drept, unii cercetători au tot delimitat aceste „creații” omenești, etichetîndu-le, studiindu-le la microscop, iar aceștia sînt excelențele lor: criticii.
7. Opera de artă reunește contrariile; cele ce în viața de zi cu zi se opun, dar și convergențele, sînt – pînă la urmă – cuprinse acolo, în ea, în operă. Magia operii este de netăgăduit: arta va pogori peste sufletul celui însetat, întrucît cineva o așteaptă, izbăvitoare. Acesta, desigur, este un mit. Cine poate decide între mit, magie, religie care ar avea prioritate?
8. „Merită să le vezi, măștile, sub imensitatea cerului nostru opalin, cînd evoluează mînjite în culori țipătoare, mizerabile, cu spinarea aplecată, jalnice prin ploaie, ce debandadă lamentabilă, personaje înspăimîntate, obraznice și timide în același timp, grohînd și chelăcînd, glasuri pițigăiate de falset sau de trîmbe dezlănțuite, capete de animale macabre, bucurii iritate, gesturi neașteptate, nestăpînite, de animale excitate. O omenire dezgustătoare, dar cît de plină de mișcare sub boarfele irizate de paie smulse de pe mișcare sub boarfele irizate de paielesmulse de pe masca lunii.” ENSOR, James Sidney, în LEGRAND, Francine-Claire, *Ensor necunoscutul*, Meridiane, București, 1975, p. 91.
9. „Dacă cea mai scumpă dorință a cuiva este să viețuiască în tihnă, atunci trebuie sfătuit să alunge arta din căminul său”, WIND, Edgar, în *Artă și anarhie*, Meridiane, București, 1979, p. 15.
10. HRISTIĆ, Jovan, *Formele literaturii moderne*, Univers, București, 1973, p. 44.
11. Friedric Nietzsche își numise orașul din „*Also sprach Zarathustra*”: „Vaca bălțată”.
12. Care au sărăcit, programatic, sufocînd cu dogmatismele și teoriile universitare însăși opera. Au transformat-o: mediocră, ieftină, ineficientă, forțată, neatrăgătoare, aberantă, modernă și post-modernă, opera rămînd doar un ciob de ulcior, iar arheologia, se știe, doar poate presupune, nicidecum înțelege. Opera este ruină, și însăși Bulgakov va exclama despre creația sa: „Uite așa o duc. La masa de scris, ticsită de manuscrise... Uneori noaptea îmi recitesc povestirile tipărite [...] și mă gîndesc [...]. Unde mi-e numele? Unde sînt anii pierduți?” (în BULGAKOV, M. A., *Correspondență...*, p. 14). Iar criticii îi respingea creațiile, îl marginalizau, îl exilau. Nu aveau ei conștiință să fi strigat, la vederea geniului, întrucît cei mai mulți îl vedeau: „Vai nouă! Căci ne va alunga pe noi în întinericul cel mai dinafară”, (din *Revelația lui Ioan Teologul*, p. 105, în *Apocalipse apocrife*, Herald, București, 2007).
13. Afirmam mai sus că Arta a fost secată de Ființă. Niște ființe au secăt-o, nimic mistic pînă aici. Limba este cea care ne vestește toate acestea. Ideea face limba. Henri Wald considera că „ideea nu premerge expresiei; ideea se formează odată cu expresia; expresia este însuși trupul ideii” (în WALD, Henri, *Expresivitatea ideilor*, Cartea Românească, București, 1986, p. 36). Gîndirea și vorbirea sînt aproape simultane. Dar, Wald uită că logica are o origine verbală. Este posibil ca noi să fim mai săraci în gîndire decât cei vechi; aceasta, întrucît ideile aveau pe atunci expresivitate, și iată un frumos exemplu: „Iar Forțele au început. Prima este «bunătața»: ea a creat un suflet

de os. A doua prevederea: ea a creat un suflet de nerv. A treia este divinitatea: ea a creat un suflet de carne. La rîndul ei, a patra este suveranitatea: ea a creat un suflet de mîdăv, a cincea este regalitatea: ea a creat un suflet de singe. A șasea este zelul: ea a creat un suflet de piele. A șaptea e înțelegerea, [...]. Ea a creat un suflet de pleoapă” (Cf. PUECH, Henri-Charles, *Despre gnoză și gnosticism*, Herald, București, 2007, p. 349). Astăzi, ideile inexpressive, aride, hîde, au cuprins pentru totdeauna – într-o mișcare browniană – realul. Cînd citim, privirea precede înțelegerea. Vederea noastră este chiar și întemeietoare de sens: oare nu atunci cînd citim un cuvînt altfel, și pricepem altfel cuvîntul? Pentru ca rațiunea să-și miște șenilele și carburatoarele, să recunoaștem, este nevoie de vedere (de orice fel de vedere). Cartea, mai întîi, aparține de vizual. Iar autorii, pe care-i îndrăgim fără să știm de ce! și-i tot recitim, sînt aceia care ne fac să vedem; iar autorii nu scriu decît pentru acei cititori de undeva, cîndva, care vor vedea ce a văzut și el. Un autor care nu ne face să vedem ceea ce așteptăm, desigur, reprezintă pierdere de vreme. Adesea, imaginea (... imaginile nu se conexează într-un tot *continuu*, care să umple fără hiatusuri toate fazele operii, de la început și pînă la sfîrșitul ei. Ele apar din timp în timp, parcă străluminează o clipă și se sting odată cu trecerea cititorului la faza următoare a operii; sînt actualizate de cititor în timpul lecturii. Prezența lor în operă are doar un caracter de «stare alertă», de potențialitate. Ele pot să aparțină diverselor simțuri sau pot exista chiar și în afara acestora, rămînînd nu mai puțin «fenomene» concrete a ceea ce ține de psihic”, din studiul *Construcția bidimensională a operii literare*, INGARDEN, Roman, *Studii de estetică*, Univers, București, 1978, p. 41) se subordonează cuvîntului: nu putem face pe cineva să aibă o imagine a ceea ce vrem să-i spunem, dacă nu-i și spunem! Prin vorbire, omul este primit de Natură ca fructul ei de soi. Scrisul va rămîne strănepotul denaturat al vorbirii. Un J. J. Rousseau credea că atunci cînd vorbim redăm sentimente, iar cînd scriem redăm idei. Probabil aceasta este singura idee emisă în scris (pentru că ne-a rămas, totuși, cu semnătura sa) de cel menționat. Sentimentul naște ideea, ca marea pe soare pentru un copil de pescari din vechime. „O, maestre, de trei ori romantic, este oare cu puțință să nu vrei dumneata să te plimbi ziua cu prietenii dumitale sub vișinii înfloriți, iar seara să ascuți muzica lui Schubert? Se poate să nu-și faci plăcere să scrii cu pană de gîscă, la lumina făclilor?” (Cf. BULGAKOV, M. A., *Maestrul și...*, p. 415).

14. Creația este compromisă de cei care s-au pretins Critici. Lor le-am putea, cu o indulgență de zile mari, explica, dar nu avem folos, faptul că este nevoie de răbdare și supunere la obiect, iar ambiguitatea lor fundamentalistă va tăia, mereu, în carnea spontaneității creatoare. Uneori, pentru a păstra focul, trebuie să dăm foc acelor case în care se află sobele. Este bine pentru artist să fie calif: să ardă cărțile inutile. Criticii, „cutremurîndu-se, [...] privesc scrișind din dinți la veacul acesta al deșertăciunii, ce se ocupă numai de îmbunătățiri materiale, de probleme sociale, de știință. Te cuprinde groaza citeodată înțîlnindu-i în mijlocul vieții clocotitoare, plină de miresme, pe acești morți înverșunați care ne fac reproșuri și nu știu că au murit” (din HERZEN, A. I., *Despre munca literară*, Cartea Rusă, București, 1957, p. 163).

15. *Idem*, p. 58

16. Scrisul este fratele rival cu pictura. Picturalul este singele lor – pe care-l împart –, oxigen, țărnam, înțîlnire și stihie. Scrisul și pictura nu au deloc vreun element de incompatibilitate. Ele sînt ficele ale memoriei-uitare (ficea prezentului și a trecutului, cea bicefală, diriguind istoria cu ambele voci, după bunul ei plac). Opera este semn, și – făcîndu-ne semne să venim înaintea sa, ca niște paji – ea, semeață, regină, vine întru întîmpinare, rostogolindu-se – ca un bolovan al lui Sisif – pentru a retrage dinaintea noastră, atunci cînd sîntem mai siguri că i-am deșlucit trăsăturile, țîlcurile, limitele, esența; însă ea „rămîne” o prezență care solicită să dăm semne despre această minunată existență: vom ști că semenul se apropie de ființă încercînd să-i vestească lucrul minunat, că un dar dar încearcă să străbată veacurile pentru suflute, ducînd Viața de ieri pînă la acel mîine la care individul nu ajunge, ci doar trimițînd solia artelor.

„A crea nu înseamnă numai a începe să muncești. Înseamnă a te lăsa muncit, lucrat în gîndirea ta conștientă, preconștientă și inconștientă, dar și în corp sau cel puțin în Eul tău corporal, ca și la înbinarea, disocierea și reunificarea lor întotdeauna problematic. Corpul artistului, corpul lui real, corpul lui imaginar, corpul lui fantasmatic sînt prezente pe parcursul întregului său travaliu, țesînd urme, locuri, figuri în trama operii sale” – scria Didier Anzieu (în ANZIEU, Didier, *Psihanaliza travaliului creator*, Editura Trei, București, 2004, p. 53). Desigur există și cititorul muncit de operă. Chateaubriand afirmase că fără de lectura romanelor de dragoste mulți oameni n-ar fi știut să se îndrăgostească. Că adevărul ar fi tocmai contrariul, nu mai contează. În literatură nu adevărul triumfă: impostura – vede Maxudov/Bulgakov - binecuvîntează de la amvonul luminat de felinarele politului; în literatură avem și scriitori – iată o expresie pe placul lui Bulgakov, chiar dacă opinăm deocamdată că ne-ar aparține. Ceva leagă pe toți acești scriitori: nu mesianismul (arogant de ceilalți), ci martirajul (și nu cerut, căutat, scormonit și stîrmit). De la Iisus, au mai fost cîteva mii (cel puțin) – măcar dintre cei care cît de cît au mai rămas prin subsoluri de enciclopedii, istorii literare, istorii ale credințelor și ideilor religioase, care au sfîrșit ca jertfă întru lauda Binelui și Dreptății care n-au mai venit. „Pentru ce nu este iubită dreptatea, dacă ea este a tuturoara?” se lamenta Clement Alexandrinul.

17. Astăzi se cere informare, nu aprofundare. Fie la ei!

Eseu

Despre mirare

Gheorghe Bobaru

În mod normal, *mirarea* vizează o stare de admirație față de ceva sau cineva, ori o situație problematică în cursul realizării unei acțiuni. Mă mir, de exemplu, când cineva a realizat ceea ce eu nu am putut, având o stare difuză de invidie dacă persoana era de condiția mea. Atunci când fac ceva și am dificultăți, mă mir de ineficiența proprie, în condițiile în care realizarea acelei acțiuni era destul de ușoară. Aceasta este

dimensiunea comună a mirării, dar trebuie să înțelegem faptul că mirarea are o adâncime existențială mult mai adâncă, așa cum se definește filozofic.

S. Kierkegaard, filozof danez, arăta în lucrarea *Post-scriptum*, că Socrate înțelegea instruirea discipolilor prin aplicarea acelei metode care să conducă spiritul lor în direcția descoperirii unui adevăr care era deja în ei înșiși, nu prin dominare, ci prin conlucrare. În momentul în care ei puteau singuri să ajungă la adevăr, atunci se dispensau de maestru, iar acesta se retrăgea, înțelegând că rolul său s-a încheiat. Filozofic vorbind, captarea mirării tinerilor vizează esența mirării, anume coparticiparea la descoperirea unui adevăr. Prin aceasta, se deschid porțile creativității și ale atragerii altora în acest efort. Socrate crea deci ocazia, fiind cel care stârnea *mirarea*, într-un mod profund. El ne cere să vedem lucrurile și altfel decât le văd ceilalți.

Absența *mirării* ca atitudine umană este gravă, deoarece induce o stare de acceptare a unor realități străine de modul nostru de a gândi precum și o atitudine de pasivitate, care nu poate decât să facă mult rău. În contextul informațional de astăzi, deciziile se iau în multe situații fără o fundamentare precisă a cauzelor, motivelor, ori a efectelor acelor decizii pentru viața noastră. De multe ori, auzim comentarii despre ceea ce facem noi în diferite domenii de activitate și avem impresia că acestea sunt superficiale, creionând o realitate paralelă cu starea de fapt.

În mitul peșterii, oamenii sunt prizonierii percepțiilor, căci ei iau realitatea aparentă drept ceea ce ființează. De fapt, peștera platoniciană este cea care se construiește astăzi în mare parte prin mass-media. Noi suntem aceia care trăim într-o asemenea peșteră, una particulară, devenind sihaștrii de masă. Realitatea este o imagine, un șablon, o emblemă a realului, o instituție a unui model dominant, a unei conștiințe fericite care se orientează după sistemul de valori al societății. Martin Heidegger, în lucrarea *Ființă și timp*, arăta că trăsăturile cele mai importante ale unei asemenea nivelări sunt: distanțarea, caracterul mediu, caracterul public și faptul de a veni în întâmpinarea receptorilor. El afirmă: „Orice evidențiere este reprimată în mod tăcut. Tot ce este originar este nivelat peste noapte ca și ceva demult cunoscut. Tot ce s-a dobândit cu efort devine ușor de mânuit. Orice secret își pierde forța misterului. Grijă pentru caracterul mediu dezvăluie iarăși o tendință esențială a Dasein-ului pe care noi o numim nivelare a tuturor posibilităților de ființă”. Impersonalul devine o caracteristică existențială a omului mediu.

Mai este nevoie de *mirare*? Mai avem nevoie de

un real semnificativ? (Conceptul îi aparține lui M. Eliade.) Cu siguranță că nu. Avem, în schimb, de-a face cu o imensă manipulare, cu aparențe live, ale realului, realizate de industria culturală.

Pierderea mirării la toate nivelurile umanului conduce la imposibilitatea formării unor indivizi autonomi, responsabili, capabili de a judeca și de a lua decizii în mod conștient. Pierderea mirării înseamnă nivelare, infantilizare, unidimensionalizare, totul reducându-se la consum și la plăcerea asociată acestuia.

Dar ce este *mirarea* și cum se produce ea? „Această mirare pare să se producă atunci când o trăire intră în conflict cu o lume de concepte suficient de bine fixată în noi. Când un asemenea conflict este trăit cu putere și intens el se răsfrânge, într-un mod hotărâtor, asupra lumii gândite” (A.Einstein - *Cum văd eu lumea*). **Mirarea** echivalează cu o eliberare, cu o revenire la sine a celui care trăiește o astfel de stare. Ea anunță începutul unui proces de creație, determină dobândirea unei certitudini superioare, începutul unui drum plin de greutate, dar și de multe satisfacții. Ea se poate produce oriunde: în viața domestică, profesională, socială, politică, științifică, filozofică, religioasă, în general, oriunde este nevoie să ne desprindem de caracterul alienant al societății. Să ne amintim de Fericitul Augustin, care a căutat mult timp să dea un sens vieții sale încercând diferite modalități. Și totuși, în vara anului 386 d. Hr., se produce miraculoasa scenă care-i va schimba sensul vieții. Aflat într-o stare depresivă și căutându-și liniștea în solitudinea unei grădini, el aude pe un copil din vecini strigând „Tolle lege Tolle”, adică ia și citește. Deschide Biblia la Epistola către romani și citește, „să umblăm cuviincios, nu în ospețe și în beții, nu în desfătare și fapte de rușine, nu în ceartă și în invidie, ci îmbrăcați-vă în Domnul Iisus” (Augustin – *Confesiuni*). În acest caz, putem afirma că mirarea este echivalentă cu o imensă bucurie lăuntrică, cu iluminarea transcendentului. Datorită ei omenirea progresa, iar fiecare om care se eliberează de caracterul alienant al societății, poate contribui la trezirea celorlalți. Trezire înseamnă libertate, iar pierderea ei înseamnă pierderea sensului. Astfel, J. Hersch arăta: „Ceea ce oamenii considerau până acum lumea care le era dată și-a pierdut realitatea. Nu mai există decât convenții, interpretări referitoare la acest univers...Dincolo de exprimarea verbală, nu există realitate și în consecință problemele nu se mai pun” (J. Hersch - *Mirarea filozofică*).

Dar **mirarea** nu poate fi subordonată unei conștiințe reificate care și-a pierdut idealurile, acestea regăsindu-se în mărfurile de care dispune persoana, ori în apetența după putere, succes și eficacitate. Mirarea trebuie să fie subordonată unei cunoașteri care înalță conștiința umană și nu celei care contribuie la sporirea puterii unei megamașini sociale, care infantilizează masele. Mirarea mai poate însemna și descoperirea unor alte laturi ale umanului decât puterea, economia sau bunăstarea - bunăoară, arta sau, de ce nu, religia? Poate că, avem nevoie de un temei care să ne elibereze de condiția de oameni absurzi și să accedem la sensul existenței noastre.

Bibliografie:

AUGUSTIN, *Confesiuni*, București, Editura Humanitas, 1998;
EINSTEIN, Albert. *Cum văd eu lumea*, București, Editura Humanitas, 1996;
HEIDEGGER, Martin. *Ființă și timp*, București, Editura Jurnalul literar, 1994;
HERSCH, Jeanne. *Mirarea filozofică*, București, Editura Humanitas, 2006.

Nicolae Filipescu despre Mihai Eminescu

**Nicolae Staicu-
Buciumeni**

După ce s-a întors de la studiile juridice terminate cu succes în Franța, în 1883, Nicolae Filipescu și-a oferit un răgaz înainte de a intra în politică, timp în care a înființat ziarul *Epoca*, de care s-a ocupat cu prietenul său Barbu Delavrancea. Paralel cu această activitate, a scris lucrarea „Credințele noastre”, un studiu despre Mihai Eminescu, foarte interesant, apărut în volumul „Spre ideal”.

Pentru cel care a ars ca o torță pentru crearea statului național unitar român, considerat de adversarii politici drept „marele român”, **Mihai Eminescu** s-a dovedit un mare „iubitor de adevăr”, fapt ce l-a ridicat „în contra așezământului nostru politic”, ambele fapte căpătând „o vârtoșenie în expresie încă neajunsă în literatura noastră”. *Eminescu* a „înfierat minciuna”, a biciuit „demagogia și implicit pe demagogi”, a criticat „falsa cultură a demagogului, ingerințele în alegeri”, arătând o mare compasiune pentru „mortalitatea și sărăcia populației române de la sate”.

Filipescu este încântat că poezia lui Eminescu este animată de „sentimentul patriotic”, de la care așteaptă regenerarea noastră. Lui Filipescu îi place poezia patriotică a lui Eminescu, este încântat de poezia filozofică și admiră fără rezerve poezia de dragoste. În concluzie, el constată că opera lui Eminescu „e ca o adâncă tulburare sufletească... unită cu o cumplită decepție politică”, care „împresoară o inimă adânc cinstită și destul de energică pentru a protesta”.

Cercetând tot studiul, nu am găsit nici un cuvânt care să pună la îndoială înalta valoare a poeziei eminesciene. Acest fapt mă determină să constat că orice adevărată valoare națională, admite că Eminescu a fost un mare poet și ziarist, că nu are de ce-l invidia, deci îi recunoaște genialitatea poeziilor. Acesta este un fapt notoriu. Toți eminescologii de

ultimă generație, fie că este vorba de academicianul Mihai Cimpoi de la Chișinău, de prof. univ. Nicolae Georgescu de la Facultatea de Litere București, de Valeriu Râpeanu care a afirmat, deunăzi, că „poezia lui Eminescu este perfectă”, toți recunosc înalta valoare a poeziei bardului de la Ipotești.

Doar epigonii de azi, unii dintre ei, găsesc că poezia eminesciană nu i-ar mai reprezenta. Dar cine sunt ei? Reprezentanții unei generații pornite pe îmbogățire, care nu mai citesc nimic, din care foarte puțini au coloană vertebrală și desprăfuiesc tomuri vechi de bibliotecă.

„Iară restul? Epigonii... Simțiri reci, harfe zdrobite,

Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte;

Măști râzânde, puse bine pe-un caracter inimic;

Dumnezeul vostru: umbră,
patria voastră: o frază;

În voi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;

Noi credeam în scrisul nostru, voi nu credeți în nimic!”

Pentru mine Mihai Eminescu este „unicul”, „inegalatul”, „inegalabilul” poet național. Au mai fost, în trecut poeți buni, au fost și poeți de curte cu „pretenții mari, harfe zdrobite” care nici nu se apropie de geniul de la Ipotești. Și încă secole nu se vor ivi poeți care să se înalțe spre măreția lui Mihai Eminescu.

Parafrazându-l pe Barbu Ștefănescu Delavrancea, „dacă ar dispărea tot poporul român și ar rămâne doar Mihai Eminescu, măreția acestuia ar

fi strălucit reprezentativ”.

„Mulți dintre patrioți ar figura ca statue în persona și nici de un pedestal parte n-ar avea nevoie, căci sistemul de-a acorda cetățenilor emeritați nemurierea e nou, e sistemul statuelor pendente, imitație după grădinile pendente ale Semiramidei. Și oare nu sunt patrioții adevărate grădini de virtuți care merită păstrate cât se poate de sus?”

Mihai Eminescu

Semnificația Învierii în contemporaneitate

Ion Cordoneanu

Teologic vorbind, **Învierea** reprezintă centralitatea pe care se întemeiază credința în dumnezeirea lui Hristos – esența creștinismului. Se pare însă că mesajul despre minunea Învierii nu mai este receptat la adevărata însemnătate astăzi de către omul desacralizat, viețuitor în societatea consumului și a tehnologiei informației. Problema sensului vieții a devenit subiect de literatură filozofică, de meditație poetică, pierzându-și locul central în existența oamenilor și fără să mai aibă vreo aderență la modul de acțiune în lume al fiecăruia dintre noi.

Învierea, în cel mai bun caz, ține de un ritual anual care, pe lângă participarea la un spectacol nocturn, mai implică foarte puțin credința profundă în realitatea întâmplării, iar, în cel mai rău caz, este un mit, o superstiție, o cutumă creștină la care omul profan se raportează prin prisma unei petreceri zgomotoase sau a unei descătușări ce ține de dimensiunea materială a existenței. Dacă ar fi să mai adăugăm receptarea și vinderea evenimentului prin mass-media, atunci vom avea tabloul complet a ceea ce înseamnă desacralizarea contemporană a unei sărbători, fără de care creștinismul ar fi doar o poveste frumoasă și moralizatoare.

Cum ar trebui deci să-i vorbești omului mileniului trei despre **Înviere**? O posibilă cale voi încerca să o descriu în cele ce urmează...

Este limpede că trăim timpul în care încrederea în om a atins cotele cele mai înalte. Sentimentul atotputerniciei umane definește, la scară planetară, majoritatea acțiunilor care au în vedere proiecte inginerești, medicale, economice sau de altă natură. Nu există nici cea mai mică îndoială în inteligența și capacitatea geniului omenesc de a depăși orice obstacol, de orice natură ar fi el. Este important doar să ne propunem ceva și, cu siguranță, va fi împlinit, indiferent de îndrăzneala ideii. Conceptul însuși de *condiție umană* suferă o redefinire: diferența specifică nu o mai constituie limitele și determinările naturii – locul acestora este preluat de capacități și voință; lumea nu mai reprezintă receptacolul în care omul își desfășoară existența, ci este transformată în materie primă pentru îndeplinirea proiectelor umane.

În cadrul acestei redefiniri, chiar viața este înțeleasă ca o manifestare a mecanismului biologic, a cărui funcționare determină existența limitată în timp, între evenimentul nașterii unui om și cel al morții. Înțelegerea vieții în acest chip conduce la ideea că moartea nu reprezintă decât încetarea funcționării mecanismului biologic și ea se datorează unei disfuncționalități care survine în urma procesului de îmbătrânire, acesta, la rândul lui, având drept cauză modificări la nivel microchimic ale structurii celulei vii. Viața însăși nu mai este o forță de natură extrabiologică sau izvor a cărui natură este de origine nematerială, ci este definită doar în termeni medicali, avându-se în vedere funcționarea organică, așa cum este ea sesizată

de o tehnologie specifică. Ideea care se acreditează este că, descoperind sursa acestor disfuncționalități biologice și originea procesului de îmbătrânire, am putea chiar corecta această *anomalie a existenței umane care este moartea*. Omul ar putea trăi veșnic și viața ar putea fi întretinută oricât, în urma eliminării erorilor din structura genetică a individului, pe baza unor inginerii sofisticate (aflate, la ora actuală, în stadiul de experiment).

Din perspectiva religioasă, nu putem să nu remarcăm că această viziune despre existență, în general și existența umană, în particular, care presupune ideea că *legătura dintre moarte și natură poate fi ruptă*, are la bază principiul dorinței omului după o viață fără sfârșit. După formula bine cunoscută a hermeneutului religiilor, Mircea Eliade, putem identifica în chiar sânul perspectivei profane și desacralizate despre lume, eterna *nostalgie a paradisului pierdut*.

Creștinismul se fundamentează pe afirmarea Învierii ca *eveniment real, petrecut în Istorie*. După moartea Lui, nu aparentă ci dovedită de cei prezenți, Hristos învie, împotriva cursului întregii istorii de până atunci a neamului omenesc început în Adam.

În *Înviere* este reafirmată concepția că *viața este de origine divină*: „suflarea de viață” vine de la Dumnezeu. El este, conform rugăciunii „Împărate ceresc”, *Dătătorul de viață*; viața este, precum tainic exprimă psalmistul, bunătațe și ordinea creației ținută în ființa de Dumnezeu: „Deschizând Tu mâna Ta, toate se vor umplea de bunătațe, dar întorcându-ți Tu fața Ta, se vor tulbura”. Întoarcerea feței lui Dumnezeu de la lume semnificând chipul, adică pe Logosul-Hristos, arată că viața creației este întemeiată pe relația personală dintre Dumnezeu și om – creația Sa. Înțelegerea vieții

ca mărturie a relației personale este exprimată, mai adânc, în cuvântul Evangheliei: „*Aceasta este viața cea adevărată, să Te cunoască pe Tine, adevăratul Dumnezeu, și pe Iisus Hristos, pe Care L-ai trimis*”.

Viața este darul lui Dumnezeu în vederea unei relații personale în care omul, la rândul lui, trebuie să dăruiască, mai precis, să se dăruiască Lui, Părintelui său și celorlalți semeni. În consecință, moartea nu mai poate fi înțeleasă doar ca disfuncționalitate organică și încetare a funcțiilor vitale – acestea nu sunt decât o consecință a ruperii relației ființiale între om și Dumnezeu. Nefiind constitutivă laturii umane și creației, ea reprezintă urmarea îmbolnăvirii cauzate de păcat. Dar moartea trebuie văzută și ca încetare a suferinței creației, suferință care are drept cauză ruperea legăturii cu Izvorul de viață, care este Dumnezeu. Însă, o dată fiind pus capăt suferinței prin moarte, Creatorul a prevăzut și posibilitatea însănătoșirii firii, iar această posibilitate este deschisă prin învierea lui Hristos. Ea anunță, deopotrivă, **învierea finală** și restabilirea ordinii și a bunătații prin înnoirea creației și oferă, prin împărtășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos înviat, „*medicamentul nemuririi*”, ocazia învierii reale, duhovnicești și trupești, acum, în desfășurarea Istoriei, ca promisiune și angajament.

EPISCOPUL MELCHISEDEC ȘTEFĂNESCU

„PĂRINTELE“ AUTOCEFALIEI BISERICII ORTODOXE ROMÂNE

Pr. Eugen Dragoi

Anul 2010 a fost consacrat de către Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, în planul marilor aniversări bisericești dedicate împlinirii a 1.685 de ani de la primul Sinod Ecumenic (Niceea, 325) și a 125 de ani de la recunoașterea oficială a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române (1885) „Anul omagial al Crezului Ortodox și al Autocefaliei românești“.

Dat fiind faptul că recunoașterea autocefaliei a fost pregătită la începutul anului 1885, principalul artizan al acestei importante reușite, în plan bisericesc național fiind episcopul **Melchisedec Ștefănescu**, primul ierarh al Arhiepiscopiei Dunării de Jos, ne oprim în acest material asupra unui text uitat, publicat la sfârșitul secolului al XIX-lea, dedicat eruditului episcop și obținerii autocefaliei Bisericii noastre (1).

Revista duminicală „Albina“ scria în numărul din 2 mai 1899: „*Biserica română trebuie să serbeze această zi (de 1 mai, n.n.) printre cele mai importante ale vieții sale, căci la 1 mai 1885 (2) s-a recunoscut **autocefalia**, adică deplina neatarnare a Bisericii românești de celelalte Biserici ortodoxe. Cu această ocaziune, dăm biografia și portretul unuia dintre luptătorii pentru acest mare act și unuia dintre prelații pe cari istoria îi va glorifica totdeauna: Episcopul Melchisedec*” (3).

Sarcina de a face prezentarea succintă a biografiei episcopului Melchisedec i-a revenit cunoscutului profesor, istoric literar și bibliograf bucureștean *Gheorghe Adamescu* (1869-1942), în tinerețe dascăl la Liceul „V. Alecsandri“ din Galați (1891-1894), care între multele și valoroasele sale lucrări a publicat și *Istoria Seminarului „Veniamin“ din Iași (1803-1903)*, București, 1904, precum și manuale de limba română pentru seminarele teologice. Profesorul Adamescu oferă cititorilor duminicalului amintit principalele repere biografice ale marelui ierarh, de la a cărui trecere la cele veșnice se împlineau, peste două săptămâni, 7 ani (Melchisedec a murit la 16 mai 1892), pentru a scoate în evidență competențele sale istorice, teologice și canonice care au condus la obținerea actului de mare importanță: *autocefalia Bisericii Ortodoxe Române*.

În cele ce urmează redăm integral textul articolului *Episcopul Melchisedec (1822-1892)* (4), scris cu pasiune și onestitate acum 11 decenii, despre personalitatea eruditului ierarh, întrucât a rămas necunoscut biografilor lui Melchisedec (5). Ne-am îngăduit, pentru cititorii revistei Axis să facem unele precizări și completări, prin notele de subsol. „Melchisedec a fost fiul unui preot

(6) de sat (7) din județul Neamț. Primele învățături le-a primit de la un dascăl de la biserica Trei Ierarhi din Piatra și în satul său de la un călugăr (8). Părinții săi, văzând dorul de învățătură al lui Mihail – numele mirenesc ce purta înainte de a intra în călugărie – l-au dat în 1834 la Seminarul din Socola, ale cărui învățături terminându-le, se făcu învățător într-un sat din județul Neamț (9). Când seminarul fu reorganizat (10) de către arhimandritul Filaret Scriban (11), Mihail se întoarse în

școală și, prin silința extraordinară ce depunea, atrase bunăvoința părintelui Filaret, care mijloci să-l numească suplinitor la catedra de retorică pastorală și istoria națională (1843). În același an se făcu călugăr (12), luând numele de Melchisedec. Curând după aceea fu hirotonit ierodiacon (13), numit inspector al seminarului (14), iar în 1848 fu trimis la Kiev (15) ca să-și completeze studiile. Întorcându-se din străinătate (16) cu titlul de magistru în teologie și litere, fu numit la Seminarul din Socola profesor de ermineutică, dogmatică și scripturistică ecleziastică. Distingându-se ca profesor printr-un mare zel, fu numit rector al Seminarului din Huși (1856) (17). Numit apoi arhimandrit (18), locțiitor al Episcopiei din Huși (19), apoi arhiereu (20), Melchisedec luă conducerea provizorie a Episcopiei

Dunării de Jos, care avea reședința la Ismail (21). Întărit apoi ca definitiv în această demnitate (22), rămase acolo până după tractatul din Berlin (1878), când cele trei județe ale Basarabiei (23) fură luate de Rusia. Atunci se strămută la Galați, unde rămase până la 1879, când fu ales episcop de Roman. Această episcopie o ținu până la moarte (24).

În timpul pe care ocupațiunile de profesor sau de conducător al Bisericii i-l lăsau liber, el se ocupa cu literatura bisericească și cu istoria țării. Pentru meritele sale ca scriitor fu ales membru al Academiei în 1870. Despre activitatea lui a scris un frumos studiu d-l I. Kalinderu (25). De asemenea nici politica nu-l lăsa strein, politica mare, de idei, politica națională. Ales membru în Divanul Ad-Hoc în 1857, el susținu Unirea în toate chipurile, ținu chiar predici în biserică prin cari îndemna pe credincioși să dea mâna pentru această măreață faptă (26). După ce ideea unirii izbuti să-și facă drum și să fie pusă în practică prin îndoita alegere a lui Cuza, Mihail Kogălniceanu devenind prim-ministru al Moldovei, luă în minister pe arhimandritul Melchisedec (27), pentru că tocmai atunci începuse a se agita cestiunea secularizării averilor mănăstirești și era nevoie de un om cunoscător al afacerii și patriot. Adunarea electivă n-a primit numirea lui Melchisedec și acesta, imediat ce s-a pronunțat un discurs contra sa, a și demisionat din înalta funcțiune. Operele episcopului Melchisedec sunt foarte numeroase. Pe lângă cunoscutele sale cronică a *Hușilor* (28) și a *Romanului* (29), pe lângă câteva manuale de școală, el se mai ocupa și de trecutul Bisericii române, studiind

câteva figuri mari, precum «Grigorie Țamblac» (30), «Dionisie, episcopul Buzăului» (31), «Antim Ivireanul» (32) etc., precum și cu starea ei actuală, căutând să îmbunătățească cultura preoților și să ridice prestigiul Bisericii române. Astfel, scrise un «Memoriu asupra stării preoților în România și pozițiunii lor» (33). Apoi, când Patriarhul din Constantinople adresă o scrisoare sinodală, zicând că sfințirea mirului (34) nu o poate face clerul român, ci trebuie căpătat de la Patriarhie (Patriarhia Ecumenică, n.n.), atunci episcopul Melchisedec fu însărcinat de sinod să redacteze răspunsul. Cu această ocazie alcătui el «Raportul asupra sfințirii mirului de către clerul român», în care susține independența Bisericii românești, zicând că creștinismul a fost în germene adus în Dacia de către coloniști, că s-a dezvoltat de sine și deci, nefiind primit de la Constantinopol – fapt ce se dovedește prin aceea că niciun scriitor nu vorbește de creștinarea românilor, pe când de creștinarea tuturor popoarelor învecinate se vorbește precis – nu poate avea

Note

1. O biserică autocefală este, ca organizare, de sine stătătoare, are conducere proprie, fiind aptă să-și constituie sinodul episcopilor locali, să-și aleagă primatul (arhiepiscop sau patriarh), să sfințească Marele Mir. Vezi pr. prof. dr. Bria, Ion. *Dicționar de teologie ortodoxă*. Ed. a II-a, București, 1994, p. 43-45.
2. *Tomosul Patriarhiei Ecumenice de recunoaștere a autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române* poartă data de 25 aprilie 1885; 1 mai reprezintă, cum vom vedea în continuare, ziua când a ajuns la București acest însemnat document.
3. *Autocefalia Bisericii române, 1 mai 1885*, în „Albina”, an II, nr. 31, duminică, 2 mai 1899, p. 961.
4. Vezi „Albina”, an II, nr. 31, duminică, 2 mai 1899, p. 962-965.
5. Am operat, în reproducerea textului ușoare adaptări lingvistice.
6. Pr. Petre Ștefănescu, slujitor la biserica din Gârcina.
7. Satul Gârcina, situat la 4 km nord de Piatra Neamț. Data nașterii este 15 februarie 1823. Anul 1822 apărut în titlul articolului este greșit.
8. Informație similară și la N. Georgescu - Tistiu, *Cartea și bibliotecile*, București, 1972, p. 226.
9. Este vorba de comuna Șerbești, jud. Neamț. Când a optat pentru postul de învățător (octombrie 1841) nu terminase însă cursurile, ci le întrerupsese datorită tratamentului aspru pe care-l introdusese în seminar noul director, arhimandritul bucovinean Vladimír Suhopan. Vezi Constantin C. Diculescu, *Episcopul Melchisedec – studiu asupra vieții și activității lui*, București, 1908, p. 4.
10. În septembrie 1842.
11. Arhimandritul Filaret Scriban (1811-1873), magistrul în teologie la Academia duhovnicească din Kiev, rector (director) al Seminarului din Socola (1842-1860), arhiepiscop din 1852, a militat activ pentru Unirea Principatelor, fiind ales ca membru în Divanul Ad-Hoc (1857). Despre el vezi C. Erbiceanu, *Viața, activitatea și scrierile Prea Sfințitului Filaret Scriban...*, București, 1892; Mircea Păcurariu, *Arhieriei Neofit și Filaret Scriban*, în „Mitropolia Moldovei și Sucevei”, an XXXV, 1959, nr. 1-2, p. 102-116.
12. La 24 decembrie 1843.
13. În ziua de 16 august 1844.
14. De Crăciunul anului 1845.
15. La vestita Academie teologică fondată de Sfântul Mitropolit Petru Movilă cu 200 de ani în urmă.
16. În noiembrie 1851. Era deja hirotonit ieromonah în Mănăstirea Pecerska (3 octombrie 1851) de mitropolitul Filaret al Kievului.
17. Îi urma la conducerea acestei școli cărturarului transilvănean Nifon Bălășescu.
18. A fost hirotesit ca arhimandrit la 12 ianuarie 1856.

patriarhul din Constantinopol nicio supremație peste Biserica noastră. Această lucrare a fost primul act care constata în timpurile noastre independența Bisericii române.

Patriarhul Ioachim IV nu era, propriu vorbind, un adversar al nostru, dar la Constantinopol erau foarte multe intrigi, căci recunoașterea independenței Bisericii române era legată de rezolvarea mai multor alte chestiuni diplomatice. Românii cereau recunoașterea autocefaliei fără nicio condițiune; cei din jurul patriarhului voiau să ne impună condițiuni.

Lupta a fost grea. În februarie 1885 s-a ținut la Mitropolia din București o adunare secretă în care s-a redactat scrisoarea către patriarh. Episcopul Melchisedec a fost însărcinat cu redactarea actelor.

La 1 mai a sosit declarațiunea patriarhală și atunci autocefalia Bisericii Române a fost proclamată. Iată de ce am profitat de acest prilej, pentru a aminti activitatea marelui prelat“.

19. La 15 ianuarie 1861.
20. Hirotonia întru arhieru a avut loc la 30 decembrie 1862, primind titlul de „Tripoleos“.
21. De la data înființării acestei eparhii, 17 decembrie 1864.
22. La 6 ianuarie 1865.
23. Referire la județele Cahul, Bolgrad și Ismail.
24. Așa cum am mai amintit marele ierarh a trecut la cele veșnice în ziua de 16 mai 1892.
25. Ioan Kalideru, *Episcopul Melchisedec. Discurs de recepțiune*, București, 1894, 95 p.
26. Despre predicile pro unioniste ale lui Melchisedec vezi Al. Zub, *Contribuția istoricului cărturar Melchisedec Ștefănescu la procesul renașterii naționale*, în vol. „Monumente istorice și izvoare creștine“, Galați, 1987, p. 308.
27. Arhimandritul Melchisedec a deținut portofoliul Cultelor între 30 aprilie - 6 mai. Vezi PALADE, C., *Un arhimandrit ministru de culte în Moldova*, în „Opinia“, 12 decembrie 1910, p. 2.
28. *Cronica Hușilor și a Episcopiei cu asemenea numire*, București, 1869.
29. *Cronica Romanului și a Episcopiei de Roman*, 2 vol., București, 1874-1875.
30. *Viața și scrierile lui Grigore Țamblac*, București, 1884.
31. *Biografia Prea Sfințitului Dionisie Romano, episcopul de Buzu*, București, 1882.
32. *Didachiele sau predicile mitropolitului Antim Ivireanul*, București, 1888.
33. „Pregătirea și sfințirea Marelui Mir (care se folosește la Taina Mirungerii și la sfințirea Bisericilor și a Sfântului Antimis, n.n.) a fost primită, în timpurile vechi, ca o prerogativă a patriarhatelor apostolice, manifestându-se ca un semn al autocefaliei lor în raporturile cu celelalte biserici – scrie părintele profesor Alexandru Ioniță (*Contribuția episcopului Melchisedec Ștefănescu la recunoașterea autocefaliei Bisericii noastre*, în vol. „Centenarul autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române, 1885-1985“, București, 1987, p. 452.). *Cu trecerea timpului însă Bisericile ortodoxe naționale, organizate în cadrul statelor independente, au dobândit autocefalia și prin aceasta dreptul de a-și sfinți Marele Mir, necesar trebuințelor spirituale proprii. Unele dintre acestea, însă, socotind că sfințirea Marelui Mir nu este o problemă de dogmă ci de practică bisericească și-au revendicat acest drept chiar înainte de recunoașterea oficial-scriptică a autocefaliei, ca urmare a unei bune organizări sinodale și a unei vieți religioase prospere. Așa se face că Biserica Ortodoxă Română, desfășurându-și activitatea într-un stat independent și suveran după Războiul din 1877-1878 a procedat, la 25 martie 1882 la sfințirea Marelui Mir“.*
34. Patriarh ecumenic între 1 octombrie 1884-14 noiembrie 1886.

Statuia lui Miron Costin (1633-1691), din Iași

Radu Moțoc

motiv nu trebuie să ne surprindă inițiativa pe care V.A. Urechia o adoptă privind ridicarea unei statui închinată boierului moldovean-cronicar, Miron Costin la Iași (1).

La inițiativa lui V.A. Urechia se înființează *Asociația Miron Costin* sub președinția lui **M. Kogălniceanu**. Din comitet făceau parte: **I. Calenderu, N. Culianu** (Rectorul Universității), **N. Gane, B.P. Hașdeu, N. Ionescu, Melchisedec-episcop de Roman, Titu Maiorescu, Leon Negruzzi, A. Odobescu, A. Papadopolu-Calimah, D. Sturdza și C. Stăncescu**.

Responsabilitatea acestei acțiuni și-a asumat-o **V.A. Urechia** care în calitate de secretar al *Asociației Miron Costin*, trebuia să facă toate demersurile până la inaugurarea monumentului (2).

La recomandarea unor prieteni din Franța (S. Carnot), de care V.A. Urechia nu ducea lipsă, se decide ca statuia înaltă de trei metri să fie executată din bronz de către sculptorul de origine polonă **Wladimir C. Hegel** (1839-1918) (3). Studiile făcute de sculptorul Valbudea cât și diverse fotografii realizate cu imaginea cronicarului, care au fost utile sculptorului Hegel, au facilitat creația artistului. A fost expediat și un album al mănăstirii Curtea de Argeș pentru a se documenta.

Se presupune că sculptura a fost inspirată de un portret existent la Biserica Teodorenii din satul Burdujeni-astăzi un cartier al Sucevei. Demn de remarcat este și faptul că V.A. Urechia în *Raportul asupra situației financiare a fondului „Statuia nemuritorului Cronicar”*, prezentat președintelui și comitetului *Asociației Miron Costin*, în data de 1 ianuarie 1888, nu a menționat și cheltuielile efectuate de el, referitor la transportul la Paris, prilejuit de contractarea statuii, spre a fi despăgubit (4).

Într-o primă fază, sculptorul Hegel a executat un bust în ghips, a lui Miron Costin care a fost utilizat la conferințele ținute de V.A. Urechia la Ploiești, București, Piatra Neamț, Constanța, Botoșani, Roman, Pitești și Buzău, în scopul de a aduna fondurile necesare.

Costul acestei statui, contractată de către V.A. Urechia la Paris a fost de 18.000 lei aur, la care se adaugă suma de 3060 lei aur care reprezenta un minim 17% de agio (diferență de curs valutar față de valoarea nominală a leului).

În prețul acesta negociat, artistul se obliga să livreze pe lângă statuia respectivă și patru basoreliefuli care urmau să

orneze soclul statuii. Două din aceste ornamente se refereau la momente din viața lui **Miron Costin**.

Primul reprezenta scena plină de cruzime în care mercenarii lui Constantin Cantemir îl arestează pe Miron Costin în apropierea cadavrului soției sale, în casa lui din Bărboși-Roman (5).

A doua scenă îl reprezintă pe Miron Costin citând în sala tronului lui Ioan al III-lea Sobieski, regele Poloniei, din *Cronica Moldovei* unde vorbește despre originea latină a poporului român.

O altă plachetă din bronz are inscripționat numele lui **Miron Costin** și deviza „NAȚIUNEA ROMÂNĂ RECUNOSCĂTOARE”. În continuare sunt enumerați principalii contribuabili în frunte cu Regele Carol I. Urmează cele 22 de orașe în ordine alfabetică și persoanele care au contribuit cu sume mai mari de 200 lei. La loc de frunte pe această listă este semnalată și Elena D. Greceanu, care prin ascendență, aparținea familiei de boieri moldoveni Greceanu, contemporani cu Miron Costin.

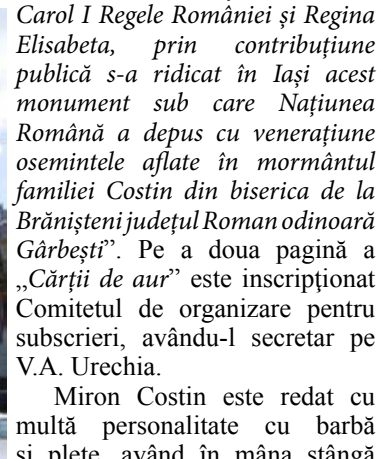
Ultima plachetă reprezintă o „carte de aur”, ornată cu o crenguță de stejar pe care stă scris următorul text: „În anii 1888 luna august în al 22-lea al domniei Majestaților Sale

Carol I Regele României și Regina Elisabeta, prin contribuțiune publică s-a ridicat în Iași acest monument sub care Națiunea Română a depus cu venerațiune osemintele aflate în mormântul familiei Costin din biserica de la Brănișteni județul Roman odinoară Gârbești”. Pe a doua pagină a „Cărții de aur” este inscripționat Comitetul de organizare pentru subscrieri, avându-l secretar pe V.A. Urechia.

Miron Costin este redat cu multă personalitate cu barbă și plete, având în mâna stângă un hrisov, iar în mâna dreaptă o pană cu care scria istoria Moldovei. Sculptorul Hegel a utilizat două veșminte de epocă: prima, o scurtă cu mâneci lungi, încheiată la partea superioară cu nasturi iar la partea inferioară fiind despăcată. Peste această scurtă, cronicarul poartă o manta fără mâneci, căptușită cu blană pe margini. Pe cap este acoperit cu o bonetă plată având în față o clapă. Spatele statuii se sprijină pe trei volume de cărți care simbolizează activitatea de cronicar al Moldovei. Soclul statuii este realizat de arhitectul Nicolae Gabrielescu. Statuia, la data raportării, era realizată în lut și erau promisiuni ca în februarie 1888 să fie turnată în bronz.

Raportul prezentat de **V.A. Urechia** impresionează prin evidențierea fiecărui bănuț primit și cheltuit în scopul ridicării acestei statui. Strategia pe care a adoptat-o V.A. Urechia pentru a aduna fondurile necesare merită a fi amintită. A tipărit 5000 de statute ale Asociației și 4000 de circulare însoțite de liste de subscrieri pe care le-a expediat la primării, profesori, preoți, militari, negustori și cu siguranță unor personalități politice, dacă ne gândim la cei 11 lei cheltuiți cu ușierul de la Senat, V. Georgescu, care avea misiunea să-i „taxeze” pe cei care au promis să contribuie financiar pentru această acțiune patriotică.

O altă sursă de bani o constituia conferințele susținute (pe

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

lângă cele 8 ale lui V.A. Urechia care au adus o contribuție substanțială de 5.106,5 lei) de Mihai Kogălniceanu și Titu Maiorescu la București, la care se vor adăuga și cele planificate de V.A.Urechia să le susțină la Giurgiu și Craiova.

Aceste eforturi făcute de V.A. Urechia au dat rezultate și putem semnala principalele surse financiare care sunt indicate în raportul redactat la 30 septembrie 1887, de către inițiator:

- Primăriile din Giurgiu, Brăila, Bârlad, Târgoviște, Craiova, Focșani, Târgu Neamț, Buzău. Lista conține și promisiunile făcute de primăriile din: Bacău, Galați, Turnu Măgurele, Cotnari, Panciu, Târgul Frumos, București, Roman, Iași, Botoșani, Târgul Ocna, Piatra Neamț. Total sumă colectată = 6.697 lei (6)
- Elena Greceanu și fiul ei Ștefan D.Greceanu - 1000 lei
- G. Gr. Cantacuzino-ministrul de finanțe - 300 lei
- Doamna Elena Cuza și cei doi fii - 600 lei
- Clubul Regal -300 lei
- Eforia Spitalului Brâncovenesc - 200 lei
- D.N. Cretzulescu, G.Rosetti - 140 lei
- P.S. Melchisedec - 100 lei
- D. Aurelian, ministru - 100 lei
- Doamna Brâncoveanu -150 lei
- Principesa Alina Știrbei - 50 lei
- V. Adamaki, senator de Iași - 50 lei
- Principele Gr.M.Sturdza - 40 lei
- Profesorul Tocilescu - 40 lei
- Trandafir Djuvara - 60 lei.

Sumele însemnate au fost colectate pe liste separate cu sprijinul profesorilor, preoților și ofițerilor din diferite colțuri ale Țării. Printre cei care au donat diferite sume se regăsesc: frizeri, litografi, berari, dar și mulți evrei cu precădere din Tecuci și Botoșani. Merită semnalată lista celor 73 de elevi din școala Albastru III, dintre care 7 evrei, care au contribuit fiecare cu câte 5-10 bani. Lista și banii au fost expediți de prof. I. Brădescu.

La aceste fonduri a contribuit cu discreția caracteristică și Regele Carol I care a donat o sumă importantă (7). Demn de remarcat este și faptul că V.A.Urechia figurează pe lista donatorilor importanți, semnalată pe placa de marmură, pe ultimul loc, cu modestia caracteristică a celui care a pus suflet pentru înălțarea acestui monument, dar care nu apare în raport cu suma donată.

V.A.Urechia nominalizează fiecare contribuabil de pe listele primite și în raportul publicat, îndeamnă cetățenii să semnaleze unele lipsuri. „Pentru ca publicul care a subscris să poată însuși controla suma de față, anexez la ea toate listele venite la mâna noastră. Rugăm pe toate persoanele care ar fi subscris vre-o sumă pe o listă și nu s-a văzut trecută pe listă, să aibe bunătatea a ne vesti, indicându-ne în mâinile cărui persoane a dat bani ca să-i putem reclama”(4).

Cheltuielile erau mult mai mari decât cele contractate cu sculptorul W. Hegel. Ele prevedeau și 4000 lei pentru construcția soclului din piatră care a fost confecționat în Țară, la care se adăuga și 2000 lei pentru transportul statuii de la Paris la Iași. Alți 2000 lei pentru transferul osemintelor lui Miron Costin la Iași și confecționarea cutiei de stejar pentru osemintele acestuia, panachida (tablitele din plumb), pergamentul, cheltuielile de instalare și medaliile emise cu această ocazie. V.A.Urechia a estimat cheltuielile cu efortul de colectare a sumelor necesare la valoarea de 4000 lei. În total erau necesari 33.060 lei din care, pentru completare, solicita suma de 10.000 lei, Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice să introducă în bugetul anului 1888 această sumă.

În data de 8 iunie 1888, s-a deschis cripta Costineștilor unde

s-au găsit osemintele celor doi frați **Velicico și Miron Costin**, decapitați în anul 1691, și îngropați în capela familiei de pe moșia Brănișteni-Bârboși (Roman). Osemintele au fost aduse la Iași de către V.A. Urechia, introduse într-o cutie de stejar și la 12 iunie 1888, cu ocazia punerii pietrei fundamentale a statuii, au fost așezate la baza soclului.

Monumentul a fost inaugurat la data de 18/30 septembrie 1888 în prezența a peste 10.000 de participanți, printre care și membrii a două delegații de studenți din Bucovina și Polonia, sărbătorindu-se evenimentul sub sintagma „*Națiunea română este recunoscătoare*”.

Cu prilejul dezvelirii monumentului, compozitorul Gavriil Musicescu a compus un marș închinat lui Miron Costin, iar printre cei care au evocat personalitatea marelui cronicar au fost **Mihail Kogălniceanu**, în calitate de președinte al Asociației, **V.A.Urechia** care s-a ocupat de toate aspectele legate de această statuie în calitate de secretar și primarul Iașului, **Vasile Pogor**.

Statuia lui Miron Costin a fost amplasată într-o piață care era considerată la acea vreme centrul orașului Iași, unde se derulau cele mai importante evenimente. Piața numită a *Pomului Verde* era populată cu buchiniști-anticari ambulanți după cum ne relatează Ion Mitan (8). Statuia este amplasată în spațiul unde s-a aflat casa cronicarului, la intersecția străzilor Cuza Vodă și Gh.I.Brătianu, în imediata apropiere a casei Alecu Balș și a vornicului Nicolae Millo (9) și (10).

Note

1. BOGDAN, N.A., **Orașul Iași**, Monografie istorică și socială, ilustrată, Iași, Ed. Tehnopress, 1997, pag. 327.
2. V.A. Urechia îl nominalizează ca făcând parte din comitet și pe Alexandru Odobescu, dar pe placa de bronz de pe statuie acesta nu apare.
3. **Sculptorul W. Hegel** (1839-1918) va executa și frontispiciul Institutului de Anatomie din Iași, singurul din Europa la acea dată și care l-a avut ca arhitect pe Ștefan Emilian. Această lucrare reprezintă „o **lecție de anatomie**” în care printre diversele figuri este reprezentat și Take Ionescu-ministrul instrucțiunii, stând în picioare la capul cadavrului, arhitectul Ștefan Emilian este amplasat la dreapta. La picioarele cadavrului tot în picioare stă decanul facultății de medicină, dr.Peride. În spatele lui Take Ionescu este N.Culianu, fostul rector al Universității. Printre alte personalități se pot distinge cu ușurință: Gh. Bogdan și **V.A.Urechia** amplasat pe rândul superior. Figura cadavrului este a sculptorului W.Hegel.- Rudolf Suțu, **Iași de odinioară**, Iași, Tipografia Lumina Moldovei, vol.2, 1923. Pag.183.
4. Raportul lui V.A.Urechia asupra situației financiare a fondului *Statuei lui Miron Costin*, 1 ianuarie 1888.-Fondul V.A.Urechia din Biblioteca V.A.Urechia, Galați, cota 11236.
5. MAFTEI, Ionel, **Personalități ieșene**, vol.I, Ed. Universitas, Chișinău, 1992, pag. 222.
6. Ulterior lista orașelor care au contribuit s-a mărit, așa cum rezultă de pe placa de bronz cu: Constanța, Odobești și Târgul Severin. Orașul Târgoviște care a promis să contribuie financiar se pare că nu a onorat promisiunea, pentru că nu mai apare scris pe placa de bronz.
7. Suma de 10.000 lei pe care V.A.Urechia a solicitat-o Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, nu se regăsește pe lista donatorilor importanți, de pe placa de bronz. Se poate trage concluzia că Regele Carol I a donat această sumă, care lipsea din bugetul întocmit pentru ridicarea statuii.
8. MITICAN, Ion, **Din Târgul Cucului în Piața Unirii**, Ed. Tehnopress Iași, 2008, Pag. 255.
9. Casa Alecu Balș reunită ulterior la 1880 cu a vornicului Millo, a fost închiriată de institutul „Notre-Dame de Sion” în anul 1868. În prezent este sediul *Conservatorului, Filarmonicii din Iași* și a Liceul de artă *O. Băncilă*.
10. **Călăuza orașului Iași**, Iași, Tipografia. H.Goldner, 1923, pag. 26. „Statuia s-a ridicat prin stăruința fostului Ministru, **academician V.A.Urechia**, singurul istoric moldovean care si-a amintit de Iași, după strămutarea capitalei în București”.

Călător prin bibliotecile lumii (II)

**Eduard Claudiu
Brăileanu**

2.2. Biblioteca Publică Portugheză (Real Gabinete Português de Leitura)

Este cea mai importantă bibliotecă de autori portughezi din afara Portugaliei.

Prin statutul său de mare instituție de cultură, prin superba arhitectură a clădirii, prin calitatea excepțională a lucrărilor deținute, **Biblioteca Publică Portugheză** se impune definitiv în conștiința celor care îi calcă pragul.

La 14 mai 1837, un grup de 43 de imigranți portughezi din Rio de Janeiro au decis, la aniversarea a 15 ani de independență a țării lor, să pună bazele unei biblioteci care să contribuie la educația și instruirea conaționalilor stabiliți în Imperiu. Printre aceștia, majoritatea erau comercianți sau intelectuali fugiți din calea persecuțiilor datorate absolutismului manifestat în Portugalia, imigrând în Brazilia. Unul din ei era José Marcelino Rocha Cabral, avocat și jurnalist, care va deveni primul responsabil ales al noii biblioteci. Modelul ales pentru dezvoltarea bibliotecii (cel de „Gabinete”) este venit din Franța unde, după Revoluția de la 1789, au apărut acele „boutiques à lire”, locuri de unde se împrumutau cărți la un preț bine fixat. Aceste „cabinete de lectură” au fost create în Brazilia de către portughezi, mai întâi la Rio de Janeiro, mai apoi în Recife (1850) și Salvador (1863). Așezămintele se deosebeau de cele similare din Franța prin faptul că cititorul putea lectura pe loc sau împrumuta la domiciliu câte o carte, fără să plătească pentru acest serviciu. În schimb, trebuia să contribuie la tipărirea unor cărți, după puterea sa financiară. În 1872, biblioteca posedă deja 44.917 volume. Actuala clădire a fost inaugurată la 10 mai 1887, în prezența Prințesei Isabel și a Contelui D’Eu și are 350.000 volume.

Interesant este că Biblioteca primește din Portugalia, datorită statutului de depozit legal, un exemplar din cărțile publicate în această țară. Este unica instituție din afara Portugaliei care se bucură de acest privilegiu (încă din anul 1935). Biblioteca dispune de cărți rare și manuscrise care nu pot fi consultate decât cu o autorizație specială.

3. BIBLIOTECA NAȚIONALĂ DIN BURKINA FASO

Africa, țărâm de poveste, în care tradiții ancestrale s-au păstrat până astăzi și în care oamenii trăiesc mai aproape de natură (nu însă neapărat mai prietenoasă), este un pământ al extremelor. De la spații puternic dezvoltate (Africa de Sud, Maghrebul) la țări cu o sărăcie inimaginabilă pentru un european (Congo, Mali, Etiopia, Sudan etc.). Africa din zona culturală urmează îndeaproape Africa economică: acolo unde economia s-a dezvoltat, au apărut nume mari și în cultură. Amintesc aici, pentru a rămâne în zona literaturii, un mare scriitor senegalez: Léopold Sédar Senghor (membru al Academiei Franceze din 1983 și primul președinte al Republicii Senegal, între 1960 – 1980), laureați ai premiului Nobel pentru Literatură (egipteanul Naghib Mahfuz, autorul *Trilogiei din Cairo*, în 1988), Nadine Gordimer și J.M. Coetzee (Africa de Sud, 1991), nume sonore ale literaturii egiptene (Tata Hasein, „decanul literaturii arabe”, unul din cei mai mari gânditori arabi ai secolului XX) etc.

Burkina Faso face parte din zona foarte săracă a continentului negru. Am avut posibilitatea să călătoresc o lună în această țară surprinzătoare pentru mine, tot ca bursier al statului francez. Misiunea mea acolo a fost de informare și cercetare asupra organizațiilor culturale din țara vest-africană. Cu această ocazie am putut vedea cele mai importante teatre, muzee, biblioteci, ONG-uri de profil de pe întreg cuprinsul țării și am descoperit un spațiu propice în special culturii orale. Nu întâmplător, cel puțin în capitală și în cel de-al doilea oraș ca mărime al țării, Bobo Dioulasso, în multe cartiere sunt teatre populare, în aer liber, iar dansurile pe ritmuri de balafon¹ și de djembé² se întâlnesc la tot pasul. Cultura materială este

1 *Balafon*: instrument muzical specific Africii de Vest, format dintr-o structură lejeră de lemn, în interiorul căreia sunt mai multe corpuri, de diferite mărimi, ale unei plante numite *calebas*. Aceste corpuri, golite de conținutul moale și apoi uscate, formează cutia de rezonanță a instrumentului. Este asemănător cu xilofonul.

2 *Djembé*: instrument de percuție originar din Imperiul Manding (Africa de Vest: Guinea, Mali, Coasta de Fildeș, Burkina Faso), asemănător tamburului, format dintr-un corp tronconic din lemn, peste care se trece o piele de capră sau de antilopă. Sunetele sunt produse prin lovirea cu podul palmelor a pielii bine întinsă care, prin vibrație, produce un spectru sonor foarte larg.

reprezentată mai ales de obiecte tradiționale din diferite materiale și, în ultima perioadă, de interesul pentru producțiile cinematografice (vezi celebrul festival de film FESPACO, ce se organizează în capitala Ouagadougou).

În aceste condiții, bibliotecile sunt slab dezvoltate. Ceea ce se numește acolo „Biblioteca Națională” este foarte departe de acest statut. Adăpostită într-o clădire insalubră de dimensiunea unei case private de la noi, cu doar 3-4 mese pentru public și 5 angajați, instituția se află la început de drum, fiind înființată în 2003. Până atunci, rolul de bibliotecă națională l-a avut Biblioteca Centrală Universitară a Universității Ouagadougou.

4. BIBLIOTECA CENTRALĂ A UNIVERSITĂȚII DIN DAKAR (Senegal)

Senegalul este una dintre puținele țări mai dezvoltate din vestul Africii, avantajată și de o deschidere apre-ciabilă la ocean (în acest caz, la Oceanul Atlantic), fapt ce a permis dezvoltarea pescuitului și contactul cu alte civilizații.

În luna martie a acestui an, am avut ocazia să particip la cel de-al IV-lea congres al REARE (Rețeaua Euro-Africană de Cercetări asupra Epopeii) care s-a ținut în capitala Dakar. O excelentă ocazie de a mai dărâma o prejudecată acumulată după experiența din Burkina Faso: că bibliotecile africane sunt foarte puțin dezvoltate. Am fost surprins, vizitând Biblioteca Centrală a Universității Cheikh Anta Diop din Dakar, de două lucruri. În primul rând, să aflu că în Dakar nu este Biblioteca Națională și că Biblioteca Universitară îndeplinește și această funcție, de instituție reprezentativă în acest domeniu. Am descoperit apoi o Bibliotecă ce poate rivaliza, fără nicio exagerare, cu orice bibliotecă universitară care se

respectă. În cele 17 unități care formează rețeaua, se află 350.000 de documente din toate domeniile de studiu ale Universității, pe suport imprimat, electronic sau audio-video. Sălile de lectură ale bibliotecii au o capacitate impresionantă, de 1.729 locuri. La momentul vizitei mele, am remarcat la sediul central foarte puține locuri libere. Ba, mai mult, există obiceiul ca studenții să se așeze pe scări sau să studieze afară, în curtea îngrijită și plină de verdeață a instituției. Există, de asemenea, conexiune la Internet gratuită pentru studenți și mai multe baze de date bibliografice, în text integral pe CD-uri, consultabile pe loc. Toate sălile de lectură ale Bibliotecii au un sistem de supraveghere electronică, iar la ieșire se află porți anti-furt.

Datorită colecțiilor relativ reduse ale instituției, studenții pot lua pentru împrumut la domiciliu doar 2 cărți, cercetătorii și studenții la studii post-universitare au dreptul la 3, iar profesorii la 5 unități. Lucrările de referință, periodicele, tezele de doctorat și lucrările de licență, precum și documentele audio-

vizuale nu pot fi împrumutate la domiciliu. Pe durata vacanțelor universitare, rămâne disponibil doar împrumutul în cadrul sălilor de lectură, documentele nefiind acceptate pentru studiul la domiciliu decât în cazuri excepționale, ce trebuie aprobate de responsabilii bibliotecilor respective.

Sper ca acest periplu prin unele din bibliotecile lumii să fi adus cititorilor, confrăți bibliotecari sau pasionați de lectură, un strop din atmosfera diferitelor culturi, pe care le-am cunoscut la ele acasă. Din inima Europei și până în Amazon sau în deșertul african, cartea și informația își vor afla mereu locul de cinste în toate tradițiile, iar bibliotecile sunt instituțiile chemate să le păstreze peste milenii și să le ofere celor interesați.

Cultură - Cultură - Cultură - Cultură - Cultură

Saluturi la intrarea în APLER

Revista „Axis Libri” a participat pentru prima dată la Galele APLER

(Asociația Publicațiilor Literare și Editurilor din România), ediția a XI-a, 12-14 noiembrie 2009, Câmpina, în calitate de membru.

Bun venit revistei Axis Libri în marea familie a Asociației Publicațiilor Literare și Editurilor din România (APLER) și sper că și contribuția acesteia să devină determinantă în rezolvarea unor probleme legislative care sunt imperios necesare atât industriei cărții, cât și lecturii. Ediția a XI-a a Galelor APLER a scos în evidență marile lacune care există în domeniul culturii scrise iar dezbaterea „Cât ne costă incultura?” a concluzionat că trebuie să fim mai uniți și mai fermi în ceea ce dorim să realizăm.

Ion Tomescu, Președinte APLER

Curajul și calitatea demersului publicistic afirmate de revista Axis Libri (editată de o bibliotecă — V.A. Urechia din Galați - încă un sac de bile albe pentru această îndrăzneală) îndreptătesc intrarea în familia APLER.

Cassian Maria Spiridon, Vicepreședinte APLER, Redactor șef CONVORBIRI LITERARE, Iași

Cu siguranță sporirea numărului de membri ai Federației Editorilor și Difuzorilor de Carte din România [FEDCR] cu unul notabil, așa cum se dovedește a fi revista și editura AXIS LIBRI este un moment de mare satisfacție pentru noi, colegii și prietenii săi.

Sperăm că în acest cadru organizatoric, ce are deja tradiție și reprezintă și un model de bune practici, noii noștri colegi să-și poată exprima identitatea în diversitate contribuind la rezolvarea multelor probleme profesionale pe care breasla le are de rezolvat.

Lucia Ovezza, Președinte al FEDCR

Urez succes revistei Axis Libri din Galați pentru curajul și puterea de a susține o astfel de revistă în perioada de criză.

Bun venit în familia APLER. Revista “Tomis” din Constanța vă urează viață lungă alături de celelalte reviste.

Ion Țițoiu, Redactor șef, Revista TOMIS, Constanța

Nu poți să nu fii entuziasmat când răsfoiești o revistă cu atîta grijă făcută, cuprinzînd materiale profunde și revelante, așa cum este Axis Libri din Galați. Aflată în al doilea an de apariție, ea este opera unor entuziaști, a unor redactori profesioniști sans peur et sans reproche, pe care-i felicităm din toată inima.

Să le urăm o continuitate rodnică!

Reverențios,

Daniel Corbu, Președinte, Asociația culturală și Revista FEED BACK, Iași

Cred foarte mult în așa numitele „reviste din provincie”, pentru că adeseori aceste publicații sînt purtătoare ale unei prosepțimi culturale, ale unei imaginații debordante și ale orientării stenice către o varietate tematică de bună și fertilă inspirație. Îi doresc revistei „Axis libri” să devină cît mai curînd una dintre publicațiile redevabile ale APLER, un loc privilegiat, în coloanele căreia și scriitorii consacrați și cei care își încearcă norocul în lumea literelor să se întâlnească într-un spirit al umanismului și al polemicii constructive. Cultura română are nevoie de acest spirit. Rămîne colectivului de la „Axis libri” să hotărască, prin inițiativele publicistice și prin rîvna sa neobosită să reinstituie acest spirit, alături de revistele cu tradiție.

Radu Voinescu, Membru al Juriului permanent al Asociației Scriitorilor din București

Salut prietenesc, inspirație și vremuri fără criză.

Dan Anghelescu, Director fondator Revista CARMINA BALCANICA

Orice revistă de cultură înseamnă încă o victorie împotriva ignoranței. O revistă precum aceasta onorează spiritul și aduce bucurie. Bun venit în APLER! Rezistați și încîntați-ne! Multe împliniri și sumare cît mai bogate!

Cornelia Măria Savu, Redactor șef Revista CULTURA, București

Premiul Municipiului Galați

În cadrul Programului de manifestări „Zilele Galațiului 2009”, Bibliotecii „V.A. Urechia” i s-a acordat „Premiul Municipiului Galați” în semn de recunoaștere a activității prestigioase, de înaltă ținută culturală, desfășurate în anul 2009.

SUMAR

EUGEN CHEBAC – Mesaj adresat comunităților etnice cu prilejul Zilei Minorităților Naționale din România	coperta 2
ZANFIR ILIE – Vectorii renașterii culturale	pag. 1
<i>Din viața Bibliotecii „V.A. Urechia” . Biblioteconomie</i>	
VALENTINA ONEȚ – Tipărituri din biblioteca stolnicului Constantin Cantacuzino	pag. 2
CONSTANTIN ARDELEANU - O îndelungată prietenie și colaborare științifică – V. A. Urechia și A. de Gubernatis	pag. 4
DORINA BĂLAN - Resurse sub formă de metadate	pag. 6
CONSTANȚA DUMITRĂȘCONIU - Catalogarea și catalogorii în tranziție	pag. 8
PAULA BĂLHUI – Satisfacerea nevoilor informaționale ale utilizatorilor	pag. 10
LIVIU IULIAN DEDIU – Servicii pentru utilizatori în bibliotecile contemporane	pag. 13
MIA BĂRARU – IFLA și preocupările pentru controlul de autoritate	pag. 15
SERGIU GĂBUREAC – Crizele și biblioteca publică (I)	pag. 16
LIDIA IGNAT – Donațiile de carte	pag. 18
FLORINA DIACONEASA – <i>Eternul Eminescu</i> : 160 de ani de la naștere	pag. 19
SILVIA MATEI - Salonul literar extensie culturală a brandului AXIS LIBRI	pag. 22
<i>Localia</i>	
MIOARA VONCILĂ – Biblioteca Universității „Dunărea de Jos” Galați	pag. 25
VALENTIN BODEA – Casa Costache G. Plesniță	pag. 26
LAURA TEODOR – Sărbătorirea Zilei Minorităților Naționale în Jud. Galați	pag. 27
STELIAN STANCU – Festivalul Gulliver - un paradis al poveștilor	pag. 28
CRISTIAN CĂLDĂRARU - Biserica fortificată „Precista” Galați (II)	pag. 30
GELU KAHU - Despre spiritualitate și dezvoltare	pag. 32
RAREȘ STRAT – Amintiri din istoria portului gălățean	pag. 35
<i>Personalia</i>	
CORNELIU STOICA – Personalități gălățene: Constantin Ressu	pag. 36
ILIE TĂNĂSACHE – Iordan Chimet un Prinț al Inocenței	pag. 39
<i>Evenimente</i>	
REDACȚIA AXIS LIBRI - Târgul Național de carte Gaudeamus	pag. 41
REDACȚIA AXIS LIBRI - Congresul Spiritualității Românești- Alba Iulia 2009	pag. 42
<i>Cultură</i>	
PÂRVU IONICĂ – Centrul de Pregătire Profesională în Cultură	pag. 43
CONSTANTIN GH. MARINESCU – Interviu acordat de către prof. Zanfîr Ilie	pag. 44
DANA VLAD – Hamlet la Galați - Interviu cu actorul Ion Caramitru	pag. 47
LEȚIȚIA BURUIANĂ – Simfonismul în creația cucliniiană	pag. 49
THEODOR PARAPIRU – Expresii celebre: „Piesa lui Augustus”	pag. 51
CORIOLAN PĂUNESCU – Poezii	pag. 52
PAUL SĂN-PETRU - Poezii	pag. 53
A.G. SECARĂ – Leonard, this is it!	pag. 54
VIORTEL ȘTEFĂNESCU – Adi Secară a rupt o tăcere asurzitoare	pag. 56
IVAN IVLAMPÎE - Homo consumericus	pag. 57
NICOLAE BREBAN - Trădarea criticii	pag. 59
GABRIELA CIOBOTARU – Mihai Ursachi - crâmpoie de existență	pag. 62
MIRCEA PETEAN – Poezie	pag. 63
LAURA SOLOVIEV – Ion Creangă	pag. 64
MIREL FLORICICĂ – Fantasticul - vrăjirea și dezvrăjirea lumii (III)	pag. 65
GHEORGHE BOBARU – Despre mirare	pag. 67
NICOLAE STAIU-BUCIUMENI – Nicolae Filipescu despre Mihai Eminescu	pag. 68
ION CORDONEANU – Semnificația Învierii în contemporaneitate	pag. 69
EUGEN DRĂGOI – Episcopul Melchisedec Ștefănescu	pag. 70
RADU MOȚOC – Statuia lui Miron Costin din Iași	pag. 72
CLAUDIU BRĂILEANU – Călător prin bibliotecile lumii (II)	pag. 74
Saluturi de la intrarea în APLER	pag. 76

Notă: În numărul următor AXIS LIBRI va aduce în atenția cititorilor săi: prezentări de carte veche, exlibris-uri, aspecte de la deschiderea unei noi Filiale a Bibliotecii "V.A. Urechia", precum și noi creații artistice ale autorilor gălățeni.

Director: ZANFIR ILIE

Redactor-Şef: Mia Băraru

Redactor-Şef adj.: Letiția Buruiană

Secretar general de redacție: Valentina Oneț

Redactori: Virgil Guruianu, Camelia Toporaș

Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasiliță, Sorina Radu

Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile

Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați.

Adresa: Galați, Str. Mihai Bravu, nr. 16.

Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060

E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro

Web: http://www.bvau.ro/axislibri

ISSN: 1844-9603

Revista Axis Libri este membră **APLER**
(Asociația Publicațiilor Literare și a
Editurilor din România) și **ARPE**
(Asociația Revistelor și Publicațiilor
din Europa)

Acest număr are traducere
în limba franceză